

Oudega - Waterfront

Inhoudsopgave

Bijlagen bij de toelichting	3	
Bijlage 1	Gebiedsvisie 2012	4
Bijlage 2	Schets masterplan	25
Bijlage 3	Masterplan Waterfront Oudega	27
Bijlage 4	Beeldkwaliteitsplan	49
Bijlage 5	Woningbouwnotitie Oudega	65
Bijlage 6	Uitgebreide natuurtoets	77
Bijlage 7	Archeologisch vooronderzoek	109
Bijlage 8	Archeologisch vooronderzoek: totale plangebied	138
Bijlage 9	Archeologisch vervolgonderzoek	181
Bijlage 10	Stikstofberekening	212
Bijlage 11	Vormvrije m.e.r.-beoordeling	237
Bijlage 12	Overlegreactie Provincie Fryslân	249
Bijlage 13	Overlegreactie Brandweer Fryslân	252

Bijlagen bij de toelichting

Bijlage 1 Gebiedsvisie 2012

OUDEGA

AAN HET WATER

GEBIEDSVISIE: ONDERDEEL VAN
DRACHTEN | SMALLINGERLAND
OOSTELIJKE POORT NAAR
DE FRIESE MEREN

VOORWOORD

1.0

AANLEIDING

2.0

VISIE OP HOOFDLIJNEN

3.0

ONTWIKKELINGSVISIE

4.0

INRICHTINGSSCHETS

OUDEGA

5.0

VAN STRATEGIE NAAR

REALISATIE

Oudega is met ongeveer 1700 inwoners één van de grotere kernen in Smallingerland.

Het is een dorp met een levendig en actief karakter waarbij de mensen die er wonen én werken nauw zijn betrokken. Toch wordt het steeds lastiger het niveau aan voorzieningen op peil te houden.

Oudega en zelfs heel Smallingerland ontleent haar betekenis vanuit het verleden vooral aan de ligging aan het open en bevaarbare water. In de loop van de tijd zijn Oudega en Drachten steeds verder van dit water komen te liggen en veranderden de waterzijdes in achterkanten. Gemeente en provincie willen Smallingerland weer dichterbij de Friese Meren brengen.

De kansen op versterking van de omgeving van Oudega zijn te vinden in het gebied zelf. Oudega ligt op een uniek kruispunt van landschappen: De Alde Feanen, De Friese Meren en De Noardlike Fryske Wâlden. Hierin liggen mogelijkheden die verder gaan dan alleen het vergroten van het wateroppervlak. Het gaat dan in eerste instantie om het onderkennen van die potentiële kwaliteit, het creëren van kansen en het benutten hiervan wanneer deze zich voordoen.

Gemeente en provincie hebben daarom samen voor deze omgeving een gebiedsvisie geschreven. De visie is bedoeld als inspiratiebron voor realisatie door overheden, instanties, ondernemers en bewoners. Dit is dus geen kant-en-klaar plan, maar een palet waarmee een omgeving letterlijk ingekleurd kan worden. Veel hangt af van concrete initiatieven, die soms al op korte termijn gerealiseerd kunnen worden. Op deze wijze kan stap voor stap en met de juiste partijen worden toegewerkt naar een situatie, waarbij Oudega weer wordt ervaren als een dorp aan het water met een rijk cultuurhistorisch verleden.

College van Gedeputeerde Staten, Fryslân

College van burgemeester en wethouders, Smallingerland

Europese project Interreg IVC – Sigma for Water

Sigma for Water is een Interreg IVC project voor kennisuitwisseling over wateropgaven. De provincie Fryslân is leadpartner van dit project. Vanuit Europa is geld beschikbaar gesteld voor internationale samenwerking om zo met de uitwisseling van deskundigen een kwaliteitsslag te maken. Met als resultaat duurzame meren en moerasgebieden waarbij een integrale afweging heeft plaatsgevonden betreffende de waterkwaliteit, vergroten van het wateroppervlakte, de natuurelementen en toeristische voorzieningen. Samen met regionale partners uit Duitsland, Groot Brittannië, Polen, Italië, Griekenland, Hongarije en Roemenië worden hiervoor integrale gebiedsplannen gemaakt.

O u d e g a a a n h e t w a t e r

1.0 AANLEIDING

Historie

Vanaf de 8ste eeuw is sprake van bewoning bij Oudega. Eerst nog aan de randen van het veengebied. Vanuit de Oer-Ee (nu Smalle Ee en Wijde Ee) is het landschap ontgonnen in lange evenwijdige stroken in de noord-zuid richting. In de loop van de tijd zijn de stroken in kleinere stukken verdeeld. De boeren kregen door de ontwatering van het veengebied te maken met inklinking van de grond. Uiteindelijk konden zij daar niet meer blijven wonen en trokken meer "het binnenland" in naar de hoger gelegen streken. Vanaf de 11de/12de eeuw vormt zich de kern Oudega (met Romaanse kerk). In de daaropvolgende periode is Oudega de belangrijkste kern van de Grietenij Smallingerland. In die tijd wordt ook recht gesproken, door de Grietman, in het voormalige Rechthuis dat nog aan de Buorren staat.

De Oudegaasterdijk vormde lange tijd de enige verbinding over land. In de herfst en winter was Oudega vaak omgeven met water. Het was ook een periode dat de omgeving beduidend minder boomrijk was dan tegenwoordig.

Het transport ging destijds vooral over het water. Oudega had al vanaf 1712 een veerschipperscontract. De omliggende plaatsen waren verplicht via Oudega hun producten te verhandelen. Uiteindelijk waren er in de 20ste eeuw nog twee beurtschippers in Oudega.

Na vertrek van de grietman verkommerde het dorp. De economie werd gestimuleerd door de oprichting van de coöperatieve zuivelfabriek en inpoldering van onder andere de Jan Durkspolder en de Oudegaaster Zanding voor de landbouw.

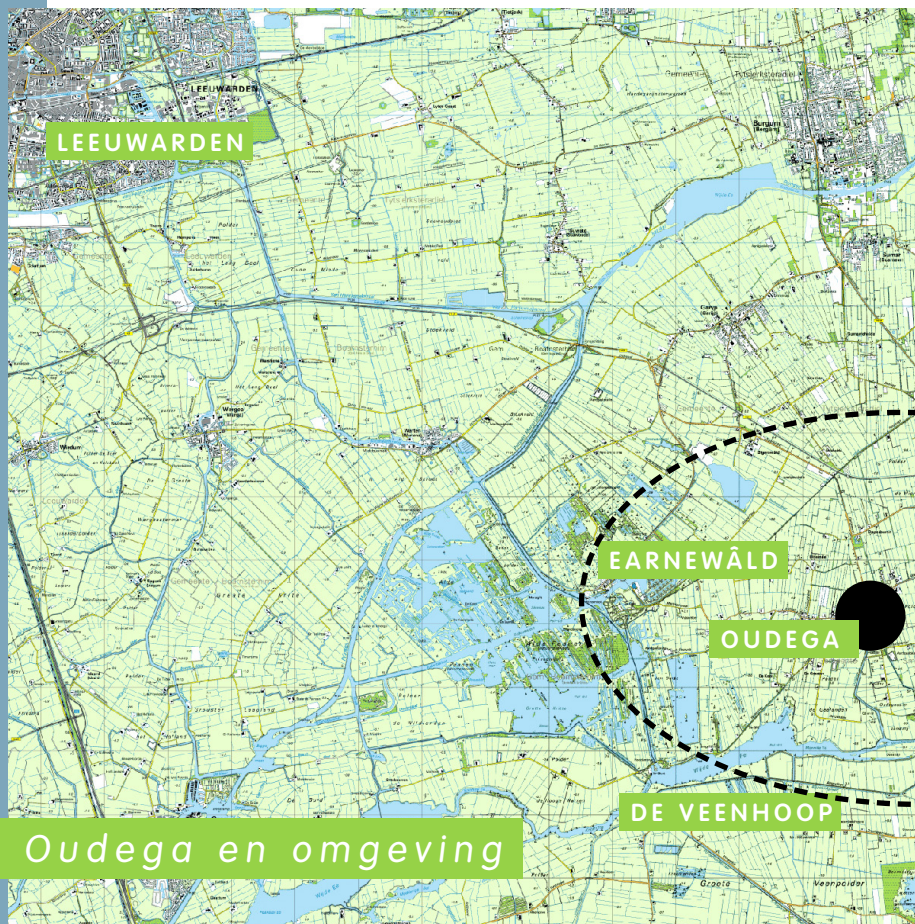

In 2008 zijn de provincie Fryslân en de gemeente Smallingerland gestart met een onderzoek naar de mogelijkheden voor een nieuw meer bij Oudega. Vanuit het Europees programma Interreg 4C – Sigma for Water is hiervoor subsidie beschikbaar gesteld. In eerste instantie was de achterliggende vraag naar zand voor de aanleg van De Centrale As een ontwikkeling die de kansen voor realisatie zou vergroten en de koers van het onderzoek bepaalde. Deze vraag is niet meer urgent. De visie is daarom breder opgesteld en uitgebreid naar een visie voor het gebied tussen Drachten en Earnewâld.

Er zijn verschillende redenen om een visie voor dit gebied te ontwikkelen.

1. Niets doen leidt tot achteruitgang

Oudega is een relatief klein dorp, geïsoleerd door de ligging tussen wegen en water. Het heeft een sterke sociale cohesie en een groot aantal voorzieningen en bedrijven. In de afgelopen jaren is het gebied rondom de dorpskern met haven in kwaliteit afgenomen. De zuivelfabriek wacht al lange tijd op een herbestemming en het gebied bij de haven wekt een

verlaten indruk. De leefbaarheid van Oudega is sterk afhankelijk van de uitstraling van de haven en de ruimte daar omheen. Een nulsce­nario (niet ingrijpen) leidt tot stilstand en verdere achteruitgang.

2. Nieuwe bedrijvigheid leidt tot werkgelegenheid en vitaliteit

Toerisme en recreatie zijn één van de meer kansrijke economische sectoren in Friesland. Dat geldt volgens het gemeentebestuur zeker ook voor Smallingerland en de omgeving van Oudega. De sector zorgt voor werkgelegenheid en vitaliteit op het platteland. Dit gegeven vraagt om uitwerking.

3. Benutten natuurlijke kansen

De omgeving van Oudega vormt een uniek gebied met bijzondere kansen voor het ontwikkelen van nieuwe natuur ter versterking van het De Alde Feanen en de Noardlike Fryske Wâlden. Spreiding van het recreatief gebruik over een groter gebied levert een minder grote druk op voor het Nationaal Park De Alde Feanen.

4. Naar een duurzaam watersysteem

Het watersysteem heeft een impuls nodig. Kades zijn toe aan onderhoud en bij westenwind is er sprake van een hinderlijke opstuwing in de Monnike Ee. Bovendien voldoet het watersysteem op lange termijn niet aan de wensen van duurzaam waterbeheer. Ook zitten in de betrekkelijk smalle Nieuwe Monnikereppel de beroeps- en pleziervaart letterlijk in elkaars vaarwater.

Doel van deze gebiedsvisie

Met deze gebiedsvisie willen provincie en gemeente voor de omgeving van Oudega een flexibel en duurzaam toekomstperspectief bieden, dat mede door haalbare lokale ontwikkelingen en initiatieven kan worden uitgevoerd.

In de visie zijn de kansen op het gebied van recreatie, natuur en water in beeld gebracht. Vanuit een visie voor het gebied tussen Leeuwarden en Drachten wordt ingezoomd op een waterfront bij Oudega.

Het is een visie waaraan door de markt en de overheid de komende 50 jaar stapsgewijs invulling kan worden gegeven. Met het leggen van kleine en grote puzzelstukjes (kleinschalige en meer grootschalige maatregelen) wordt over een lange periode het toekomstbeeld ingevuld. Een vervolgstap is om voor deze gebiedsvisie de (integrale) projecten en initiatieven voor de korte termijn concreet in beeld te brengen.

2.0 VISIE OP

Landschap en cultuurhistorie als inspiratie

Het landschap rondom Oudega heeft een landschappelijk interessante ligging en is van (historisch) belang voor het dorp als hoofdplaats van de grietenij Smallingerland. De natuurlijke gradiënt van hoog en laag (de 'nullijn'/0.00 NAP) is uniek voor Nederland. De overgang van zand naar veengronden is minstens zo bijzonder en kan, door de juiste ingrepen nu, op lange termijn zelfs leiden tot de ontwikkeling van (hoog)veen. Het water dat in het verleden deel uitmaakte van de omgeving van Oudega is grotendeels verdwenen. Petgaten zijn ingepolderd en het contact met het (grote) water is grotendeels verloren gegaan. In het netwerk van de Friese meren is Oudega slechts door middel van één watergang verbonden met Smalle Eesterzanding. De haven en vaart zijn de enige binding met het waterrijke verleden.

De landschappelijke gradiënt, de ontwikkeling van de dorpen en het verdwenen water bieden kansen voor regionale en lokale toeristische en recreatieve ontwikkelingen; zo kunnen op basis van deze kwaliteiten in de oostwestelijke richting de verbindingen tussen Drachten en Earnewâld versterkt worden en in noordzuidelijke richting aan Oudega een nieuw 'gezicht' aan het water gegeven worden.

Entrees vanaf weg en water

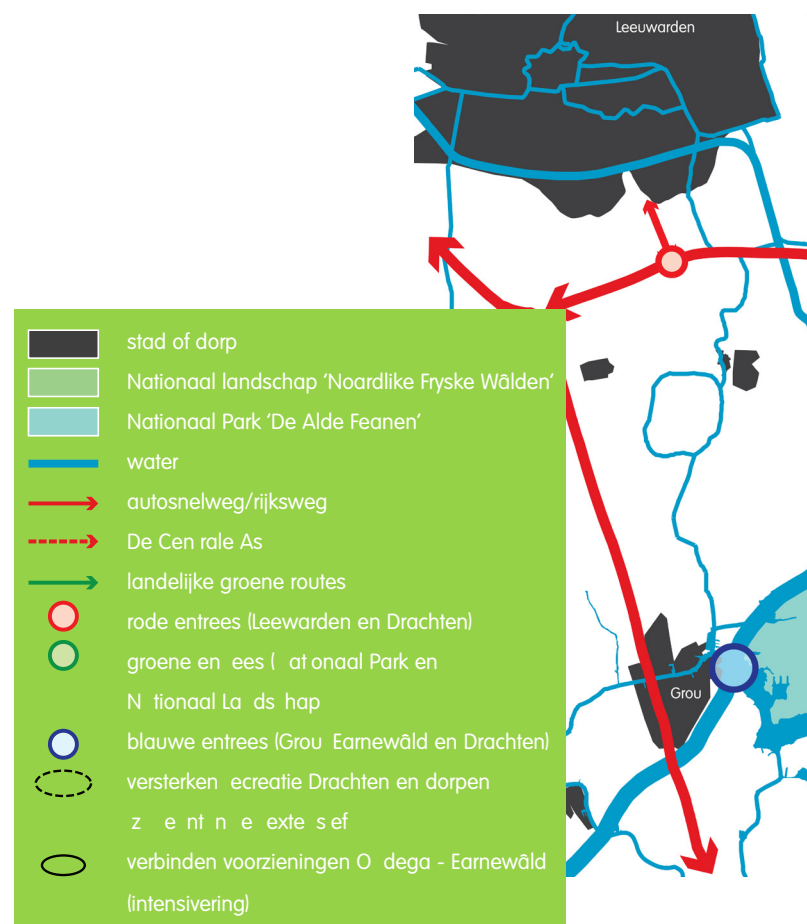
Goede voorzieningen en herkenbare entrees van De Alde Feanen en de Noardlike Fryske Wâlden dragen bij aan de leefbaarheid in de dorpskernen. Het verbeteren van de 'groene', 'rode' en 'blauwe' entrees maakt het gebied beter bereikbaar en toegankelijk.

De visie op hoofdlijnen geeft de kansen aan voor het gebied tussen Drachten en Leeuwarden, bereikbaar vanaf de Wâldwei aan de noordzijde en vanaf het water aan de zuidzijde. Deze kansen richten zich op het versterken en benutten van unieke recreatieve en natuurlijke kwaliteiten en het herkenbaar maken van het landschap. De visie op hoofdlijnen is uitgewerkt in een ontwikkelingsvisie (3.0) voor het gebied tussen Drachten en Earnewâld en een inrichtingsschets (4.0) voor Oudega.

Aansluiting op de Friese meren

Recreatie en toerisme is een belangrijke groeisector, waarbij de watersport één van de belangrijkste subsectoren is. De provincie wil daarom met het Friese Merenproject het Friese merengebied en de omringende dorpen en steden versterken.

De kracht in het gebied rondom Oudega ligt in de relatie tussen land en water. Drachten en Oudega maken deel uit van dit Friese merengebied en vormen de oostelijke entree. Het is van belang Drachten en Oudega beter te laten aansluiten op het Friese merengebied. De plaatsen hebben een impuls nodig om aantrekkelijker en beter toegankelijk voor waterrecreanten te zijn.

HOOFDLIJNEN

Het landschap als voortuin van Drachten

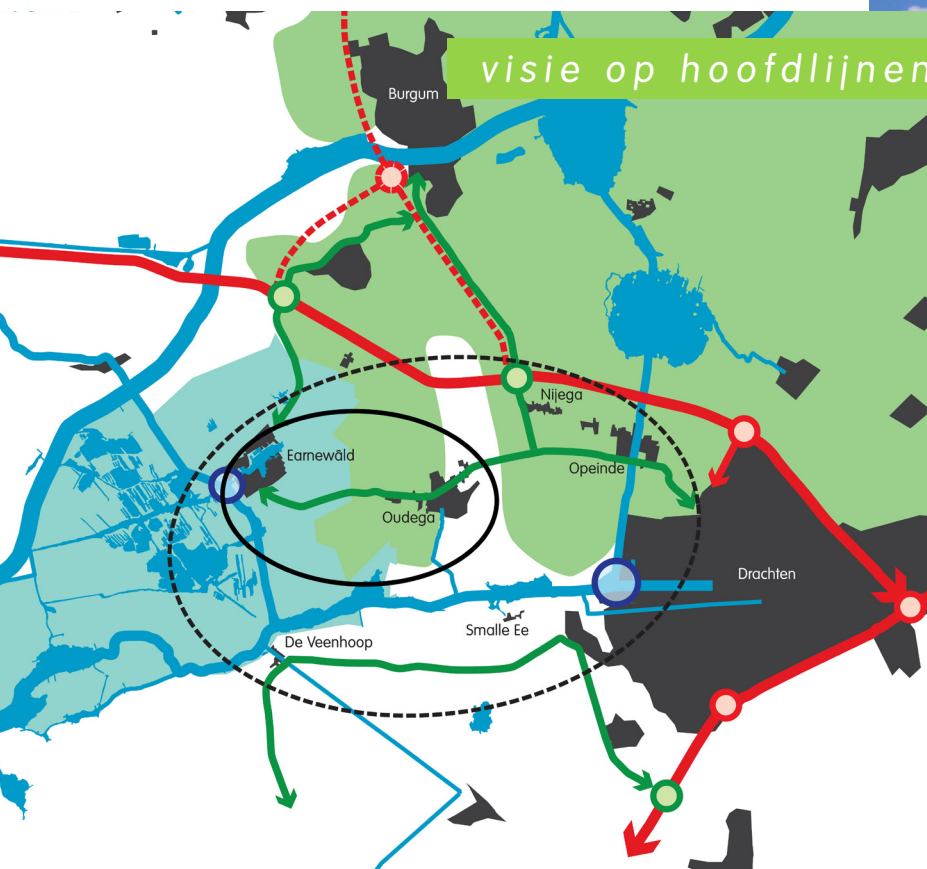
Oudega grenst aan een prachtig en waardevol (nationaal) landschap: De Alde Feanen en Noardlike Fryske Wâlden. Dit landschap vormt de 'voortuin' van Drachten, waarbij de westelijke stadsrand nadrukkelijk ruimtelijke en functionele verbeteringen nodig heeft om aan te kunnen sluiten bij deze bijzondere kwaliteiten. Een betere aansluiting vanuit Drachten op het landschap biedt mogelijkheden voor het maken van kleinere en grotere ommetjes, op de fiets of wandelend, langs aantrekkelijke gebieden en voorzieningen. Het landschap wordt daardoor beter toegankelijk en beleefbaar.

Spreiding recreatie en natuur bij het Nationaal Park

Nationaal Park De Alde Feanen is een populaire bestemming. Zonerings- en spreiding van het recreatief gebruik blijven voortdurend een aandachtspunt voor een goed evenwicht tussen recreatie en natuur. Intensivering van recreatie aan de oostzijde van Nationaal Park De Alde Feanen, tussen Earnewâld en Oudega vergroot het recreatief areaal en vermindert de druk op de westzijde van De Alde Feanen. Spreiding van de (water) recreatie zal de recreatie(druk) in De Alde Feanen, met name in het voor- en naseizoen verminderen waardoor er meer rust en ruimte is voor de natuur.

*Spreiden recreatiedruk
in De Alde Feanen*

*Oudega en Drachten
als entree van de
Friese meren*

Onderzoek naar opwaardering beroepsvaarweg naar Drachten

Door De Alde Feanen en langs Oudega loopt de beroepsvaarweg naar de grootste binnenhaven van Fryslân, Drachten. Deze haven is een economische factor en van belang voor de concurrentiepositie van watergebonden bedrijven. De bereikbaarheid voor grotere schepen is essentieel. Met een relatief beperkte investering is opwaardering van de vaarweg mogelijk waarmee ook deze duurzame vorm van transport wordt gestimuleerd. Natuur- en recreatiebelangen vragen om een alternatieve vaarroute met veel hogere investeringen. Provincie Fryslân en de gemeente Smallingerland zullen gezamenlijk een onderzoek doen naar de mogelijke haalbaarheid van deze, zeker in economisch opzicht, noodzakelijke verbetering van de beroepsvaarweg naar Drachten.

Benutten natuurlijke kwaliteiten

De overgang (gradiëntzone) tussen de hoge zandgronden (Nationaal Landschap Noardlike Fryske Wâlden) en de natte veengronden (Nationaal Park De Alde Feanen) is ecologisch bijzonder waardevol. Aanleg van nieuwe natuur en water op deze gradiëntzone verbindt de beide landschappen, versterkt de ecologische verbindingen en benut de natuurlijke kwaliteiten. Het gebied heeft de potentie om onder de juiste voorwaarden en condities uiteindelijk op zeer lange termijn (hoogveen tot ontwikkeling te laten komen).

Van De Alde Feanen naar de Noardlike Fryske Wâlden

De dorpen Oudega en Eamewâld liggen op de overgang van de lage waterrijke gebieden van Midden Friesland naar de hogere en besloten landschappen van de Noardlike Fryske Wâlden. Uniek is de overgang van water naar wouden aan de oostelijke rand van De Alde Feanen. Deze kwaliteit moet worden uitgebuit, waarbij Oudega en Eamewâld functioneren als verbindende 'schakels' tussen water en land. Herkenbare en aantrekkelijke entrees vanaf de weg (de Wâldwei, toekomstige Centrale As en Rijksweg A7) en het water (bij Grou en Drachten) zijn belangrijke randvoorwaarden bij verdere ontwikkeling.

Duurzaam watersysteem

Nieuwe vormen van waterbeheer bieden kansen die bijdragen aan een meer duurzaam watersysteem. De verschillende wensen en knelpunten in dit gebied bieden voldoende aanknopingspunten om in samenhang een duurzame oplossing te bedenken:

- scheiden van beroeps- en pleziervaart
- onderhoud aan kades koppelen met natuurvriendelijke oevers
- reguleren van bij westenwind hinderlijke opstuwing van water in de Monnike Ee
- realiseren van extra wateroppervlak als uitbreiding van de boezem (lange termijn wens) en 'recreatief' water (korte termijn)
- realiseren van boezemlanden (goede paaigrond, goed voor weidevogelbeheer, zorgt voor variatie in vegetatie, meer flora en fauna)

- realiseren van natuurvriendelijk oevers (positief voor flora en fauna, flauwe rietachtige oevers werken zuiverend voor afstromend landbouwwater)
- tegengaan van verdroging De Alde Feanen
- op termijn vernieuwen van gemaal Oosterzanding dat nu nog functioneert

Samen sterk

Onderlinge samenwerking tussen de dorpen Oudega en Earnewâld geeft een complementair aanbod van voorzieningen en kan het Nationaal Park als toeristische bestemming versterken. De omringende dorpen (Grou, Warten, Nijega, Opeinde, De Veenhoop, Smalle Ee) zijn onderdeel van aantrekkelijke recreatieve routes en verrassende arrangementen. Het inzichtelijk maken van de geschiedenis van deze omgeving trekt toerisme en verbetert de positie van dit gebied. Samenwerking in promotie op het gebied van cultuur, recreatie en toerisme leidt tot versterking van het recreatief product in deze regio.

*Verbinding met
bezoekerscentrum
Earnewâld*

Van wouden...

...naar water

3.0 ONTWIKK

1 Swartewei

2 Aldegeasterdyk

3 Goudtsjepoel/Finnen

4 Skiepekampen

5 Pad langs water

6 Bûtendyken

In de ontwikkelingsvisie zijn de kansen vertaald naar de gewenste ruimtelijke ontwikkeling voor het gebied tussen Drachten en Earnewâld. De visie richt zich op twee thema's: recreatie en landschap en natuur en verdwenen water. Het landschap en de historie worden beleefbaar via aantrekkelijke recreatieve knooppunten die met een netwerk van wandel- en fietspaden en vaarwegen als een parelsnoer aan elkaar zijn gekoppeld. Voor natuur en verdwenen water zijn de spreiding van het recreatief gebruik, een meer duurzaam watersysteem en het benutten van de natuurlijke gradiënt (zand-veen, hoog-laag, droog-nat) ruimtelijk uitgewerkt.

RECREATIE EN LANDSCHAP

Aantrekkelijke entrees

Aantrekkelijke entrees vanaf land (de Wâldwei en de Rijksweg A7) en vanaf water (Drachten, Grou en Earnewâld) zijn essentieel voor de uitstraling en het imago van het gebied. Het gaat zowel om de ontsluiting van het Nationaal Park als van de Noardlike Fryske Wâlden. Bij de afslag vanaf de Wâldwei naar Oudega kan Nijega al een gastheerschap vervullen door informatie te bieden over het gebied. De zandwinlocatie bij Earnewâld vraagt op korte termijn om een aantrekkelijke inrichting en gebruik.

Ook de vormgeving en invulling van het waterfront bij Drachten als oostelijke entree naar het Friese merengebied verdient aandacht. Eenmaal in het gebied vormen Oudega en Earnewâld de entrees naar het Nationaal Park De Alde Feanen en de Friese meren. Het waterfront van Oudega moet daarvoor worden opgeknapt.

Routes als parelsnoer

De routes door het gebied zijn de belevingsaders van het landschap en liggen als een parelsnoer door het landschap. Bestaande routes liggen op de oude ontginningsassen die voornamelijk in oost west richting lopen en hebben ieder een eigen karakter en gebruik. Oude paden kunnen worden hersteld en nieuw leven worden ingeblazen. Nieuwe fiets- en wandelroutes worden vooral langs het water (noordzijde van de Smalle Eesterzanding) en in aansluiting op Drachten aangelegd. Daardoor wordt de beleving van het landschap vergroot; het water, de dijken, de polders, de houtsingels en de natuurgebieden. Vanuit Nijega wordt de bestaande route in westelijke richting verbonden met het Nationaal Park. Alle routes sluiten aan op een groter recreatief netwerk vanuit Drachten en Earnewâld, waardoor kleinere en grotere ommetjes tussen Drachten, Oudega en Earnewâld mogelijk zijn.

ELINGSVISIE

routes als parelsnoer

landschap	bestaand	bestaand	nieuw
stad of dorp	water	fietsroute	vaste binding
singellandschap (zandgrond)	dijk	wandelroute	fietsroute/dorpenroute
veenweidelandschap	rijksweg Wâldwei	fietsroute	fietroute
verdwenen water	overige wegen/paden	bezoekerscentrum Earnewâld	wandelroute/wandelroute op dijk
nullijn	fietsroute/dorpenroute	natuurpark/natuurlijk bos	recreatieve voorziening (voormalige zuivelfabriek)
	fietsroute/dorpenroute	recreatieve voorziening (singelstrandje)	recreatieve voorziening (singelstrandje)
	landbouwroute/fietroute	recreatieve voorziening (Ie Sicht)	recreatieve voorziening (hotel-restaurant)

Palet aan voorzieningen

Een aantrekkelijk routenetwerk met een palet aan (recreatieve) voorzieningen is een voorwaarde voor toeristische ontwikkeling en de daaraan verbonden werkgelegenheid en leefbaarheid. Om het niveau van de voorzieningen op peil te houden wordt ingezet op het verbeteren van de huidige voorzieningen in combinatie met enkele aanvullingen die inspelen op de kansrijke ontwikkelingen. Het bezoekerscentrum De Alde Feanen in Earnewâld functioneert als spil in het toeristisch netwerk en als startplaats voor fiets-, wandel en vaartochten.

Door voorzieningen te koppelen aan korte wandel- en fietsroutes ontstaan recreatieve knooppunten op strategische plekken. Plekken met natuurlijk zwemwater zijn zeldzaam. Juist de zonnige zuidwestkant en de zandige noordoever van de Smalle

Aantrekkelijke entrees

Verbinden van vaarroutes

Het realiseren van een nieuwe waterverbinding vanuit de Wijdde Ee via Oudega richting de Smalle Eesterzanding scheidt de beroeps- en pleziervaart. De doorgaande waterverbinding voor de pleziervaart van Earnewâld via Oudega naar Drachten sluit beter aan op het Friese merengebied. De nieuwe waterverbinding ligt op de grens van zand en veen en is voor de recreant een aantrekkelijke route met voldoende landschappelijke variatie.

Vanaf de Wijdde Ee en de Smalle Eesterzanding zijn kanoroutes door het gebied, richting Nijega en Earnewâld. Deze routes sluiten aan op bestaande kanoroutes, waar het landschap en de natuur een prachtig decor vormen voor de kanoërs.

Verbinden natuurlijke kwaliteiten

Tussen de Wijdde Ee en de Polder de Westersanning is sprake van een natuurlijke laagte in het landschap. Deze slenk ligt langs de rand van de hogere zandgronden en biedt potentie voor ontwikkeling van een deels natte zone van de Wijdde Ee naar het Nationaal Park De Alde Feanen. De zone wordt gecombineerd met de aanleg van een kanoroute en wandelpaden, waardoor het routenetwerk tussen Oudega en Earnewâld wordt verdicht. De Polder de Gealanden kan voor meerdere doeleinden worden gebruikt. Een mogelijkheid is om de natuurlijke kwaliteiten verder te ontwikkelen ter versterking van de ecologische hoofdstructuur en het Nationaal Park, dat hier naadloos op aansluit.

Easterzanding zijn geschikt voor de aanleg van zogenaamde singelstrandjes op fietsafstand van Drachten en Oudega en dus aantrekkelijk voor toeristen én ondernemers. Een nieuw pontje vanaf woonwijk De Sanding (Gaastereiland) bij Smalle Ee maakt de oversteek richting Oudega mogelijk. Vanuit Drachten ontstaat zo de mogelijkheid voor een korte en langere fietstocht via de bestaande pontverbinding bij De Veenhoop (Ie Sicht). De populaire pontjesroute wordt daarmee uitgebreid.

Onderlinge relatie tussen de (horeca)voorzieningen en cultuurhistorische waardevolle plekken langs deze routes en knooppunten versterkt de leefbaarheid, vitaliteit en duurzaamheid in het gebied. Er ontstaat een palet aan voorzieningen, zowel aan het water als in de dorpen.

Landschappelijke kwaliteiten

Het contrast tussen het besloten singellandschap en het open veenweidegebied wordt op enkele plaatsen versterkt. De singelstructuur is beeldbepalend en zorgt voor de 'smûke' plekken. In het veenweidegebied wordt juist de openheid bewaakt. Nieuw water in combinatie met natuurlijke oevers maken de landschappelijke overgang van zand naar veen een aantrekkelijk gebied voor mens en dier.

NATUUR EN (VERDWENEN) WATER

Zonering van functies

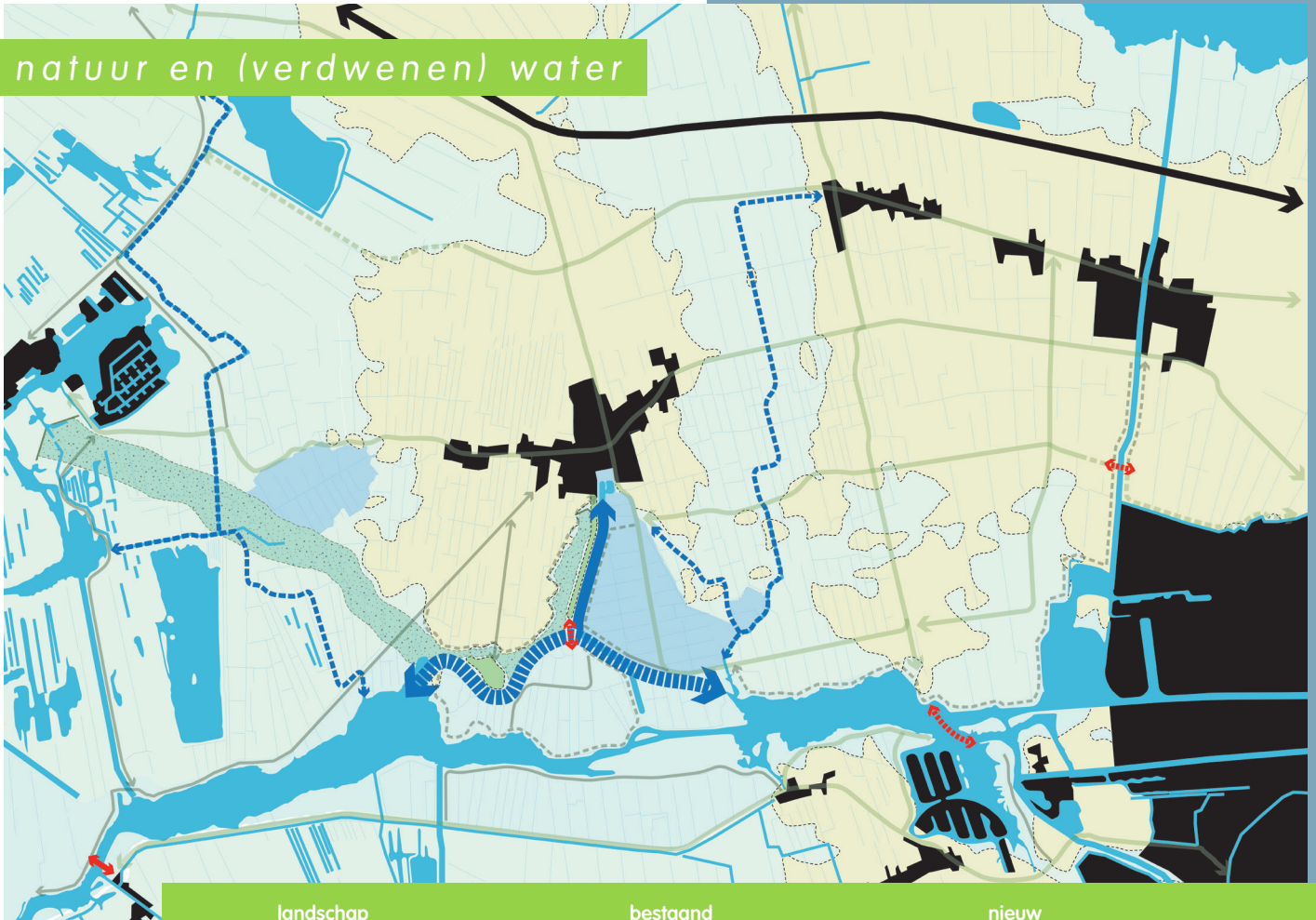
Een goede zonering draagt bij aan het functioneren van de landbouw en recreatie, met voldoende ontwikkelingsmogelijkheden voor de natuur.

Met een nieuwe waterverbinding bij Oudega worden de mogelijkheden voor (watersport)toerisme vergroot. Via transferia kan de watersporter op de fiets of te voet verder. Het netwerk van fiets- en wandelpaden moet daarvoor worden uitgebreid. Dit leidt tot spreiding van recreanten, concentratie van recreatie bij de dorpen en verlichting van de recreatieve druk op het park. De landbouw behoudt en versterkt het areaal en is de beheerder van het landschap.

Duurzaam watersysteem

Een nieuwe vaarroute biedt kansen voor een meer duurzaam waterbeheer en scheiding van beroeps- en pleziervaart. Het nieuwe water draagt bij aan uitbreiding van de boezem; bij westenwind wordt het opstuwend water opgevangen in de laaggelegen (grotendeels onbedijkte) Polder de Gealanden.

natuur en (verdwenen) water

landschap	bestaand	nieuw
stad of dorp	water	vaarverbinding
singellandschap (zandgrond)	vaarweg richting Oudega	route kano/fluisterboot
veenweidelandschap	rijksweg Wâldwei	pontverbinding
verdwenen water	pon verbinding	natte natuur verbinding (zoekgebied)
nullijn		

Het te bemalen oppervlak neemt af en ontlast het gemaal Oosterzanding. Met de ontwikkeling van natuurvriendelijke oevers op de overgang naar de zandgronden wordt de natuurlijke gradiënt benut en hoeven minder (hoge) kades te worden aangelegd. Het nieuwe water kan bijdragen aan het tegengaan van verdroging van De Alde Feanen en leidt tot een verminderde wegziiging en een toename van waardevol kwelwater vanuit de Noardlike Fryske Wâlden. Nader onderzoek maakt de kansen inzichtelijk.

Nieuw water kan in dit gebied relatief eenvoudig worden gerealiseerd door gebruik te maken van de natuurlijke gradiënten tussen de oostelijke rand van de hogere zandgronden en de vaart naar Oudega (Ouddiep). Daarbij worden de randen van de voormalige meren (nu droogmakerijen) benut om het wateroppervlak te vergroten.

Aanrekkelijk
recreatiegebied

Pont bij De Veenhoop
(Ie Sicht)

4.0 INRICHTING

Nieuw water

Singelstrandje

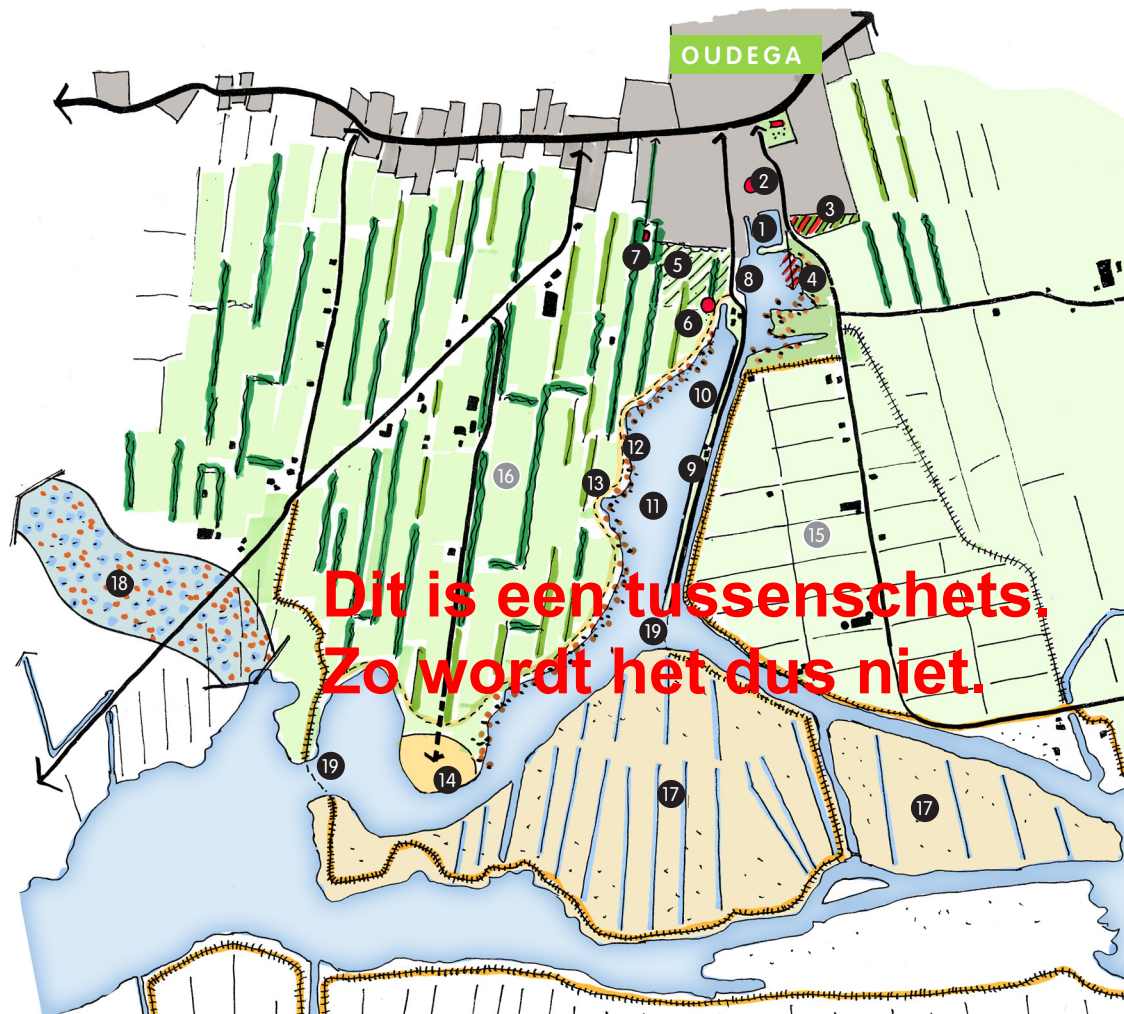
De kansrijke ontwikkelingen zijn vertaald naar een indicatieve inrichtingsschets voor de directe omgeving van Oudega. De schets dient als voorbeeld om het toekomstig gebruik te laten zien van bestaande en nieuwe voorzieningen gericht op recreatie, natuur en landbouw. Uitgangspunt is het beleefbaar maken van de rijke historie van deze voormalige hoofdplaats van de grietenij Smallingerland.

Waterfront Oudega

Versterken van het waterfront van Oudega, herstel van de (ver)binding met het water en verbeteren van de positionering in het Friese merengebied, dragen bij aan de leefbaarheid van het dorp. Het waterfront van Oudega heeft met de haven en

- 1 haven en plein
- 2 vrijetijdsvoorziening (voornamelijk)
- 3 wonen/werken
- 4 (recreatiel)wonen
- 5 recreatieterrein (in sfeer van de haven)
- 6 recreatieve voorziening
- 7 locatie voormalige state
- 8 havenuitbreiding
- 9 kade met wandelpad (landbouw)
- 10 steiger
- 11 water
- 12 natuurlijke oever
- 13 wandelroute
- 14 singelstrandje met horeca
- 15 landbouw (polder- en singellandschap)
- 16 landbouw (singellandschap)
- 17 natte bio-landbouw (rietlandbouw)
- 18 natte natuur
- 19 pontje (zelfbediening)

- bestaand
- nieuw

het plein ① als 'visitekaartje' iets te bieden voor de recreant en de watersport. Deze opwaardering van het waterfront biedt ruimte voor nieuwe (lokale) initiatieven en is een impuls voor de omgeving. Bestaande en nieuwe voorzieningen bij Oudega zijn aanvullend ten opzichte van de aanwezige voorzieningen nabij Earnewäld. De voorzieningen bij Oudega zijn gericht op duurzame vormen van watersport- en verblijfsrecreatie (o.a. elektrisch varen, vrijetijdsvoorziening, camping nabij het terrein van de voormalige state ⑦). Er ontstaat zowel een aantrekkelijk gebied als een spreiding van de recreatiedruk tussen Earnewäld en Oudega.

Leegstand en herbestemming

De voormalige zuivelfabriek ② is een belangrijk onderdeel van het waterfront en dorpsilhouet van Oudega. Het pand is in slechte staat en de locatie verdient een nieuwe gebruiker. Randvoorwaarde (bij herbestemming, restauratie of nieuwbouw) is een beeldbepalend gebouw, gericht op de haven en het plein. Bij voorkeur heeft de begane grond een openbare functie en krijgen de bovenliggende verdiepingen in het pand overige functies zoals wonen en/of werken.

Landtong met steiger

Vanuit het dorp loopt een wandelpad richting de Gealänswei. Deze weg blijft gehandhaafd en vormt een landtong ⑨ tussen het Ouddiep en de nieuwe waterplas ⑪. Langs deze route is een steiger met aanlegvoorzieningen ⑩, geschikt voor kleine platbodems, skûtsjes en de pleziervaart. Voorzieningen voor water, elektra en afval zijn daar voldoende aanwezig. Het dorp ligt op loopafstand, waardoor de bakker, de slager, het café en de supermarkt goed te bereiken zijn.

Zonnige zuidwestzijde

Op de zonnige zuidwestzijde van de landtong aangemeerd, is er fraai zicht op de waterplas met natuurvriendelijke oevers ⑫. Het singelstrandje aan De Geasten ⑭ ligt op het zuidwesten. Goede parkeervoorzieningen en een kleinschalige (mobiele) horecavoorziening maken deze plek aantrekkelijk voor zwemmers en zonzonbidders.

Grillige oevers

Het nieuwe water ⑪ ligt in een natuurlijke laagte en is alleen aan de oostrand voorzien van een kade ⑨. De westelijke rand van de waterplas kent een natuurlijke oever ⑫. Daar volgt de waterrand de grillige lijn van het hoger gelegen zandgebied. Dijken en kades lijken hier overbodig, afhankelijk van de hoogtes van het waterpeil en de zandgronden.

Verleidelijke landelijke routes

Vanaf een wandelpad ⑬ vanuit de kern van Oudega richting Earnewäld, op de grens van de houtsingels en het water, wordt het landschap optimaal beleefd. Nieuwe paden vormen verleidelijke verbindingen tussen de dorpen en voorzieningen.

Sterke landbouw

Richting Earnewäld wordt het landschap steeds natuurlijker en natter. Het gebied ten zuidwesten van Oudega is vooral gericht op (agrarisch) natuurbeheer ⑯. Het gebied ten oosten van Oudega richt zich juist op reguliere en verbrede of biologische landbouw als beheerder van het fraaie polder- en singellandschap ⑮. Goede ontsluiting van (huis)kavels, betere bereikbaarheid van de erven en een goede verdeling van gronden maken de bedrijfsvoering eenvoudiger, gericht op een duurzame toekomst.

Veenpolder vraagt om nieuwe gebruikers

Polder de Gealanden ⑰ ligt met de nieuwe waterverbinding richting Oudega voor de boezem. Het gebruik, beheer en de inrichting van deze plek zijn afhankelijk van de initiatieven vanuit de markt. Verschillende (tijdelijke) scenario's zijn denkbaar, zoals commerciële rietlanden, bio-landbouw of een zandwinmeer (kleinschalige zandwinning). Het eindbeeld is een mix van struweelarm en rietachtig gebied met mogelijkheden voor extensieve recreatie (aanlegplaatsen, speelmogelijkheden of bijvoorbeeld survival). De oude verbinding vanuit de Nieuwe Monnikereppel richting het Ouddiep blijft behouden, maar mag verlanden. Zo ontstaat een plek waar aangelegd kan worden in een extensieve, natuurlijke omgeving. Een zelfbedieningspontje ⑲ richting de landtong verbindt De Gealanden met de wal.

WATERFRONT OUDEGA

Aantrekkelijk waterfront

Herinrichten haven

Levendig plein

Herbestemmen karakteristieke panden

Landtong met steiger

Prachtig plein

Het plein met de haven **1** is het visitekaartje van Oudega. Rondom het plein en de haven liggen functies gericht op watersport, horeca en verkoop van levensmiddelen. Ontmoeting, gezelligheid en levendigheid staan hier centraal. De voormalige zuivelfabriek **3** is karakteristiek en vertelt de geschiedenis van het dorp. Herbestemming van de locatie voor nieuwe gebruikers is een belangrijke opgave. Voldoende parkeerruimte is een voorwaarde bij ontwikkeling van nieuwe functies.

Herinrichten haven

Oudega wordt beter bereikbaar en toegankelijk door herstructureren van de haven **2** en vergroten van de capaciteit van ligplaatsen. Aanmeren tot in de kern verleidt de toerist uit te stappen en Oudega te bezoeken. Een baken **4** dat tevens als recreatieve voorziening dient markeert de toegang tot de haven.

Recreëren op Haersma State

De omgeving van de voormalige Haersma State **5** biedt mogelijkheden om de historie van Oudega weer (belleefbaar te maken. Op een eigentijdse wijze kan de voormalige state gevisualiseerd worden. Nieuwe vrijetijdsvoorzieningen, verblijfsaccommodaties of faciliteiten voor het recreatieterrein **6** zijn hier denkbaar en zorgen voor levendigheid. Deze strategische plek biedt ook ruimte aan nieuwe recreatieve voorzieningen zoals een luxe-camping (glamping), zeilschool, verhuur van kano's, bootjes en fietsen en het aanbieden van fiets- en verblijfsarrangementen **7**.

Standplaats campers

Campers maken gebruik van de voorzieningen van het recreatiegebied. De verscholen camperstandplaatsen **8** liggen in de nabijheid van de dorpskern, met zicht op het landschap en over het water.

Nieuwe ligplaatsen voor passanten

Nieuwe ligplaatsen voor passanten **9** liggen nabij het recreatiegebied en maken het mogelijk om van de aanwezige voorzieningen gebruik te maken. Het is een transferium, waar gemakkelijk kan worden overgestapt van water naar land. Kans voor het waterfront van Oudega is een aantrekkelijke en kleinschalige haven gericht op meerdere grotere ligplaatsen in de nabijheid van de dorpskern.

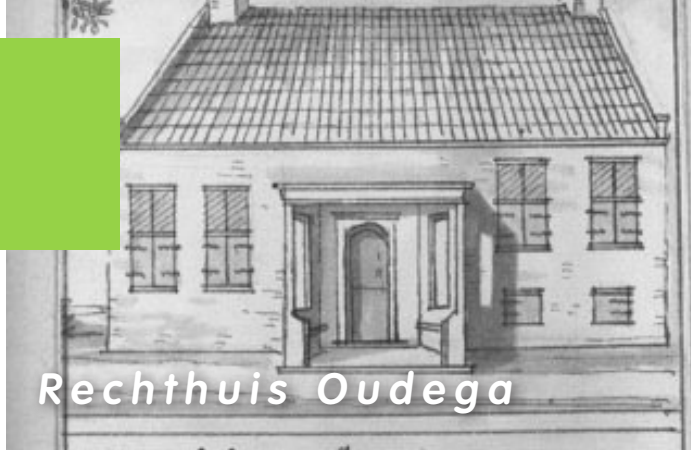
OUDEGA

Nieuwe waterplas met steiger

Aan de zuidwest kant van Oudega is nieuw water 10 dat geschikt is voor onder andere recreatieve doeleinden. Langs de kade met het wandelpad ligt een steiger waar skûtsjes en plezierboten kunnen aanmeren. Moderne voorzieningen voor drinkwater, elektra en afval maken deze ligplaatsen aantrekkelijk voor passanten. Het nieuwe water loopt door tot aan de plek waar recreatieve voorzieningen mogelijk zijn 7, bijvoorbeeld verhuur van bootjes. Voor de kleine watersport is dit een prachtige plas, denk bijvoorbeeld aan een zeilschool.

Woon- en werkmogelijkheden

Het zuidoostelijk deel van het waterfront is onderdeel van het nieuwe dorpsilhouet en geschikt voor (nieuwe vormen van) woon- en werkfuncties 11. In het verlengde van de Eastersanning liggen mogelijkheden voor (recreatie)woningen op het water 12. In tegenstelling tot het lommerrijke westelijke deel van het waterfront is dit deel open van karakter. Het vormt een nieuwe façade naar het landschap.

Rechthuis Oudega

Haersma State

Recreatie op voormalig Haersma State

- 1 openbare ruimte/plein
- 2 openbare voorzieningen
- 3 zuivelfabriek
- 4 openbare voorziening (bakken)
- 5 voormalige Haersma State
- 6 openbaar plein (in sfeer voormalige state)
- 7 openbare voorziening (zeilschool/verhuur)
- 8 openbare camping
- 9 openbare ruimte met steiger
- 10 openbare werkmogelijkheden (op land)
- 12 openbare woningen (op water)
- 13 Rechthuis
- 14 Rechthuis

5.0

VAN STRATEGIE

Lokaal programma

Korte termijn

1. inrichten waterfront Oudega, inclusief recreatieve voorzieningen
2. versterken voorzieningen (leefbaarheid Oudega)
3. aanleggen van paden (recreatief medegebruik)

Middellange termijn

4. aanleg nieuw water en nieuwe vaarverbinding vanaf Smalle Eesterzanding richting Oudega
5. nieuwe aanlegvoorziening aan vaste wal (landtong), aansluitend op fiets- en wandelpaden
6. natte natuurontwikkeling in combinatie met wandelpaden
7. realisatie en uitbreiding recreatieve voorzieningen rondom Oudega

Lange termijn

8. ontvlechten van de beroeps- en recreatievaart
9. inrichten Polder de Gealanden (rietteelt / natuur met extensieve recreatie)
10. realiseren pont naar Polder de Gealanden
11. aanleggen wandelroute op overgang zand- en veengebied
12. ontwikkelen singelstrandje, inclusief parkeer- en horecavoorziening
13. opzetten van (mobiele) horecavoorziening

LOKAAL NIVEAU	LEEFBAARHEID		
GEBIEDS NIVEAU		VITALITEIT	
REGIONAAL NIVEAU			DUURZAAMHEID
	2015	2025	2050

Draagvlak

Om tot realisatie van deze gebiedsvisie te komen hebben verschillende partijen een belangrijke rol. De gemeente Smallingerland en de provincie Fryslân hebben in samenwerking met Wetterskip Fryslân, It Fryske Gea als eigenaar van De Alde Feanen en de Marrekrite de kansen benoemd en vertaald. Bij de uitwerking van deze gebiedsvisie wordt samenwerking gezocht met agrariërs als beheerders van het landschap, ondernemers en de overige eigenaren van panden en opstallen. Gebiedsontwikkeling begint bij het enthousiasmeren van politiek, bewoners en belanghebbenden. Zij zijn de ambassadeurs die de gebiedsvisie in samenwerking met de genoemde partijen in kleine concrete stappen richting realisatie kunnen brengen. Het denken zal gericht zijn van concreet op korte termijn naar duurzaam en ambitieus op de lange termijn.

Slim combineren en kansen grijpen

De gebiedsvisie gaat over regionale en meer lokale (dorps) opgaven aansluitend bij bestaande programma's (zie kantlijn). Door de programma's slim te combineren kunnen met een integrale benadering kansen worden benut wanneer ze zich voordoen.

De huidige grondpositie van de overheid biedt nu kansen om dit plan tot ontwikkeling te brengen. Zonder deze grondpositie zijn de ontwikkelingsmogelijkheden veel lastiger. De grondpositie kan tegelijkertijd de impuls zijn voor de uitvoering van de natuurontwikkelingsplannen voor De Alde Feanen (in combinatie met een 4e module landinrichting De Alde Feanen).

Het onderhoud aan de kades en oevers is het project waar bij de uitvoering van deze gebiedsvisie kan aanhaken. Zeker nu de noodzaak tot duurzaam waterbeheer (kades, waterberging en uitbreiding Friese boezem) duidelijk is geworden na de hoge waterstanden als gevolg van klimaatveranderingen.

Eveneens actueel is de goede bereikbaarheid van Drachten voor de beroepsvaart. De problematiek beroepsvaart versus pleziervaart en natuur speelt ook in dit gebied een belangrijke rol.

GIE NAAR REALISATIE

Momenteel is de vraag aan de orde op welke wijze de Nationale Parken en Landschappen in de toekomst in stand kunnen worden gehouden nu er geen rijksbijdrage meer is. Het beheerplan (BIP) voor De Alde Feanen wordt herzien. In dat kader is het van belang dat deze gebiedsontwikkeling ook nieuwe verdienmodellen genereert en inspeelt op gelden die op (korte) termijn beschikbaar komen voor onderhoud en (water) beheer.

In het kader van het Fries Merenproject is het uitbreiden en aantrekkelijker maken van recreatief water de opgave evenals het waterfront Oudega met een nieuwe haven. Er zijn kansen om in te spelen op nieuwe aanlegmogelijkheden met voorzieningen gericht op innovatie en duurzaamheid.

Op lokaal (dorps)niveau speelt het stimuleren van de leefbaarheid en het tegengaan van verpaupering (havengebied Oudega). Voor de opwaardering van de dorpskern en het herbestemmen van de zuivelfabriek als waardevol cultuurhistorisch erfgoed, is het stimuleren van tijdelijk gebruik na jarenlange leegstand een strategische keuze. Dit maakt overleg op korte termijn met belanghebbende partijen noodzakelijk. Daarbij is de koppeling met het recreatiegebied aan de zuidwestzijde van Oudega essentieel.

Ondernemers van Oudega en omgeving spelen een belangrijke rol. In samenwerking met de Kamer van Koophandel moet worden bekeken wat hun toekomstperspectief is in relatie tot deze gebiedsvisie.

Op weg naar een uitvoeringsstrategie

De eerste vervolgstap is, in samenwerking met grondeigenaren en betrokken partijen, het opstellen van een uitvoeringsstrategie met een financiële paragraaf en aansluitend op de al bestaande programma's. Dit is een apart document, dat op basis van de actualiteit steeds wordt bijgesteld. De uitvoeringsstrategie is gericht op projecten die vanuit eigen initiatief worden ingebracht. Een flexibele strategie, afhankelijk van de markt maakt het plan toekomstbestendig. De uitvoeringsstrategie vormt de aanleiding voor verdere vertaling en uitwerking.

Regionaal programma

Korte termijn

1. uitvoeren van het project kades en oevers in combinatie met natuurvriendelijke en openbare oevers, vooroevers als natuurlijke kade (Oever- en kadeproject Oudega-Hooidammen en Tike-Oudega, Integrale uitvoering Oevers & Kadenproject (FYLGI))
2. verdieping van de vaargeulen (baggerproject) in combinatie met mogelijke zandwinning op kleine schaal
3. polderbeheer versus waterberging, efficiënt omgaan met hogere grondwaterstanden en waterberging (maatregelen inrichting waterlichamen oppervlaktewater Kaderrichtlijn water (KRW), Uitvoeringsprogramma waterbeheersplan 2010-2015)
4. verbeteren/oplossen verdrogingsproblematiek De Alde Feanen (4e module Landinrichting Alde Feanen (verdrogingbestrijding via (hydrologische) herstelmaatregelen Programmatische Aanpak Stikstof (PAS))

Middellange termijn

5. reguleren van de opstuwing bij westenwind (overstromingsgebied)
6. aanleggen recreatieve voorzieningen rondom Earnewâld (integreren met bezoekerscentrum)
7. inrichten van omgeving Panhuyspoel (zandwinmeer)
8. verbeteren entree De Alde Feanen

Lange termijn

9. herstructureren van gronden ten behoeve van landbouwpositie
10. realiseren voorzieningen Nijega, versterken entreefunctie Nationaal Park en Noardlike Fryske Wâlden
11. realiseren entree Noardlike Fryske Wâlden
12. realiseren natte natuur (ten zuidwesten van Oudega)

Colofon

Deze gebiedsvisie is tot stand gekomen in opdracht van:

Gemeente Smallingerland, in samenwerking met Provinsje Fryslân

Adviseur:

N0.ORDPEIL landschap.stedenbouw

Klankbordgroep:

[redacted]	Recreatieschap De Marrekrite
[redacted]	Provinsje Fryslân
[redacted]	Wetterskip Fryslân
[redacted]	Gemeente Smallingerland
[redacted]	It Fryske Gea
[redacted]	Provinsje Fryslân
[redacted]	Provinsje Fryslân
[redacted]	Wetterskip Fryslân
[redacted]	Gemeente Smallingerland
[redacted]	Provinsje Fryslân
[redacted]	Provinsje Fryslân
[redacted]	Dienst Landelijk Gebied
[redacted]	Dienst Landelijk Gebied
[redacted]	Provinsje Fryslân
[redacted]	Gemeente Smallingerland
[redacted]	Gemeente Smallingerland
[redacted]	Gemeente Smallingerland
[redacted]	It Fryske Gea
[redacted]	Provinsje Fryslân
[redacted]	Provinsje Fryslân

Projectnummer:

532 01 410

Datum:

April 2012

Literatuurlijst

1. ANWB, Topografische Atlas Friesland, 2006
2. Buro Hemmen, Nationaal Park De Alde Feanen – Beheers- en Inrichtingsplan In Nije Faze, maart 2006
3. Dienst Landelijk Gebied, Raamplan Landinrichting Alde Feanen, oktober 2004
4. Gemeente Smallingerland, Dorpsvisie Oudega 2025, januari 2009
5. Gemeente Smallingerland, Haalbaarheidsonderzoek nieuw meer bij Drachten, november 2004
6. Gemeente Smallingerland, Reactienota dorpsvisie Oudega 2025, maart 2009
7. Grontmij, Drachten I Smallingerland als middelpunt van de regio - Toeristisch recreatief ontwikkelingsplan, juni 2011
8. Grontmij, Nieuwe kanoroutes te Smallingerland, november 2010
9. Grontmij, Onderbouwing samenhang watersportprojecten westrand Smallingerland 'Alle vaarwegen leiden naar Drachten', oktober 2008
10. Grontmij, Startnotitie Meer bij Oudega, september 2009
11. Lei Wageningen UR, Landbouwverkenning provincie Fryslân tot 2020, juni 2009
12. N0.ORDPEIL landschap.stedenbouw, Belevingsonderzoek 'Fryslân vanaf het water', februari 2008
13. N0.ORDPEIL landschap.stedenbouw, Recreatieve gebiedsvisie Earnewâld, oktober 2010
14. Provincie Fryslân, interne memo 'Kansen commerciële rietteelt', 2011
15. Provincie Fryslân, interne memo 'Nut der vergroting Friese boezem', oktober 2009
16. Provincie Fryslân, "Om de kwaliteit van de romte" streekplan Fryslân, 2007
17. Provincie Fryslân, Uitwerking van het Streekplan op het landschapsonderdeel, Landschapstypering van Fryslân
18. Toevaart in De Alde Feanen – het recreatieve gedrag van toevaarders, mei 2003
19. Uitgeverij Nieuwland, Historische Atlas Friesland, 2006
20. Van der Tuuk BV, Recreatie-onderzoek Nationaal Park i.o. De Alde Feanen, mei 2003
21. www.oudega.info

www.sigmaforwater.org

Bijlage 2 Schets masterplan

LEGENDA

Bestaande bomen	Riet	Grasdoorlatende verharding	1. Schoorsteen
Nieuwe bomen
Sortiment conform beplantingsplan	Zandstrand	Parkeerplaats	2. TOP-zuil
Hagen/lage heesters/struiken	Water, boezempil	Wandel-/struipad	3. Ondergrondse container
Vulwaterpunt
(0,72 x 0,9 x 1,25 m)
Bloemrijk gras- en kruidenmengsel,
extensief beheerd	Water, polderpil	Steigers/vlonderpad	4. Brug
Gras, intensief beheerd	Verharding - roodbruin	Ligplaats/boothuis
3,5 x 8 m	5. Steiger met visplekken
Grastalud	Verharding -antraciet	Zichtlijnen	6. Drijvende, verplaatsbare vlonder.
Tevens aanlegpunt grote
roeboten

Code	Omschrijving	Datum	Getekend	Gecontroleerd

Getekend door WD	Gecontroleerd door JS	Datum uitgifte 04-02-2020	Formaat A1	Schaal 1:1.000
Projectnummer 232.00.25.00.00	Documentnummer 232.00.25.00.00/001	Documenttype Tekening	Blad 01	Fase VO

Project
OUDEGA AAN HET WATER

Onderdeel
INRICHTINGSSCHETS MASTERPLANGEBIED - VARIANT 1

Opdrachtgever
Gemeente Smallingerland & Provincie Fryslân

BügelHajema
BügelHajema Adviseurs bv
Balthasar Bekkerwei 75
8914 BE Leeuwarden
058 215 25 15
www.buegelhajema.nl

Vestigingen te Amersfoort,
Assen en Leeuwarden
www.buegelhajema.nl

Bijlage 3 Masterplan Waterfront Oudega

ONTWERP MASTERPLAN WATERFRONT OUDEGA

Versie | oktober 2019

MASTERPLAN WATERFRONT OUDEGA

Gemeente Smallingerland

Werkgroep Doarsplein oan it wetter

Dorpsbelang Oudega

Provinsje Fryslân

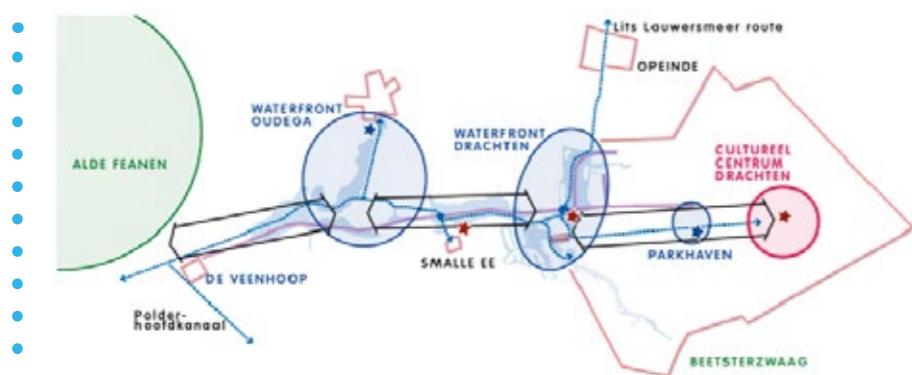
INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding en doelstelling	3
1.2 Status masterplan	3
1.3 Doorlopen proces	4
2. Achtergrondinformatie	4
2.1 Analyse van het gebied	5
2.2 Havenupgrading	5
2.3 Wonen	5
3. Uitgangspunten masterplan	5
3.1 Algemene bouwstenen voor een waterfront	5
3.2 Uitgangspunten masterplan Waterfront Oudega	7
4. Masterplan	9
4.1 Inleiding	9
4.2 Schets: hoe kan het worden?	9
4.3 Aanzet voor bestemmingsplankaart	10
4.4 Uitwerking per deellocatie	10
4.4.1 Dorpsplein	10
4.4.2 Herontwikkeling gebied voormalige zuivelfabriek "De Hoop"	13
4.4.3 Bebouwingsmogelijkheden op 'e Wal 7 te Oudega, voormalige kunstmestloods	14
4.4.4 Wonen op het water	15
4.4.5 Perceel Fabrykswei 11	15
4.4.6 Wellingbar	16
4.4.7. Verblijfsrecreatieve ontwikkeling westzijde	16
4.4.8 (Verblijfs)recreatieve ontwikkeling zuidoostzijde	16
4.4.9 Horeca	17
4.4.10 Haven en overig water	18
4.5 Duurzaamheid	19
5. Hoe verder	19
5.1 Sporen	19
5.2 Proces in de tijd	19

1 INLEIDING

1.1 | Aanleiding en doelstelling

Het waterfront van Oudega is onderdeel van de gebiedsaanpak Oostelijke Poort Friese Meren. Het doel is om economische groei en leefbaarheid te stimuleren en land- en waterrecreatie met elkaar te verbinden. De aanpak is erop gericht om De Friese Wouden en de Friese Meren te verbinden, de watersportstructuur te versterken en de beroeps- en recreatievaart veiliger te maken door scheiding van vaarwegen. Het zijn de hoofdingrediënten waarmee de gebiedsaanpak Oostelijke Poort Friese Meren (OPFM) het gebied tussen de Veenhoop en Drachten aantrekkelijk en leefbaar houdt en maakt.

Illustratie: De diverse onderdelen van Oostelijke Poort Friese Meren

In 2013 is in opdracht van de gemeente een visie opgesteld waarin de beoogde verbeteringen zijn benoemd. In deze visie is het dorp Oudega de ontvangstlocatie voor de bezoeker die aankomt over water en land. De nadruk ligt op blauw (water) en groen (natuur). De visie "Oudega aan het water" is gericht op het verbeteren en handhaven van de leefbaarheid en de toeristische ontwikkeling van het gebied. De relatie tussen het water en het dorp wordt sterker en het aantal bezoekers vanaf het water en over land zal hierdoor toenemen. In de visie worden voor het gebied rondom de haven diverse suggesties gedaan.

Illustratie: visie waterfront Oudega 2013

In dit masterplan wordt een vervolg gegeven voor het rood (bebouwing); de ontwikkeling van het dorp en het gebied rond de haven.

De doelstelling van het masterplan is om een adequaat en concreet kader te bieden om het havengebied te herontwikkelen. Zodat het een fraai en sfeervol onderdeel wordt van en voor het dorp en bijdraagt aan de versterking van het toeristisch product voor de watersporter, maar ook voor de andere recreanten.

1.2 | Status masterplan

Dit masterplan presenteert een samenhangende visie voor het havengebied van Oudega. Zowel de haven zelf als de te realiseren bebouwing en de openbare ruimte komen aan de orde.

Het masterplan bestaat, naast deze tekst, uit drie onderdelen:

- een verbeelding van het eindbeeld;
- een kaart die globaal aangeeft waar welke bestemmingen zullen worden uitgewerkt in een bestemmingsplan;
- een nadere uitwerking per deellocatie.

Na vaststelling van het masterplan door de raad biedt het een samenhangend toetsingskader voor de verdere ontwikkelingen per deelgebied. Dit wordt juridisch verder uitgewerkt en vastgelegd in een bestemmingsplan. Als er zich tussentijds al initiatieven aandienen kunnen deze worden getoetst aan het masterplan en wellicht al starten met een zgn. WABO afwijkingprocedure, waarbij dit masterplan onderdeel zal zijn van de ruimtelijke onderbouwing.

Uitgangspunt van de planvorming is dat de voormalige zuivelfabriek wordt gesloopt, conform het besluit van het college van Smallingerland in december 2018.

De scope van dit masterplan is de haven en de vergroting daarvan, en de omliggende bebouwing om de haven. Formeel betreft dit gebied twee projecten, nl. het gemeentelijk project op en nabij de locatie van de voormalige zuivelfabriek en het samenwerkingsproject van de gemeente en de provincie voor het vergroten van de haven. De overheden schuiven deze beide projecten voor het masterplangebied op een praktische manier in elkaar.

2 ACHTERGRONDINFORMATIE

1.3 | Doorlopen proces

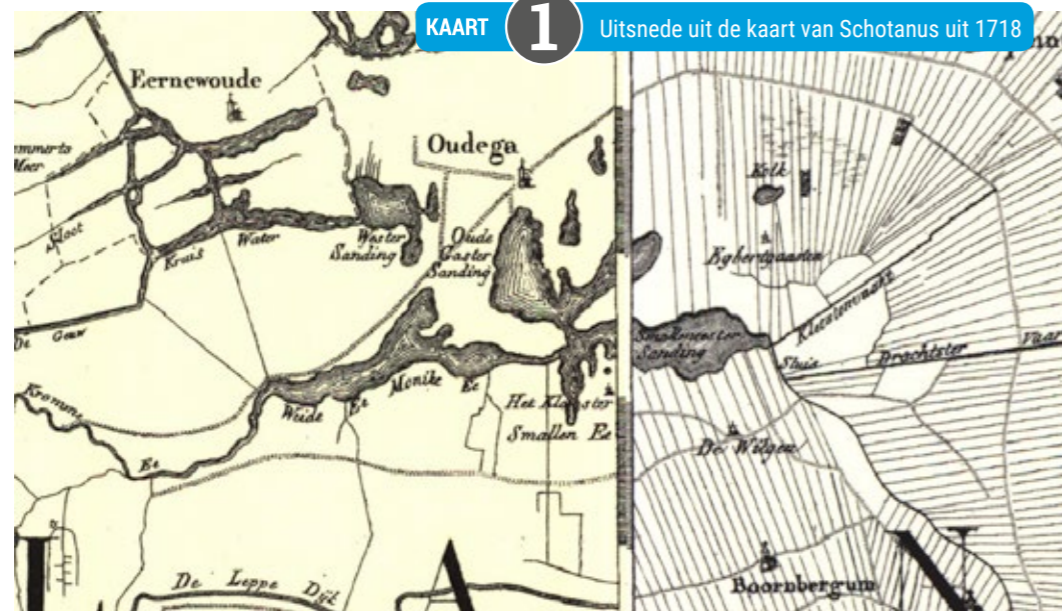
Dit masterplan is opgesteld door een kernteam van dorpsbewoners, -ondernemers en dorpsbelang, verenigd in de 'Wurkgroep doarpsplein oan it wetter', en medewerkers van de gemeente en de provincie..

Allereerst is in 2018 een woonwensenquête gehouden onder de inwoners van Oudega. Ook heeft het college in 2018 op basis van een analyse van het kernteam besloten de voormalige zuivelfabriek te slopen.

Gestart is vervolgens met een bijeenkomst met stakeholders om suggesties op te halen. Deze zijn uitgewerkt tot een aantal modellen die achtereenvolgens zijn voorgelegd aan de omwonenden en de verenigingen van Oudega. Tot slot is alle input omgezet in een schets en gepresenteerd aan het hele dorp. De verslagen van de diverse bijeenkomsten en de enquêteresultaten zijn te lezen op www.oostelijkepoortfriesemeren.nl.

2.1 | Analyse van het gebied

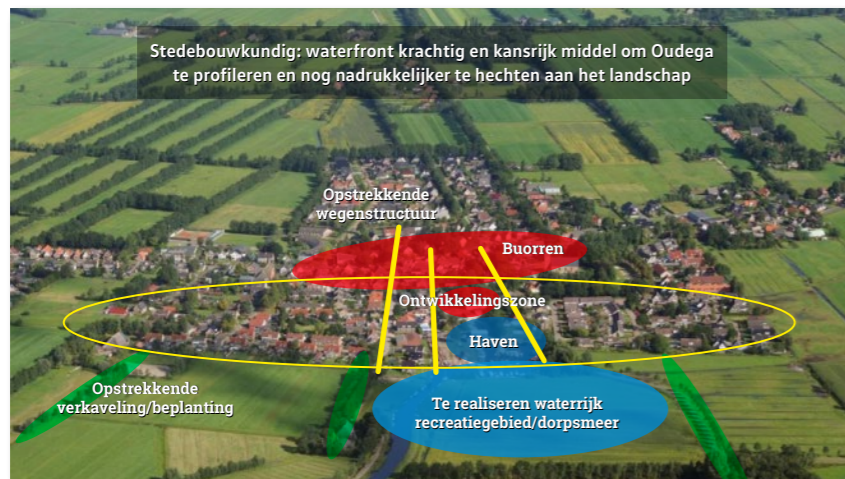
Oudega was van oorsprong een gebied dat gekenmerkt wordt door de aanwezigheid van veel water. Het was een agrarisch dorp, gelegen op een zandrug, grenzend aan de lagergelegen veengronden. De haven zelf is niet heel oud, maar er was wel een groot meer ten zuiden van het dorp.

In de jaren '30 is het overgrote deel van het water ingepolderd.

3 UITGANGSPUNTEN MASTERPLAN

De uitdaging is om met dit masterplan o.a. een deel van het water in de buurt van het dorp terug te brengen, met respect voor de landschappelijke structuur die na de inpoldering is gegroeid.

2.2 | Havenupgrading

Parallel aan dit masterplan heeft de gemeente budget klaar staan om de haven op te knappen met een aantal faciliteiten. De locaties van deze faciliteiten en de uitvoering van de werkzaamheden zal op het masterplan worden afgestemd.

Het gaat o.a. om de volgende maatregelen:

- Ondergrondse vuilcontainer
- Drinkwatertapautomaat
- Oplaadpunten voor elektrische boten
- Stortpunt voor chemische toiletten
- Ovangpunt vuilwater

2.3 | Wonen

Vanuit het gemeentelijk woonbeleid (2016) is het mogelijk om nieuwbouw van woningen in Oudega te realiseren, in kleine aantallen tegelijk. Uit de enquête kwam een beperkte behoefte aan huurwoningen. Hieruit bleek vooral behoefte aan woningen in de koopsector in de prijsklasse € 250.000 tot € 400.000. Bij de verdere uitwerking van woningbouwplannen is vooral de fasering van belang. Waar nodig worden plannen aangepast naar aanleiding van concrete belangstelling, zoals verkoopresultaten.

3.1 | Algemene bouwstenen voor een waterfront

In het kader van het project De Friese Meren zijn in heel Friesland waterfronten ontwikkeld. Deze ervaring heeft geleid tot interessante bouwstenen, die ook voor de ontwikkeling van Oudega van nut zijn. Hoewel iedere watersportkern in Friesland een eigen identiteit heeft, zijn er algemene aanbevelingen te geven bij ontwikkelingen:

- Houd het dorp compact en verankerd in het landschap;
- Zorg voor behoud van contrast tussen (open) landschap en dorp(bebouwing);
- Borduur voort op de historie van de plek;
- Zorg voor zicht vanaf het dorp naar het water en vice versa; en zicht-assen vanaf het water naar de kerk;
- Kies voor menging van functies (wonen, werken en recreatie). Daarmee blijft het dorp levendig;
- Houd de 'wanden' van de weg naar het water doorwaadbaar; voorkom geprivatiseerde oevers en geblokkeerde uitzichten;
- Zorg steeds voor landschappelijke inpassing; beplant belangrijke (auto-)routes; maak hagen bij voortuinen als begeleider van looproutes; zorg voor mooie looproutes van en naar parkeerplaatsen;
- Voorkom achterkantsituaties/achtererven grenzend aan het publiek domein;
- Benadruk de kwaliteiten van het dorp; zorg voor jaarrond recreatieaanbod, organiseer arrangementen en beleefroutes; zorg voor een poortwachter, een markant gebouw of object dat de entree duidt van het dorp (vanaf het water en het land);
- Zorg voor een netwerk van wandel- en fietspaden, van binnen naar buiten het dorp;
- Aandacht voor architectuur;
- Benut vrijkomende locaties voor horeca en watersport gerelateerde bedrijfjes;
- Houd oevers zoveel mogelijk openbaar;
- Combineer water met groen;
- Richt het gebied zo groen mogelijk in. Gebruik zo weinig mogelijk verharding;
- Creëer bijzondere plekken aan het water.

[Kijk voor details op de volgende pagina.](#)

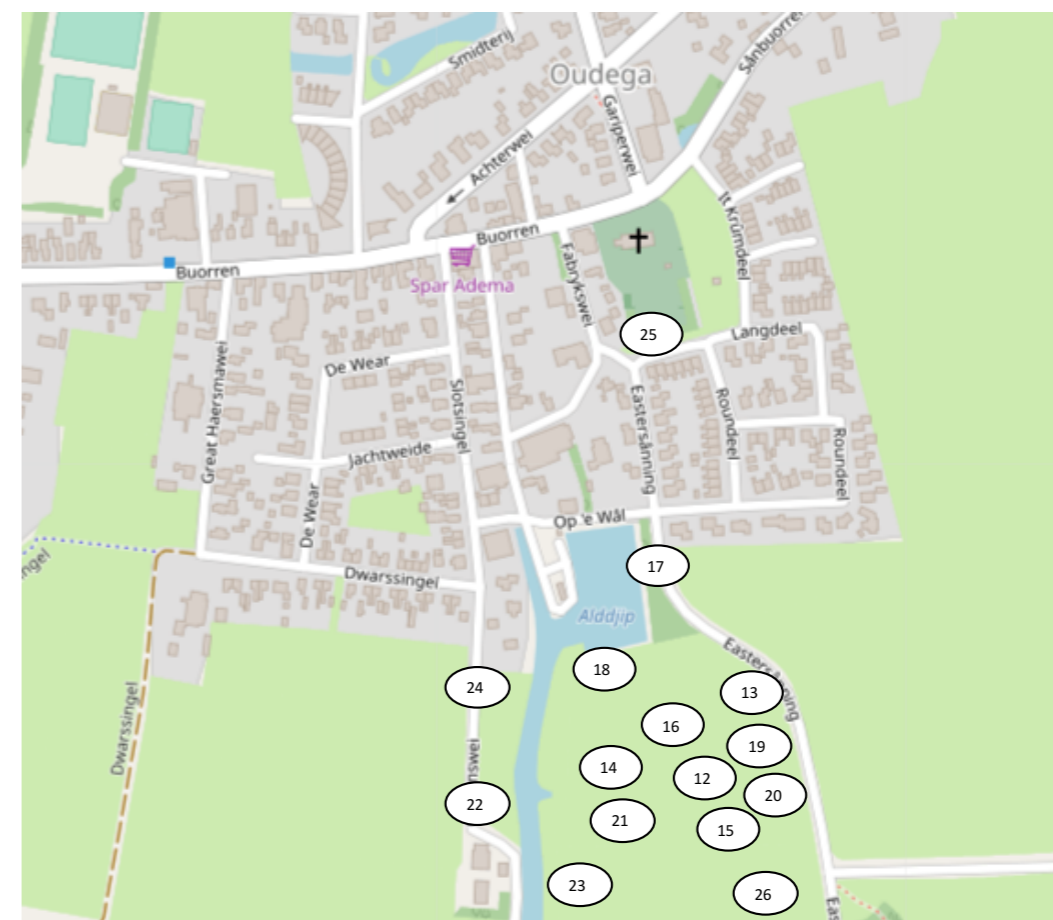
3.2 | Uitgangspunten masterplan Waterfront Oudega

Als uitwerking van de doelstelling en concretisering van de bouwstenen zijn door het kernteam de volgende uitgangspunten geformuleerd:

1. Versterken zichtlijn over de Fabrykswei naar de haven/nieuwe water om daarmee de verbinding van de Buorren als doorgaande route in de kern naar het havengebied te versterken.
2. Huidige pier in de haven is op dit moment een aantrekkelijke plek om te verblijven en de havenomgeving te beleven en zorgt voor een kleinschalig element in een grote open ruimte. Pier kan in stand blijven of wellicht iets worden versmald, maar moet niet dichterbouwd.
3. Bij het positioneren van de nieuwbouw in plaats van de zuivelfabriek zorgen voor betere zichtlijnen op de haven.
4. Bij de herontwikkeling van de locatie van de voormalige zuivelfabriek zijn voorzieningen en commerciële functies op de begane vloer wenselijk vanwege reuring in het centrum. Op de verdieping is er de mogelijkheid voor wooneenheden van wisselende oppervlakte voor de doelgroep kleine huishoudens (bijvoorbeeld starters of senioren). Voor de bouwhoogte wordt uitgegaan van maximaal 3 bouwlagen.
5. Herontwikkeling van de gehele locatie van de Wellingbar met als uitgangspunt het behoud van het historische pand en herbestemmen tot wonen, en herontwikkeling van de zaal. Eventueel is vervangende grondgebonden nieuwbouw mogelijk. De volledige herontwikkeling biedt ruimte voor maximaal 2 eengezinswoningen (twee-onder-een-kap / vrijstaand). Herontwikkeling van de zaal biedt ruimte voor 1 of 2 kleine grondgebonden woningen.
6. Herontwikkeling van de locatie kunstmestloods met als uitgangspunt renovatie. Het oude pand kan van waarde zijn in het cultuurhistorische beeld en sfeer in het havengebied.

Eventueel is nieuwbouw mogelijk. Zowel bij renovatie als herontwikkeling is de meerzijdigheid van het ontwerp belangrijk. De locatie is ruimtelijk gecompliceerd, vanwege drie voorzijden. Functioneel is een bedrijfsmatige invulling met commerciële functies die bijdragen aan de reuring in het havengebied wenselijk. Dit heeft de voorkeur boven woningbouw. Wanneer dit niet haalbaar is dan is woningbouwontwikkeling een optie.

Hierbij gaan de gedachten uit naar 1 à 2 vrije kavels / vrijstaande woningen in het duurdere segment. Ook zijn wooneenheden binnen het bestaande skelet mogelijk, mits grondgebonden en met ieder eigen voorzieningen.

7. Instandhouding van het beeldbepalende boerderijpand aan de noordoostzijde van het havengebied is een gewaardeerde optie. Herontwikkeling op termijn is denkbaar. Bebouwing op het achtererf van de boerderij lijkt qua ruimte mogelijk en kan bijdragen aan een meer besloten karakter van het plein en havengebied.
8. De passantenplekken in de haven (ca. 20 stuks) situeren aansluitend bij het dorpsplein. Aanmerken tot in de kern verleidt de toerist uit te stappen en Oudega te bezoeken. Vaste ligplekken (nu 84) liggen op iets meer afstand van het dorpsplein, maar wel in het noordelijk deel van het water.

9. Parkeerplaatsen in het gehele gebied zo veel mogelijk inpassen in de (nieuwe) groenstructuur.
10. Ruimte houden voor een kleinschalig plein (zonder een parkeerfunctie) aansluitend bij de haven voor verpoos en verblijf en kleinschalige evenementen om de reuring te stimuleren. Inrichting met zit- en speelplekken ook voor de kleinere kinderen. Het moet gaan om een besloten groen plein (door bebouwing omgeven) met gebruik van dorpse materialen en bestrating, dat zich opent naar het meer/landschap.
11. Aantrekkelijke zuidelijke dorpsentree over het water, waarbij ter plaatse van het dorpsmeer aandacht moet zijn voor het zicht op de haven en de toren van de Aghatakerk.

12. Strand aan de zuidoostkant van de haven op loopafstand van het dorp. Fiets- en wandelverbindingen laten aansluiten op het strand.
13. Realisatie van parkeerruimte kan aansluitend bij de haven en strand. De voorziening moet ruimte bieden aan bezoekers van de haven, strand en horeca en vormt tevens opvang van auto's tijdens de piekmomenten. Een zorgvuldige landschappelijke inpassing is belangrijk, zodat de ruimte ook aantrekkelijk oogt wanneer er geen auto's staan.
14. De bestaande overgang tussen de bebouwing van het dorp en het ten zuiden daarvan gelegen open landschap is vrij abrupt. Dit is ingegeven door de historische overgang van de besloten zandrug naar het lagere gelegen grond van de Eastersânning als voormalig meer. Deze historische context pleit er voor om de bestaande stedenbouwkundige rand van het dorp in stand te houden en het verschil tussen zandrug en veenweide te benadrukken. Nieuwe verblijfsaccommodaties, voor permanente of recreatieve bewoning, buiten deze rand zijn qua verschijningsvorm nadrukkelijk anders vormgegeven en zijn te gast in het landschap.
15. Naast ruimte voor een kleinschalige camping of een groepsaccommodatie zien we een aantal mogelijkheden voor recreatieverblijven, kleinschalig van opzet en met name voor de doelgroep 'rustzoekers/natuurlijefhebbers'. Nieuwe verblijven moeten daarbij onderscheidend zijn t.o.v. de bestaande voorraad in Fryslân: duurzaam, zelfvoorzienend en speciaal.
16. Realisatie van een beperkt aantal recreatie- dan wel woonverblijven op het water, in afwijkende vorm, is denkbaar. Dit kan aansluitend op de infrastructuur vanuit het dorp in het verlengde van de Eastersânning.
17. Realisatie en zo veel als mogelijk het behoud van een groene en open zichtlijn vanaf de haven over het nieuwe water tot aan de ijsbaan is het uitgangspunt. Het licht, de lucht en de ruimte moeten ook bij de nieuwe invulling van dit gebied zoveel mogelijk behouden blijven.
18. Natuurlijk vormgegeven plas (verrassingen, geen rechtlijnig vormgegeven oevers en zoveel mogelijk verschillende oevertypen om de biodiversiteit te bevorderen) met een goede verhouding water, land, en ruimte voor oeverrecreatie.
19. Uitgangspunt is in beginsel openbare oevers met wandel- en fietspaden zo veel als mogelijk langs het water. Voor wandelaars is de mogelijkheid tot een wandelrondje gewenst.
20. Wandel- en fietsverbinding vanuit het bosgebied tussen de Goudsjepoel en Eastersânning via een aantrekkelijke verbinding (langs de oever) doortrekken naar het havengebied.

4 MASTERPLAN

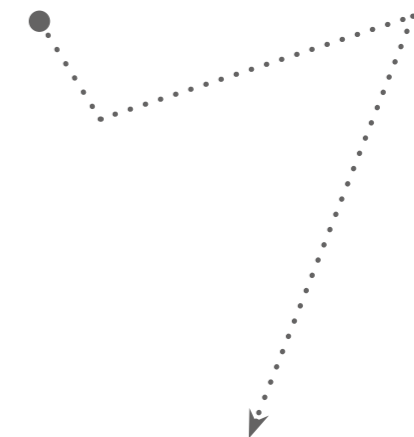
21. Nader wordt verkend of toevoeging van een trailerhelling wenselijk is.
22. De structuur van het dorp op de zandrug (met een besloten singellandschap), grenzend aan een open veenweidegebied met een voormalig meer (Eastersânning) vormt de landschappelijke basisstructuur en daarmee uitgangspunt voor de ruimtelijke ontwikkeling van het gebied.
23. Oriëntatieplek aan het einde van het wandelpad direct ten noorden van de ijsbaan, grenzend aan het Alddijp. Er voor zorgen dat er een reden is om hier naar toe te lopen.
24. De nieuwe camperplaatsen liggen in de nabijheid van de dorpskern en het strand. De campers zijn zorgvuldig ingepast in het landschap en liggen verscholen in het groen. De campers maken gebruik van de voorzieningen in de haven.
25. Bij de herontwikkeling van de locatie van de voormalig zuivelfabriek rekening houden met het doortrekken van de groenstructuur vanuit omgeving Agathakerk naar het havengebied en de zuidelijk daarvan te realiseren nieuwe natuur.
26. Op de rand van dorp en open water is aansluitend bij de haven ruimte voor een nieuw paviljoen. Een accommodatie met het zicht op open water, maar toch op korte afstand van het plein om de reuring tot in het dorp te brengen.

4.1 | Inleiding

In dit hoofdstuk staat het feitelijke masterplan in drie onderdelen. Hierbij is gewerkt vanuit de uitgangspunten. Gaande de discussies zijn er wel op onderdelen uitwerkingen, aanscherpingen of veranderingen gekomen. Het eerste onderdeel is een schets van hoe het plan kan worden. Vervolgens wordt er een schematische tekening gepresenteerd waar welke bestemming wordt gedacht. Tot slot komt een nadere uitwerking per deellocatie aan bod met de ruimtelijke vereisten en de manier waarop het één en ander kan worden gerealiseerd. Aan de diverse schetsen kunnen geen rechten worden ontleend.

4.2 | Schets: hoe kan het worden?

Onderstaand wordt met een schets aangegeven hoe het kan worden. Deze schets zal niet letterlijk worden gerealiseerd, omdat de ontwerpen voor de diverse deellootaties nog moeten worden gemaakt. De schets is bedoeld als sfeerimpressie van wat we willen maken. Op basis van de schets zal een bestemmingsplan worden gemaakt.

Eindschets van het masterplan vindt u op de volgende pagina.

ALDEGEA „DOARPSPLEIN OAN IT WETTER“

Parkeren in het groen
Appartementen en Commerciële ruimte
„de Welling“
en Terras
aan het plein
Schoorsteenfontein
en „speelgoot“
Wonen of „gemengde“ functies

Doarpsplein
Getrapt van het water naar
de appartementen
Wonen in de
kunstmestloods
Nieuwe woning

Opberghaven
Aanleggen rond
de pier
Openbaar pad
door „parkje“

Campers

2 a 3 Recreatie-arken

„ALDGEASTER SÂNNING“

Aanlegsteigers
Picknickveld
Kampvuurplaats
Spookschip
Rolrichel

Strand

Drijvende woningen

Kano-duiker

Speelsloot met
...kettingbrug
...springstenen
...kabelbaan
...balansbalk
...ljepstok

Horeca / recreatie paviljoen

„overloop“Parkeren in de Berm

Waterhuis
Riethuis
Openbaar pad
Boomhuis
Uitzicht- en BBQ-toren
Kampvuurplaats
Kettingpont
Recreatiehuis
Parkeren in het groen

DEZE TEKENING is een IMPRESSIE van wat ZOU KUNNEN...

4.3 | Aanzet voor bestemmingsplankaart

Op onderstaande kaart staat een aanzet voor de bestemmingen van de verschillende gebieden. Deze kaart is, met de toelichting per deelgebied, de basis voor het maken van een bestemmingsplan. In het bestemmingsplan wordt uiteraard ook het wettelijk verplichte kostenverhaal geregeld voor die grondeigenaren die ontwikkelruimte geboden krijgen.

Concept bestemmingen. kaart-

4.4 | Uitwerking per deellocatie

Per deellocatie wordt in de volgende paragrafen de hoofdlijn van de beoogde of mogelijke ontwikkeling aangegeven. Er worden referentiebeelden gepresenteerd die laten zien wat de uitstraling is waar we naartoe willen. Tot slot wordt beschreven hoe en wanneer de realisatie gestalte zal (kunnen) krijgen.

4.4.1 Dorpsplein

De hoofdlijn van de mogelijke ontwikkeling

Het gebied rondom de haven wordt de ontvangstlocatie van Oudega. Er komt een centraal dorpsplein, waar de bewoners elkaar kunnen ontmoeten en activiteiten kunnen ontplooiën. Het streven is om voorzieningen te creëren die het jaarrond bezoekers trekken, zoals fietsers en overstappers vanaf het water naar het land en vice versa. Het dorpsplein kan ook ruimte bieden voor markten en kleine evenementen.

Sfeer

Het plein zal het karakter van het dorp versterken en houdt rekening met de maat en schaal van het dorp en bevat elementen uit de geschiedenis van het dorp. Het wordt een groen en zoveel mogelijk door bebouwing omsloten plein en nodigt uit om even te gaan zitten. Het streven is een levendig, sfeervol en flexibel invulbaar plein, al naar gelang de behoefte van de inwoners en bezoekers van het dorp. Maar vooral ook een welkom in het dorp vanaf het water, wandelend en op de fiets; groen, kleinschalig en sfeervol.

Verkeer

De verkeersstructuur is erop gericht dat het plein een verkeersluwe kwaliteit krijgt. Door een fysieke barrière te plaatsen ter hoogte van de Wellingbar (zie schets) zal het plein minder vaak worden gebruikt voor doorgaand verkeer. Het landbouwverkeer houdt wel de mogelijkheid om over het plein heen te rijden, de route voor ander gemotoriseerd verkeer zal achter het plein lopen. Aandacht zal worden besteed aan handhaven of compenseren van de parkeerplaatsen bij de Wellingbar. Slotsingel en Fabrykswei zijn een waardevolle lintstructuur en blijven gehandhaafd.

De schets van de verkeersstructuur vindt u op de volgende pagina.

De nieuwe verkeersstructuur ziet er globaal als volgt uit:

In het vervolgproces zal deze structuur worden uitgewerkt.

Parkeren

Het plein krijgt geen parkeerfunctie, maar parkeren zal mogelijk worden ten noorden van de te realiseren bebouwing. Dit zal deels ook de parkeervraag van bebouwing beantwoorden, op kosten van degene die de bebouwing ontwikkelt. Omdat de vraag naar parkeerruimte nog niet precies kan worden gedefinieerd wordt een extra deel van het gebied ten noorden van de bebouwing hiervoor gereserveerd.

Referentiebeelden

Uitgangspunt voor het ontwerp is een sfeervol plein uitgevoerd in kwalitatief goede materialen met een natuurlijke kleurstelling wat past bij Oudega. Het streven is dat er waar mogelijk bebouwing om het plein heen komt (wandvorming); dat zal niet aan alle kanten lukken. De maatvoering is indicatief 30x30 meter. Het plein heeft hoogteverschillen. Dit zal in het ontwerp beleefbaar worden gemaakt.

De volgende foto's geven een indruk van de sfeer die wordt beoogd:

Uitvoering

Het plein wordt gerealiseerd door de gemeente. De gemeente heeft hiervoor een budget beschikbaar. Bij de verdere uitwerking moet een ontwerp worden gemaakt wat past binnen dit budget. De uitvoering wordt afgestemd op de te realiseren bebouwing.

4.4.2 Herontwikkeling gebied voormalige zuivelfabriek "De Hoop"

Achtergrond

De in 1906 gebouwde zuivelfabriek De Hoop sloot in de jaren zestig van de vorige eeuw de deuren. De gereformeerde kerk kocht de fabriek en maakte er een kerkelijk centrum van wat in de praktijk mede functioneerde als dorps huis. Ook de Rabobank huurde een deel van het pand. De kerk stootte de fabriek begin jaren negentig af. Vanaf begin deze eeuw staat het pand leeg en is het sterk in verval geraakt. In 2018 heeft de gemeente Smallingerland de fabriek aangekocht. Eind 2018 heeft het college besloten de fabriek te slopen en daarmee ruimte te geven voor herontwikkeling van het gebied. Uitgangspunt van dit masterplan is dat ook de jeugdsoos en de kleine woning aan Op 'e Wâl 1 worden gesloopt.

Illustratie: zuivelfabriek e.o. november 2016

De hoofdlijn van de mogelijke ontwikkeling

In dit gebied komt een nieuw pand waarbij op de begane grond aan de havenzijde commerciële ruimtes worden gerealiseerd met daarboven appartementen. Op de begane grond kunnen max. twee appartementen komen, en bergingen voor het hele complex. De ambitie is dat de commerciële functies in de plint van het gebouw eraan bijdragen dat het plein en het havengebied levendig worden.

In het bestemmingsplan wordt een regeling opgenomen die kan worden benut als het niet lukt om de commerciële ruimtes in de plint te vullen. In dat geval is ombouwen naar wonen immers beter dan leegstand.

Het ontwerp van het pand zal refereren aan de voormalige fabriek. Echter de maat en schaal van Oudega is doorslaggevend voor het nieuwe ontwerp. Een parkeergelegenheid zal komen aan de achterkant van het pand. Het gebouw krijgt een gezicht naar de haven.

Het pand zal maximaal uit drie verdiepingen bestaan, en er komen wooneenheden met een minimale grootte van 80m². Het uitgangspunt is dat de woningen uit verschillende groottes zullen bestaan en zowel geschikt worden voor huur en koop (differentiatie). Essentieel is dat er een goed ruimtelijk beeld ontstaat.

Referentiebeelden

De volgende foto's geven een indruk van de sfeer die wordt beoogd:

Uitvoering

De gemeente is eigenaar van het overgrote deel van het gebied. Voor de realisatie van dit gebouw wordt door de gemeente een ontwikkelende partij gezocht. Hierbij heeft het college inmiddels besloten dat een groep actieve inwoners uit het dorp, in samenwerking met een ontwikkelaar, eerst de kans krijgt het gebied te ontwikkelen, onder een aantal voorwaarden. Belangrijk is uiteraard dat het financieel haalbaar is, en een marktconforme grondprijs kan worden geboden aan de gemeente.

4.4.3 Bebouwingmogelijkheden op 'e Wal 7 te Oudega, voormalige kunstmestloods

Achtergrond

Op de locatie Op 'e Wal 7 te Oudega bevindt zich een leegstaande voormalige kunstmestloods. De loods uit ca. 1950 kenmerkt zich door een zadeldak en een hoge goot en gemetselde gevels. In de jaren tachtig is er een tweede loods tegen de eerste loods aangebouwd. De gevels naar de Slotsingel en het haventje zijn vrij afgesloten. Het geheel geeft een ambachtelijk/ industrieel beeld in een vriendelijk ogende woonbuurt gelegen nabij het haventje van Oudega. Het gebouw en de onderliggende grond zijn particulier eigendom. De gemeente is eigenaar van een smalle strook grond langs de beschoeiing.

De hoofdlijn van de mogelijke ontwikkeling

Een mogelijkheid is om de loods een bestemming wonen te geven. Desgewenst kan ook de mogelijkheid worden geboden voor lichte bedrijvigheid, maar het kernteam heeft geconstateerd dat daar onvoldoende vraag naar is en dat de voorkeur uitgaat naar de plint van het gebouw op de plek van de zuivelfabriek. De voorkeur gaat dan uit naar renovatie van de bestaande kunstmestloods, waarbij 4 grondgebonden woningen worden gemaakt. Parkeren zal geregeld moeten worden op het eigen erf. Daarnaast wordt de mogelijkheid geboden om naast de loods een extra woning te maken.

Gezien de ligging van het terrein is elke ontwikkeling op de locatie driezijdig zichtbaar. Aan de haven wordt een fraaie representatieve voorzijde verwacht. Dit geldt ook voor het front naar Op 'e Wal en de Slotsingel. Alleen naar de zuidzijde is een minder formele uitstraling voorstelbaar.

Indien herontwikkeling niet lukt is sloop en nieuwbouw ook een optie. Bij voorstellen voor woningbouw na sloop is de achterkant-voorkantsituatie een uitdaging. Zowel aan de waterzijde als aan de straatzijde lopen achtererven het risico te verrommelen.

Het aantal wooneenheden wordt in beide gevallen bepaald door vereisten met betrekking tot goede stedenbouw en de woonbehoefte.

- De schaal van de bebouwing dient aan te sluiten bij de schaal van de omgeving. Op de kop van de Op 'e Wal kan een wat forsere verbijzondering komen met frontwerking.
- Bebouwing met een kap ligt het meest voor de hand gezien het karakter van de omliggende bebouwing. Voor een duidelijk ondergeschikt onderdeel is ook een platgedekte vorm voorstelbaar. Evenwel is de kwaliteit van de architectuur in samenhang met de functie van bovenliggend belang.
- In materialisatie en kleurstelling zal aansluiting moeten worden gezocht bij het dorps karakter van de directe omgeving.

Referentiebeelden

Uitvoering

Aangezien het pand particulier eigendom is, is de eigenaar aan zet. Hij heeft al een plan ontwikkeld voor deze locatie.

4.4.4 Wonen op het water

De hoofdlijn van de mogelijke ontwikkeling

In het oostelijk deel van het te realiseren water zal ruimte komen voor maximaal vijf drijvende woningen in een groene setting. Hier ontstaat een aantrekkelijk nieuw woonmilieu voor Oudega. Dit zal worden geborgd door in het beeldkwaliteitsplan eisen te stellen aan de kwaliteit van de bebouwing. Er zullen maximale maten gelden die het mogelijk maken om enerzijds een kwalitatief goede drijvende woning te maken, met voldoende bergruimte, die zich anderzijds goed voegt in het landschap. De boten blijven dus relatief laag. Ook worden er eisen gesteld aan de te gebruiken materialen en de vlonders en terrassen.

Referentiebeelden

Uitvoering

De gemeente geeft de ligplaatsen uit op nader te bepalen wijze (projectmatig of individueel). De oever blijft in principe (voor het grootste deel) gemeentelijk bezit. De eigenaren van de drijvende woningen kunnen wel een aanlegplek maken voor een boot, maar een boothuis is niet toegestaan.

4.4.5 Perceel Fabrykswei 11

Achtergrond

Het perceel aan Fabrykswei 11 is momenteel in particulier bezit en op het perceel staat een woonboerderij, waarvan de voorzijde van de haven af is gericht. Het relatief grote onbebouwde achtererf grenst aan de haven.

De hoofdlijn van de mogelijke ontwikkeling

Het masterplan biedt de mogelijkheid om op het achtererf bebouwing te creëren waardoor er een afronding van het plein ontstaat. De eventuele bebouwing wordt op de haven en het plein gericht. In het bestemmingsplan zal daartoe een wijzigingsbevoegdheid naar 'een gemengde bestemming met wonen' worden opgenomen voor dit gebied. Wonen wordt op deze manier toegestaan.

De bebouwing zal maximaal 2 lagen worden met een kap. Een publiektrekkende invulling op dit gebied is passend bij de haven en zal voorrang krijgen op een plan waarbij de invulling louter wonen zal zijn. Parkeren zal op het eigen erf moeten worden opgelost en zo veel mogelijk uit het zicht. Het perceel mag voor max. 50% worden bebouwd. De bebouwing moet aansluiten bij de te realiseren sfeer rondom de haven. Gedacht wordt aan bebouwing met een meer dorps of ambachtelijk karakter die met name in materialisatie goed past in het gebied. Gekeken kan worden of bestaande ondernemers (bijv. de kanoverhuurder) hun activiteiten naar de bij het water gelegen kavels willen verplaatsen.

Uitvoering

De huidige particuliere eigenaar van het terrein kan zelf bepalen hoe en wanneer hij de uitvoering oppakt. Desgewenst kan de gemeente hierbij ondersteunen in het proces.

4.4.6 Wellingbar

Achtergrond

De Wellingbar is een dorpscafé direct gelegen aan de haven, bestaande uit oude bebouwing en een nieuwere zaal. Het perceel heeft momenteel een horeca bestemming.

De hoofdlijn van de mogelijke ontwikkeling

Op de locatie wordt een zgn. wijzigingsbevoegdheid gelegd waarmee max. drie woningen op de locatie kunnen worden gebouwd. Behoud van de historische woning (nu café) en teruggebracht naar een woning heeft daarbij de voorkeur. Op de plek van de grote zaal kunnen twee woningen komen. Dit kan door renovatie of door sloop nieuwbouw. Parkeren moet op eigen erf worden opgelost.

Uitvoering

De eigenaar kan zelf bepalen om deze plek eventueel om te bouwen tot een andere bestemming. In het nieuwe bestemmingsplan wordt de mogelijkheid geboden om de bestemming om te zetten naar wonen. Van deze mogelijkheid kan gebruik worden gemaakt. Dat hoeft niet; de huidige horecavoorziening kan ook gewoon worden voortgezet onder het zgn. overgangsrecht. Aandachtspunt is wel dat er nu onvoldoende parkeerplaatsen op eigen erf zijn. Het parkeerterrein aan de noordzijde van het gebied kan hier (deels) in voorzien.

4.4.7 Verblifsrecreatieve ontwikkeling westzijde

Achtergrond

Dit gebied is privaat eigendom en is momenteel grasland.

Hoofdlijn van de mogelijke ontwikkeling

Aan de westzijde van het te ontwikkelen stuk havengebied kan gezocht worden naar een recreatieve functie. Gedacht wordt aan het maken van een plek voor campers in een groene omranding, en aan het aanbieden van max. drie ligplaatsen voor woonboten voor de recreatieve verhuur. In het bestemmingsplan zal hiervoor een maximale grootte worden vastgelegd, die is afgestemd op de maat die minimaal nodig is voor een dergelijk product, en de doelstelling dat de bebouwing zich voegt in het landschap. De verhuur en het beheer van het gebied moet gebeuren met een professioneel regime en de arken moeten –indien ze privaat eigendom kennen- een substantieel deel van het jaar beschikbaar zijn voor verhuur. Dit zal worden vastgelegd.

Uitvoering

Nader zal worden verkend hoe deze locatie wordt ontwikkeld. Gemeente en provincie zijn met de eigenaar in gesprek over de mogelijke ontwikkeling.

Voorstelbaar is dat de overheid de gronden aankoopt en de ontwikkeling mee laat liften in de recreatieve ontwikkeling van het hele gebied. In dat geval zal worden gezocht naar een marktpartij die een dergelijke ontwikkeling gestalte kan geven, eventueel in samenhang met de recreatieve voorzieningen aan de Zuidoostzijde. Een alternatief is dat de eigenaar de ontwikkeling en het beheer ter hand neemt.

4.4.8 (Verblifs)recreatieve ontwikkeling zuidoostzijde

Achtergrond

Dit gebied is privaat eigendom van drie verschillende eigenaren. Momenteel is het grasland.

De hoofdlijn van de mogelijke ontwikkeling

Het gebied krijgt deels een groenbestemming, deels een bestemming dagrecreatie met ruimte voor de realisatie van recreatieve verblijven en horeca. Ook voor deze recreatieve verblijven zal gelden dat er een professioneel beheer moet plaatsvinden (zie de vorige paragraaf) en dat er eisen zullen worden gesteld aan de minimale beschikbaarheid voor de verhuur. Het aantal recreatieve eenheden wordt vooralsnog begrensd op 6. Belangrijk in de vormgeving zal zijn dat deze eenheden te gast zijn in het landschap; bij de uitwerking kan daardoor het aantal anders uitvallen. Er loopt een openbaar toegankelijke wandelroute door het gebied.

De zuidoostzijde van het havengebied zal enerzijds voorzien in een recreatieve functie zoals een wandelroute, een strand, een uitkijkpunt en zo mogelijk een handbediende pont (kettingpont). Anderzijds worden bijzondere recreatieve verblijven voor de verhuur toegestaan, al dan niet in combinatie met bootverhuur en een horecavoorziening.

Parkeren voor bezoekers van het dorp ontbreekt op dit moment. De noodzaak tot een parkeerplaats was er tot op heden niet. Door de realisatie van Oudega aan het Water zal er naar verwachting meer vraag komen naar parkeerplaatsen voor bezoekers. Aan de zuidoostzijde van de waterplas zal daarom een parkeerterrein worden gemaakt voor de bezoekers van het gebied en het strand. De omvang wordt afgestemd op de vraag die wordt verwacht. Verder zal bij topdrukke aan de westzijde langs de weg geparkeerd kunnen worden; nader wordt verkend wat daarvoor de beste vormgeving is (parkeren op halfverharding, of in de berm).

Referentiebeelden

Uitvoering

Nader zal worden verkend hoe deze locatie wordt ontwikkeld. Gemeente en provincie zijn met de eigenaren in gesprek over aankoop van de gronden. Voorstelbaar is dat de overheid de gronden aankoopt en de ontwikkeling ter hand neemt door een marktpartij te zoeken. Een alternatief is dat de eigenaren de ontwikkeling ter hand nemen, of dat er een samenwerkingsconstructie ontstaat.

4.4.9 Horeca

De hoofdlijn van de mogelijke ontwikkeling

In het gebied zal de mogelijkheid worden geboden om een kwalitatief hoogwaardige, onderscheidende horecavoorziening te maken. De horecagelegenheid heeft als doel om gasten, zoals fietsers, wandelaars of gasten per boot, naar Oudega te trekken,

Drie potentiële locaties zijn in beeld met een wijzigingsbevoegdheid, te weten een plek in het zuidwestelijke recreatiegebied, de nieuwe bebouwing op Fabrykswei 11 of de plint van het nieuwe appartementengebouw. In overleg met de markt (is er een horecaondernemer die hier wil investeren en welke locatie heeft dan de voorkeur?) zal één van deze drie locaties daadwerkelijk voor horeca worden bestemd. Bij de locaties aan het plein gaat het dan om het benutten van de plint van één van de twee. Op de locatie bij het strand kan een gebouw "in het

landschap" worden gemaakt. In het bestemmingsplan zal hiervoor een maximale maat worden opgenomen, die wordt afgestemd op:

- Datgene wat de markt vraagt om een exploitatie te kunnen draaien;
- De ruimte die het gebied biedt vanuit het principe dat de bebouwing zich voegt in de natuurlijke kwaliteit. Gedacht wordt aan een gebouw wat zich door vorm en positie in het landschap voegt.

Een optie is om te starten met een pop-up achtige horecavoorziening, om te testen wat voor een horecavoorziening past binnen de markt. De horecavoorziening kan gecombineerd worden met bijv. bootverhuur en de verhuur van de recreatieve verblijven en/of de camperplekken.

Referentiebeelden

Uitvoering

De gemeente en provincie zullen (met de partners uit het dorp) op zoek gaan naar een marktpartij die een dergelijke functie gestalte kan geven.

4.4.10 Haven en overig water

Achtergrond

Het wateroppervlakte in het gebied zal fors worden vergroot met ongeveer 4,5 ha extra water op boezemniveau. Daarmee ontstaat een gebied met recreatieve potentie, een grote belevingswaarde en natuurwaarde.

De hoofdlijn van de mogelijke ontwikkeling

De haven zal worden opgeknapt, waarbij de technische voorzieningen voor passanten zullen worden gerealiseerd zoals benoemd in par. 2.5, en een nieuwe steiger- en boxenstructuur met een moderne maatvoering zal worden gemaakt. Het aantal ligplaatsen voor boten zal wat verschuiven van opberghaven naar passantenhaven. Het totaal blijft (vrijwel) gelijk aangezien de haven nu niet vol ligt. Wel zal in de inrichting rekening worden gehouden met mogelijke uitbreiding. In het bestemmingsplan wordt respectievelijk de bestemming haven en de bestemming 'overig water' aan dit gebied gegeven.

Door de realisatie van het nieuwe water wordt de afvoer en berging van het water uit de aanliggende polder beïnvloed. Daarom moeten er maatregelen worden genomen om de water aan- en afvoer naar de diverse landerijen en polders te reguleren. Dit is onderdeel van het plan. Daarnaast wordt in het plan rekening gehouden met het voorkomen van stilstaand water door een voor kano's en sloepjes doorvaarbare duiker onder de landtong te maken.

De nieuwe oevers krijgen een groene en natuurlijke inrichting. Het bestaande gebouw van de watersportvereniging blijft behouden en kan een facelift krijgen. Wellicht kan de oude brandspuit (deze stond vroeger in het gebouw en is bewaard gebleven) hierin worden geïntegreerd.

De Referentiebeelden vindt u op de volgende pagina.

Referentiebeelden

Uitvoering

De gemeente en de provincie zullen in samenwerking met Wetterskip Fryslân het water realiseren en de haven upgraden. Het masterplan wordt hiervoor eerst uitgewerkt in een technisch ontwerp. Dit gebeurt in samenspraak met partijen uit het dorp.

Na vaststelling van dit masterplan wordt het per onderdeel uitgewerkt. Hierbij kan de verbeelding zoals die nu is opgenomen voor de haven worden ingehaald door nieuwe inzichten. Voordat het water wordt gegraven en de haven opnieuw wordt ingericht, wordt met deskundigen nader verkend wat de beste en meest praktische lay-out van de haven is. Waar moeten de voorzieningen komen, en wat is de beste indeling van de steigers, zijn daarbij aandachtspunten. Hierbij is er ook aandacht voor het feit dat de boten voldoende ruimte moeten hebben om te draaien.

5

HOE VERDER

Voorts wordt nader verkend wat een goede plek is voor een trailerhelling en de bijbehorende parkeervraag. Een trailerhelling is een wenselijke voorziening, maar neemt veel ruimte in beslag met namen. door de bijbehorende parkeervraag. Hierbij zal worden verkend of een dergelijke voorziening kan worden gerealiseerd bij het nog te maken meer ten zuiden van de haven, of dat toch een plek moet worden gezocht in de haven.

4.5 | Duurzaamheid

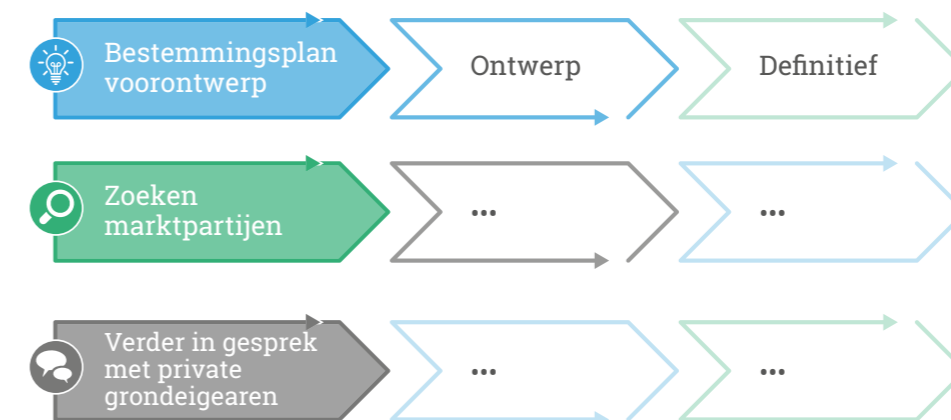
Uitgangspunt is dat het gebied zo duurzaam mogelijk wordt ingericht. Hierbij wordt aan de volgende onderdelen gedacht:

- waar mogelijk energie-neutrale panden;
- zoveel mogelijk groen en zo weinig mogelijk verharding
- een groene inrichting met ecologische kwaliteiten;
- zoveel mogelijk natuurlijke oevers;
- wandel- en fietsmogelijkheden vergroten (duurzame mobiliteit).

5.1 Sporen

Na een positief raadsbesluit over dit masterplan zal eerst langs een aantal parallelle sporen verder worden gewerkt. In hoofdstuk 4 is onder de kopjes uitvoering per onderdeel al aangegeven wat er speelt.

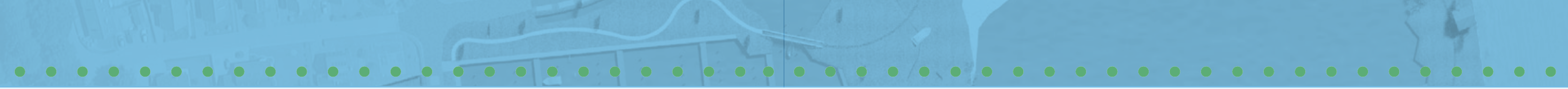

5.2 Proces in de tijd

Het proces in de tijd ziet er globaal als volgt uit:

WANNEER	WAT	WIE
4 ^e kwartaal 2019 t/m 4 ^e kwartaal 2020	Bestemmingsplanprocedure ¹	Gemeente
2019	Zoeken recreatieondernemer en/of horecaexploitant	Gemeente & Oudega
Begin 2020	Sloop voormalige zuivelfabriek	Gemeente
4 ^e kwartaal 2019 - eind 2020	Herontwikkeling kunstmestloods incl. procedure	Eigenaar
2021	Realisatie gebouw aan de haven	Ontwikkelaar
2021 - 1 ^e kwartaal 2022	Graven water en inrichten haven en omgeving	Gemeente & provincie
2022	Uitgifte ligplaatsen waterwoningen	Nader te bepalen
2022	Inrichten plein	Gemeente

¹ Terzijde zij vermeld dat momenteel vrijwel alle nieuwe bestemmingsplannen in ons land lijden onder vertraging vanwege de PAS problematiek. Wij hopen dat e.e.a. wordt opgelost voordat we dit bestemmingsplan in procedure willen brengen. Het rijk is met de provincies hiermee bezig.

De eventuele ontwikkeling van woningen achter de boerderij en ter plekke van de Wellingbar kunnen starten als het appartementengebouw klaar is. Als er dan onvoldoende vraag is vanuit de markt en beide grondeigenaren willen met ontwikkeling bezig, dan ligt de voorkeur bij inbreiding (herontwikkeling Wellingbar).

De planning in de tijd is indicatief. In de tijd kan blijken dat een andere volgorde verstandig of nodig is, of dat onderdelen sneller of langzamer gaan dan verwacht. De volgorde van de woningbouw zal bij het bestemmingsplan worden vastgelegd; het jaar van uitvoering zal in de tijd ontstaan.

Een aantal onderdelen is nu nog niet in tijd te zetten, omdat er nog een marktpartij moet worden gezocht, of omdat de particuliere eigenaar nog geen planning heeft aangegeven.

Colofon

Dit Masterplan is tot stand gekomen in opdracht van:
Gemeente Smallingerland, in samenwerking met Provincie Fryslân

Bijlage 4 Beeldkwaliteitsplan

Beeldrichtlijnen Waterfront Oudega

Aanleiding

In gevolge het masterplan Waterfront Oudega en de hierin genoemde wenselijke ontwikkelingen en ambities, is het nodig de criteria voor dit gebied te herzien en te verfijnen in kleinere onderdelen. Een deel van de criteria vervangt de criteria van G4, lintbebouwing; een deel vervangt G2 buitengebied open (veen)landschap. Buiten het plangebied blijven de criteria ongewijzigd van toepassing. Daar waar nodig worden naast de gebiedsgerichte criteria tevens objectgerichte criteria van toepassing verklaard.

Inleiding

Bouwwerken die een Omgevingsvergunning behoeven worden getoetst aan redelijke eisen van welstand om te voorkomen dat ze de openbare ruimte ontsieren en de bestaande of beoogde ruimtelijke kwaliteit van een gebied zal aantasten. De beoordeling is gericht op het uiterlijk en de plaatsing van een bouwwerk. Hiervoor is deskundigheid en kennis van de omgeving vereist. Door de oneindige hoeveelheid combinaties van bouwwerk en omgeving valt de beoordeling onmogelijk te standaardiseren of te objectiveren. Om helderheid te geven wordt vooraf aangegeven welke zaken een rol spelen bij de toetsing en binnen welke kaders die beoordeling zich afspeelt.

Het welstandsbeleid van de Smallingerland is opgesteld vanuit de overtuiging dat de lokale overheid het belang van een aantrekkelijke bebouwde omgeving dient te behartigen. De gevels van gebouwen en andere bouwwerken vormen samen met de openbare ruimte de dagelijkse leefomgeving van de inwoners, bezoekers en gebruikers. De verschijningsvorm van een bouwwerk is daarmee geen zaak van de eigenaar alleen; elke voorbijganger wordt ermee geconfronteerd. Een aantrekkelijke goed verzorgde omgeving verhoogt de waarde van het vastgoed en versterkt het vestigingsklimaat alsmede het toerisme.

De welstandsnota kent gebiedsgerichte criteria en objectgerichte criteria. De gebiedsgerichte criteria gelden voor alle reguliere bouwplannen en zijn verschillend per gebied. Bij nieuwe ontwikkelingen kunnen aan een gebied of delen daarvan criteria worden toegewezen waaruit de ambitie voor de ontwikkeling van dit gebied blijkt. Een welstandsgebied vertoont samenhang in de verschijningsvorm van de bebouwing, in de stedenbouwkundige opzet of in het type landschap. De gebiedscriteria dagen de planindieners uit zich bij het ontwerpen te laten inspireren door de beschreven bestaande of gewenste kenmerken van de omgeving.

De objectgerichte criteria gelden voor bouwwerken die bijzonder specifiek en beeldbepalend zijn of een gemeenschappelijke typering / bouwwijze hebben waardoor deze niet (zonder meer) passend zijn in de gebiedsgerichte criteria, bijvoorbeeld woonarken. De objectgerichte criteria zijn aanvullend op de gebiedsgerichte criteria.

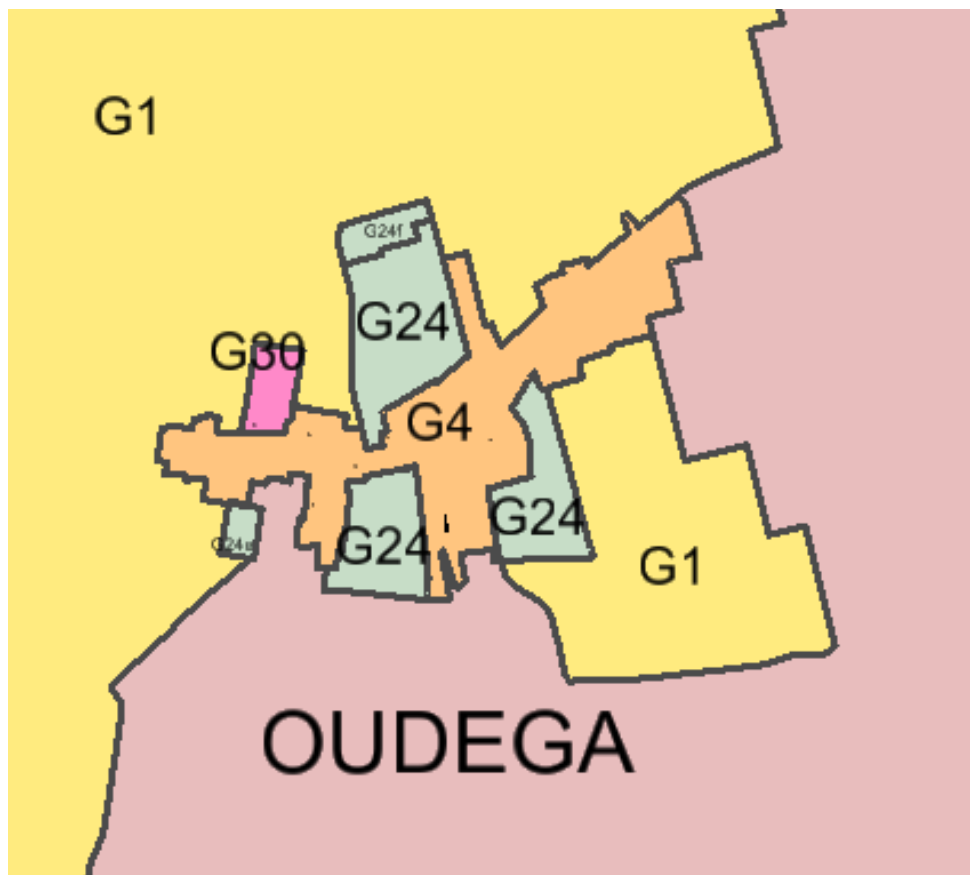
Het bestemmingsplan is heersend boven de welstandscriteria. Hierin wordt bijvoorbeeld (maximale) maatvoering vastgelegd en bouwvlakken bepaald waarbuiten bouwen niet is toegestaan. Voor reclame op gevels van (commerciële) gebouwen wordt verwezen naar de reclamenota.

De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de afgifte van de Omgevingsvergunning ligt bij B&W. De toetsing van een bouwplan wordt uitgevoerd door de onafhankelijke en deskundige Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit. Deze commissie adviseert aan B&W. Nieuw opgestelde criteria worden voorgelegd aan de commissie om deze te toetsen op bruikbaarheid bij de advisering alvorens deze naar het college te brengen. Uiteindelijk stelt de gemeenteraad de criteria vast.

Opbouw

Welstandsrichtlijnen worden vastgelegd in drie onderdelen ;

- **Kaartmateriaal**, met de onderverdeling van een gebied in delen die in een zelfde gebied vallen waarop de gebiedsgerichte criteria van toepassing zijn. Als voorbeeld zie je hieronder Oudega en het omringende buitengebied. Het gebied rond de haven ligt nu grotendeels in G4 lintbebouwing en G2 Buitengebied open (Veenlandschap). De hier van toepassing zijnde criteria geven onvoldoende specifiek weer wat hier de ambities zijn en sluiten onvoldoende aan bij de hier, in gevolge van het masterplan, wenselijke (diversiteit aan) ontwikkelingen. De objectgerichte criteria zijn in de gehele gemeente van kracht. Hiervan is geen kaart omdat de 'objecten' overal kunnen staan.

- **Gebiedsbeschrijving** van het deelgebied, waarbij de ligging in het landschap en de ligging in de dorpsbebouwing, de historie, de structuren, de bestaande en gewenste karakteristiek, het beeld in de tijd en bijzondere functies worden beschreven. Het beleid ten aanzien hiervan, de waardebeoordeling en de (verwachte of gewenste) ontwikkeling wordt beschreven. Als laatste wordt het ambitieniveau bepaald en beschreven.
Objectbeschrijving van het betreffende type bouwwerk met alle varianten. Het beleid ten aanzien hiervan, de waardebeoordeling en de (verwachte of gewenste) ontwikkeling wordt beschreven. Als laatste wordt het ambitieniveau bepaald en beschreven.
- **Matrix** (gebiedsgerichte criteria). De matrix is een grafische weergave van de toetsingsonderdelen of (bestaande en/of gewenste) gebiedskenmerken en is onderverdeeld in 5 groepen; plaatsing, hoofdvorm, aanzichten, opmaak en diversen. Per onderdeel is de beleidsintentie benoemd in de vorm van Handhaven, Respecteren, Incidenteel Veranderbaar.
Matrix (objectgerichte criteria). Idem als hierboven.

Kaart

De kaart en de verdeling hierbinnen in gebieden met de eigen criteria wordt gemaakt op basis van de kaart van het bestemmingsplan. De grenzen van de bestemmingen zullen grotendeels worden gevolgd. Tenslotte bepaalt de bestemming hier ook de bouwvorm en het maximale volume. De definitieve kaart met grenzen zal in de welstandnota worden opgenomen.

Gebiedsbeschrijving

Oudega ligt op de overgang van het besloten landschap van de Noordelijke Friese Wouden naar het open landschap van het laagveengebied. Oudega is ontstaan op een dekzandrug en is een lintdorp met een historische koppeling met het water – aanvankelijk het meer Oudegaaster Zanding - en later een opvaart met haven. De dekzandrug heeft een besloten karakter van elzensingels en houtwallen die het ontginningspatroon haaks op de hoofdweg benadrukken. Naar het zuiden ligt het landschap lager en is de overgang naar het open veen- en beekdallandschap die het karakter bepaalt. De voormalige Oudegaaster Zanding is in de jaren '30 van de vorige eeuw ingepolderd. Deze karakteristieke ligging met de overgang van hoog/besloten/zand naar laag/open/veen is daarin waardevol. De herkenbaarheid en beleefbaarheid van het natuurlijke reliëf op de zandgronden is dan ook van groot belang.

De structuren van het dorp Oudega zijn ontleend aan de historie van het dorp en nog steeds goed herkenbaar. Oudega is van oudsher een agrarische gemeenschap met daarbij behorende ambachten. In het dorp woonden verder enkele vissers en beurtschippers. De scheepvaart werd uitgebreid toen de turfwinning in de omgeving tot ontwikkeling kwam. De eerste bebouwing is ontstaan op de zandrug (Sanbuoren en It West), omgeven door veen. De buurtschapjes groeiden naar elkaar toe tot het huidige dorpslint werd gevormd. Hierlangs liggen ook de belangrijkste historische elementen (de monumentale kerk, molenromp, rechthuis).

Door de inpoldering van de 19^e en 20^e eeuw kwam Oudega minder direct aan open water te liggen. Een smalle vaart verbindt de havenkom nu met de Monnike Ee. Hoewel het agrarisch landschap nog steeds dominant is, is het dorp naar alle zijden uitgegroeid. Vanaf het lint eerst in zuidelijke richting; later vooral aan de noordzijde.

Ambitie

De ambitie is om Oudega weer een directere relatie met het water te geven. Vanuit de gebiedsvisie Oudega aan het Water is de plek van aankomst in het dorp vanaf het water van groot belang. De ruimtelijke kwaliteit is hier nu (2020) veruit onvoldoende om een gastvrij onthaal te geven. Herontwikkeling is nodig. Hiertoe is een masterplan geschreven. Het dient een plaats van ontvangst te worden met reuring voor de (water-) recreant en de inwoners. Een hoge beeldkwaliteit en goede functionele invullingen kunnen hieraan vormgeven. Hierbij wordt gedacht aan de versterking van de recreatieve voorzieningen, horeca, terras, B&B, watersport gerelateerde bedrijfjes etc. maar ook aan woningbouw, ambacht en detailhandel. Rondom de haven wordt de pleinbeleving versterkt met een maat, schaal en inrichting die passend is bij het dorp.

Karakter binnen de bebouwde kom

De schaal van de bebouwing dient aan te sluiten bij de schaal van de omgeving. De fabriek was vanuit het verleden één van de grotere elementen in het dorp. Na sloop kan een dergelijk volume terugkeren. De ruimte tussen de fabriek en het water dient open en transparant te zijn; de (kwaliteit van) de openbare ruimte speelt hier een grote rol.

De kwaliteit van de architectuur in het algemeen is hier van groot belang en vraagt om een zorgvuldige uitwerking. Het gebied rondom de haven heeft cultuurhistorische waarde en kent een bijzondere menging van kleinschalige elementen, historische relikwieën en resterende bedrijfsbebouwing. In schaal en maat, materialisatie en kleurstelling zal aansluiting moeten worden gezocht bij dit besef en bij het dorpse karakter van de directe omgeving, zonder direct historiserend te willen zijn.

Karakter buiten de bebouwde kom

Buiten de huidige haven wordt meer water gerealiseerd in de vorm van een recreatieve waterplas. De relatie tussen dorp – hoog, droog, zand en omgeving/landschap – laag, nat, veen, is hierbij in de verbeelding belangrijk. In de omranding van de waterplas kunnen met respect voor het open landschap op kleine schaal (recreatieve) ontwikkelingen tot stand komen. Openheid en landschappelijke inpassing is hierbij belangrijk, de beeldkwaliteit sterk

sfeerbepalend. Het landschap is heersend, de invullingen ondergeschikt; een recreatief element aan het water en een strandje is gewenst. Een landschapsplan zal de samenhang van de losse onderdelen bewerkstelligen.

Bestaande bebouwing (d.d. april 2020)

Bestaande bebouwing blijft (voorlopig) vallen binnen de beeldcriteria van G4. Zolang de bestaande bebouwing blijft staan, kunnen geen nieuwe criteria worden voorgelegd, omdat deze worden vastgesteld en dan van kracht zijn (en derhalve niet meer passend op de bestaande situatie). Het betreft:

1. Perceel Fabrykswei 11; een perceel waarop nu nog een woonboerderij staat, toont zich met de achterzijde en het achtererf naar de haven en het plein. Het kan zijn dat op dit perceel in de toekomst ontwikkelplannen ontstaan. Ingevolge het masterplan wordt hiervoor ruimte gegeven en in het bestemmingsplan wordt dit verwoord. Op het moment dat er gebruik wordt gemaakt van deze ruimte, zullen criteria worden opgesteld. Er wordt dan teruggegrepen op het masterplan.
2. De Wellingbar bestaat uit een oud deel (café) en jonger deel (zaal). Het masterplan geeft ruimte voor vernieuwing; in het bestemmingsplan wordt dit verwoord. Op het moment dat er gebruik wordt gemaakt van deze ruimte, zullen criteria worden opgesteld. Er wordt dan teruggegrepen op het masterplan.

Voor deze, toekomstig wellicht te ontwikkelen, locaties wordt een conceptkader geschreven, wat ontwerpers en investeerders houvast geeft, maar dit kan zoals gezegd nog niet worden vastgesteld.

Voor de voormalige kunstmestloods aan westzijde van de haven (Op 'e Wal 7) worden de beeldcriteria G4 aangescherpt. Dit gebouw (verbouw naar woningen en uitbreiding met nieuwbouw) wordt gerealiseerd op basis van de criteria voor G4. Voor toekomstige ontwikkelingen c.q. verbouw is het behoud van karakteristiek en schaal het meest belangrijk. De aanvullingen betreffen met name dat bijgebouwen en schuttingen mee-ontworpen moeten worden en aangebouwd moeten zijn. Een en ander is van belang gezien de grote zichtbaarheid rondom.

G32 Waterfront Oudega

In de nota wordt een nieuw onderdeel aangemaakt voor dit specifieke gebied; **G32 Waterfront Oudega**

Dit gebied bevat zowel een deel van de dorpskom als van het buitengebied en wordt onderverdeeld in deelgebieden:

G32a gebouw op het plein

G32b Op 'e Wal 7

G32c wonen op het water

G32d recreatieve arken

G32e (horeca)gebouw (dagrecreatiegebied)

G32f recreatieverblijven (dagrecreatiegebied)

Reservering;

G32g Locatie Wellingbar

G32h Locatie Fabrykswei 11

De gebiedsbeschrijving in onderdelen

a. Gebouw op het plein (locatie voormalige zuivelfabriek)

Voor het nieuw oprichten van een relatief groot gebouw na de sloop van de zuivelfabriek, wordt inspiratie gevonden bij het oude gebouw, waarbij gemengde functies reuring bij het havengebied brengen om het gebied te versterken. Het nieuwe gebouw is geen kopie van de oude fabriek, maar krijgt wel een vergelijkbare blokvormige opbouw met geleding, een opbouw van platte volumes met een goed zichtbaar verschil in hoogte. Een horizontale beëindiging kan de herinnering nog versterken. De maximale hoogte is vastgelegd in het bestemmingsplan. Verschil in ritmiek, diversiteit en verspringingen in de gevelindeling voorkomen dat het gebouw te stedelijk en massaal gaat ogen. Daarnaast worden het donkere kleurbeeld en de traditionele materialen als sferbepalende elementen overgenomen. De nadruk op openheid en gevelexpressie ligt op de begane grond aan de west- en zuid(haven)zijde, waar de pleinwand het welkom en de ontvangst zal verbeelden. De expressie van de begane grond is sterk gericht op het openbaar gebied en grenst direct aan de openbare ruimte (geen voorruimte). Het ambitieniveau is bovengemiddeld.

b. Op 'e Wal 7 en 7a t/m d (voormalige kunstmestloods)

De voormalige kunstmestloods met hoge gootlijn, zadeldak en gemetselde rode gevels wordt herbestemd en ingedeeld met 4 wooneenheden. Tevens wordt een woning toegevoegd. De omgevingsvergunningaanvraag is getoetst aan G4. Gezien de alzijdigheid van de bebouwing is er de behoefte om de kwaliteit van bijgebouwen, erfscheidingen en dergelijke te borgen in de criteria. Deze zullen qua verschijningsvorm aan moeten sluiten bij de inmiddels vergunde ver- en nieuwbouw. Tevens worden toekomstige verbouwplannen op gelijksoortige wijze benoemd. Het ambitieniveau is gemiddeld.

c. Wonen op het water (max 5 drijvende woningen)

In het nieuwe watergebied aan de zuidrand van het dorp wordt een ruimte ingericht ten behoeve van maximaal 5 drijvende woningen of woonarken. Hoewel woonarken op zich niet welstandplichtig zijn, worden vanuit het belang van de ruimtelijke kwaliteit voor het dorp en de bezoekende recreanten beeldcriteria van toepassing verklaard om wildgroei te voorkomen. De woonarken aan de Eastersanning zullen zich hier voegen in het landschap en liggen in de openbare ruimte. Iedere kavel heeft het gebruik van een stukje grond, waarop een bijgebouw en een parkeerplaats kan worden gerealiseerd en een eigen perceeltje water waar de ark ligt. In een plantekening worden voor de ark en het bijgebouw de exacte plaats en de maximale maten vastgelegd. Bij woonarken is de functie duidelijk afleesbaar. Woonarken zijn veelal gebouwd op rechthoekige bakken, meestal van beton. De hoofdvorm is eenvoudig en de opbouwen zijn vaak horizontaal geleed. De arken zullen zich met name richten op de waterzijde (zuid en west). De ondergeschikte rol van de woonarken zal verder moeten blijken door bescheiden en natuurlijk kleurgebruik en materiaaltoepassing. De buitenruimte wordt vormgegeven als vlonder of terras boven het water of op het dak, maar altijd binnen de vastgelegde maten. Daar waar overkappingen voor kleine aanliggend bootjes worden gevraagd, wordt een gelijke uitstraling in vorm en materialisatie verwacht. Voor deze woonarken geldt een hoog ambitieniveau.

d. Recreatieve arken

Aan de westzijde van het nieuwe watergebied wordt mogelijk gemaakt dat hier max. 2 recreatieve arken worden gesitueerd. Hoewel recreatieve arken op zich niet welstandplichtig zijn, worden vanuit het belang van de ruimtelijke kwaliteit voor het dorp en de bezoekende recreanten beeldcriteria van toepassing verklaard om wildgroei te voorkomen. De arken moeten zich hier voegen in het landschap. De arken zullen zich in expressie met name richten op de waterzijde (zuid en oost). Een klein bijgebouw kan op de wal staan. In een plantekening worden voor arken en bijgebouwen de plaats en de

maximale maten vastgelegd. De ondergeschikte rol van de recreatiearken zal verder moeten blijken door bescheiden en natuurlijk kleurgebruik en materiaaltoepassing. Daar waar overkappingen voor kleine aanliggend bootjes worden gevraagd, wordt een gelijke uitstraling in vorm en materialisatie verwacht. Voor deze recreatieve arken geldt een hoog ambitieniveau.

e. Horecagebouw (dagrecreatiegebied)

In het gebied van de dagrecreatie wordt het mogelijk gemaakt een horecagebouw op te richten. Het gebouw zal zich moeten voegen in het landschap en kijkt uit over het water. Het volume beperkt zich tot een laag met kap en heeft een ingetogen kleurbeeld. De materialisatie is ambachtelijk en deels transparant. Hoewel de gerichtheid zich primair richt op de zuid- en westzijde, zullen ook de noord- en oostzijde voldoende uitnodigend moeten ogen. De binding met het water kan met terrassen en eventueel steigers worden vormgegeven. Terrasafscherming is geheel transparant en kent geen reclame. Reclame uitingen op het gebouw en het terrein zullen beperkt en ingetogen zijn. Het ambitieniveau is gemiddeld.

f. Recreatieve verblijven (dagrecreatie gebied)

Een aantal recreatieve (verhuur) verblijven komen verstrooid te liggen in het meest zuidelijke gebied aan de waterpartij. Zij liggen achter een sterke singel die ze onttrekt aan het zicht vanuit het landschap. De ondergeschiktheid van de eenheden is van groot belang. Ze worden verbonden en ontsloten door een smal openbaar (wandel-)pad. De eenheden zijn bij voorkeur niet identiek, liggen vrij in de openbare ruimte, kennen een klein grondoppervlak, hebben geen eigen erf of tuin en hebben een donkere kleurstelling. Aantal, de maximale hoogte en footprint zijn in het bestemmingsplan vastgelegd. De expressie kan alzijdig gericht zijn, maar richt zich tenminste op het water. De ambitie is om hier originele, zich onderscheidende, zo mogelijk zelfs iconische ontwerpen een kans te geven. Losse bijgebouwen zijn niet toegestaan; de eenheden hebben een klein grondvlak. Het ambitieniveau is gemiddeld.

De matrixen per gebiedsonderdeel

G32a Gebouw op het plein (Waterfront Oudega)

Gebiedskenmerken en Criteria	Algemene Beleidsintentie		
Plaatsing			
Het gebouw staat als solitair gebouw in openbare ruimte, binnen de kaders van het BP.	HH		
Het gebouw staat evenwijdig aan de belendende straten (Op 'e Wal en Fabrykswei)	HH		
Het gebouw is met de west- en zuidgevel georiënteerd op het openbaar gebied en kent daar op de begane grond geen (private) voorruimte	HH		
Hoofdvorm			
Maximaal 3 lagen platgedekt; blokvormige opbouw met geleding in hoogte	HH		
Geleding in volume door duidelijke verspringing in geveloppervlak; verschil in ritmiek en diversiteit in geleding		RE	
Aan- en uitbouwen alsmede bijgebouwen zijn geïntegreerd in het hoofdvolume		RE	
De bouwdelen zijn kantig opgezet en refereren aan de oude zuivelfabriek zonder historiserend te zijn	HH		
aanzichten			
Er is sprake van een sterke gerichtheid naar de west- en zuidzijde	HH		
De begane grond gevels van de west- en zuidzijde hebben een sterke expressie en openheid; de zuidzijde is hierin dominant.		RE	
De gevelindeling is hoofdzakelijk verticaal		RE	
Bestaande hoofdropzet is uitgangspunt bij latere verbouw		RE	
Installaties worden geïntegreerd in de vormgeving			
Opmaak			
Materiaal gevels; baksteen, lijsten en accenten in beton of gelijkwaardig	HH		
Kleur gevels; donker tot middentoon, roodachtig	HH		
Duidelijke horizontale beëindiging / dakrand		RE	
Zorgvuldige detaillering passend bij de architectuur		RE	
Diversen			
Reclame-uitingen en naamsduidingen dienen te voldoen aan de Reclamecriteria.			
Bij terrassen in de openbare ruimte; Vaste parasols hebben een identieke en ingetogen kleur en alleen reclame op de volants.			

HH = Handhaven / RE = Respecteren / IV = Incidenteel Veranderbaar

G32b Op 'e Wal 7 (Waterfront Oudega)

<i>Gebiedskenmerken en Criteria</i>	<i>Algemene Beleidsintentie</i>		
Plaatsing			
Het gebouw staat in de historisch gegroeide rooilijn. De rooilijn ligt aan de waterzijde	HH		
Vrijstaande bebouwing, gesloten bebouwing	HH		
Het gebouw staat evenwijdig aan de straat en het water	HH		
Het gebouw kent projectmatig gerealiseerde losse bijgebouwen aan de straatzijde	HH		
Hoofdvorm			
Een tot anderhalve laag met kap	HH		
De massa opbouw is enkelvoudig tot samengesteld en kent individuele uitstraling.	HH		
De gebouwen zijn kantig opgezet en reageren op of refereren aan de traditionele architectuur	HH		
Aan- en uitbouwen alsmede bijgebouwen zijn ondergeschikt en in een sterk afgeleide architectuur.	HH		
Aanzichten			
Er is sprake van een sterke gerichtheid naar het water en de Op 'e Wal	HH		
De gevelcompositie is evenwichtig		RE	
Bestaande hoofdopzet is uitgangspunt bij latere verbouw	HH		
Bijgebouwen, afscheidingen en ander toevoegingen zijn in onderlinge samenhang en meeontworpen met het hoofdgebouw	HH		
Opmaak			
Gevels hebben een steenachtig karakter; op onderdelen hout of op hout gelijkende beschieting; daken zijn voorzien van (gebakken) pannen of steenachtig;	HH		
Traditionele kleurstellingen overheersen; donker tot middentoon	HH		
Zorgvuldige detaillering passend bij de architectuur		RE	
Bijgebouwen, afscheidingen en ander toevoegingen zijn qua materialisatie en kleurgebruik in onderlinge samenhang afgestemd op het hoofdgebouw	HH		
Diversen			
Reclame-uitingen en naamsduidingen dienen te voldoen aan de Reclamecriteria.			

HH = Handhaven / RE = Respecteren / IV = Incidenteel Veranderbaar

G32c Wonen op het water (Waterfront Oudega)

Gebiedskenmerken en Criteria	Algemene Beleidsintentie		
Plaatsing			
Langs de oever binnen de kaders van het BP.	HH		
Terras of omloop binnen het toegestaan oppervlak	HH		
Max.1 los bijgebouw in het verlengde van de ark; plaatsing bij de arken op identieke wijze		RE	
Overkapping kleine bootjes max. 1 per ark tussen de arken	HH		
Hoofdvorm			
Kantig en platgedekt; afmetingen conform BP. Max. 1 tot anderhalve laag boven de waterlijn (zie voorbeelden)	HH		
De opbouw inclusief overstekken en terrassen blijft grotendeels binnen de buitenmaten van het casco, doch altijd binnen het max. oppervlak		RE	
In hoofdvorm hebben de woonarken en de bijbouwen gelijkenis als familie		RE	
Overkappingen voor kleine bootjes hebben gelijkvormige uiterlijk; eventuele bijgebouwen hebben onderling een sterke gelijkenis in vorm of zijn identiek		RE	
Aanzichten			
Evenwichtige geleding van de gevels		RE	
Oriëntatie op het water. Geen geheel gesloten gevelvlakken richting openbaar gebied		RE	
De gevels van woonarken kennen een evenwichtige gevelcompositie	HH		
De binding met het water wordt verbeeld (zie voorbeelden)		RE	
De bijgebouwen hebben onderling een sterke gelijkenis of zijn identiek	HH		
Opmaak			
Strakke en ingetogen detaillering voor ark en bijgebouw		RE	
Gevels van ark en bijgebouw: hout (of gelijkend op hout), glas; in geringe mate kunststof en metaal	HH		
Kleurgebruik: ingetogen, natuurlijk hout of vergrijzend hout (geen wit). Details of liggers in zink mogelijk ; garagedeuren; naturel hout(-kleurig)	HH		
Dak: vlak, kunststof, zink, zonnepanelen, sedum (zonnepanelen zo vlak mogelijk)		RE	
Diversen			
Reclame-uitingen en naamsduidingen dienen te voldoen aan de Reclamecriteria.			
HH = Handhaven / RE = Respecteren / IV = Incidenteel Veranderbaar			

Voorbeeldenblad woonarken 1 a anderhalve laag boven waterspiegel

Referentiebeelden vormgeving en materialisatie bijgebouwen bij arken op / nabij de oever

G32d recreatieve arken (Waterfront Oudega)

Gebiedskenmerken en Criteria	Algemene Beleidsintentie		
Plaatsing			
Evenwijdig aan de oever	HH		
Op de oever max.1 los bijgebouw binnen de kaders van het BP.	HH		
Geen gebouwde erfscheidingen op de oever	HH		
Overkapping kleine bootjes max. 1 per ark tussen de arken	HH		
Hoofdvorm			
Kantig en platgedekt; afmetingen conform BP. Max. 1 tot anderhalve laag boven de waterlijn (zie voorbeelden)	HH		
De opbouw inclusief overstekken en terrassen blijft grotendeels binnen de buitenmaten van het casco, doch altijd binnen het max. oppervlak.	HH		
In hoofdvorm hebben de woonarken enige gelijkenis als familie; het bijgebouw is plat en zeer ingetogen.		RE	
De overkapping voor een kleine bootje is bescheiden en zorgvuldig		RE	
Aanzichten			
Oriëntatie hoofdzakelijk op het water	HH		
De gevels van recreatieve arken kennen een evenwichtige gevelcompositie		RE	
De binding met het water wordt verbeeld (zie voorbeelden)		RE	
De aanzichten van het bijgebouw zijn ingetogen en sober.	HH		
Opmaak			
Zorgvuldige detaillering		RE	
Gevels: hout (of gelijkend op hout), glas; staal, in geringe mate kunststof of metaal		RE	
Kleurgebruik: naturel of vergrijzend hout of donker tot middentoon		RE	
Dak: vlak; bitumen, zink, staal, kunststof, zonnepanelen, sedum, houten dekken (zonnepanelen zo vlak mogelijk)		RE	
Diversen			
Reclame-uitingen en naamsduidingen dienen te voldoen aan de Reclamecriteria.			
HH = Handhaven / RE = Respecteren / IV = Incidenteel Veranderbaar			

G32e horecagebouw (dagrecreatiegebied) (Waterfront Oudega)

Gebiedskenmerken en Criteria	Algemene Beleidsintentie		
Plaatsing			
Het gebouw staat als solitair gebouw in openbare ruimte	HH		
De richting van het gebouw is vrij	HH		
Het gebouw is alzijdig georiënteerd op het openbaar gebied	HH		
Hoofdvorm			
Maximaal 2 lagen, voorzien van kapvorm. Max. hoogte conform BP		RE	
Aan- en uitbouwen alsmede bijgebouwen zijn geïntegreerd in het hoofdvolume			IV
Latere uitbreidingen voegen zich naar de bouwmassa en vormen opnieuw een geheel	HH		
aanzichten			
De gevels kennen een sterke expressie en openheid naar de waterzijde; een secundaire expressie aan de landzijde	HH		
De gevelindeling is evenwichtig	HH		
Bestaande hoofdopzet is uitgangspunt bij latere verbouw		RE	
Terrasschermen zijn geheel transparant		RE	
Kleine losse bouwwerken c.q. voorzieningen in het recreatiegebied hebben een zorgvuldig vormgegeven ingetogen uiterlijk			
Opmaak			
Materiaal gevels; baksteen, hout o.g., glas. Materiaal dak; pannen, riet, donker zink, sedum, hout, zonnepanelen		RE	
Kleur gevels; naturel of vergrijzend hout of donker tot middentoon, Kleur dak: donker (bij pannen ook rood)		RE	
Zorgvuldige detaillering passend bij de architectuur		RE	
Installaties zijn zorgvuldig weggewerkt			IV
Voor kleine losse bouwwerken c.q. voorzieningen in het recreatiegebied is de materialisatie en keurgebruik ingetogen en passend in de natuurlijke omgeving	HH		
Diversen			
Reclame-uitingen en naamsduidingen dienen te voldoen aan de Reclamecriteria.			
Vaste parasols hebben een identieke en ingetogen kleur en alleen reclame op de volants.			
HH = Handhaven / RE = Respecteren / IV = Incidenteel Veranderbaar			

G32f Recreatieve verblijven (dagrecreatiegebied) (Waterfront Oudega)

Gebiedskenmerken en Criteria	Algemene Beleidsintentie		
Plaatsing			
De verblijven liggen verstrooid in het openbare gebied, op of boven de grond of boven het water	HH		
De richting van de verblijven is vrij	HH		
De verblijven zijn hoofdzakelijk georiënteerd op het water		RE	
Verblijven hebben een kleine footprint (zonder bijgebouwen en terras)	HH		
Hoofdvorm			
Maximale hoogte conform BP ; de vorm is vrij en kan variëren per stuk	HH		
De hoofdvorm van de verblijven is origineel en onderscheidend, zo mogelijk zelfs iconisch.			IV
Aan- en uitbouwen alsmede bijgebouwen zijn geïntegreerd in het hoofdvolume (geen losse bijgebouwen)	HH		
De massaopbouw is vrij	HH		
aanzichten			
De gevels kennen expressie en openheid naar de waterzijde	HH		
De gevelindeling is vrij, maar origineel, onderscheidend, en sluit aan bij de iconische architectuur			IV
De onderlinge verhoudingen ondersteunen het architectonisch concept		RE	
Opmaak			
Materiaal gevels; vrij. Materiaal dak; vrij			IV
Kleur gevels en dak ; donker of middentoon; geen schreeuwende kleuren.	HH		
Zorgvuldige detaillering passend bij de architectuur		RE	
Diversen			
Reclame-uitingen en naamsduidingen dienen te voldoen aan de Reclamecriteria.			
HH = Handhaven / RE = Respecteren / IV = Incidenteel Veranderbaar			

Bijlage 5 Woningbouwnotitie Oudega

Mogelijkheden woningbouw Oudega

Afdeling Ontwikkeling – woonbeleid, d.d. 26 september 2018

Inleiding

Voor Oudega worden in het kader van een aantal projecten woningbouwmogelijkheden onderzocht. Locaties waar mogelijk gedacht wordt aan woningbouw zijn: Schoollocatie, Zuivelfabriek, Havengebied. In deze memo een reactie op de woningbouwmogelijkheden in Oudega in relatie tot het gemeentelijk woonbeleid. De memo is als volgt opgebouwd:

1. Kaders gemeentelijk woonbeleid
2. Feitelijke gegevens vraag-aanbod Oudega
3. Informatie makelaars (gesprek makelaars 18 juni)
4. Woonwensenenquête DorpsBelang Oudega
5. Conclusies

1. Kaders gemeentelijk woonbeleid

Vanuit het gemeentelijk woonbeleid streven we naar een evenwicht in woningbehoefte en woningaanbod. De behoefte op de korte termijn zetten we af tegen de behoefte op de lange termijn, waarbij we een omslag naar krimp verwachten. De focus in het woonbeleid komt daarmee steeds meer te liggen op de mogelijkheden die de bestaande woningvoorraad biedt.

De omslag van groei naar afname van het aantal huishoudens in Smalingerland verwachten we vanaf circa 2025. Deze krimp zal als eerste in de dorpen zichtbaar worden. Vanwege deze demografische omslag is de gemeente voorzichtig met toevoeging van nieuwbouw. Reden hiervoor zijn de gevolgen van overaanbod van woningen voor de leefbaarheid. Dit leidt eerst tot dalende woningprijzen en daarna tot onverkoopbare woningen met leegstand en verpaupering als mogelijk gevolg.

De hoofdpunten uit het woonbeleid:

- Het woonbeleid biedt de mogelijkheid voor *incidentele woningbouw in de dorpen*, passend bij de lokale woningbehoefte / marktomstandigheden. De dorpen staan niet op slot, maar we kijken kritisch naar de uitbreiding. Argumenten hiervoor zijn de aankomende omslag naar krimp (huishoudensdaling) en het willen voorkomen van overaanbod van woningen op termijn.
- Inbreiding gaat voor uitbreiding. Wanneer nieuwbouw aan de orde is, dan kijken we eerst naar de mogelijkheden in bestaand bebouwd gebied.
- Prioriteit ligt bij verbouw/herontwikkeling van panden/locaties die hun oorspronkelijke functie hebben verloren.
- Nieuwbouw moet vooral een aanvulling zijn op de woningvoorraad qua doelgroep, type en prijs en inspelen op maatschappelijke en demografische ontwikkelingen (vergrijzing, langer thuis wonen, verduurzaming).
- Het college heeft in februari 2018 een update van het woningbouwprogramma vastgesteld. Na inspraak moet dit nog door de raad worden vastgesteld. Hierin creëert het college meer ruimte en flexibiliteit in het programma om in te kunnen spelen op concrete initiatieven. Initiatieven beoordelen we integraal op ruimtelijke en volkshuisvestelijke/maatschappelijke wenselijkheid, en gevolgen voor andere projecten (financieel of volkshuisvestelijk).

2. Feitelijke gegevens vraag-aanbod Oudega

Onderstaand een schets van de bevolking en het woningaanbod in Oudega, op basis van gegevens uit de Wijkatlas 2018 (zie tevens bijlage 2) en Funda.

Inwoners

Het dorp Oudega heeft 1.695 inwoners en 710 huishoudens. De opbouw van de bevolking naar leeftijd is in grote lijn vergelijkbaar met de gemeente totaal. Het aandeel inwoners tot 24 jaar ligt 2% hoger dan gemiddeld, 30% t.o.v. 28%.

In de huishoudenssamenstelling zien we grotere verschillen met de gemeente totaal. In Oudega wonen minder alleenstaanden dan gemiddeld in Smallerland, respectievelijk 30% en 43%. Het aandeel tweepersoonshuishoudens is hoger, respectievelijk 32% en 26%. Ook het aandeel gezinnen met kinderen is groter, resp. 38% en 31%.

Woningvoorraad

De totale woningvoorraad bestaat uit 720 woningen, 82% particuliere woningen en 18% huurwoningen. Het aandeel eigen woningbezit is hoger dan gemiddeld in de gemeente (62%). De woningvoorraad bestaat voor 52% uit vrijstaande woningen, t.o.v. 21% gemiddeld in de gemeente. Het percentage twee-onder-een-kap is vergelijkbaar met gemiddeld (22%). Het aandeel rijwoningen is met 4% aanzienlijk lager dan gemiddeld (38%). De economische waarde van de woningvoorraad ligt gemiddeld op € 221.000, t.o.v. circa € 200.000 gemiddeld. Bewoners in Oudega zijn bovengemiddeld tevreden met hun eigen woningen (8,3) en hun woonbuurt (7,8).

Sociale huurvoorraad

Er zijn 134 sociale huurwoningen in Oudega, in bezit van Accolade. Het merendeel (94%) van de huurwoningen behoort tot het goedkope / betaalbare segment (huurprijs tot € 593). Accolade heeft rijwoningen en 2¹ kapwoningen (zie bijlage 1).

Huurprijs	Oudega	Gemeente totaal
tot € 414 (in %) [aantal]	11% (15 won.)	19%
€ 414-503 (in %) [aantal]	30% (40 won.)	27%
€ 503-593 (in %) [aantal]	53% (71 won.)	32%
vanaf € 593 (in %) [aantal]	6% (8 won.)	21%

(bron: Wijkatlas, 2018)

Accolade ziet op dit moment voor Oudega als wenselijke richting een min of meer stabiele sociale huurvoorraad. Accolade heeft geen plannen om het aantal huurwoningen in Oudega uit te breiden. Ook zijn er op dit moment geen voornemens om woningen in Oudega bij mutatie te verkopen. Accolade monitort de verhuurbaarheid van haar woningbezit. Wanneer woningen niet langer goed verhuurbaar zijn, dan zal de corporatie nadenken over een wenselijke strategie. Dat kan verkoop zijn of sloop en (deels) vervangende nieuwbouw, afhankelijk van de vraagdruk en marktsituatie.

Corporaties geven aan dat er in het algemeen vanuit dorpen zelf beperkt belangstelling is wanneer een sociale huurwoning vrijkomt in een dorp. Niet alle woningzoekenden behoren tot de doelgroep van de corporatie (inkomensgrens). De doelgroep van de corporaties heeft over het algemeen een voorkeur voor grotere kernen vanwege de voorzieningen (bijvoorbeeld goedkope supermarkten, winkels met lage prijzen, zorg). Uit mutatiecijfers voor alle dorpen blijkt dat bij Accolade de vrijkomende woningen voor 20% tot 25% naar inwoners uit het eigen dorp gaan.

Accolade merkt op dat haar ervaring is dat dorpsbewoners in het algemeen weinig belangstelling hebben voor gestapelde woningbouw in de sociale sector.

Aanbod te koop

Op dit moment staan in Oudega drie woningen te koop:

Woningtype	Woonopp.	Prijs	Looptijd
Vrijstaand (onder bod)	140 m ²	€ 275.000	6+ maanden
Vrijstaand	174 m ²	€ 349.000	Sinds sept. 2018
Vrijstaand	230 m ²	€ 439.000	2 maanden

(bron: Funda, 19 september 2018)

Verkochte woningen

De afgelopen 12 maanden zijn elf woningen in Oudega van eigenaar gewisseld. Vier woningen zijn in prijs verlaagd voordat ze verkocht werden.

	Woningtype	
Vraagprijs	Twee-onder-een-kap	Vrijstaand
< € 200.000	0	1
€ 200.000 – 250.000	3	2
€ 250.000 – 300.000	1	0
> € 300.000	0	4

(bron: Funda, 19 september 2018)

3. Informatie makelaars

Op 18 juni 2018 vond een gesprek plaats over de woningbouw kansen in Oudega. Hierbij waren een drietal makelaars, leden van de initiatiefgroep, DorpsBelang en de gemeente aanwezig. In het gesprek is 'met de benen op tafel' gesproken over de markt in Oudega en kansen voor woningbouw in het dorp. De volgende adviezen zijn in het gesprek naar voren gekomen.

Algemeen volgens makelaars

"Woningvraag komt vanuit het dorp en vanuit omliggende regio – de klant komt voornamelijk van dichtbij. Nieuwbouw is wenselijk in kleine aantallen, gefaseerd op de markt te brengen (verspreid over een aantal jaar). In diverse prijssegmenten over de volle breedte. Inzetten op diversiteit en aanvullend aanbod. Waken voor overaanbod, de markt is niet zo ruim".

Verdieping woningbehoefte volgens makelaars/dorpsbelang:

- Segment € 2-2,5 ton / twee-onder-een-kap (projectmatig): daar is behoefte aan vanuit jonge gezinnen in het dorp. Het bestaand aanbod dat vrijkomt is veelal duurder / vrijstaand. Vrijkomend aanbod twee-onder-een-kap is beperkt.
- Hoge segment (vanaf € 3-3,5 ton) / vrijstaand (vrije kavels): kan voorzien in vraag van buitenaf. Betreft kleine aantallen.
- Wonen aan het water biedt kansen. Er is echter op veel locaties in Friesland aanbod.
- Aandachtspunt is prijs/kwaliteit verhouding nieuwbouw in relatie tot bestaande bouw.
- Geschikt aanbod voor ouderen in het dorp is beperkt. Het gaat daarbij echter niet alleen om wonen, maar ook om beschikbaarheid zorg. Voormalige bejaarden-woningen in sociale huur zijn niet meer courant.
- Behoefte aan sociale huur: voor starters en senioren. Kanttekening is of deze groep wel in aanmerking komt voor dit segment gelet op regels passend toewijzen voor de corporatiewoningen (inkomensgrenzen). Mogelijk is beperkte toevoeging in de particuliere huursector een optie voor deze doelgroepen?

4. Woonwensenquête DorpsBelang Oudega

Van de 955 verzonden enquêtes zijn er 305 teruggestuurd (respons van 31%). De belangrijkste punten zijn samengevat in bijlage 3. Ruim eenderde van de respons was afkomstig uit de leeftijdscategorie 40-59 jaar. Ongeveer een kwart van de respons is van inwoners tussen de 60-74 jaar en iets minder dan een kwart is tussen de 25-39 jaar. Het zijn vooral doorstromers (1-2 persoonshuishoudens zonder kinderen) die hebben gereageerd. De meeste inwoners (43%) hebben geen verhuiscens. Zij zijn tevreden met de huidige woning en woonomgeving. Ongeveer 22% wil graag binnen drie jaar verhuizen.

De meeste inwoners hebben een voorkeur voor een vrijstaande woning / 2^e kap. Rijwoningen en appartementen zonder lift zijn minder gewenst. Een groep 1-2 persoonshuishoudens heeft een voorkeur voor een appartement met lift, deels gaat het om senioren die kleiner en gelijkvloers willen wonen. Deze groep is divers, een aantal wil in Oudega blijven wonen maar een deel wil liever naar een andere plaats verhuizen.

De meeste inwoners willen een woning in de koopsector. In de prijsklasse gaat de voorkeur uit naar € 250.000 - € 400.000, gevolgd door de prijsklasse € 200.000 - € 250.000. Voor goedkopere woningen of woningen boven de vier ton is minder belangstelling.

De belangstelling voor een huurwoning in Oudega is beperkt. Negentien inwoners zoeken een huurwoning. Van deze negentien zoekt ongeveer de helft een huurwoning in Oudega, de rest wil een huurwoning in een andere plaats of weet het nog niet. Inwoners die een huurwoning zoeken, zijn vooral starters en 1-2 persoonshuishoudens.

De voorkeurslocatie van de meeste mensen is het gebied rond de haven (41%), gevolgd door een woning buiten de bebouwde kom (30%). De overige inwoners (29%) hebben een voorkeur voor een bestaande woning of nieuwbouw in de bebouwde kom.

5. Conclusies

Vanuit het gemeentelijk woonbeleid is het voorstel om nieuwbouw van woningen in Oudega in de koopsector in kleine aantallen en gefaseerd over meerdere jaren plaats te laten vinden. Dit sluit aan op het advies van de makelaars. Vanuit duurzaam ruimtegebruik komen hiervoor eerst inbreidings- en/of herbestemmingslocaties aan bod.

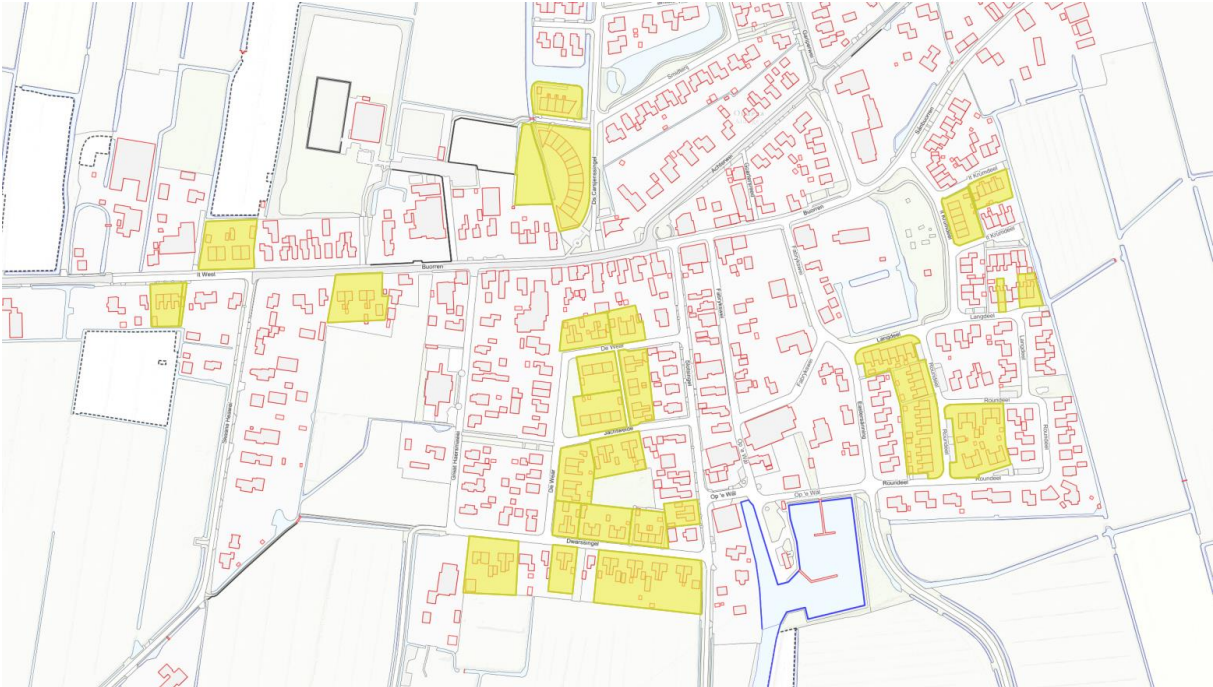
Daarnaast is het voorstel om een beperkt aantal huurwoningen toe te voegen. Wanneer blijkt dat woningen van Accolade daarna lastiger te verhuren zijn, dan kan het betekenen dat Accolade gaat ingrijpen in haar woningvoorraad in Oudega, bijvoorbeeld door verkoop. Leegstand van sociale huurwoningen is niet wenselijk (verpaupering). Verkoop van deze woningen biedt kansen voor starters of inwoners met een laag inkomen omdat voormalige huurwoningen meestal in het betaalbare segment te koop worden aangeboden.

Toelichting

Wanneer nieuwbouw van koopwoningen in te grote aantallen plaatsvindt, dan bestaat de kans op overaanbod. Gevolg hiervan is dalende prijzen en mogelijk onverkoopbare woningen. Dit kan de doorstroming belemmeren. Ook moeten we rekening houden met de demografische veranderingen waaronder een afnemende huishoudensgroei / andere samenstelling.

De belangstelling voor huurwoningen in Oudega is beperkt. De wenselijke verhouding op basis van de enquête is lager dan de werkelijke verhouding in de woningvoorraad: gewenst 14% huur, huidig 18% huur. Dit sluit aan op cijfers van Accolade die in het algemeen vanuit de dorpen zelf weinig belangstelling ziet voor haar huurwoningen. Kwalitatief is er mogelijk wel vraag omdat bijvoorbeeld 'bejaardenwoningen' niet aansluiten op de wensen van de huidige senioren die een huurwoning zoeken. Ook kunnen inwoners een te hoog inkomen hebben om voor een corporatiewoning in aanmerking te komen.

Bijlage 1 – Sociale huurwoningen van Accolade in Oudega

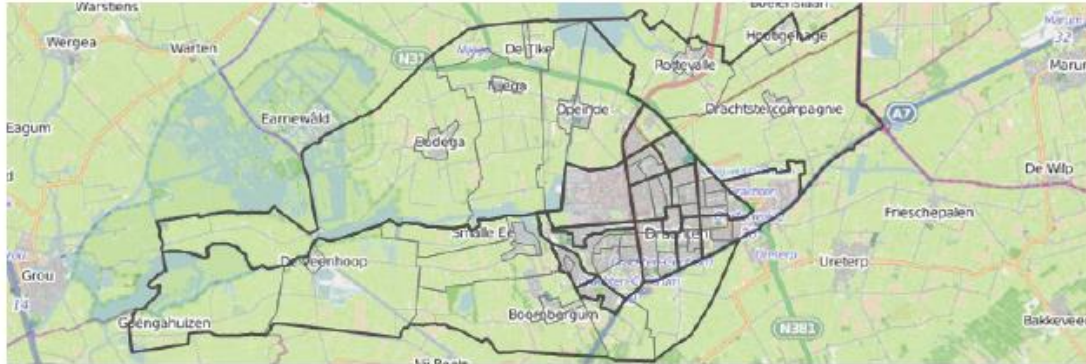
Kern Oudega

Gariperwei Oudega

Bijlage 2 Gebiedsanalyse Oudega – Wijkatlas 2018

Gebiedsanalyse Buurt: 2110 Oudega (2017)

■ Buurt: 2110 Oudega
■ Gemeente totaal

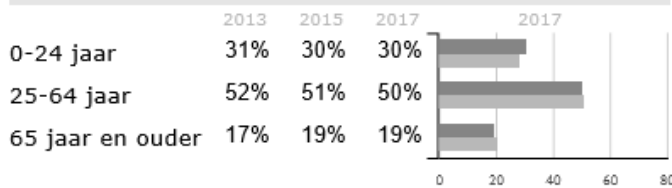
■ gunstiger dan gemiddeld
■ ongunstiger dan gemiddeld
■ hoger dan gemiddeld
■ lager dan gemiddeld

▲ beter geworden
▼ slechter geworden
▲ gestegen
▼ gedaald

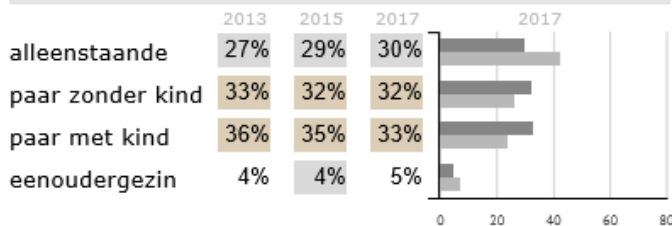
Klik op de ronde knop 'Wijzig' om een ander gebied te selecteren.

Bevolking

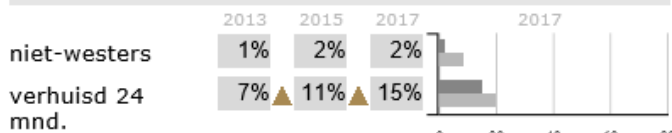
1.695 inwoners

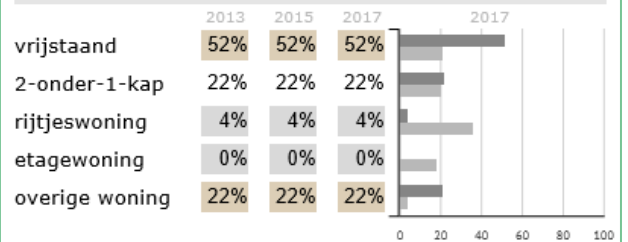
710 huishoudens

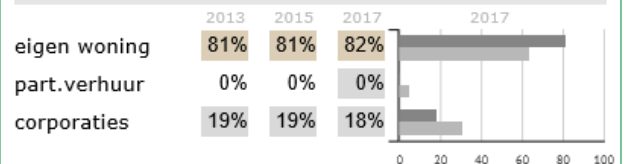
diverse bevolkingsgegevens

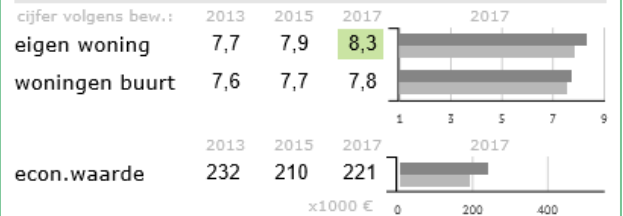
720 woningen

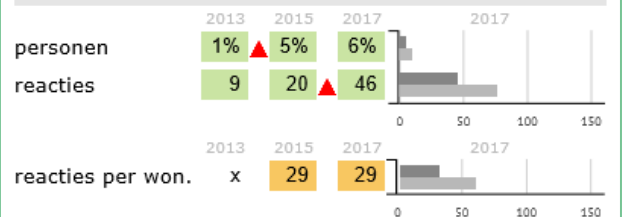
eigendom

woningkwaliteit

woningzoekenden corporaties

cijfers t/m 2013 betreffen alleen WoonFriesland

Respons op enquêtes

Er zijn 955 enquêtes verzonden waarvan 305 zijn teruggestuurd (31%).

- 53% is ingevuld door doorstromers zonder kinderen (1-2 personen)
- 37% is ingevuld door doorstromers met kinderen
- 10% is ingevuld door starters (thuiswonende jongeren)

Verhuishwens

- Ongeveer 1 op de 5 personen die de enquête hebben teruggestuurd, wil binnen drie jaar verhuizen (22%).
- 130 personen (43%) hebben geen verhuishwens.
- De rest (35%) weet het niet of wil misschien verhuizen.

Waarheen verhuizen

- 112 personen (37%) willen in Oudega blijven wonen.
- De rest (63%) wil niet verhuizen, weet het niet of wil naar een andere plaats verhuizen.

Huur of koop

- Huren: een beperkt aantal personen heeft een voorkeur voor een huurwoning, dit zijn vooral starters en doorstromers zonder kinderen.
- Kopen: de meeste mensen hebben een voorkeur voor een koopwoning, deze groep bestaat voor 90% uit doorstromers met/zonder kinderen. De rest (10%) bestaat uit starters.

Type woning

- De meeste inwoners hebben een voorkeur voor een vrijstaande woning, gevolgd door een 2[^]1 kap. Een relatief groot aantal 1-2 persoonshuishoudens zonder kinderen zoeken een appartement met lift. Rijwoningen en appartementen zonder lift zijn minder gewenst.

Prijsklasse

- In de huur gaat de voorkeur uit naar een huurprijs tussen de € 417 - € 640. Een aantal mensen is bereid hogere huren (€ 640 - € 711) te betalen. Een klein deel is bereid een huurprijs in de vrije sector (> € 711) te betalen.
- Starters/doorstromers zonder kinderen hebben belangstelling voor woningen in de prijsklasse tot € 200.000.
- Doorstromers (zowel zonder als met kinderen) hebben vooral belangstelling voor woningen tussen de € 200.000 en € 400.000.
- Gezinnen met kinderen zijn vooral op zoek naar woningen tussen de € 250.000 en € 400.000.
- Voor duurdere woningen boven de vier ton is minder belangstelling.

Wonen en zorg

- Wanneer mensen afhankelijk worden van zorg dan geeft een deel aan dat ze de eigen woning willen aanpassen. Maar een deel wil in dat geval liever verhuizen naar een zorggeschikte woning.

Waarom verhuizen

- Voor starters (inwonende jongeren) is de belangrijkste reden om te verhuizen de 'samenstelling' (waarschijnlijk samenwonen). Een aantal wil verhuizen vanwege studie/werk, vermoedelijk zoekt deze groep geen huis in Oudega.
- Bij doorstromers (1-2 personen) zijn de belangrijkste redenen om te verhuizen: kleiner wonen / minder ruimte, energie (duurzaamheid) en gelijkvloers willen wonen. Dit zijn deels senioren / gezinnen waarvan de kinderen de deur uit zijn en nu willen

verhuizen van hun gezinswoning naar een kleinere, duurzame en gelijkvloerse woning / appartement.

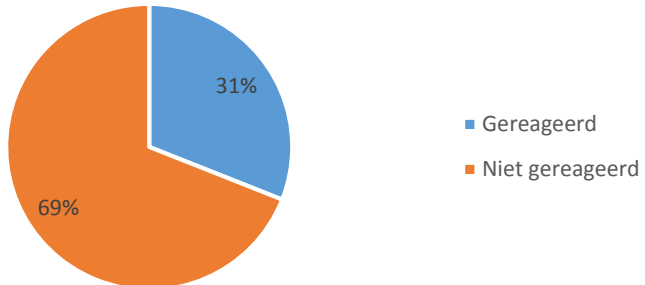
- Bij doorstromers met kinderen zijn de belangrijkste redenen: ruimer willen wonen / meer ruimte rondom huis. Ook 'energie' en nieuwbouw scoren hoog als verhuisredenen.

Locatie

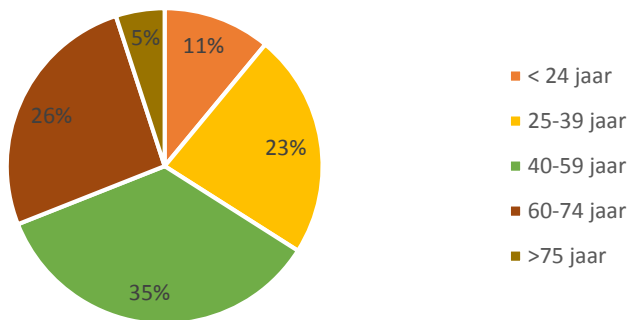
- Starters hebben een voorkeur voor een woning buiten de bebouwde kom / in het groen.
- Doorstromers (met en zonder kinderen) hebben een voorkeur voor een woning aan de haven. Bij gezinnen met kinderen gevolgd door een woning buiten de bebouwde kom.
- Totaal van alle groepen is de voorkeur: 1) Haven, 2) Buiten bebouwde kom, 3) Bestaande woning, 4) Nieuwbouw in bebouwde kom.
- Belangrijkste redenen om in Oudega te blijven wonen, is tevredenheid met de huidige woning en de huidige woonomgeving.

Enquête resultaten woningbouw Oudega – september 2018

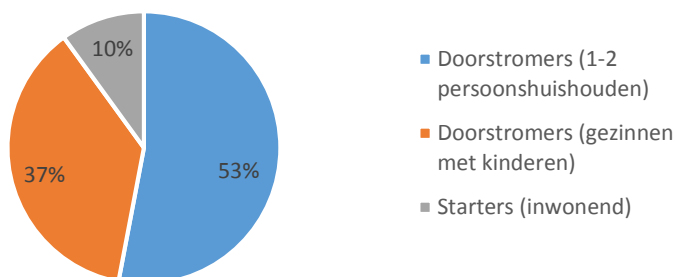
Respons

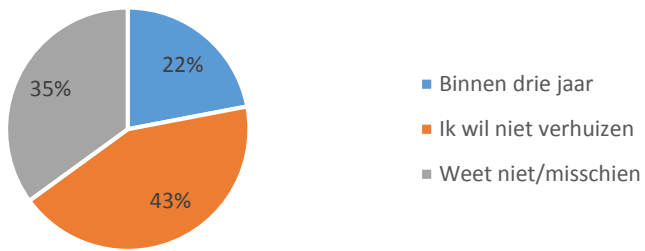
Respons naar leeftijd

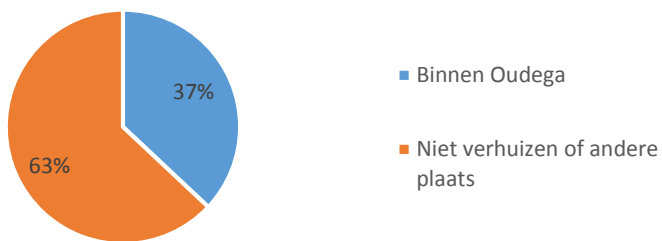
Respons naar type huishouden

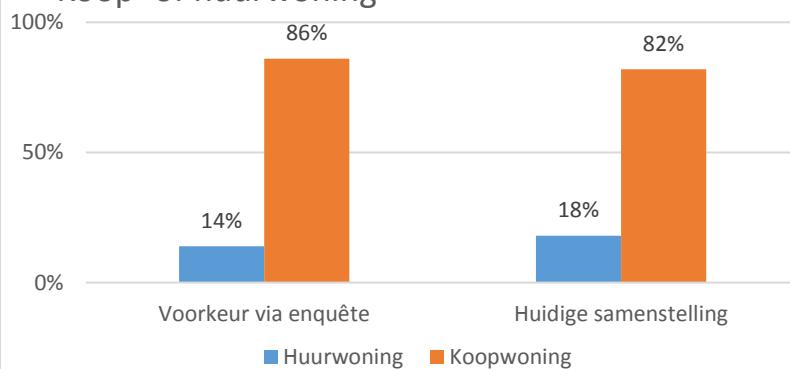
Verhuizen (periode)

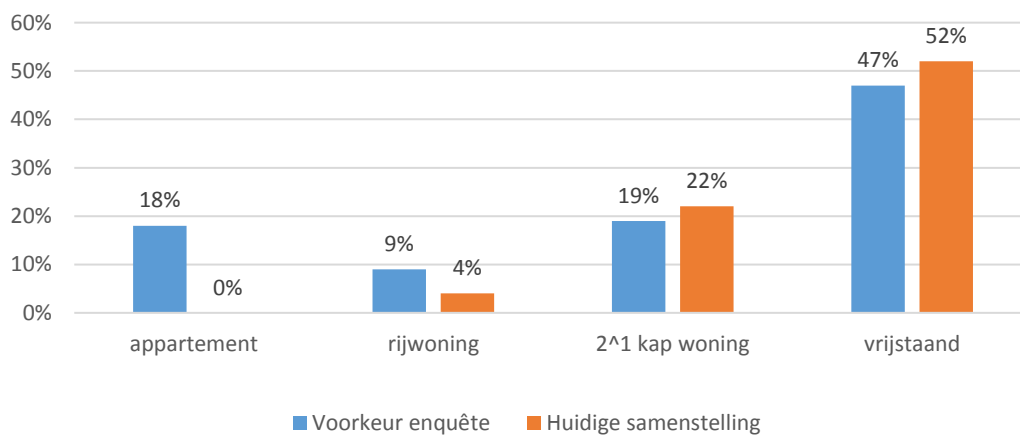
Verhuizen (locatie)

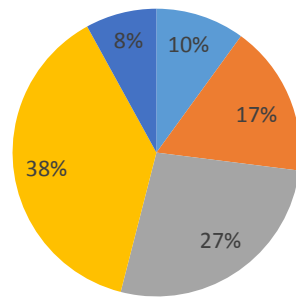
Koop- of huurwoning

Woningtype

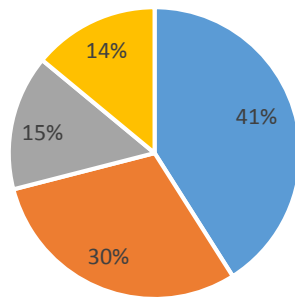

Gewenste prijsklasse

- < € 150.000
- € 150.000 - € 200.000
- € 200.000 - € 250.000
- € 250.000 - € 400.000
- > € 400.000

Voorkeur locatie

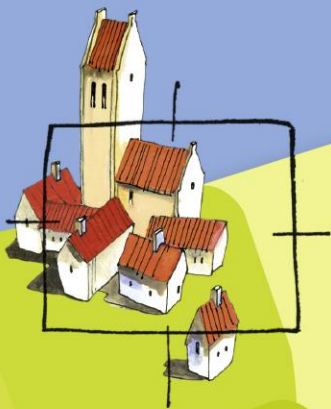

- Nabij water/haven
- Buiten bebouwde kom
- Bestaande woning
- Binnen bebouwde kom

Bijlage 6 Uitgebreide natuurtoets

**Uitgebreide Natuurtoets Oudega aan
het Water**

DEFINITIEF

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

Uitgebreide Natuurtoets Oudega aan het Water

DEFINITIEF

Inhoud

Rapport + bijlagen

15 september 2020

Projectnummer 232.00.71.01.00

Ruimte voor de leefomgeving

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Eerdere ecologische onderzoeken	3
1.3	Doel	4
1.4	Opzet van het rapport	4
2	Plangebied en plannen	5
2.1	Ligging	5
2.2	Het plan	7
3	Soortenbescherming	8
3.1	Planten	9
3.2	Vogels	10
3.3	Zoogdieren - vleermuizen	11
3.4	Grondgebonden zoogdieren	12
3.5	Amfibieën	13
3.6	Overige soortengroepen (reptielen, vissen en ongewervelden)	14
4	Effecten op beschermde natuurgebieden	16
4.1	Natura 2000-gebieden	16
4.1.1	Inventarisatie	16
4.1.2	Toetsing	17
4.2	Provinciaal ruimtelijk natuurbeleid	19
4.2.1	Inventarisatie	19
4.2.2	Toetsing	20
5	Conclusie en consequenties	21
5.1	Beschermde soorten	21
5.2	Beschermde gebieden	21
5.3	Advies voor versterking van natuurwaarden	22
6	Veldbezoek en bronnen	23

Bijlagen

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Smallingerland heeft plannen om waterrecreatie in en rond Oudega te bevorderen in combinatie met natuurontwikkeling. Voor de ontwikkeling zijn twee bestemmingsplannen in voorbereiding: het plangebied Oudega aan het Water dat voorziet in diverse aanpassingen aan de haven, de nabij gelegen bebouwing, en aangrenzend een klein water- en recreatiegebied, en het plan Oudega - waterontwikkeling De Gealanden dat voorziet in de aanleg van een nieuw meer met natuurelementen tussen het dorp Oudega en de Mûntsegrope.

In dit kader is het noodzakelijk om een onderzoek naar de effecten op de beschermde natuurwaarden uit te voeren.

1.2 Eerdere ecologische onderzoeken

Gedurende de planvorming zijn al verschillende ecologische onderzoeken uitgevoerd, waarvan de meeste betrekking hebben op het totaal van de bovengenoemde twee plannen.

Een belangrijk basisdocument is de Ecologische quickscan Oudega aan het water (Altenburg en Wymenga 2016). Deze studie heeft alleen betrekking op het plangebied buiten de bebouwde kom en buiten de haven. Als vervolg hierop is in 2017 nader onderzoek naar een aantal beschermde soorten uitgevoerd, inclusief het effect op het foerageergebied voor ganzen (Altenburg & Wymenga, 2018).

Voor het plangebied binnen de bebouwde kom heeft onderzoek plaatsgevonden naar voormalige zuivelfabriek It Miensker en de voormalige kunstmestloods aan Op 'e Wâl 7. Voor It Miensker, gelegen in de noordpunt van het plangebied, is in verband met de vastgestelde verblijfplaatsen van vleermuizen een activiteitenplan opgesteld en ontheffing aangevraagd en verleend (Bureau FaunaX, 2020 en Gemeente Smallingerland, 2020). Voor de verbouwing van de kunstmestloods heeft ecologisch onderzoek plaatsgevonden en is op 14 juli 2020 een omgevingsvergunning verleend.

Tevens zijn enkele onderzoeken uitgevoerd om eventuele effecten van de twee plannen samen op het Natura 2000-gebied Alde Feanen te kunnen vaststellen of uit te sluiten:

- geohydrologische effecten (Willems, 2017);
- effect van een toename van watertoerisme op de Natura 2000-gebied Aldefeanen (BügelHajema 2020a).
- een AERIUS-berekening om eventuele effecten van stikstofdepositie als gevolg van het plan op Natura 2000-gebieden vast te stellen (BügelHajema, 2020b).

Sinds de uitvoering van sommige van deze onderzoeken is de begrenzing van het plangebied gewijzigd, is de natuurwetgeving op sommige aspecten gewijzigd en zijn sommige gebruikte veldgegevens verouderd. Daarom is een bundeling van deze onderzoeken en - waar nodig - actualisatie uitgevoerd.

1.3 Doel

Het voorliggende onderzoek heeft als hoofddoel na te gaan of het plan Oudega aan het Water uitvoerbaar is in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) en het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid. Het natuuronderzoek beschrijft de ecologische beoordeling van het voornemen. De effecten op natuurwaarden worden beoordeeld in relatie tot bestaande wet- en regelgeving op het gebied van soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortenbescherming is vastgelegd in de Wet natuurbescherming en de gebiedsbescherming in de Wet natuurbescherming (Natura 2000-gebieden) en de Verordening Romte Fryslân 2014 (geconsolideerd 2018), ten aanzien van NNN en overige beschermde natuur.

Het neven doel is bijdragen aan de nadere uitwerking van het plan om negatieve effecten op natuurwaarden te voorkomen, en kansen voor versterking van natuurwaarden te benutten.

Het voorliggende rapport beschrijft de resultaten van dit onderzoek voor het plan Oudega aan het Water. Voor het plan Oudega - waterontwikkeling De Gealanden is een afzonderlijk rapport opgesteld.

1.4 Opzet van het rapport

Het rapport bestaat uit de volgende onderdelen:

- Hoofdstuk 2: beschrijving van het plangebied en de voorgenomen plannen
- Hoofdstuk 3: beschrijving van de effecten op beschermde soorten flora en fauna
- Hoofdstuk 4: beschrijving van de effecten op beschermde natuurgebieden
- Hoofdstuk 5: conclusies en consequenties ten aanzien van beschermde natuurwaarden; advies voor versterking natuurwaarden
- Hoofdstuk 6: beschrijving van het veldbezoek en de bronnen.

Informatie

De beschrijving van de relevante te beschermen natuurwaarden is gebaseerd op:

- bovengenoemd ecologisch onderzoek in het gebied;
- bestaande bronnen zoals databanken, verspreidingsatlassen, waarnemingsoverzichten, rapporten en websites;
- verkennend veldbezoek waarbij vooral is gekeken naar kritische en/of beschermde soorten, zowel wat betreft hun aanwezigheid als potenties.

2 Plangebied en plannen

2.1 Ligging

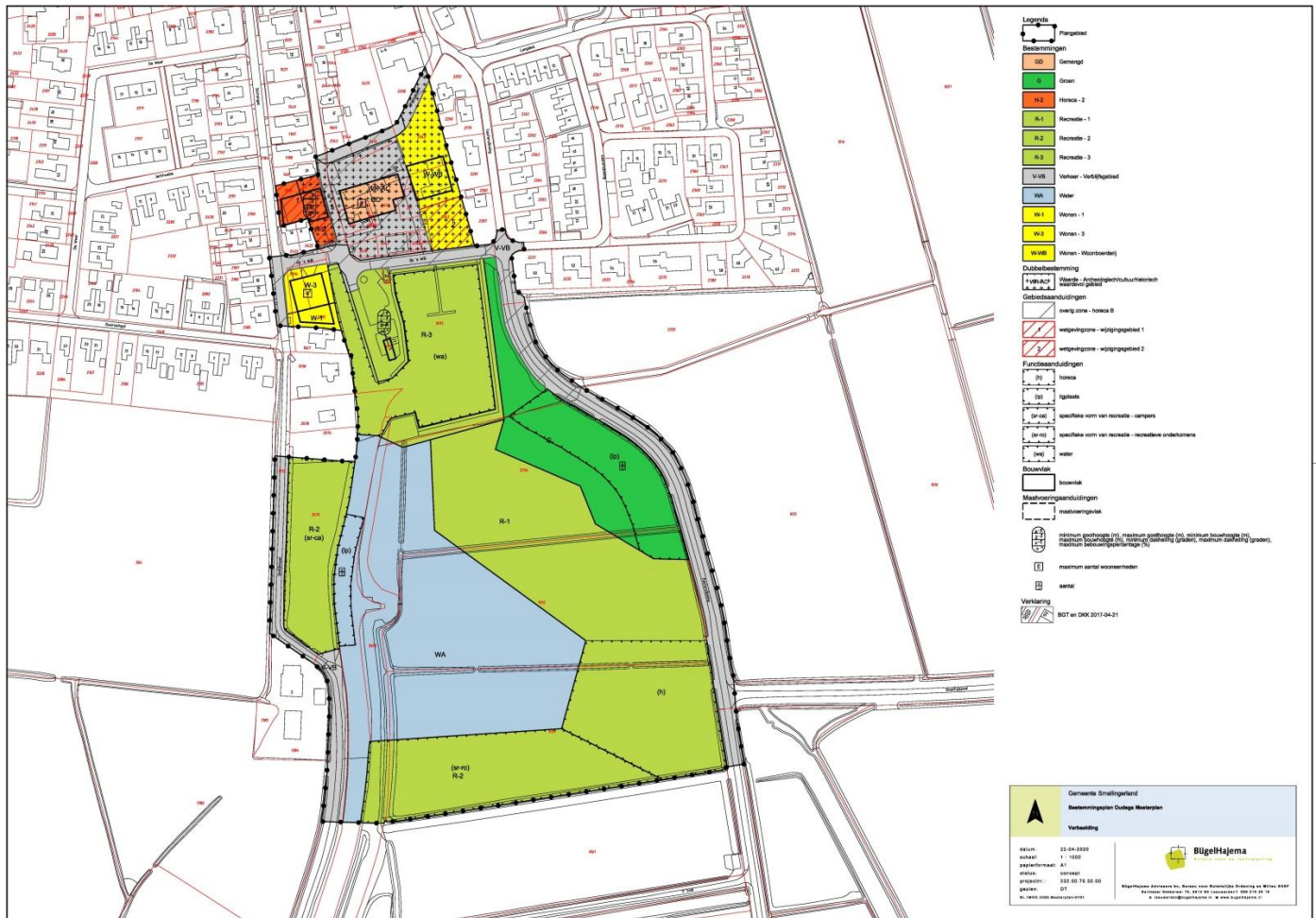
Het plangebied ligt op enkele kilometers ten westen van Drachten, in het zuiden van het dorp Oudega en aangrenzend buitengebied (figuren 1 en 4), ingeklemd tussen de Gealânswei (westzijde) en de Eastersânning (oostzijde). Het noordelijk deel is bebouwde kom met woningen en enkele bedrijven, het middendeel de haven en het zuiddeel bestaat in de huidige situatie uit agrarische percelen.

In het noordelijke deel is bebouwing aanwezig van diverse bedrijfsgebouwen en woningen, met daartussen tuinen en wegen met stroken openbaar groen (gras, plantsoen en laanbomen). De haven heeft beschoeide oevers en houten steigers naar extra aanlegplaatsen. Vanuit de haven naar het zuiden loopt het Alddjip door het plangebied, een 20 m brede watergang die de verbinding is van de haven met andere vaarwateren.

Ten zuiden van de haven bevinden zich enkele percelen grasland met rondom smalle sloten. Het Alddjip is een circa 20 m brede watergang met daarlangs opgaande rietbegroeiing.

De belangrijkste houtige begroeiing in het plangebied is een smalle bosstrook langs de oostzijde van de haven. Verder staan verspreid in de bebouwde kom bomen in de tuinen en langs de wegen. Buiten de bebouwde kom staan vrijwel alleen bomen langs de randen van het plangebied: langs de Gealânswei en de Eastersânning, en aan de zuidrand juist buiten het plangebied bevindt zich een doorlopende houtsingel.

Figuur 4 in paragraaf 4.2 geeft een overzicht van de ligging van het plangebied. De onderstaande figuur 1 geeft de details van de begrenzing en voorgenomen bestemming.

Figuur 1. Verbeelding van het plangebied (ligging en voorgenomen bestemming (bron kaartbeeld: IMRO))

Figuur 2. Impressie van het plangebied op 15 juli 2020, van boven naar onder: noordelijk deel met bebouwing, middendeel met jachthaven en aangrenzend bosje, zuidelijk deel agrarisch gebied met op de achtergrond het Alddjip

2.2 Het plan

Het plan voorziet in het realiseren van nieuwe woonruimte, een horecavoorziening en een gemeente bestemming in het noordelijke deel (zie ook figuur 1). Daarbij is verbouw en sloop voorzien van voormalige zuivelfabriek It Miensker en de voormalige kunstmestloods. De overige bebouwing blijft behouden. Er wordt een ontwerp gemaakt voor de openbare ruimte dat kan leiden tot aanpassingen in de groenstructuur. Er zijn geen grote veranderingen in de bestrating en beplanting voorzien.

De haven wordt qua oppervlakte niet uitgebreid, wel worden nieuwe steigers aangelegd en wordt het aantal passantenplaatsen uitgebreid. Ten zuiden van de haven wordt het Alddjip verbreed tot een kleine plas. De gronden daaromheen krijgen een recreatiebestemming waarbij aanleg van recreatiewoningen aan het water en recreatieve voorzieningen mogelijk wordt. Hiertoe wordt vegetatie verwijderd en grond vergraven, en een deel van de watergangen gedempt. Hier wordt geen bebouwing of houtige beplanting verwijderd.

Mogelijk leidt het plan, in samenhang met het plan De Gealanden tot een toename van vaarrecreatie. Hiernaar is een apart onderzoek gedaan door BügelHajema (2020a), als bijlage 4 toegevoegd. Volgens dit onderzoek ligt op basis van de schattingen van het bestaande aantal vaarbewegingen van 50.000 - 87.500 per jaar de maximale toename van het aantal vaarbewegingen tussen circa 0,9 tot 1,6%.

3 Soortenbescherming

Wet- en regelgeving

Relevante wetgeving op het gebied van de soortenbescherming is uitgewerkt in de Wet natuurbescherming (Wnb). De bescherming van flora- en faunasoorten is in de Wnb opgedeeld in twee beschermingscategorieën:

- Strikt beschermde soorten:
 - soorten van de Vogelrichtlijn (artikel 3.1);
 - soorten van de Habitatrichtlijn (artikel 3.5).
- Overige beschermde soorten:
 - nationaal beschermde soorten (artikel 3.10).

Beschermingsregime

Voor beide categorieën geldt dat het verboden is opzettelijk exemplaren te doden, vangen of plukken, en voortplantingsverblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of te beschadigen. Een belangrijk verschil tussen beide beschermingsregimes is dat voor de strikt beschermde soorten ook het opzettelijk verontrusten verboden is, terwijl dit voor de overige beschermde soorten niet het geval is.

Voor vogels geldt daarnaast dat het opzettelijk storen niet verboden is in geval de storing niet van wezenlijk invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Echter, voor vogels die staan in bijlage II van de Conventie van Bern geldt deze uitzondering niet. Daarnaast is er een lijst met jaarrond beschermde broedvogelnesten. Dat houdt in dat voor de op deze lijst genoemde vogelsoorten de nestplaats ook buiten het broedseizoen beschermd is.

Het beschermingsregime van de overige (nationaal) beschermde soorten is voor elke soort gelijk. Wel kunnen provincies bij ruimtelijke ontwikkelingen vrijstelling van de verbodsbepalingen in artikel 3.10 verlenen voor deze soorten. Deze zogenaamde vrijstellingslijsten zijn opgenomen in de provinciale verordeningen en komen tussen de provincies grotendeels overeen. Voor de provincie Fryslân betreft dit 25 soorten (zie bijlage 3).

Veldbezoek

Het plangebied is op 15 juli 2020 bezocht om een indruk te krijgen van de terreinomstandigheden van het plangebied, de omgeving en de voorkomende flora en fauna. Wat betreft de bebouwing zijn de locaties voormalige zuivelfabriek It Miensker en de voormalige kunstmestloods al voldoende ecologisch onderzocht (FaunaX 2018 en 2019), en de overige bebouwing blijft behouden.

Beschrijving van de resultaten

De beschrijving van de natuurwaarden is gebaseerd op eerdere ecologische onderzoeken, met een update door raadpleging van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en een veldbezoek. Waar nodig wordt extra informatie over soorten aangehaald op basis van bronnen- en veldonderzoek, bekende ecologische principes en expert judgement. Voor de effecten van de ontwikkeling van de perce-

len van de voormalige zuivelfabriek It Miensker, en de voormalige kunstmestloods is gebruikgemaakt van de specifieke deelonderzoeken die hiervoor al hebben plaatsgevonden.

Op 3 september 2020 is het uitvoerportaal van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd en een uittreksel van de NDFF aangemaakt voor in en rond het plangebied voorkomende beschermd soorten (0 - 1 km). Dit uittreksel (© NDFF 3 september 2020 08:43:49) is opgenomen als bijlage 1 in dit rapport. De NDFF is de meest omvangrijke landelijke informatiebron van verspreidingsgegevens en bevat betrouwbare waarnemingen van planten en dieren in Nederland. Nieuwe gegevens worden met regelmaat toegevoegd. Alle gegevens in de NDFF zijn door soortexperts gevalideerd. Gegevens uit de geraadpleegde bronnen worden bij het bespreken van de verschillende soortengroepen alleen genoemd indien ze een meerwaarde voor het onderzoek hebben.

3.1 Planten

Inventarisatie

In het noordelijke en middendeel van het plangebied is nauwelijks natuurlijke vegetatie aanwezig. De tuinen, groenstroken langs de wegen en de havenranden zijn intensief beheerd. Het enige meer natuurlijke element is het bosje aan de oostoever van de haven, dat bestaat uit voornamelijk tot 18 m hoge schietwilgen, waarvan twee aan de noordrand geknot zijn. Verder is in het bosje zwarte els en es aanwezig, en veel ondergroei met struiken zoals gewone vlier en braam.

Het zuidelijke deel van het plangebied is in gebruik voor agrarische productie, voornamelijk grasland en een enkel perceel maïs. Het grasland wordt intensief gebruikt en wordt gedomineerd door grassen zoals Engels raaigras, veldbeemdgras en grote vossenstaart. Verspreid staan wat kruiden zoals vogelmuur en paardenbloem. Langs de smalle slootkanten staan verspreid wat kruiden zoals kruipende boterbloem en veldzuring en plaatselijk wat riet. Ten tijde van het veldbezoek stond er weinig water in de meeste sloten.

Langs de slootkanten langs de Eastersânning is wat begroeiing met opgaande grasachtigen aanwezig, met soorten zoals riet en grote egelskop. In plaatselijke verbredingen van het water grenzend aan het bosje bij de haven groeien ook soorten als pijlkruid en witte waterlelie. De soortensamenstelling van graslanden en watergangen duidt op voedselrijke tot zeer voedselrijke omstandigheden. Langs het Alddijp zijn de oevers beschoeid waardoor er geen vanuit het water oplopende oeverbegroeiing is. Ten tijde van het veldbezoek waren grote delen van de waterkant kort gemaaid.

In en rond het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen tijdens het veldbezoek in 2020 en tijdens de in 2016 en 2018 uitgevoerde ecologische onderzoeken (Heijden, 2016 en 2018). Er zijn ook geen beschermde plantensoorten bekend volgens de NDFF.

Toetsing

Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep vaatplanten ontstaan. Er zijn geen wettelijk beschermde soorten aangetroffen en deze zijn ook niet te verwachten gelet op de inrichting en de voedselrijkdom. Negatieve effecten ten aanzien van wettelijk beschermde plantensoorten kunnen worden uitgesloten.

3.2 Vogels

Inventarisatie

In de omgeving is het voorkomen bekend van verschillende vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten (NDFF). Dit betreft soorten die in gebouwen of bomen broeden, zoals huismus, gierzwaluw en verschillende soorten roofvogels en uilen. Volgens de rapporten over de locaties voormalige zuivelfabriek It Miensker en de voormalige kunstmestloods (Bureau FaunaX 2018 en 2019a) komen hier geen vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten voor. In de haven zijn geen nesten of nestplaatsen aangetroffen in bomen of gebouwtjes die geschikt zijn voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. In het zuidelijk deel van het plangebied ontbreekt bebouwing. In de schaars aanwezige bomen zijn geen nesten aangetroffen die geschikt zijn voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. Het plangebied is wel geschikt als foerageergebied voor enkele van deze soorten, zoals buizerd en sperwer.

Wel kunnen in het plangebied algemene soorten van stedelijk groen, tuinen en oevers voorkomen en tot broeden komen, zoals kauw, merel, koolmees en meerkoet. De oevers van het Alddijp zijn weinig geschikt voor rietvogels zoals rietzanger en kleine karekiet, omdat deze grotendeels al in de zomer tot op de waterkant worden gemaaid. Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied geen weidevogels waargenomen. Het in het plangebied gelegen buitengebied is weinig geschikt voor weidevogels door de ligging nabij de bebouwde kom en de houtige beplantingen rond de randen. Een enkel exemplaar van soorten zoals scholekster of graspieper kan hier tot broeden komen. De nesten van bovengenoemde algemene vogelsoorten zijn uitsluitend tijdens de broedtijd beschermd.

Toetsing

Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soorten-groep vogels ontstaan. Er zijn buiten de te behouden bebouwing geen geschikte nesten of broedplaatsen van soorten met jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Het plangebied, met name het zuidelijke deel, zal van karakter veranderen als foerageergebied voor soorten als buizerd en sperwer, maar niet verloren gaan. Het plangebied zal hooguit een klein deel van het foerageergebied van individuen van deze soorten uitmaken. Daarnaast is in het aangrenzend landelijk gebied veel foerageergebied van hoge kwaliteit beschikbaar.

Negatieve effecten ten aanzien van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten kunnen worden uitgesloten.

Met betrekking tot algemene broedvogelsoorten kan ervan uitgegaan worden dat geen verbodsbepalingen worden overtreden als buiten het broedseizoen wordt gewerkt of als de werkzaamheden voor het broedseizoen worden opgestart en continu worden doorgevoerd. Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Wnb geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt evenwel dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli loopt.

3.3 Zoogdieren - vleermuizen

Inventarisatie

Uit de gegevens van NDFF blijkt dat in en rond het plangebied verschillende soorten vleermuizen bekend zijn, zoals gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis. In de voormalige zuivelfabriek It Miensker zijn in 2019 twee verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en één van gewone grootoorvleermuis aangetroffen (Bureau FaunaX, 2019b). De voormalige kunstmestloods is niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen (Bureau FaunaX, 2019a). De overige gebouwen en beplanting op de erven in het plangebied zijn niet volledig onderzocht op geschiktheid voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Wel is in 2019 vlak buiten het plangebied, in de woning aan Fabrykswei 9, een kraamverblijf van de gewone dwergvleermuis aangetroffen (Bureau FaunaX, 2019b).

In de in het plangebied aanwezige bomen bij de haven en langs wegen zijn geen naar boven toe doorlopende holtes, spleten en loszittende schors aangetroffen die kunnen leiden tot potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen.

Het plangebied vormt mogelijk foerageergebied voor vleermuizen. Het noordelijk deel heeft een lage kwaliteit als foerageergebied vanwege het overwegend stenige karakter en de aanwezige verlichting. In het middengedeelte (haven) en zuidelijke gedeelte (buitengebied) zijn de bosrand bij de haven, de oevers van het Alddijp, de wegen met laanbomen en de houtsingel langs de zuidrand van hoge kwaliteit als foerageergebied voor soorten zoals gewone dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis. De agrarische percelen zelf vormen door de inrichting en het grotendeels intensieve gebruik geen hoogwaardig foerageergebied. De haven en het Alddijp zijn daarnaast geschikt als foerageergebied voor de aan water gebonden soorten water- en meervleermuis, die eveneens uit de omgeving bekend zijn.

Het Alddijp, de wegen met laanbomen (Gealânswei aan de westrand en de Eastersânning aan de oostrand), en de houtsingel langs de zuidrand van het plangebied maken deel uit van een doorgaande lijnvormige structuur die mogelijk fungeert als essentiële (onmisbare) vliegroute voor vleermuizen; het Alddijp is daarbij ook geschikt als vliegroute voor water- en meervleermuis.

Toetsing

Voor het gebouw op de locatie It Miensker treden negatieve effecten ten aanzien van verblijfplaatsen van vleermuizen op; hiervoor zijn al mitigerende maatregelen uitgewerkt in een activiteitenplan en is ontheffing van de Wnb aangevraagd en verleend. Buiten deze locatie worden ten gevolge van de ontwikkeling geen (potentiële) verblijfplaatsen van vleermuizen aangetast en treden wat dit betreft geen negatieve effecten op.

Het noordelijke en middendeel van het plangebied veranderen als gevolg van het voornemen in kwaliteit als foerageergebied, maar gaan niet als zodanig verloren. De elementen met hoge kwaliteit foerageergebied voor vleermuizen blijven behouden. In het zuidelijke deel kan de kwaliteit naar verwachting zelfs toenemen doordat meer oeverzone ontstaat en aansluitend op het bosje bij de haven de houtige beplanting wordt uitgebreid. Negatieve effecten op vleermuizen door verlies van foerageergebied zijn niet te verwachten.

Doordat de lijnvormige structuren van watergangen (haven en Alddijp), de wegen met laanbomen (Gealânswei aan westrand en de Eastersânning aan de oostrand), en de houtsingel langs de zuidrand

net buiten het plangebied blijven behouden, is geen negatief effect ten aanzien van vliegroutes van vleermuizen te verwachten.

Om negatieve effecten op foerageergebied en potentiële vliegroutes uit te sluiten is het wel noodzakelijk dat verstoring door (extra) verlichting tijdens zowel de aanlegfase als de gebruiksfase van de ontwikkelingen wordt voorkomen. Verlichting van wateren die als vliegroute dienen, is zeer verstorend voor de in de omgeving voorkomende meer- en watervleermuis. De houtige structuren zijn van belang voor andere soorten zoals gewone dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis. Ook ten gevolge van het plan voor de verbouwing van de kunstmestloods is verstoring van de mogelijke vliegroute door de haven naar het Alddjip door lichtbronnen benoemd als mogelijk negatief effect (FaunaX, 2019a). Hier is geadviseerd te zorgen dat geen licht uitstraalt naar de haven bij de bouw- en gebruiksfase van de voormalige kunstmestloods.

Negatieve effecten op foerageergebied en potentiële vliegroutes kunnen worden uitgesloten door voorwaarden ten aanzien van vleermuisvriendelijke verlichting op te nemen in het bestemmingsplan. Dit is van belang voor die locaties waar nieuwe ontwikkelingen zijn voorzien: de haven en het recreatiegebied direct ten zuiden hiervan, alsmede de straat Op 'e Wâl en de randen van de haven die de locatie It Miensker kunnen verbinden met en deze lijnvormige structuren.

Daarnaast is het advies op andere locaties die van belang zijn voor vleermuizen maar niet veranderen ten gevolge van het plan, verstoring door verlichting te beperken en de inrichting vleermuisvriendelijk te maken. Dit betreft het Alddjip, de wegen met laanbomen (Gealânswei aan westrand en de Eastersânning aan de oostrand), en de houtsingel langs de zuidrand net buiten het plangebied. Dit is mogelijk door bijvoorbeeld het toepassen van aangepaste armaturen die uitstraling naar de omgeving beperken, toepassing van amberkleurig licht en aanplant van laanbomen.

Samengevat treden ten aanzien van vleermuizen geen negatieve effecten op voorwaarde dat het activiteitenplan voor It Miensker wordt uitgevoerd en dat dat verstoring door verlichting langs foerageergebied en potentiële vliegroutes van vleermuizen wordt voorkomen.

3.4 Grondgebonden zoogdieren

Inventarisatie

Uit de gegevens van de NDFP blijkt dat in de omgeving het voorkomen van de beschermde grondgebonden zoogdiersoorten bekend is. Dit betreft de niet-vrijgestelde soorten otter en waterspitsmuis. Deze soorten hebben wateren en oevers met uitgebreide begroeiing van ruitjes en riet als leefgebied. Altenburg en Wymenga (Heijden, 2016) geven aan dat met name de oevers van de Mûntsegrope geschikt zijn als leefgebied voor waterspitsmuis en otter. Dat geldt ook voor de in de bredere omgeving voorkomende noordse woelmuis. In nader onderzoek in een groter onderzoeksgebied (Heijden, 2018) is van deze soorten uitsluitend waterspitsmuis aangetroffen. Dit betrof enkele sloten nabij de Mûntsegrope in het zuidelijk deel van het onderzoeksgebied, op meer dan 1 km afstand van het onderhavige plangebied. De oevers van het Alddjip binnen het plangebied zijn beschoeid en ruige oeverbegroeiing ontbreekt. Mogelijk is het slootje langs de oostrand van het bosje bij de haven geschikt als leefgebied

voor waterspitsmuis. Het betreft echter leefgebied van matige kwaliteit en het ligt geïsoleerd van ander (beter) leefgebied.

In het Natura 2000-gebied Alde Feanen is otter in 2011 geïntroduceerd en heeft zich vandaaruit ook uitgebreid over meer gebieden. Via Mûntsegroppe kunnen otters ook in het Alddjip komen, echter het noordelijk deel dat in het plangebied ligt is weinig geschikt als leefgebied doordat er weinig oeverbegroeiing aanwezig is en verstoring is door bewoning en activiteiten in en rond de haven. De haven zelf is met steile beschoeiende oevers geheel niet geschikt als leefgebied voor otter.

Daarnaast is het plangebied op basis van de aanwezige habitats en bekende verspreiding deels geschikt als leefgebied voor een aantal algemenere soorten, zoals de uit de omgeving bekende haas, vos, veldmuis en bunzing (NDFP). Voor deze algemene soorten geldt in de provincie Fryslân een vrijstelling van de Wnb bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Toetsing

Het plangebied is niet geschikt als verblijfplaats voor otter en niet geschikt als permanent leefgebied. Otter is slechts incidenteel te verwachten in het plangebied vanwege de lage kwaliteit van de oevers en de verstoring van wonen en vaarrecreatie. Het plangebied verandert van karakter maar zal in kwaliteit niet achteruit gaan voor otter. De kwaliteit kan zelfs verbeteren, omdat er een extra water wordt aangelegd in verbinding met het Alddjip en de oeverlengte langer wordt. Een negatief effect op otter is niet te verwachten. Voor waterspitsmuis is potentieel leefgebied van matige kwaliteit aanwezig langs de ooststrand van het bosje bij de haven, deze sloot blijft behouden. Net als voor otter kan mogelijk nieuw leefgebied ontstaan bij aanleg van natuurvriendelijke oevers bij het nieuw te graven water.

Ten aanzien van andere niet-vrijgestelde grondgebonden zoogdiersoorten zijn geen negatieve effecten te verwachten.

Als gevolg van de werkzaamheden kunnen tenslotte verblijfplaatsen van enkele algemene beschermde zoogdieren worden verstoord en/of vernietigd. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. De te verwachten algemene soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen in de provincie Fryslân onder de vrijstellingsregeling van de Wnb bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht van de Wnb.

3.5 Amfibieën

Inventarisatie

Niet-vrijgestelde amfibieënsoorten zijn niet bekend in het plangebied en in de naaste omgeving (0 – 1 km, NDFP). Volgens Heijden (2016) komt de beschermde niet-vrijgestelde heikikker voor op een aantal locaties in de Alde Feanen. Deze soort komt voor in natte veenweiden, verlandingszones van grotere wateren en in (elzen)broekbossen. Het intensieve beheer en het lage waterpeil maken het agrarische gebied binnen het plangebied ongeschikt voor de soort, deze is hier niet te verwachten.

Wel zijn in het plangebied enkele algemene soorten te verwachten zoals bruine kikker, bastaardkikker en kleine watersalamander. Voor deze soorten geldt in de provincie Fryslân een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wnb bij ruimtelijke ontwikkelingen. De watergangen vormen voor deze soorten geschikt voortplantingswater. De oevers en het bosje bij de haven zijn tevens geschikt als landbiotoop; de agrarische percelen zijn geschikt, maar van lage kwaliteit.

Toetsing

Beschermde niet-vrijgestelde amfibieënsoorten zijn niet bekend in het plangebied en niet te verwachten. Negatieve effecten op deze soorten kunnen worden uitgesloten.

Als gevolg van de werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen van enkele algemene beschermde amfibieën worden verstoord en/of vernietigd. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. De te verwachten algemene soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen in de provincie Fryslân onder de vrijstellingsregeling van de Wnb bij ruimtelijke ontwikkelingen. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht van de Wnb.

3.6 Overige soortengroepen (reptielen, vissen en ongewervelden)

Inventarisatie

Recente waarnemingen van reptielen zijn niet bekend uit het plangebied en naaste omgeving (0 - 1 km, NDFF). Geschikt leefgebied voor reptielen is niet aanwezig in het plangebied. Uit de omgeving is wel grote modderkruiper bekend. In 2018 is onderzoek naar vissen gedaan in een groter onderzoeksgebied waar het onderhavige plangebied deel van uitmaakt (Heijden, 2018). Op 24 relatief kansrijke plaatsen in het onderzoeksgebied is de vissenpopulatie onderzocht, dit betreft watergangen met uitgebreidere water- en oevervegetatie. Op geen van deze locaties is grote modderkruiper is aangetroffen, ook niet op de twee die op korte afstand (100 tot 200 m) van het plangebied liggen. De watergangen in het plangebied zijn qua kwaliteit minder geschikt dan de onderzochte locaties omdat ze in intensiever gebruikt agrarisch gebied liggen, met intensiever slootonderhoud.

In hetzelfde onderzoek zijn ook twee soorten beschermde ongewervelden opgenomen, namelijk de platte schijfhoren en de gestreepte waterroofkever. Deze soorten zijn niet aangetroffen.

Tot slot is in de omgeving ook groene glazenmaker bekend (NDFF). Deze libellensoort heeft als leefgebied wateren met een begroeiing van krabbenscheer. Tijdens het veldbezoek is in het plangebied geen krabbenscheer aangetroffen; de aanwezige sloten zijn ook te smal zijn, en het Alddjip te diep en te druk bevaren voor deze plantensoort. In het onderzoek van Altenburg en Wymenga (Heijden, 2018) in een groot onderzoeksgebied is krabbenscheer uitsluitend aangetroffen in enkele sloten op circa 1,5 km afstand van het plangebied.

Voor andere beschermde soorten uit de overige soortengroepen is in het intensief agrarisch gebruikte deel van het plangebied geen geschikt leefgebied aanwezig.

Toetsing

Op basis van het veldbezoek en gebruikte bronnen is een voldoende beeld van de overige soorten van de soortgroepen reptielen, vissen en ongewervelden ontstaan. Beschermde soorten vissen, reptielen en ongewervelden zijn niet bekend in het plangebied en niet te verwachten. Het plan leidt niet tot negatieve effecten voor beschermde soorten reptielen, vissen en ongewervelden.

4 Effecten op beschermde natuurgebieden

4.1 Natura 2000-gebieden

In de Wnb is de bescherming van specifieke natuurgebieden geregeld. Het betreft de Natura 2000-gebieden, die een internationale bescherming genieten. Plannen en projecten met negatieve effecten op deze gebieden zijn vergunningsplichtig. Relevant daarbij is dat de Wnb een externe werking kent. Van externe werking is sprake als activiteiten buiten een Natura 2000-gebied van invloed zijn op de natuurwaarden in een Natura 2000-gebied.

4.1.1 Inventarisatie

Het plangebied is geen onderdeel van een in het kader van de Wnb beschermd gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied betreft de Alde Feanen en ligt op circa 1,7 km ten westen en zuidwesten van het plangebied (figuur 3). Tussen het plangebied en het Natura 2000-gebied ligt agrarisch gebied.

Figuur 3. Ligging van het plangebied (rode lijn plan Oudega aan het Water, oranje lijn plan Gealanden), ten opzichte van Natura 2000-gebied Alde Feanen (groen) (bron: www.natura2000.nl)

De Oude Venen (Alde Feanen) (ministerie van LNV, 2020a) is een deels vergraven en ontgonnen laagveengebied. Het is één van de weinige overgebleven restanten van een omvangrijk complex van laagveenmoerassen en petgatenlandschappen. Het gebied is deels kleinschalig (petgaten en legakkers) en deels grootschalig (plassen) verveend. De huidige situatie is vooral het resultaat van het na de verveening opgetreden verlandingsproces. Landschappelijk wordt het gebied gekenmerkt door moerasvegetaties, omgeven door zomerpolders en boezemlanden en doorsneden door tal van watergangen. Het

gebied bestaat uit open water, rietlanden, laagveenverlandingsmoeras, moerasbos en schrale graslanden op restveen. De petgaten, die vaak verscholen liggen tussen riet en moerasbossen, verkeren in diverse stadia van verlanding. In deze petgaten komt dikwijls drijftilvorming voor. Op andere plaatsen is de verlanding wat verder voortgeschreden in de richting van een trilveen of blauwgrasland. In de meeste petgaten is na beëindiging van het rietmaai-beheer een elzenbroekbos tot ontwikkeling gekomen.

Het Natura 2000-gebied beslaat circa 2.100 ha. Het heeft instandhoudingsdoelen voor verschillende habitattypen, habitatsoorten, broedvogels en niet-broedvogels (zie tabel 1 in bijlage 4).

4.1.2 Toetsing

Voor een overzicht van mogelijke verstoringfactoren op Natura 2000-gebied Alde Feanen als gevolg van de activiteit is de Effectenindicator (Ministerie LNV, 2020b) geraadpleegd. De effectenindicator is een hulpmiddel bij de toetsing op grond van de Wnb en geeft informatie over de gevoeligheid van soorten en habitattypen voor de meest voorkomende storende factoren, gebaseerd op absolute getallen voor biotische randvoorwaarden en kennis van ruimtelijke randvoorwaarden. De resultaten zijn per gebied te raadplegen. Effecten worden beschreven aan de hand van 19 storingsfactoren. Voor het Natura 2000-gebied Alde Feanen zijn 11 van deze storingsfactoren relevant, zoals blijkt uit de effectenindicator opgenomen in bijlage 2. Mogelijke effecten van deze storingsfactoren op basis van de planontwikkeling worden hieronder in beeld gebracht.

Doordat de geplande ontwikkeling buiten het Natura 2000-gebied plaatsvindt, heeft deze geen invloed op de factoren oppervlakteverlies (storingsfactor 1), versnippering (2) of mechanische effecten (17).

Het plangebied ligt in een ander peilvak dan het Natura 2000-gebied en ligt tevens op 1,7 km afstand. Negatieve effecten op de waterhuishouding zijn daarom niet te verwachten. Voor de plangebieden Oudega aan het Water en De Gealanden samen is een hydrologisch onderzoek door Tauw uitgevoerd (Willems, 2017). De conclusie van dit onderzoek is dat er geen negatieve effecten ten aanzien van hydrologie van het Natura 2000-gebied optreden. Als gevolg van het plan De Gealanden is juist een positief effect te verwachten doordat vernatting zal optreden. Derhalve treden geen negatieve effecten op gerelateerd aan hydrologische storingsfactoren zoals verdroging (8) en vernatting (9).

Optische verstoring naar het Natura 2000-gebied (storingsfactor 16) door aanwezigheid van mensen of machines treedt niet op door de afstand tot het Natura 2000-gebied. Vanwege de afstand tot het Natura 2000-gebied is verstoring door licht, geluid en trilling niet aan de orde (storingsfactoren 14, 13 en 15). Tijdens zowel aanleg- als gebruiksfase vindt komen geen verontreinigende stoffen vrij anders dan stikstof (wat separaat behandeld wordt). De milieuwetgeving waarborgt dat hierdoor, zeker over een afstand van 1,7 km, geen negatieve effecten op het Natura 2000-gebied optreden (storingsfactor 7).

Ten aanzien van effecten van recreatie en stikstofdepositie zijn aanvullende onderzoeken uitgevoerd voor de plangebieden Oudega aan het Water en de Gealanden samen. Deze zijn als bijlage 4 en 5 aan deze natuurtoets toegevoegd en worden hieronder kort besproken.

Effecten van recreatie

Volgens het onderzoek naar effecten van recreatie (BügelHajema, 2020a) zijn circa 800 extra vaarbewegingen per jaar, dat is maximaal 1,6% extra ten opzichte van de huidige situatie, te verwachten in de Alde Feanen als gevolg van de realisatie van het totaalplan. Deze vaartochten vinden voor het overgrote deel in de periode mei - september plaats en voor het overgrote deel langs een beperkt aantal grotere vaarroutes die door het gebied lopen. De toename van waterrecreatie vindt grotendeels plaats op andere locaties dan waar zich habitats en soorten met instandhoudingsdoelen bevinden, en op andere tijdstippen dan wanneer gevoelige soorten (met name niet-broedvogels) zich hier ophouden. Daarbij is waarschijnlijk het vaargedrag meer bepalend voor de verstoring dan het aantal vaarbewegingen. Negatieve effecten op instandhoudingsdoelen worden niet verwacht.

Daarnaast is de verwachting dat de autonome ontwikkeling in de waterrecreatie leidt tot een afname van het aantal vaartochten in 2050 met 25%, heel globaal 1% per jaar. De kans is groot dat een eventuele toename van recreatiedruk ten gevolge van het plan in een periode van enkele jaren gecompenseerd wordt door de afname ten gevolge van de autonome ontwikkeling.

Mogelijke uitzondering betreft de zwarte-sternenkolonie vlak naast de vaarroute van de Nije Mûntsegrope, en ook vlakbij bij de eventueel te ontwikkelen nevenvaarroute Alde Mûntsegrope. Deze kolonie bevindt zich weliswaar buiten het Natura 2000-gebied, maar de kolonie maakt wel deel uit van de populatie in en rond de Alde Feanen en zal ook foerageren in het Natura 2000-gebied. Voor deze soort geldt een instandhoudingsdoelstelling, terwijl de staat van instandhouding ongunstig is.

De Mûntsegrope vormt de belangrijkste vaarverbinding van Oudega naar andere Friese vaarwateren. Hier kan extra golfslag door te snel varen leiden tot verlies van nesten. Mogelijk kan hier een negatief effect optreden ten aanzien van een soort met instandhoudingsdoel. Maar dit effect is sterk afhankelijk van de afstand van de vaarroute tot de kolonie en eventuele aanvullende beschermingsmaatregelen.

Ook de recreatie op land in het Natura 2000-gebied Alde Feanen zal ten gevolge van het plan naar verwachting maximaal met 1,6% toenemen. Recreatie vanaf land vindt plaats vanaf nu al beschikbare aanlegplaatsen in het natuurgebied en langs bestaande wegen en paden, die nu al gelegen zijn op locaties waar natuur minder gevoelig is voor recreatie. Negatieve effecten op instandhoudingsdoelen worden niet verwacht.

Samengevat is er als gevolg van het plan sprake van een zeer geringe toename van water- en landrecreatie in de Alde Feanen, maar zal dit niet leiden tot negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied, behalve mogelijk op zwarte stern indien extra verstoring van de kolonie naast de vaarroute van de Nije Mûntsegrope (buiten het plangebied) optreedt. Dit effect zal nader getoetst moeten worden als het plan voor deze locatie meer is uitgewerkt.

Effecten van stikstofdepositie

Vanwege de kleine afstand tot het Natura 2000-gebied Alde Feanen is een stijging van de stikstofdepositie, met name in de aanlegfase, niet uitgesloten. Daarom is AERIUS-berekening uitgevoerd. Het plan leidt in de aanleg- en gebruiksfase niet tot een toename van stikstofdepositie op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden die in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) zijn beschermd. Voor dit onderdeel van het project is dan ook geen vergunning van de Wnb nodig.

4.2 Provinciaal ruimtelijk natuurbeleid

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, in beleidsdocumenten van de provincie Fryslân vaak Ecologische Hoofdstructuur - EHS - genoemd) is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland en vormt de basis voor het natuurbeleid. Het NNN is als beleidsdoel opgenomen in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR). De begrenzing en ruimtelijke bescherming van het NNN is voor provincie Fryslân uitgewerkt in het Streekplan Fryslân 2007 en de Verordening Romte Fryslân 2014 (geconsolideerd 2018).

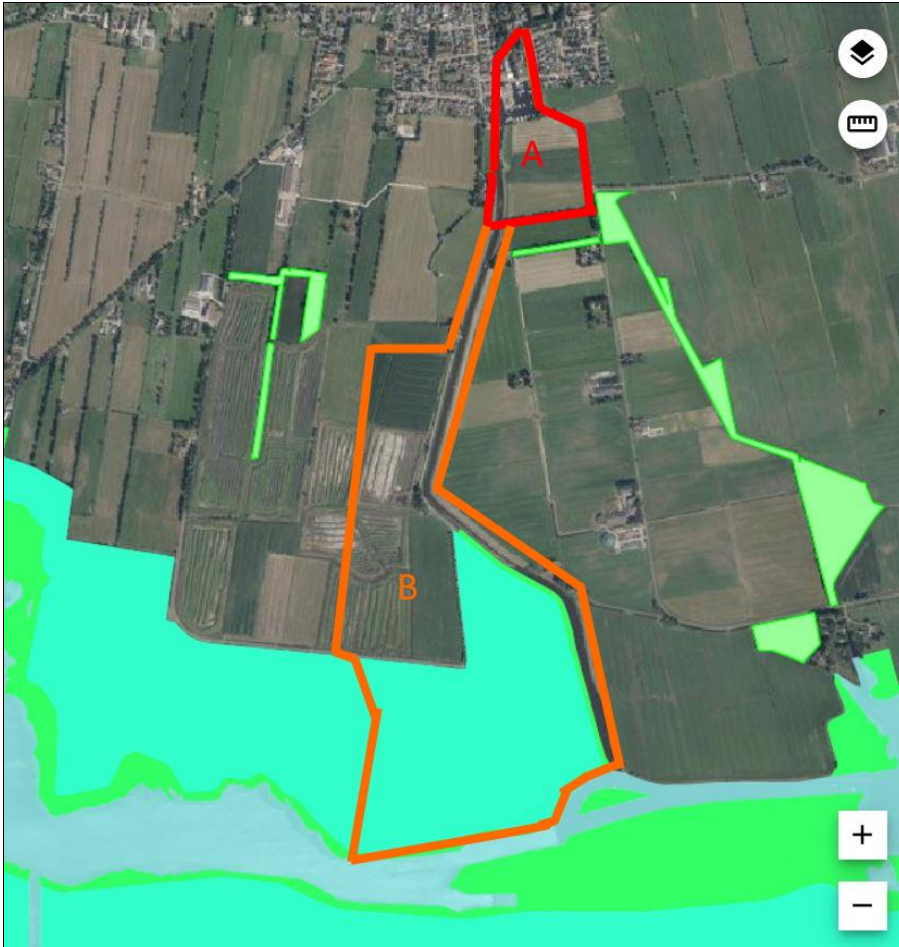
Natuur buiten het NNN

Vanuit het Streekplan Fryslân 2007 en de Verordening Romte Fryslân 2014 wordt buiten de NNN-gebieden bij ruimtelijke plannen specifiek ingezet op de bescherming van bestaande natuurgebieden en natuurwaarden in agrarisch gebied. Hiervoor zijn kleine natuurgebieden aangewezen als 'natuur buiten het NNN'. Een ruimtelijk plan dat betrekking heeft op natuurgebieden buiten de ecologische hoofdstructuur moet voorzien in een passende bestemming met gebruiksregels gericht op behoud, herstel of ontwikkeling van natuurwaarden.

Tevens zijn op grond van de Verordening Romte Fryslân 2014 grotere agrarische gebieden aangewezen als weidevogelkansgebieden of weidevogelparels. De verordening voorziet in een regeling waarmee voldoende openheid en rust van die weidevogelgebieden wordt gehandhaafd, met dien verstande dat de agrarische productiefunctie inclusief de ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande agrarische bedrijven zijn toegestaan.

4.2.1 Inventarisatie

De ligging ten opzicht van provinciaal beschermde natuurgebieden is aangegeven in figuur 4. Het hiervoor besproken Natura 2000-gebied Alde Feanen is tevens begrensd als NNN en vormt het grootste natuurgebied in de omgeving, op circa 1,7 km van het plangebied. Hiermee verbonden zijn de Mûntsegroppe, eveneens NNN, en weidevogelkansgebied in en bij de Gealanden, op circa 1 km van het plangebied. Dan zijn er diverse kleinere terreinen aangewezen als 'Natuur buiten het NNN', waarvan er een grenst aan de zuidoostpunt van het plangebied, ervan gescheiden door een weg. Dit betreft kleine houtige elementen.

Figuur 4. Ligging van het plangebied (rode lijn plan Oudega aan het Water, oranje lijn plan Gealanden), ten opzichte van provinciaal beschermde natuurgebieden; NNN donkergroen, natuur buiten NNN lichtgroen, weidevogelkansgebied blauwgroen (bron: www.ruimtelijkeplannen.nl)

4.2.2 Toetsing

Gezien de ligging van het plangebied en de aard van de ontwikkeling kunnen negatieve effecten op het NNN en weidevogelgebieden worden uitgesloten. Het plangebied grenst vrijwel aan een 'Natuurgebied buiten NNN' maar is hiervan gescheiden door een weg. Gezien de aard van dit natuurgebied (houtig element in agrarisch gebied) en de aard van de ontwikkeling kunnen ook hier negatieve effecten worden uitgesloten.

5 Conclusie en consequenties

5.1 Beschermde soorten

Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van beschermde soorten dieren en planten ontstaan.

Voor het gebouw op de locatie It Miensker treden negatieve effecten ten aanzien van verblijfplaatsen van vleermuizen op; hiervoor zijn al mitigerende maatregelen uitgewerkt in een activiteitenplan en is ontheffing Wnb aangevraagd en verleend.

Negatieve effecten op foerageergebied en potentiële vliegroutes kunnen worden uitgesloten door voorwaarden ten aanzien van vleermuisvriendelijke verlichting op te nemen in het bestemmingsplan. Dit is van belang voor die locaties waar nieuwe ontwikkelingen zijn voorzien: de haven en het recreatiegebied direct ten zuiden hiervan, alsmede de straat Op 'e Wâl en de randen van de haven die de locatie It Miensker kunnen verbinden met en deze lijnvormige structuren.

Negatieve effecten ten aanzien van andere diergroepen en planten kunnen worden uitgesloten.

Indien het plan wijzigt waarbij sloop of verbouwing van gebouwen (anders dan de voormalige zuivel-fabriek It Miensker en de voormalige kunstmestloods) toch onderdeel worden van het plan, zal nader onderzoek naar aan- of afwezigheid van mogelijke nest- en verblijfplaatsen van vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen en vleermuizen noodzakelijk zijn om te bepalen of negatieve effecten optreden en een ontheffing Wnb noodzakelijk is.

Daarnaast moeten het broedseizoen van vogels en de zorgplicht van de Wnb voor zoogdieren en amfibieën die vallen onder de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen van de provincie Fryslân in acht worden genomen bij de aanlegwerkzaamheden.

5.2 Beschermde gebieden

Wnb beschermde gebieden

Op basis van de stikstofberekening kan worden bepaald of een vergunning van de Wnb nodig is voor de uitvoering van het plan.

Als gevolg van het plan is sprake van een zeer geringe toename van water- en landrecreatie in de Alde Feanen, maar zal dit niet leiden tot negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied, behalve mogelijk op zwarte stern indien extra verstoring van de kolonie naast de vaarroute van de Nije Mûntsegrope (buiten het plangebied) optreedt. Dit effect zal nader getoetst moeten worden als het plan voor deze locatie meer is uitgewerkt.

Ten aanzien van andere aspecten is voldoende beeld ontstaan van effecten op Wnb beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden) en treden geen significant negatieve effecten op.

Beschermde gebieden in het kader van provinciaal ruimtelijk beleid

Er is voldoende beeld ontstaan van effecten op in het kader van provinciaal ruimtelijk beleid beschermde natuurgebieden. De ontwikkeling is op het punt van provinciaal ruimtelijk natuurbeleid niet in strijd met de Verordening Romte Fryslân.

5.3 Advies voor versterking van natuurwaarden

Tijdens het opstellen van dit rapport komen twee aandachtspunten voor natuurwaarden naar voren:

1. Vliegroutes en foerageergebieden voor vleermuizen beschermen en verbeteren

De zorg voor vliegroutes en foerageergebieden voor vleermuizen is belangrijk en kansrijk, in verband met verblijfplaatsen in en nabij het noordelijk deel van het plangebied (gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis) en het vóórkomen van meer- en watervleermuis in de omgeving.

In paragraaf 5.1 is al aangegeven dat het wenselijk is om regels op te nemen in het bestemmingsplan om verstoring van foerageergebied en potentiële vliegroutes van vleermuizen door verlichting te voorkomen. Daarnaast kunnen foerageergebied en vliegroutes ook actief verbeterd worden door los van het bestemmingsplan de verlichting en de beplanting vleermuisvriendelijker te maken.

Dit is zinvol en kansrijk voor de genoemde potentiële vliegroutes (haven en Alddijp, en de wegen met laanbomen (Gealânswei aan westrand en de Eastersânning aan de oostrand)). Vleermuisvriendelijker inrichting is mogelijk door bijvoorbeeld de verlichting te beperken, de uitstraling naar de omgeving te voorkomen met aangepaste armaturen en/of toepassing van amberkleurige alsmede de aanplant van laanbomen.

2. Ontwikkeling van natuurvriendelijke oevers

Wat verder ten zuiden van het dorp Oudega zijn veel oevers met hogere natuurwaarde, maar binnen het plangebied zijn de meeste oevers beschoeid, hebben steile kanten en zijn veel minder begroeid. Dit is begrijpelijk gezien de havenfunctie. Maar nu er nieuw water wordt aangelegd voor extensieve recreatie, zijn er ook kansen om delen hiervan in te richten met natuurvriendelijke oevers. Hiervan kunnen algemene soorten zoals rietzanger en fuut profiteren, maar mogelijk ook voor deze omgeving typerende soorten zoals otter en waterspitsmuis. Er zijn kansen om de natuur naar Oudega toe te halen in combinatie met recreatie.

3. Aanvulling met kleine natuurelementen

Waardevolle kleine natuurelementen in het nieuwe recreatieterrein ten zuiden van de haven zijn bijvoorbeeld takkenrillen, houtstapels voor kleine marters, nestkasten voor torenvalk, een zandhoop of bijenhotel voor wilde bijen.

6 Veldbezoek en bronnen

Veldbezoek

Het plangebied en de omgeving zijn op 15 juli 2020 door de heer ir. H. Kloen (ecoloog van BügelHajema Adviseurs bv) bezocht om een indruk te krijgen van het terrein en het voorkomen van planten- en diersoorten. Het veldbezoek werd uitgevoerd tijdens zwaarbewolkt, droog weer, met een zwakke wind bij een temperatuur van circa 18 °C.

Bronnen

- BügelHajema, 2020. Effect van recreatie als gevolg van 'Oudega aan het Water' op de natuurwaarde van het Natura 2000-gebied Alde Feanen. Rapport 21 april 2020.
- Bureau FaunaX, 2018. Toetsing Wet natuurbescherming (Wnb). Herontwikkeling 'It Miensker' te Oudega (Smallingerland). Rapport 18094, Bureau FaunaX, Gorredijk.
- Bureau FaunaX, 2019a. Natuurtoets Wet natuurbescherming werkzaamheden loods aan de Op 'e Wal te Oudega. Bureau FaunaX, Gorredijk.
- Bureau FaunaX, 2019b. Toetsing Wet natuurbescherming (Wnb). Nader onderzoek vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen sloop zuivelfabriek te Oudega. Rapport 18144, Bureau FaunaX, Gorredijk.
- Bureau FaunaX, 2020. Activiteitenplan behorende bij ontheffingsaanvraag soortenbescherming Wnb Gemeente Smallingerland. Herontwikkeling 'It Miensker' te Oudega
- Gemeente Smallingerland, 2020. Afschrift brief 10april2020 - Ontheffing Wnb herontwikkeling It Miensker te Oudega zaaknr. 205617.
- Heijden, E. van der, 2016. Ecologische quickscan Oudega aan het water. Een voorstudie naar ecologische effecten en volledigheid van aanwezige natuurgegevens. A&W-rapport 2248. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden
- Heijden, E. van der, 2018 Resultaten aanvullend veldonderzoek in verband met de aanleg van het meer van Oudega. A&W-rapport 2404 Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden
- Ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit, 2020a. Natura 2000, website geraadpleegd op 9 september 2020, zie <https://www.natura2000.nl/gebieden>
- Ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit, 2020b. Effectenindicator, geraadpleegd op 25 mei 2020, <https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenindicatorappl.aspx?subj=effectenmatrix&tab=1>.
- NDFF (zie bijlage 1 in dit rapport)
- Willems, G., 2017. Geohydrologische effecten van het plan Oudega aan het water. Tauw, Deventer

Bijlagen

1. Opgave van NDFF voor het plangebied
2. Effectindicator voor natura 2000-gebied Alde Feanen
3. Soortenvrijstellinglijst provincie Fryslân
4. Effect van recreatie als gevolg van 'Oudega aan het Water' op de natuurwaarde van het Natura 2000-gebied Alde Feanen. BügelHajema rapport 21 april 2020.
5. BügelHajema, 2020b. Toelichting op de Aeriusberekening (export van AERIUS-calculator) separaat bijgevoegd

Bijlage 1. Opgave van NDFF voor het plangebied

Bekende verspreiding van soorten ten opzichte van het plangebied - levering uit de NDFF.

Disclaimer - De NDFF is de meest omvangrijke landelijke informatiebron van verspreidingsgegevens en bevat betrouwbare waarnemingen van planten en dieren in Nederland. Nieuwe gegevens worden met regelmaat toegevoegd. Alle gegevens in de NDFF zijn door soortexperts gevalideerd. Nader (veld-)onderzoek kan noodzakelijk zijn om aanwezigheid van een soort te bevestigen of uit te sluiten.

Bijlage 2. Effectindicator voor natura 2000-gebied Alde Feanen

Storingsfactor	1	2	3	4	7	8	13	14	15	16	17
Meren met krabberscheer en fonteinkruiden	■	■	■	■	■	■	⊗	⊗	⊗	■	■
Vochtige heiden	■	■	■	■	■	■	⊗	⊗	⊗	■	■
Blauwgraslanden	■	■	■	■	■	■	⊗	⊗	⊗	■	■
Ruigten en zomen	■	■	■	■	■	■	⊗	⊗	⊗	■	■
Overgangs- en trilvenen	■	■	■	■	■	■	⊗	⊗	⊗	■	■
*Galigaanmoerassen	■	■	■	■	■	■	⊗	⊗	⊗	■	■
*Hoogveenbossen	■	■	■	■	■	■	⊗	⊗	⊗	■	■
*Noordse woelmuis	■	■	■	■	...	■	■
Bittervoorn	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Gevlekte witsnuitlibel	■	■	■	■	■	■	■	■
Grote modderkruiper	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kleine modderkruiper	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Meervleermuis	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Rivierdonderpad	■	■	■	■	■	■	■	...	■	...	■
Aalscholver (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...
Aalscholver (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...
Brandgans (niet-broedvogel)	■	⊗	■	■	■	■	■	■	■	■	■

Verstoring door mechanische effecten
 Optische verstoring
 Verstoring door trilling
 Verstoring door licht
 Verstoring door geluid
 Verdroging
 Verontreiniging
 Vermesting door N-depositie uit de lucht
 Verzuring door N-depositie uit de lucht
 Versnippering
 Oppervlakteverlies

Bruine Kiekendief (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Grauwe Gans (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...
Grutto (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...
Kemphaan (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kemphaan (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kolgans (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...
Krakeend (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kuifeend (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...
Nonnetje (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Porseleinhoen (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Purperreiger (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Rietzanger (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Roerdomp (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Roerdomp (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Slobeend (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...
Smient (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Snor (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Tafeleend (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...
Wintertaling (niet-broedvogel)	■	☒	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	...
Zwarte Stern (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zwarte Stern (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

- zeer gevoelig
- gevoelig
- niet gevoelig
- ☒ n.v.t.
- ... onbekend

Bijlage 3. Soortenvrijstellinglijst provincie Fryslân

In de onderstaande tabel zijn de soorten weergegeven waarvoor in de provincie Fryslân vrijstelling geldt van de verboden genoemd in art. 3.10 eerste lid uit de Wnb. Bron: Verordening Wet natuurbescherming Fryslân 2017.

ZOOGDIEREN	
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Steenmarter	<i>Martes foina</i>
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
Haas	<i>Lepus europeus</i>
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Vos	<i>Vulpes Vulpes</i>
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>
Mol	<i>Talpa europea</i>
AMFIBIEËN	
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Middelste groene kikker (bastaardkikker)	<i>Pelophylax klepton</i> <i>esculentus</i> (<i>Rana</i> <i>esculenta</i>)
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>
Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus</i> (<i>Rana ridibunda</i>)

Bijlage 4. Effect van recreatie als gevolg van 'Oudega aan het Water' op de natuurwaarde van het Natura 2000-gebied Alde Feanen. BügelHajema rapport 21 april 2020

Colofon

Rapport

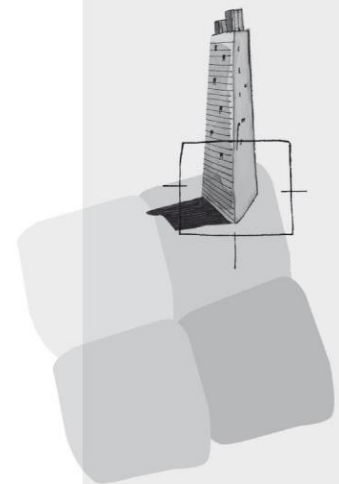
BügelHajema Adviseurs

Fotografie

BügelHajema Adviseurs

Projectnummer

232.00.71.01.00

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke
Ordering en Milieu BNSP
Balthasar Bekkerwei 76
8914 BE Leeuwarden
T 058 215 25 15
E info@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en
Amersfoort

Bijlage 7 Archeologisch vooronderzoek

RAAP-RAPPORT 3795

Plangebied Op 'e Wal te Oudega

Gemeente Smallingerland

Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend
veldonderzoek (verkennend booronderzoek)

Archeologie | Cultuurhistorie | Erfgoed

Colofon

Titel: Plangebied Op 'e Wal te Oudega, gemeente Smallingerland; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (verkennend booronderzoek)

Versie: 07-03-2019

Auteur: ██████████

Projectcode: SMOE

Bestandsnaam: RAAPrap_3795_Smoe_20190307

Autorisatie: ██████████

ISSN: 0925-6229

RAAP

Leeuwendseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

Telefoon: 0294-491 500

E-mail: raap@raap.nl

Website: www.raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2019

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van de gemeente Smallingerland heeft RAAP op 28 februari 2019 een archeologisch vooronderzoek in de vorm van een verkennend veldonderzoek uitgevoerd voor plangebied Op 'e Wal in de gemeente Smallingerland.

Voorafgaand aan dit booronderzoek is een Quickscan uitgevoerd door [REDACTED] van Monumentenzorg (zie bijlage 2).

Het plangebied ligt binnen een AMK-terrein van hoge archeologische waarde, waarbij gestreefd moet worden naar behoud van de archeologische waarden 'in situ'. In het plangebied worden twee relevante archeologische niveaus onderscheiden. Het onderste niveau betreft de top van het dekzand, waarin archeologische resten uit de periode Steentijd - Nieuwe Tijd kunnen voorkomen. In het bovenste niveau, direct boven de top van het dekzand tot aan het maaiveld, kunnen vooral resten uit de Nieuwe tijd worden verwacht (op basis van het AMK-terrein en aangetoonde historische bebouwing).

Uit het booronderzoek blijkt dat in het plangebied tussen de verstoorde toplaag en de top van het dekzand een ophogings-/bewoningslaag uit de Nieuwe tijd voorkomt. De oorspronkelijke top van het dekzand is waarschijnlijk niet meer intact. Intacte bewoningssporen uit de Steentijd worden daarom niet meer verwacht. De kans is groot dat dieper ingegraven grondsporen (zoals paalgaten, waterputten en funderingen) uit latere perioden (Bronstijd - Nieuwe Tijd), en dan vooral de Nieuwe tijd, in het dekzand en/of in de ophogings-/bewoningslaag voorkomen.

Op basis van de resultaten van het onderzoek blijkt dat in het plangebied aanwijzingen voor een archeologische vindplaats voorkomen. Daarom wordt geadviseerd om archeologisch vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven uit te voeren. Het proefsleuvenonderzoek dient gericht te zijn op het opsporen van archeologische resten in de ophogings-/bewoningslaag en in de top van het dekzand. Op basis hiervan kan een uitspraak worden gedaan over de daadwerkelijke aanwezigheid van een archeologische vindplaats en de eventuele aard, omvang, datering en kwaliteit ervan.

Een proefsleuvenonderzoek dient plaats te vinden op basis van een door de bevoegde overheid goedgekeurd Programma van Eisen.

Inhoud

Samenvatting	3
Inhoud.....	4
1 Inleiding	5
1.1 Kader	5
1.2 Administratieve gegevens.....	6
1.3 Doel- en vraagstelling	6
2 Archeologische verwachting	7
2.1 Verwachtingskaart	7
2.2 Historische gegevens	7
2.3 Overige bronnen	7
2.4 Voorgaand onderzoek	8
2.5 Gespecificeerde archeologische verwachting en advies	8
3 Veldonderzoek	9
3.1 Methode	9
3.2 Resultaten	9
4 Conclusies en advies.....	12
4.1 Conclusies.....	12
4.2 Advies	12
4.3 Tot slot.....	13
Literatuur	14
Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen.....	15

1 Inleiding

1.1 Kader

Aanleiding

In opdracht van de gemeente Smallingerland heeft RAAP op 28 februari een archeologisch vooronderzoek in de vorm van een inventariserend veldonderzoek (verkenkend booronderzoek) uitgevoerd voor het plangebied Op 'e Wal te Oudega in de gemeente Smallingerland (**Fout!**

Verwijzingsbron niet gevonden.).

Het onderzoek vond plaats in het kader van een omgevingsvergunning.

Beleidskader

Het uitgangspunt voor dit onderzoek wordt gevormd door het wettelijk en beleidsmatig kader voor de ruimtelijke ordening en monumentenzorg. De gemeente is de bevoegde overheid die een besluit zal nemen over hoe om te gaan met de eventueel aanwezige archeologische waarden.

Volgens het bestemmingsplan kleine kernen noord geldt een dubbelbestemming 'waarde – archeologisch/cultuurhistorisch waardevol gebied'.

Volgens de Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE) geldt voor de periode IJzertijd – Middeleeuwen 'streven naar behoud'. Van deze terreinen is bekend dat zij waardevolle archeologische resten uit de Bronstijd en later bevatten. Het gaat om een AMK-terrein van hoge archeologische waarde (Monumentnummer 15032). Voor de periode Steentijd – Bronstijd is geen onderzoek nodig, aangezien het plangebied kleiner is dan 2,5 ha. Een archeologische onderbouwing met betrekking tot de eventuele aanwezigheid van archeologische waarden is daarom verplicht conform het vigerend beleid.

Kwaliteitsborging

De werkzaamheden zijn uitgevoerd onder certificaat BRL4000, conform artikel 5.4 van de Erfgoedwet. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep. De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 4.1), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), is door de minister aangewezen als norm.

RAAP is gecertificeerd voor de protocollen 4001 Programma van Eisen, 4002 Bureauonderzoek, 4003 Inventariserend veldonderzoek (landbodems), onderdelen proefsleuven en overig, 4004 Opgraven (landbodems) en 4006 Specialistisch onderzoek.

Zie bijlage 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden.

1.2 Administratieve gegevens

Type onderzoek	Inventariserend veldonderzoek (verkennd booronderzoek)
Opdrachtgever	Gemeente Smallingerland
Bevoegde overheid	Gemeente Smallingerland
Plaats	Oudega
Gemeente	Smallingerland
Provincie	Fryslân
Centrumcoördinaten (X/Y)	196.014/570.937
Oppervlakte plangebied	ca. 3400 m ²
Onderzoekperiode	28 februari 2019
Uitvoerder	RAAP Noord
Projectleider	██████████
Projectmedewerkers	██████████ & ██████████
RAAP-projectcode	SMOE
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer	4671054100
Beheer en plaats documentatie	RAAP regio Noord te Drachten

Tabel 1. Administratieve gegevens.

1.3 Doel- en vraagstelling

Het inventariserend veldonderzoek (verkennende fase) heeft als doel de geo(morfo)logische en/of bodemkundige opbouw in kaart te brengen, evenals eventuele bodemverstoringen. Het onderzoek heeft niet tot doel eventuele archeologische vindplaatsen in kaart te brengen. Dit neemt niet weg dat er archeologische resten kunnen worden aangetroffen tijdens het veldwerk.

De volgende onderzoeksvragen zijn geformuleerd:

- Zijn de archeologisch relevante niveaus intact?
- Heeft dat gevolgen voor de archeologische verwachting?
- Zijn er aanwijzingen voor (grotere) archeologische nederzettingen?
- Is archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk?

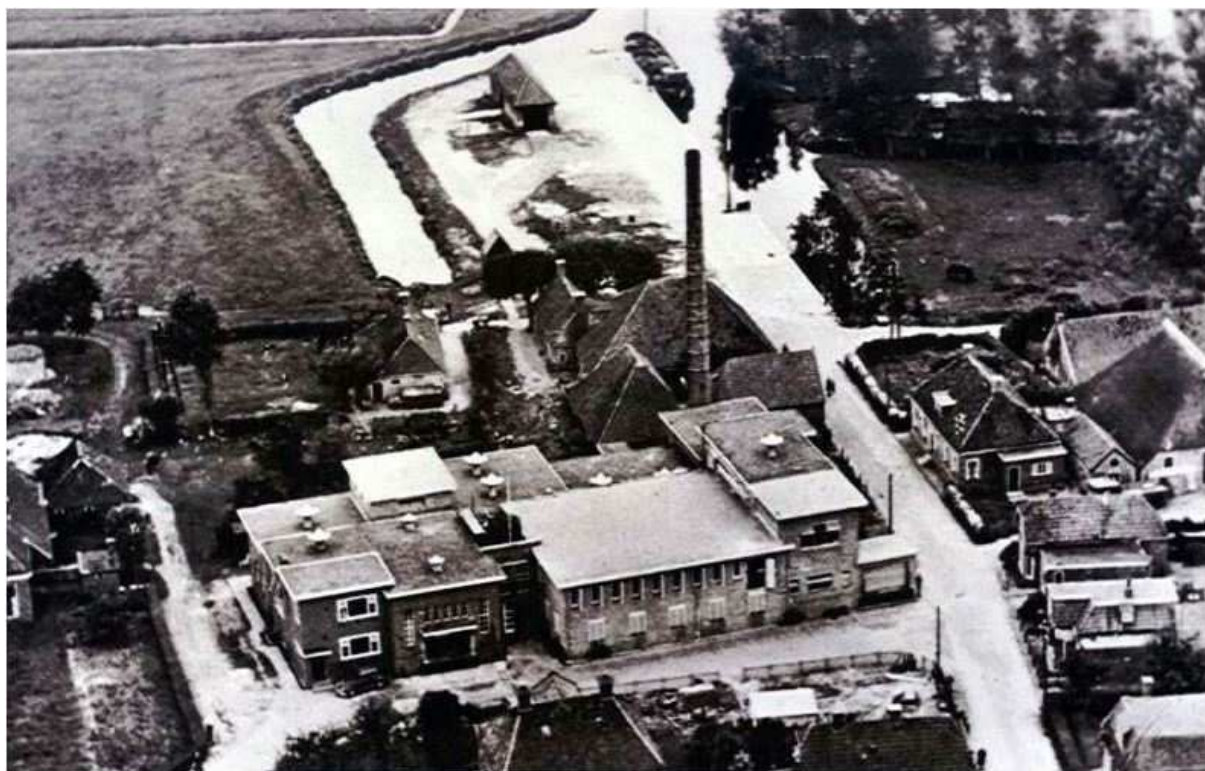
2 Archeologische verwachting

2.1 Verwachtingskaart

De verwachtingskaart Smallingland (van Beek, 2006) geeft aan dat het plangebied binnen een AMK-terrein van hoge archeologische waarde (Monumentnummer 15032) ligt.

2.2 Historische gegevens

Op basis van historische kaarten uit het begin van de 19e eeuw tot heden (topotijdreis.nl), blijkt dat het plangebied tot op heden bebouwd is geweest met verschillende gebouwen. De huidige locatie van de zuivelfabriek "De Hoop" staat vanaf 1959 afgebeeld (figuur).

Figuur 1. Zuivelfabriek 'De Hoop' op een foto uit 1965 (oudega-smallingland.weebly.com).

2.3 Overige bronnen

De bodem in het plangebied bestaat op basis van de bodemkaart (ontleend aan ARCHIS3) uit laarpodzolgronden met leemarm en lemig fijn zand (code cHn21). Een intacte podzolbodem bestaat van boven naar beneden uit een A-horizont (accumulatielaag), een E-horizont (uitspoelingslaag), een B-horizont (inspoelingslaag), een BC-horizont (overgangslaag) en een C-horizont (onveranderd moedermateriaal). Dergelijke bodems bevinden zich in hoger en droger gelegen dekzandgebieden. Dit waren in de periode Steentijd - Vroege Bronstijd aantrekkelijke locaties voor bewoning. Ook in latere periodes bleven deze hoger gelegen locaties in trek.

Op de geomorfologische kaart (ontleend aan ARCHIS3) ligt het plangebied in een zone die niet is

geclassificeerd (bebouwd gebied). Uitgaande van de omliggende geomorfologische zones kan gesteld worden dat het plangebied aan de rand van een dekzandrug (code M53) ligt.

2.4 Voorgaand onderzoek

Er is een quickscan uitgevoerd door [REDACTED] van Monumentenzorg (zie bijlage 2). Uit dit onderzoek blijkt dat voor het plangebied een hoge archeologische verwachting geldt en dat gestreefd moet worden naar behoud in situ van de aanwezige archeologische waarden.

2.5 Gespecificeerde archeologische verwachting en advies

Op basis van het bureauonderzoek is een gespecificeerde archeologische verwachting geformuleerd. In het plangebied worden twee relevante archeologische niveaus onderscheiden. Het onderste niveau betreft de top van het dekzand, waarin archeologische resten uit de periode Steentijd - Nieuwe Tijd kunnen voorkomen. In het bovenste niveau, direct boven de top van het dekzand tot aan het maaiveld, kunnen vooral resten uit de Nieuwe tijd worden verwacht. Op basis van de aanwezigheid van het AMK-terrein en historisch kaartmateriaal kunnen in dit niveau vooral funderingsresten van 17e t/m 20e eeuwse bebouwing voorkomen.

Er wordt geadviseerd in het plangebied een verkennend booronderzoek te laten uitvoeren (circa 8 boringen), zodat de bodemopbouw en de mate van versterking ervan kan worden vastgesteld en de gespecificeerde archeologische verwachting kan worden getoetst.

3 Veldonderzoek

3.1 Methode

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) bestond uit een verkennend booronderzoek dat is uitgevoerd op 28 februari 2019. De gevolgde onderzoeksmethode voor het veldwerk is bepaald op basis van de resultaten van het bureauonderzoek (zie § 2.5).

Het booronderzoek had tot doel het verkrijgen van inzicht in de bodemopbouw, de mate van bodemverstoring en de diepteligging en mate van verstoring van de twee verwachte archeologisch relevanteniveaus in het plangebied. Daarmee wordt de gespecificeerde archeologische verwachting getoetst en waar nodig aangepast en kunnen uitspraken worden gedaan over de gaafheid van de twee archeologisch relevante niveaus.

De acht geplande boringen zijn zo optimaal mogelijk verspreid over het plangebied (figuur 3).

Er is geboord tot maximaal 1,9 m -Mv met een Edelmanboor (diameter 7 cm) en een gutsboor (diameter 2 cm). De boringen zijn tijdens het veldwerk lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) digitaal beschreven in het boorbeschrijvingssysteem van RAAP (Deborah3) en met behulp van RTK-GPS ingemeten. Van alle boringen is de hoogte bepaald met behulp van RTK-GPS. In verband met de nabijheid van bestaande bebouwing kon de hoogte van de boringen 7 en 8 niet accuraat worden ingemeten.

Tijdens het booronderzoek is het opgeboorde materiaal in het veld door middel van verbrokkeling en versnijding gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken).

3.2 Resultaten

3.2.1 Veldwaarnemingen

Met uitzondering van een smalle groenstrook in het oosten van het plangebied en de tuin rondom de woning (Op 'e Wal 1) is het gehele plangebied bestraat of bebouwd.

3.2.2 Geologie en bodem

De bodemopbouw wordt van boven naar onder beschreven. Na verwijdering van de bestrating bestaat de toplaag uit een 0,22 tot 0,72 m recente, dikke verstoorde (ophogings)laag (lichtgeelgrijs en/of bruingrijs tot grijsbruin, zwak siltig, matig fijn, soms zwak humeus zand, soms met een fragment bouwpuin). In de boringen 1 t/m 6 ligt hieronder een 0,65 tot 1,0 m dikke, homogene zandlaag (grijsbruin tot donkerbruingrijs, zwak siltig, matig fijn, vaak zwak tot matig humeus zand, meestal met stukjes bouwpuin). In boring 3 is hierin een klein fragment roodgeglazuurd aardewerk uit de Nieuwe tijd aangetroffen (niet verzameld). Deze laag is geïnterpreteerd als een ophogings-/bewoningslaag uit de Nieuwe Tijd. Onder deze laag of direct onder de recente, verstoorde laag ligt tussen 0,65 en 1,8 m -Mv. de top van een pakket dekzand (in geeltinten, zwak siltig, matig fijn zand). In het dekzand is geen podzolbodem waargenomen. De oorspronkelijk in het dekzand aanwezige podzolbodem is in alle boringen tot in de C-horizont verstoord. In boring 6 ligt tussen de ophogings-/bewoningslaag en het

dekzand een 0,4 m dikke, lichtgrijze, matig fijne zandlaag met veenbrokken. Het is onduidelijk hoe deze zandlaag is ontstaan.

In hoeverre de bodem onder de huidige bebouwing is verstoord, is niet bekend.

3.2.3 Archeologische indicatoren

Tijdens het veldonderzoek is in boring 3 een klein fragment roodbakkerend geglaazuurd aardewerk aangetroffen. In de boringen 1 t/m 5, 7 en 8 zijn stukjes bouwpuin aangetroffen. Vanwege de geringe omvang zijn de indicatoren niet verzameld.

Boornummer	Indicator	Datering	Omschrijving	Diepte (cm -Mv.)
1	puin	onbekend		33 - 98
2	puin	onbekend		47 - 113
3	puin	onbekend		40 - 145
3	aardewerk	NT	roodbakkerend geglaazuurd	105 - 145
4	puin	onbekend		70 - 150
5	puin	onbekend		50 - 118
7	puin	onbekend		0 - 65
8	puin	onbekend		0 - 80

Tabel 2. Overzicht van in het plangebied aangetroffen archeologische indicatoren.

3.2.4 Synthese

Uit het booronderzoek blijkt dat in het plangebied tussen de verstoorde toplaag en de top van het dekzand een ophogings-/bewoningslaag uit de Nieuwe tijd voorkomt. De oorspronkelijke top van het dekzand is waarschijnlijk niet meer intact. De kans is groot dat dieper ingegraven grondsporen (zoals paalgaten, waterputten en funderingen) uit de periode Bronstijd - Nieuwe Tijd, en dan vooral de Nieuwe tijd, in het dekzand en/of de ophogings-/bewoningslaag voorkomen. Intacte bewoningssporen uit de Steentijd worden niet meer verwacht.

Figuur 2. Resultaten booronderzoek; in boring 3 (rode boorpunt) is aardewerk aangetroffen.

4 Conclusies en advies

4.1 Conclusies

Op grond van de onderzoeksresultaten en onder verwijzing naar de doelstellingen, kunnen de volgende uitspraken worden gedaan:

1. *Zijn de archeologisch relevante niveaus intact?*

Het onderste archeologisch relevante niveau betreft de top van het dekzand, waarin archeologische resten uit de periode Steentijd - Nieuwe Tijd kunnen voorkomen. Aangezien de oorspronkelijke top van het dekzand waarschijnlijk niet meer intact is, worden intacte bewoningssporen uit de Steentijd niet meer verwacht. Wel kunnen dieper ingegraven archeologische grondsporen uit latere perioden in dit niveau voorkomen. Het bovenste niveau, direct boven de top van het dekzand tot aan het maaiveld, kunnen vooral resten uit de Nieuwe tijd worden verwacht. In dit niveau is een ophogings-/bewoningslaag uit de Nieuwe tijd aangetroffen, die niet (recentelijk) lijkt te zijn verstoord.

In hoeverre de bodem onder de huidige bebouwing is verstoord, is niet bekend.

2. *Zijn er aanwijzingen voor (grotere) archeologische nederzettingen?*

In het plangebied komt een ophogings-/bewoningslaag voor. In deze laag is een klein fragment roodbakkerend geglazuurd aardewerk uit de Nieuwe Tijd aangetroffen. Ook komen in deze laag kleine fragmenten bouwpuin voor. In de top van het dekzand zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. De kans is groot dat dieper ingegraven grondsporen (zoals paalgaten, waterputten en funderingen) uit latere perioden (Bronstijd - Nieuwe Tijd), en dan vooral de Nieuwe tijd, in het dekzand en/of in de ophogings-/bewoningslaag voorkomen.

3. *Heeft dat gevolgen voor de archeologische verwachting?*

De archeologische verwachting voor de Steentijd kan worden bijgesteld naar laag. Voor de periode Bronstijd - Nieuwe tijd blijft de verwachting hoog.

4. *Zijn archeologische maatregelen (planinpassing, vervolgonderzoek, e.d.) noodzakelijk?*

Archeologische maatregelen worden noodzakelijk geacht (zie § 4.2).

4.2 Advies

Op basis van de resultaten van het onderzoek blijkt dat in het plangebied aanwijzingen voor een archeologische vindplaats voorkomen. Daarom wordt geadviseerd om archeologisch vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven uit te voeren. Het proefsleuvenonderzoek dient gericht te zijn op het opsporen van archeologische resten in de ophogings-/bewoningslaag en in de top van het dekzand. Op basis hiervan kan een uitspraak worden gedaan over de daadwerkelijke aanwezigheid van één of meerdere archeologische vindplaatsen en de eventuele aard, omvang, datering en kwaliteit ervan.

Een proefsleuvenonderzoek dient plaats te vinden op basis van een door de bevoegde overheid goedgekeurd Programma van Eisen.

4.3 Tot slot

Dit rapport geeft (selectie)adviezen. Het is aan de bevoegde overheid, de gemeente Smallingerland, deze al dan niet over te nemen in de vorm van een (selectie)besluit.

Literatuur

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989. Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.

SIKB, 2016. Beoordelingsrichtlijn Archeologie. BRL SIKB 4000. SIKB, Gouda.

Beek, J.L. van, 2006. Verwachtingskaart Smallingerland: verdiepingsslag; gemeente Smallingerland. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuren:

- Figuur 1. Zuivelfabriek 'De Hoop' op een foto uit 1965 (oudega-smallingerland.weebly.com). 7
Figuur 2. Resultaten verkennend booronderzoek; stippen met boornummers; rode stip boring met aardewerk. 11

Tabellen:

- Tabel 1. Administratieve gegevens. 6
Tabel 2. Overzicht van in het plangebied aangetroffen archeologische indicatoren. 10

Bijlagen:

- Bijlage 1. Tijdschaal
Bijlage 2. Quicksan Monumentenzorg
Bijlage 3. Boorbeschrijvingen

Bijlage 1. Tijdschaal

Archeologische perioden			
Tijdperk		Datering	
Recente tijd			
Nieuwe tijd	C	1945	
	B	1850	
	A	1650	
Middeleeuwen	Laat B	1500	
	Laat A	1250	
	Vroeg	D: Ottoonse tijd	1050
		C: Karolingische tijd	900
		B: Merovingische tijd	725
		A: Volksverhuizingstijd	525
			450
Romeinse tijd	Laat	270	
	Midden	70 na Chr.	
	Vroeg	15 voor Chr.	
Prehistorie	IJzertijd	Laat	250
		Midden	500
		Vroeg	800
	Bronstijd	Laat	1100
		Midden	1800
		Vroeg	2000
	Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat	2850
		Midden	4200
		Vroeg	4900/5300
	Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat	6450
		Midden	8640
		Vroeg	9700
	Paleolithicum (Oude Steentijd)	Laat	12.500
		Jong B	16.000
		Jong A	35.000
Midden		250.000	
Oud			

label1_standaard_Archeologisch_RAAP_2014

Bijlage 2. Quicksan Monumentenzorg

Quickscan plangebied Op 'e Wal te Oudega (Smallingerland)

Oudega is in de Middeleeuwen gesticht op een dekzandrug op circa 2 km ten noorden van de Ee. Vanuit deze rivier is de mens het gebied in de Middeleeuwen in ontginning gaan nemen. Waarschijnlijk heeft Oudega voorgangers gehad, waarbij de eerste ontginningsnederzetting op de oever van de Ee is ontstaan. Omdat het in ontginning nemen van het gebied vernatting met zich mee bracht, verhuisde men het hele dorp naar hoger gelegen gebieden. Mogelijk heeft tussen de eerste nederzetting op de oever van de Ee en het huidige Oudega nog een voorganger van het huidige dorp gelegen. Aangenomen wordt dat het huidige Oudega al vóór de 12de eeuw is gesticht, want de tufstenen kerk dateert uit de 12 de eeuw en heeft mogelijk zelfs nog houten voorgangers gehad. De oudste bebouwing zal zich voornamelijk geconcentreerd hebben langs het oost-west verlopende lint. Daar duidt ook de vondst van 6 uit plaggen opgebouwde waterputten en van fragmenten Middeleeuws kogelpotaardewerk die in 1955 op circa 135 meter ten noordoosten van de Middeleeuwse kerk zijn aangetroffen. Het gebied van de huidige melkfabriek was in ieder geval al in de 17de eeuw bebouwd, zoals op de kaarten van Smallingerland van de hand van Schotanus uit 1664 en 1718 is te zien (zie bijgevoegd document).

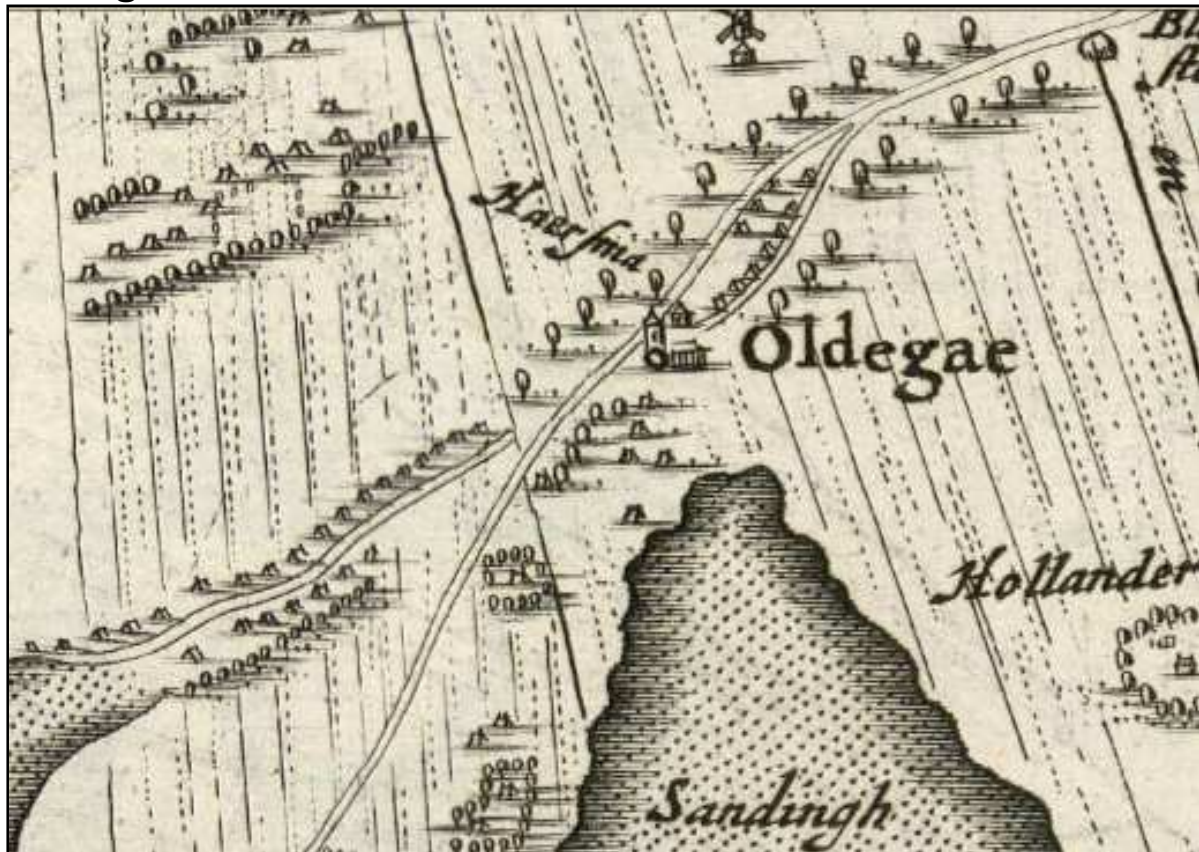
Het gebied ten zuiden van het bebouwingslint is wellicht bebouwd geraakt toen de Oudegaaster Zanding ontstond en zich uitbreidde naar de Ee. Op de Kadastrale minuut uit circa 1830 is zien dat op de oever van de Zanding (Sandigh) boothuizen stonden, o.a. van de Grietman die op Groot Haersma woonde. Op de locatie van de melkfabriek woonden een arbeider, een kastelein, een eksteur (soort politieagent) en een onderwijzer. Bovendien stonden er huizen in handen van erfgenamen, de diaconie en de kerkvoogdij. Dus het gebied was 'dicht' bebouwd. Het is de vraag of er nog veel 17de 19de eeuwse funderingsresten, sporen en structuren ter plekke van de melkfabriek in de grond zitten, maar dit zal zeker het geval zijn ter plaatse van de parkeerplaats. In de tuinen van de vroegere bewoners van dit deel van Oudega kunnen ook nog andere sporen en structuren aanwezig zijn geweest, zoals schuurtjes, waterputten en afvalkuilen.

Indien de initiatiefnemer/ontwikkelaar ook van plan is de parkeerplaats te gaan bebouwen zal hier eerst archeologisch onderzoek (eerst booronderzoek en vervolgens mogelijk een opgraving) gedaan moeten worden naar de in de bodem aanwezige archeologische waarden (sporen, structuren en bijvoorbeeld funderingsresten). Raakte dit gebied pas bebouwd in de 17de eeuw, toen de grietman hier Groot Haersma liet bouwen, of was hier al vanaf de Late Middeleeuwen (vanaf circa 1000 na Chr.) sprake van bewoning? Dit gebied is nog nooit eerder archeologisch onderzocht. **Maar het gebied staat niet voor niets op de FAMKE als een gebied waar in eerste instantie gestreefd moet worden naar behoud van de archeologische waarden 'in situ' (ter plekke).**

Zoals ik ook al zei in mijn mail van gisteren is de oude melkfabriek een stukje industriële archeologie en de gemeente Smallingerland moet in deze zelf beslissen of een dergelijk object behouden moet blijven. Als de fabriek afgebroken zal worden, zal de initiatiefnemer behalve met onderzoek op de parkeerplaats ook nog rekening moeten houden met een archeologische begeleiding van de sloop onder maaiveld. Want hier kunnen nog steeds archeologische en bouwhistorische waarden aangetroffen worden en die mogen niet on-gedocumenteerd verdwijnen. Zoals ook al in de waardering van de Kaderstudie uit 2014 staat is de melkfabriek van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische waarde, gekoppeld aan de economische ontwikkeling van Oudega.

Archeoloog Steunpunt Monumentenzorg Fryslân
Tel: 06-51540278

Oudega door de eeuwen heen

Afbeelding 1: Uitsnede uit de kaart van Schotanus uit 1664. Ten zuiden van de kerk staan in ieder dakjes = huizen ingetekend. Deze kaart is niet zo nauwkeurig als de kaart uit 1718.

Afbeelding 1: Uitsnede uit de kaart van Schotanus uit 1718. Ten zuiden van de kerk staan in ieder blokjes = huizen ingetekend. Maar ook deze kaart is niet nauwkeurig.

Afbeelding 3: Kadastrale minuut uit circa 1830 met de locatie van de melkfabriek binnen de rode rechthoek (bron: HisGis Fryslân).

Afbeelding 4: Oorspronkelijke Kadastrale minuut uit circa 1830 met binnen de blauwe rechthoek de locatie van de melkfabriek en parkeerplaats (bron: RCE).

Afbeelding 5: Cultuurhistorische Kaart van de provincie Fryslân met daaroverheen de Kadastrale minuut uit circa 1830 (iets verschoven) en in geel de locatie van de melkfabriek. De minuutkaart moet iets naar rechts en naar onder geprojecteerd worden.

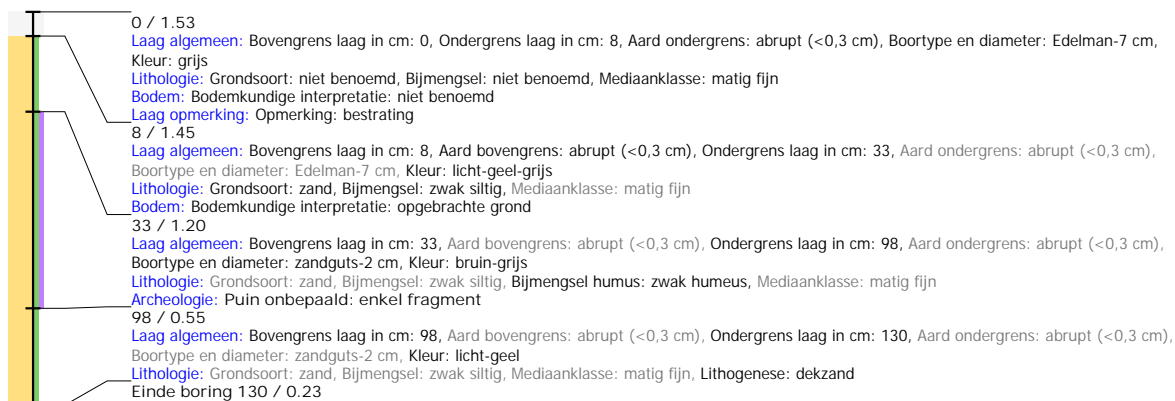

Afbeelding 6: Kaart van Eekhoff uit 1849-1859.

Bijlage 3. Boorbeschrijvingen

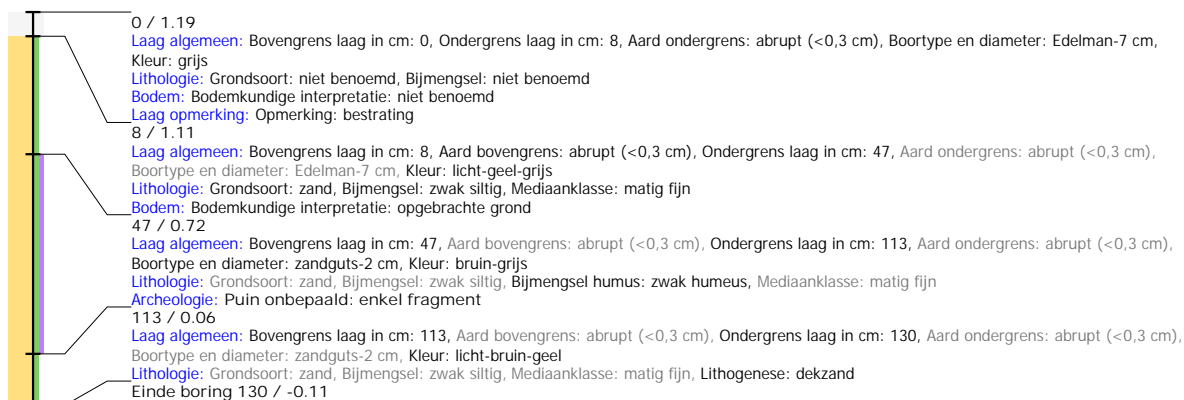
Boring: SMOE_1

Kop algemeen: Projectcode: SMOE, Boornummer: 1, Beschrijver(s): EZ/RB, Datum: 28-02-2019, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 130
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196026.236, Y-coördinaat in meters: 570948.751, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 1.53, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallingerland, Opdrachtgever: gemeente Smallingerland, Uitvoerder: RAAP Noord

Boring: SMOE_2

Kop algemeen: Projectcode: SMOE, Boornummer: 2, Beschrijver(s): EZ/RB, Datum: 28-02-2019, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 130
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196032.02, Y-coördinaat in meters: 570933.572, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 1.188, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallingerland, Opdrachtgever: gemeente Smallingerland, Uitvoerder: RAAP Noord

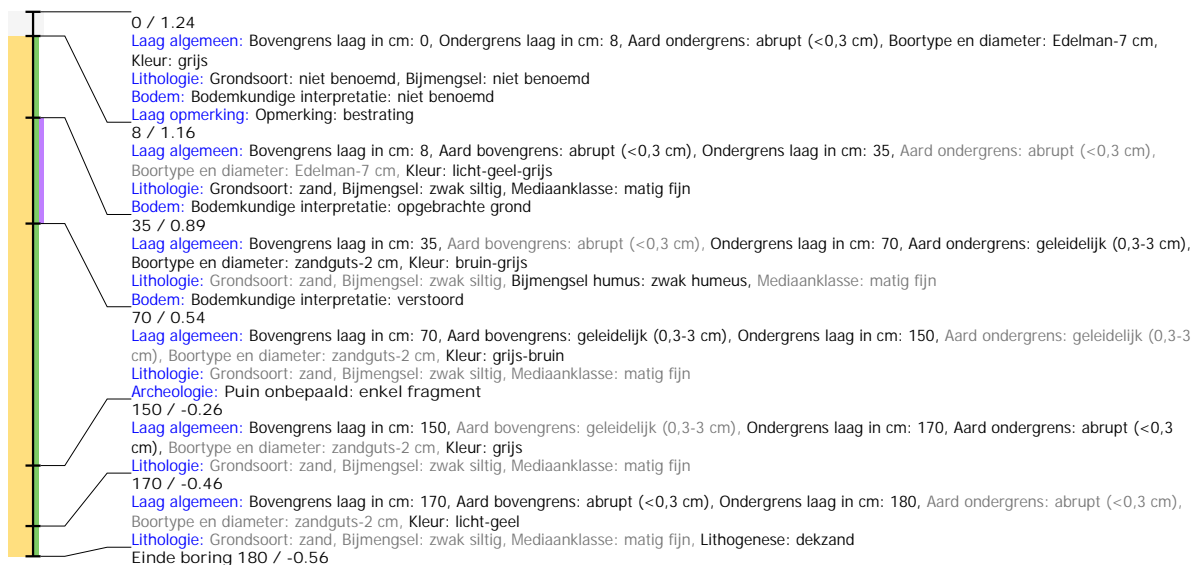
Boring: SMOE_3

Kop algemeen: Projectcode: SMOE, Boornummer: 3, Beschrijver(s): EZ/RB, Datum: 28-02-2019, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 170
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196037.365, Y-coördinaat in meters: 570915.597, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 0.915, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: gemeente Smallerland, Uitvoerder: RAAP Noord

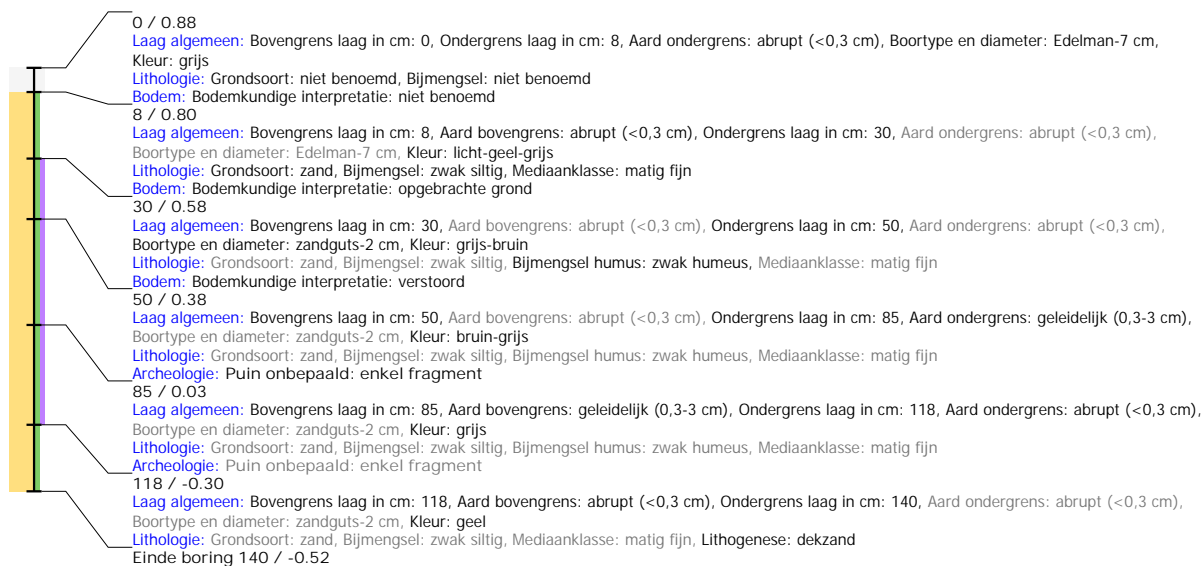
Boring: SMOE_4

Kop algemeen: Projectcode: SMOE, Boornummer: 4, Beschrijver(s): EZ/RB, Datum: 28-02-2019, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 180
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196012.445, Y-coördinaat in meters: 570935.643, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 1.242, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: gemeente Smallerland, Uitvoerder: RAAP Noord

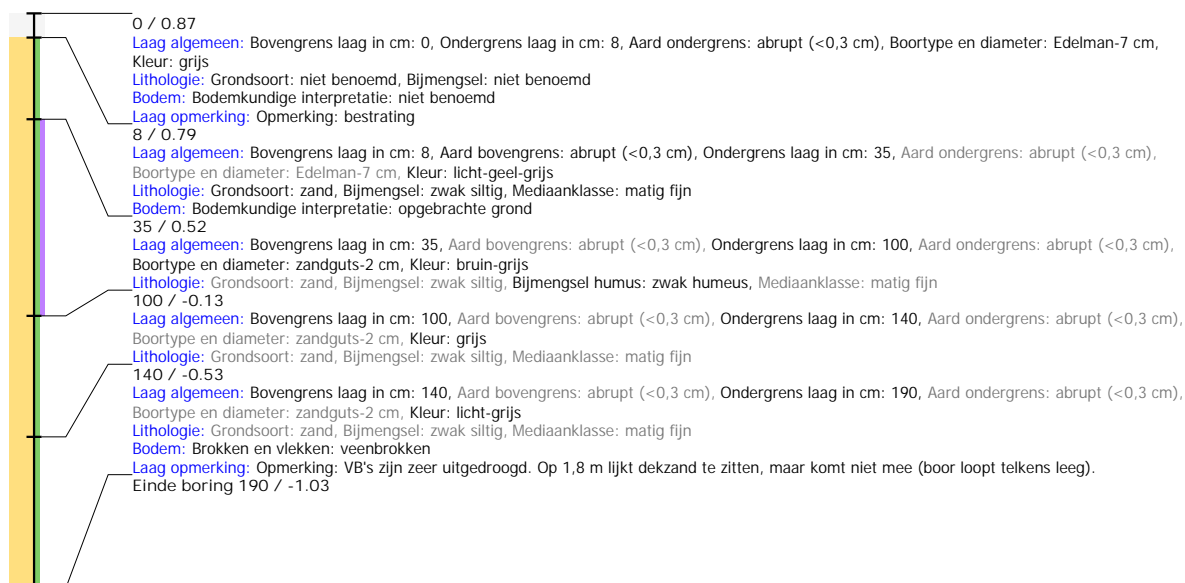
Boring: SMOE_5

Kop algemeen: Projectcode: SMOE, Boornummer: 5, Beschrijver(s): EZ/RB, Datum: 28-02-2019, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 140
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196017.653, Y-coördinaat in meters: 570923.309, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 0.88, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallingerland, Opdrachtgever: gemeente Smallingerland, Uitvoerder: RAAP Noord

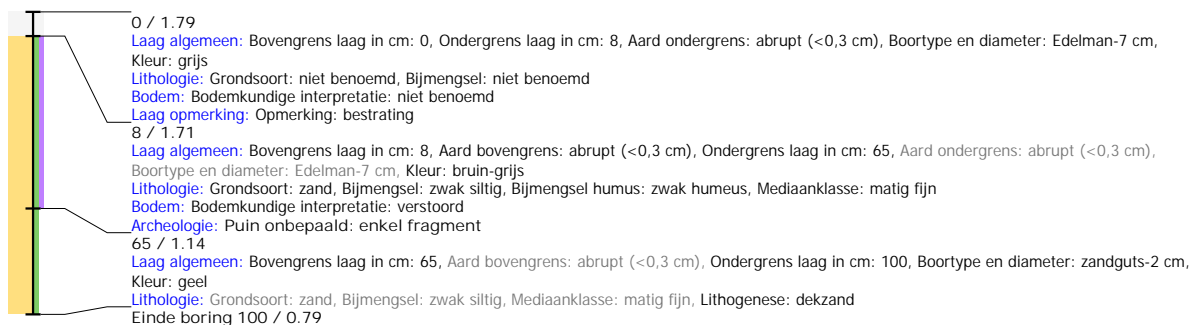
Boring: SMOE_6

Kop algemeen: Projectcode: SMOE, Boornummer: 6, Beschrijver(s): EZ/RB, Datum: 28-02-2019, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 190
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196007.399, Y-coördinaat in meters: 570909.234, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 0.871, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallingerland, Opdrachtgever: gemeente Smallingerland, Uitvoerder: RAAP Noord

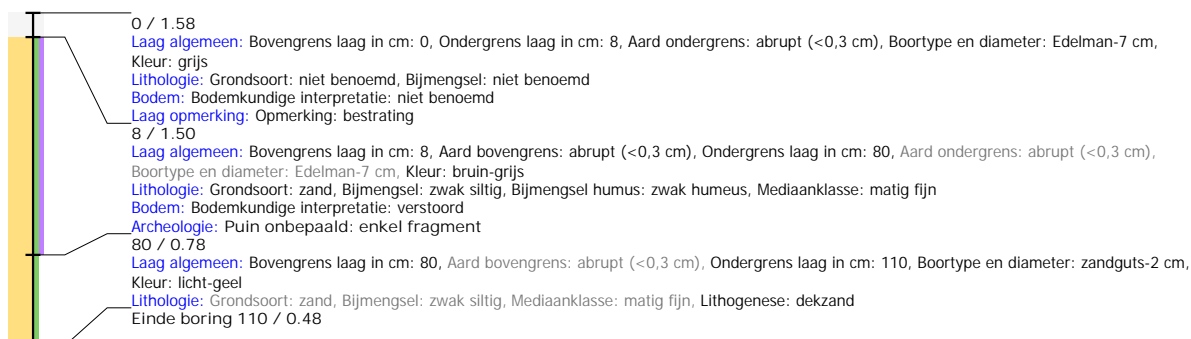
Boring: SMOE_7

Kop algemeen: Projectcode: SMOE, Boornummer: 7, Beschrijver(s): EZ/RB, Datum: 28-02-2019, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 100
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 195995.12, Y-coördinaat in meters: 570936.082, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 1.787, Precisie hoogte: 1 m, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallingerland, Opdrachtgever: gemeente Smallingerland, Uitvoerder: RAAP Noord

Boring: SMOE_8

Kop algemeen: Projectcode: SMOE, Boornummer: 8, Beschrijver(s): EZ/RB, Datum: 28-02-2019, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 110
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 195986.058, Y-coördinaat in meters: 570958.534, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 1.58, Precisie hoogte: 1 m, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallingerland, Opdrachtgever: gemeente Smallingerland, Uitvoerder: RAAP Noord

Bijlage 8 Archeologisch vooronderzoek: totale plangebied

RAAP-RAPPORT 4677

Plangebied Oudega - Masterplan te Oudega

Gemeente Smallingerland

Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (verkennd booronderzoek)

Archeologie | Cultuurhistorie | Erfgoed

Colofon

Titel: Plangebied Oudega - Masterplan te Oudega, gemeente Smallingerland;
archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (verkennend
booronderzoek)

Versie: 01-09-2020

Auteur: ██████████

Projectcode: SMMP

Bestandsnaam: RAAPrap_4677_SMMP_20200901

Autorisatie: ██████████

ISSN: 0925-6229

RAAP

Leeuwendeldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

Telefoon: 0294-491 500

E-mail: raap@raap.nl

Website: www.raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2020

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Er is geen verklaring ontvangen van het bevoegd gezag omtrent goed- of afkeuring van het rapport.

Samenvatting

In opdracht van BugelHajema heeft RAAP op 21 en 22 juli 2020 een inventariserend veldonderzoek (verkennend booronderzoek volgens KNA richtlijnen, volgens de FAMKE heet dit een karterend booronderzoek 3) uitgevoerd voor het plangebied Oudega - Masterplan te Oudega in de gemeente Smallingerland (figuur 1). Het onderzoek vond plaats in het kader van een nieuw bestemmingsplan. In het plangebied is de herontwikkeling van het gebied rondom en ten zuiden van de haven voorzien. In het gebied wordt water en recreatie ontwikkeld. Het totale plangebied heeft een omvang van circa 7,47 ha.

Het plangebied betreft een relatief laaggelegen dekzandgebied waarop vanaf de prehistorie bewoning kan hebben plaatsgevonden, maar waarvan tot op heden geen resten zijn aangetroffen. Het veen dat zich in de loop van de bronstijd op het dekzand ontwikkelde, vormt het tweede archeologisch relevante niveau in het plangebied voor bewoningsresten vanaf de eerste veenontginningen in de middeleeuwen (bijvoorbeeld veenterpjes). Onbekend is of er nog veen in het plangebied resteert na de veenontginningen.

Het booronderzoek wijst uit dat van een intact veenniveau in het gehele plangebied geen sprake meer is. Het grootste deel van het veenpakket is tijdens de veenontginningen afgegraven en het restant van het veen dat meestal werd achtergelaten zal zijn opgenomen in de bouwvoor om die aan te rijken met humus. Er zijn geen aanwijzingen voor resten uit de middeleeuwen (veenterpjes e.d.) of nieuwe tijd aangetroffen in het plangebied.

Voor het grootste deel van het plangebied geldt dat het terrein is geëgaliseerd, terwijl het dekzand uit een A-C profiel bestaat waarin - vaak als gevolg van te natte omstandigheden - geen bodemvorming heeft plaatsgevonden. In het (noord)westelijke deel van het plangebied liggen beeksedimenten op een restant van het oorspronkelijke dekzandprofiel. De top van het dekzand is hier waarschijnlijk weggespoeld. Het grootste deel van het gebied was te nat voor landbouwnederzettingen. Bij gebrek aan verhogingen in het gebied worden ook geen resten van jagers-verzamelaars verwacht in dit deel van het plangebied.

In het oostelijke deel van het plangebied (rood gekleurd op figuur 5) heeft wel bodemvorming (podzolvorming) plaatsgevonden in het dekzand en bevindt zich een verhoging in het landschap. Dit waren bij uitstek aantrekkelijke vestigingslocaties. Uit de grotendeels intacte podzolbodem die hier is aangetroffen, blijkt dat het sporenniveau en een deel van het vondstenniveau nog intact aanwezig is. In dit deel van het plangebied kunnen daarom goeddeels intacte archeologische resten uit de steentijd voorkomen. Voor de rood gekleurde deel van het plangebied geldt een middelhoge/hoge archeologische verwachting. Voor de rest van het plangebied is de archeologische verwachting laag.

Op basis van de resultaten van het onderzoek blijkt dat in een deel (1,38 ha; rood gekleurd op figuur 5) van het plangebied mogelijk archeologische resten bedreigd worden door de voorgenomen bodemingrepen. Daarom wordt geadviseerd om de plannen hier zodanig aan te passen dat verstoring wordt voorkomen. Indien planinpassing niet mogelijk is, wordt geadviseerd in deze zone archeologisch vervolgonderzoek uit te voeren in de vorm van een karterend booronderzoek bestaande uit 20 megaboringen (diameter 15 cm) per ha. De boringen dienen te worden gezet tot minimaal 30 cm in de C-horizont waarbij het opgeboorde zand wordt gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 3 mm.

Het zeefresidu wordt visueel gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren. In het overige deel van het plangebied wordt in het kader van de voorgenomen bodemingrepen geen archeologisch vervolgonderzoek aanbevolen. Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 5.10 van de Erfgoedwet aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

Inhoud

Samenvatting	3
Inhoud.....	5
1 Inleiding	6
1.1 Kader	6
1.2 Administratieve gegevens.....	8
1.3 Plangebied	8
1.4 Doel- en vraagstelling	8
2 Archeologische verwachting	10
2.1 Aardkundige situatie	10
2.2 Actueel Hoogtebestand Nederland.....	10
2.3 Archeologische gegevens.....	11
2.4 Historische situatie	13
2.5 Huidige situatie.....	14
2.6 Toekomstige situatie	15
2.7 Gespecificeerde archeologische verwachting	15
3 Veldonderzoek	17
3.1 Methode	17
3.2 Resultaten	17
3.3 Archeologische relevantie	18
4 Conclusies en advies.....	21
4.1 Conclusie	21
4.2 Beantwoording onderzoeksvragen	21
4.3 Advies	22
4.4 Tot slot.....	22
Literatuur	23
Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen.....	24

1 Inleiding

1.1 Kader

Aanleiding

In opdracht van BugelHajema heeft RAAP op 21 en 22 juli 2020 een inventariserend veldonderzoek (verkennend booronderzoek volgens KNA richtlijnen, FAMKE noemt dit een karterend onderzoek 3) uitgevoerd voor het plangebied Oudega - Masterplan te Oudega in de gemeente Smallingerland (figuur 1). Het onderzoek vond plaats in het kader van een nieuw bestemmingsplan.

Juridisch en beleidskader

Het uitgangspunt voor dit onderzoek wordt gevormd door het wettelijk en beleidsmatig kader voor de ruimtelijke ordening en monumentenzorg. De gemeente is de bevoegde overheid die een besluit zal nemen over hoe om te gaan met de eventueel aanwezige archeologische waarden.

Op de Friese Archeologische MonumentenKaart Extra (FAMKE) geldt voor het plangebied dat het ligt in een zone met het advies karterend onderzoek 3. In deze gebieden kunnen zich archeologische resten bevinden uit de periode ijzertijd - middeleeuwen. Het gaat hier dan met name om vroeg en vol-middeleeuwse veenontginningen. Daarbij bestaat de kans dat er zich huisterpjes uit deze tijd in het plangebied bevinden. Ook eventuele oudere boerderijen kunnen archeologische sporen of resten afdekken, hoewel de veengronden eromheen al afgegraven zijn. De provincie beveelt aan om bij ingrepen van meer 5.000 m² een karterend onderzoek; historisch en karterend booronderzoek te verrichten, waarbij speciale aandacht moet worden besteed aan eventuele Romeinse sporen en/of vroeg-middeleeuwse ontginningen.

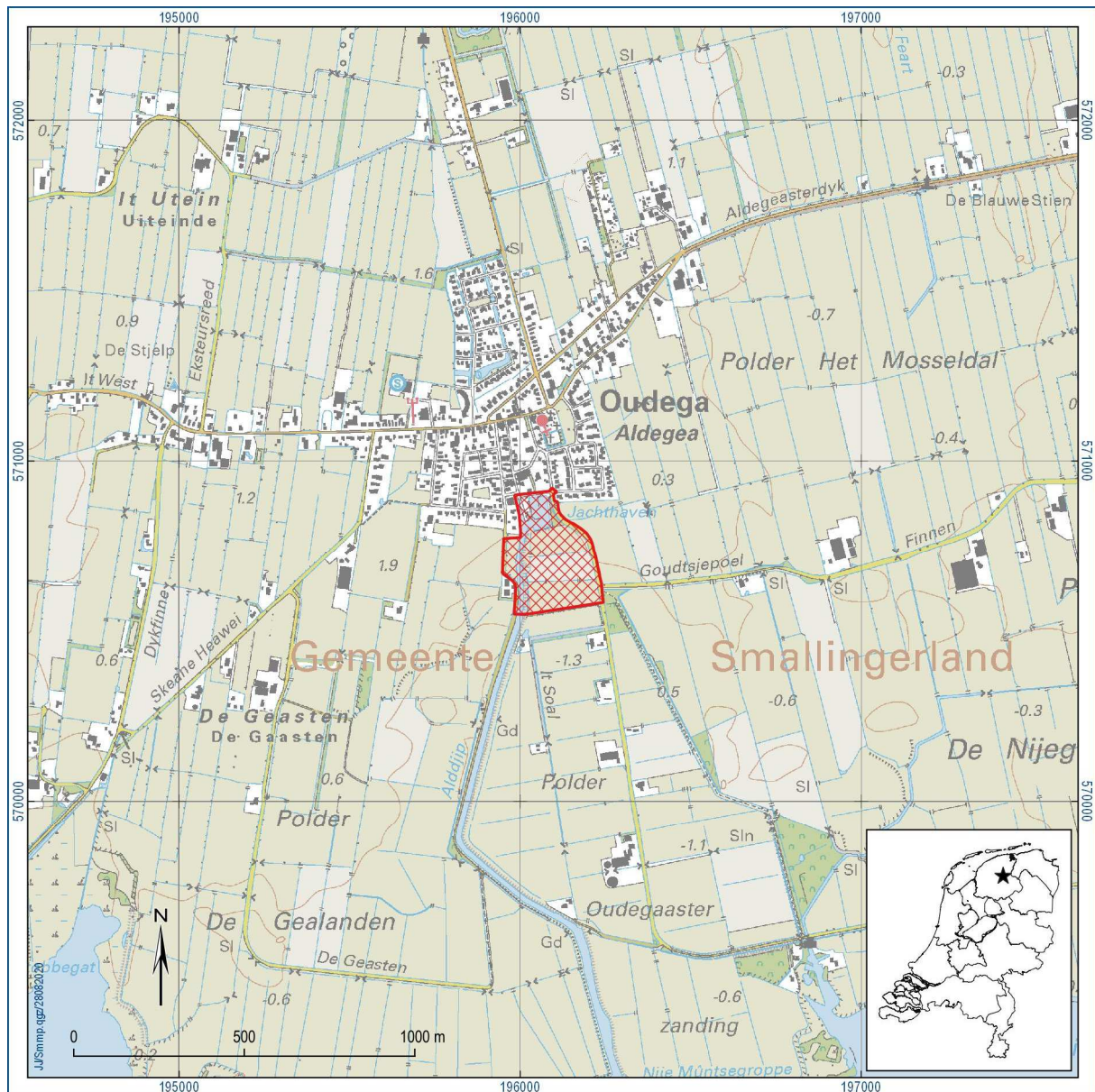
Voor de periode Steentijd - Bronstijd geeft de FAMKE aan dat voor een deel van het plangebied (een strook aan de west- en oostzijde van het plangebied) onderzoek nodig is bij grote ingrepen. De oppervlakte van het plangebied is kleiner, maar de aanwezigheid van resten uit deze periode kunnen niet worden uitgesloten.

Kwaliteitsborging

De werkzaamheden zijn uitgevoerd onder certificaat BRL SIKB 4000, conform artikel 5.4 van de Erfgoedwet. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep. De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 4.1), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), is door de minister aangewezen als norm. Voorafgaand aan het onderzoek is een Plan van Aanpak (PvA) opgesteld. Dit PvA diende als uitgangspunt voor het onderzoek. Het onderzoek is bovendien uitgevoerd conform de geldende richtlijnen van de bevoegde overheid.

RAAP is gecertificeerd voor de protocollen 4001 Programma van Eisen, 4002 Bureauonderzoek, 4003 Inventariserend veldonderzoek (landbodems), onderdelen proefsleuven en overig, alsmede 4004 Opgraven (landbodems).

Zie bijlage 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden.

Figuur 1. Aanduiding plangebied. Inzet: ligging in Nederland (ster).

1.2 Administratieve gegevens

Type onderzoek	Inventariserend veldonderzoek (conform KNA verkennend booronderzoek, FAMKE noemt het een karterend booronderzoek)
Opdrachtgever	BugelHajema
Bevoegde overheid	Gemeente Smallingerland
Plaats	Oudega
Gemeente	Smallingerland
Provincie	Friesland
Centrumcoördinaten (X/Y)	196080 / 570710
Toponiem	Hooiweg
Oppervlakte plangebied	7,47 hectare
Afbakening onderzoeksgebied	Het gehele plangebied, met uitzondering van de haven en het aansluitende Oude Diep (samen 1,07 ha), is onderzocht.
Onderzoekperiode	21 en 22 juli 2020
Uitvoerder	RAAP Noord
Projectleider	██████████
Projectmedewerkers	██████████ ██████████ ██████████
RAAP-projectcode	SMMP
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer	4876658100
Beheer en plaats documentatie	RAAP regio Noord te Drachten en op termijn het Noordelijk Archeologische Depot (NAD), ARCHIS en E-Depot.

Tabel 1. Administratieve gegevens.

1.3 Plangebied

Het plangebied ligt aan de zuidzijde van Oudega en omvat een gebied dat direct aan de zuidzijde van de oude dorpskern grenst (zuidelijke deel van de contour op de met de offerte-aanvraag meegestuurde Kaart-Masterplan-A1-1nov-2019). In het plangebied is de herontwikkeling van het gebied rondom en ten zuiden van de haven voorzien. In het gebied wordt water en recreatie ontwikkeld. Het totale plangebied heeft een omvang van circa 7,47 ha.

In het plangebied stroomt het Oude Diep en bevindt zich aansluitend de huidige haven (samen 1,07 ha). Booronderzoek kon in deze delen van het plangebied niet plaatsvinden. In totaal is circa 6,4 ha van het plangebied met boringen onderzocht.

1.4 Doel- en vraagstelling

De doelstelling van het historisch onderzoek is het opstellen van een specifieke archeologische verwachting. Het archeologisch booronderzoek (verkennende fase) heeft als doel de verwachting te toetsen en eventuele archeologische vindplaatsen in kaart te brengen.

Onderzoeksvragen

- Zijn de archeologisch relevante niveaus intact?
- Heeft dat gevolgen voor de archeologische verwachting?
- Zijn er aanwijzingen voor (grotere) archeologische nederzettingen?
- Is archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk?

2 Archeologische verwachting

2.1 Aardkundige situatie

Op de bodemkaart is het overgrote deel van het plangebied gelegen in een zone met vlakvaaggronden (code: Zn21-II) van leemarm en zwak lemig zand. Alleen de westelijke rand ligt in een gebied van laarpodzolen (code: cHn21-II) van leemarm en zwak lemig zand en de oostelijke rand in een gebied van veldpodzolgronden van leemarm en zwak lemig fijn zand (code: Hn21-II). De gronden kenmerken zich door een relatief hoge grondwaterstand.

Een intacte podzolbodem bestaat van boven naar beneden uit een A-horizont (accumulatielaag), een E-horizont (uitspoelingslaag), een B-horizont (inspoelingslaag), een BC-horizont (overgangslaag) en een C-horizont (onveranderd moedermateriaal). Dergelijke bodems bevinden zich in hoger en droger gelegen dekzandgebieden. Dit waren in de periode steentijd - vroege bronstijd aantrekkelijke locaties voor bewoning.

De geomorfologische kaart laat zien dat vrijwel het gehele plangebied zich in een ontgonnen veenvlakte bevindt (code: 1M81) te midden van grondmorenewelvingen (code: 3L11).

Op basis van deze gegevens kan worden geconcludeerd dat het veen, dat door de vernatting van het landschap onder andere door de stijgende zeespiegel in de loop van de bronstijd geleidelijk het pleistocene dekzand begon af te dekken, inmiddels grotendeels zal zijn afgegraven. De veenontginningen in dit gebied vonden plaats vanaf de middeleeuwen.

2.2 Actueel Hoogtebestand Nederland

Op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) is het hoogteverschil binnen het plangebied zichtbaar (figuur 2). Het terrein loopt van noord naar zuid af. De verschillende percelen lijken grotendeels geëgaliseerd. Alleen op het centrale perceel dat als akkerland in gebruik is, is nog (een deel van) het oorspronkelijke reliëf zichtbaar. Aan de zuidzijde van het perceel loopt een oost-west georiënteerde verhoging. Deze eindigt in het westen bij een mogelijke wiel (een poel ontstaan door verspoeling tijdens een dijkdoorbraak). Het wiel ligt net buiten de huidige dijk van het Oude Diep. Mogelijk betreft de verhoging een dijkdoorbraakafzetting die als een verhoging in het landschap zichtbaar is geworden. Als het om een pre-dijk oeverwaldoorbraak gaat, is de verhoging een crevasse. Op fysisch geografische kaarten is echter niets weergegeven met betrekking tot deze verhoging.

Figuur 2. Plangebied geprojecteerd op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN3).

2.3 Archeologische gegevens

Bekende archeologische gegevens

Binnen een straal van 300 m bevinden zich AMK-terrein 15032 en de daarbinnen gelegen vondstmelding van een geglazuurd aardewerk fragment, zie tabel 2 en figuur 3. Het AMK-terrein betreft het dorp Oudega met bewoningsresten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd C. Bij een booronderzoek (zaakid.: 4614768100) is een geglazuurd aardewerk fragment gevonden.

Monument	Ligging	Complex	Datering	Materiaal	Waarde
15032	Oudega dorp	Terrein met sporen van bewoning. Het betreft de dorpskern van Oudega.	Late Middeleeuwen - Nieuwe Tijd C	-	Hoog

Zaakidentificatienr.	Ligging	Complex	Datering	Materiaal	Verzamelwijze
4671054100	Oudega dorp	nederzetting	Late Middeleeuwen - Nieuwe Tijd	Geglazuurd aardewerk	Boring
2127062100	Ten westen van het plangebied	onbekend	Late Bronstijd	bewerkt vuursteen	Archeologische begeleiding

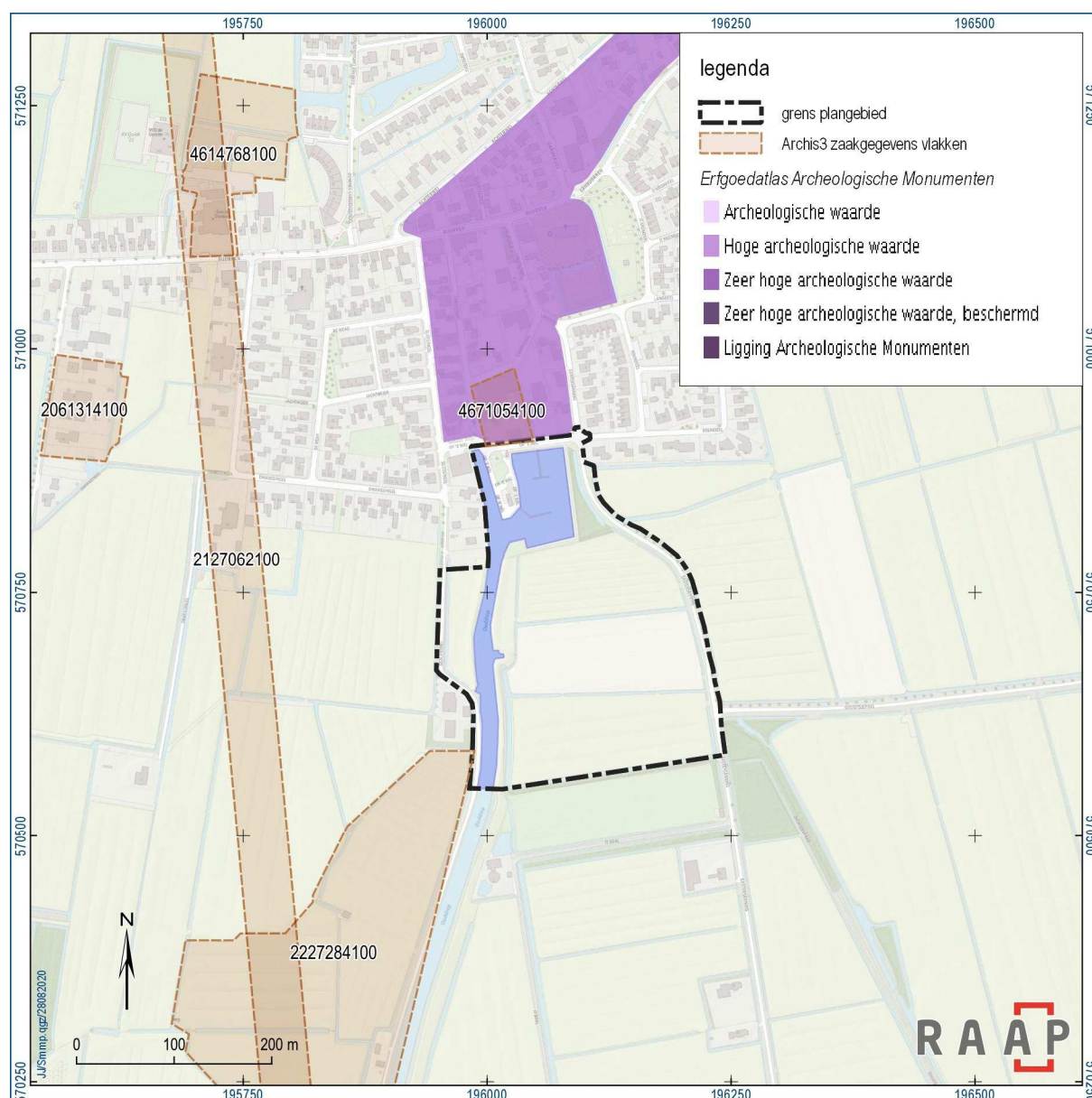
Tabel 2. Overzicht van de bekende archeologische monumenten en archeologische vondstlocaties in en rond het plangebied.

Eerder in de omgeving uitgevoerd onderzoek volgens ARCHIS3

In de omgeving van het plangebied heeft een aantal archeologische onderzoeken plaatsgevonden. De resultaten staan genoemd in tabel 3 en de onderzoeksgebieden zijn afgebeeld op figuur 3.

Zaakidentificatienummer	Resultaat/advies	Opmerking
2227284100	Advies karterend booronderzoek	(deels) intacte podzolbodem, ten dele afgedekt door veen.
2127062100	Advies archeologische begeleiding	(deels) intacte podzolbodem, bewerkt vuursteen uit de Late Bronstijd.
2061314100	Onbekend	
4614768100	Advies proefsleuven	M.b.t. IJzertijd - Middeleeuwen
4671054100	Advies proefsleuven	Ophogings/bewoningslaag uit de Nieuwe Tijd en mogelijk dieper liggende waarden in het dekzand.

Tabel 3. Overzicht van eerder archeologisch onderzoek in en rond het plangebied.

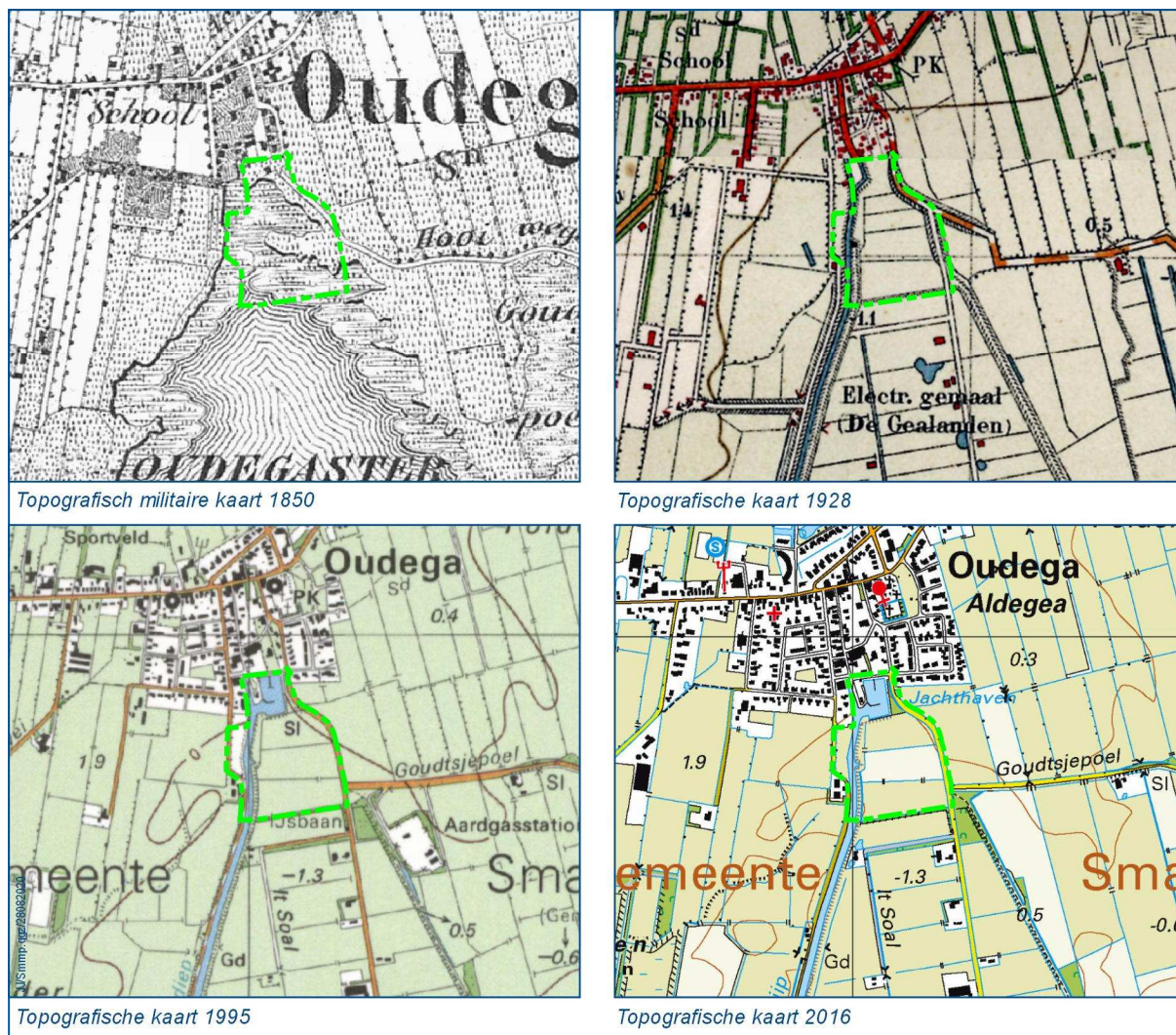
Figuur 3. Overzichtkaart archeologische gegevens uit de directe omgeving van het plangebied.

2.4 Historische situatie

Op basis van historische kaarten kan inzicht worden verkregen in het historisch gebruik van een gebied van na de late middeleeuwen tot begin 20^e eeuw. In die periode was men veel meer dan nu gebonden aan de (on)mogelijkheden die het natuurlijke landschap bood voor bewoning en andere vormen van landgebruik. Het historisch gebruik zegt daarmee iets over de archeologische potentie van het gebied. Daarnaast kan het informatie leveren over eventuele bodemverstoringen die in het verleden hebben plaats gevonden.

Op de Topografische en Militaire kaart uit 1850 (figuur 4) blijkt dat het zuidwestelijke deel van het plangebied dat aan open water grensde moerassig was. Dit deel komt ruwweg overeen met het deel van het plangebied dat zal worden vergraven voor de aanleg van het meertje. Het overige deel was in

gebruik als landbouwgrond. Het later gekanaliseerde Oude Diep liep als een natuurlijke beek door het plangebied (de projectie van het plangebied ligt op deze kaart vermoedelijk iets te ver oostelijk). Pas op de topografische kaart van 1928 is een duidelijke percelering zichtbaar. Deze komt op een extra sloot op het noordelijke perceel na, overeen met de huidige percelering. Het Oude Diep is gekanaliseerd en bedijkt. Het wiel is op deze kaart goed zichtbaar. De haven in het noorden van het plangebied is begin jaren '90 van de vorige eeuw aangelegd. Er zijn binnen het plangebied geen bouwhistorische waarden weergegeven op historische kaarten.

Figuur 4. Plangebied geprojecteerd op verschillende topografische kaarten.

2.5 Huidige situatie

Aan de hand van actuele gegevens van locatiebezoek en navraag bij de opdrachtgever zijn de onderstaande zaken over de huidige situatie te melden.

Huidig grondgebruik	Met name weiland, akkerland in het centrum en een hakhoutbosje in het uiterste noordoosten. Het Oude Diep stroomt door het plangebied.
Hoogteligging maaiveld	0,13 m +NAP in het noorden tot 1,17 m -NAP in het zuiden van het plangebied
Grondwatertrap of -stand	Grondwatertrap II
Milieutechnische condities	Geen vervuiling bekend
Aanwezige constructies (funderingen, kelders e.d.)	Geen
Locatie en diepte van kabels/leidingen	Een enkele kabel door het weiland waar ruim naast is geboord.

Tabel 4. *Overzicht van de huidige situatie van het plangebied.*

2.6 Toekomstige situatie

Uit navraag bij BugelHajema is het volgende gebleken over de toekomstige situatie:

Aard	Recreatie
Omvang en diepte	7,47 hectare
Invloed op maaiveld en grondwater	Een deel van het terrein wordt weggegraven om een meertjes aan te leggen. Verder wordt ter hoogte van enkele woningen de bodem ontgraven.
Toekomstig gebruik	Recreatie, meertjes, woningen
Toekomstige gebruiker	Toeristen

Tabel 5. *De toekomstige situatie.*

2.7 Gespecificeerde archeologische verwachting

Het plangebied betreft een relatief laaggelegen dekzandgebied waarop vanaf de prehistorie bewoning kan hebben plaatsgevonden, maar waarvan tot op heden geen resten zijn aangetroffen.

Aard en ouderdom

Het verspreidingspatroon van archeologische vindplaatsen is voor een groot deel gerelateerd aan de fysieke eisen die de mens stelde aan de leef- en woonomgeving. Het meest markant zijn de verschillen tussen jager-verzamelaars enerzijds en landbouwers anderzijds.

Jager-verzamelaars

In de steentijd (paleolithicum t/m neolithicum) leefden de mensen voornamelijk van de jacht, visvangst en het verzamelen van eetbare planten en vruchten. Deze zogenaamde jager-verzamelaars trokken door het landschap en verbleven alleen tijdelijk op een plek. Uit een ruimtelijke analyse blijkt dat hun kampementen in vrijwel alle gevallen waren gesitueerd op de overgang van nat naar droog. Nabij dergelijke gradiëntzones waren namelijk de meeste voedselbronnen voorhanden en was (drink)water bereikbaar. Deze vindplaatsen bevinden zich doorgaans op dekzandkoppen en kenmerken zich door een (oppervlakkige) concentratie van vuurstenen werktuigen en afval.

De dekzandkoppen waarop resten uit deze periode zijn te verwachten, zijn als gevolg van recente egalisering mogelijk goeddeels verstoord. Hiermee kunnen ook eventueel aanwezige resten zijn

verdwenen. Mogelijk is het oorspronkelijke reliëf ook al eerder als gevolg van dijk of oeverwaldoorbraak en golfslag van een zuidelijk gelegen meer aangetast.

Landbouwers

Met de introductie van de landbouw (vanaf het neolithicum) werd de mate waarin gronden geschikt waren om te beakkeren een steeds belangrijker factor in de locatiekeuze van de mensen. De eerste akkergronden werden aangelegd op de van nature vruchtbaarste gronden. Bovendien moesten de gronden goed ontwaterd zijn.

Het plangebied kenmerkt zich door voornamelijk vlakvaaggronden, maar ook laarpodzolgronden en veldpodzolgronden. Deze gronden hebben een relatief hoge grondwaterstand en zijn als gevolg hiervan minder geschikt voor akkerbouw. Hierdoor worden archeologische resten vanaf de tijd van de eerste landbouwers minder waarschijnlijk, hoewel dekzandkoppen ook voor hen aantrekkelijk waren en de laag liggende grond als weide wel in gebruik konden worden genomen.

Het veen dat zich in de loop van de bronstijd op het dekzand ontwikkelde, vormt het tweede archeologisch relevante niveau in het plangebied. De FAMKE verwacht mogelijk bewoning op huisterpjes (veenterpjes) die vooral toe te wijzen zullen zijn aan de periode van de eerste veenontginningen in de vroege en volle middeleeuwen, maar ook een oudere oorsprong kunnen hebben. In hoeverre er nog sporen van de veenontginningen en bewoning op het veen in het plangebied aanwezig zijn, is onbekend. Op basis van de geomorfologische kaart bestaat echter de verwachting dat het veen grotendeels zal zijn afgegraven.

Regelmatige landbouwkundige werkzaamheden resulteren meestal in een bouwvoor met een gemiddelde dikte van 30 tot 40 cm. Eventuele archeologische resten zullen tot die diepte verstoord zijn. Op basis van het historisch kaartmateriaal blijkt dat er in de nieuwe tijd geen bewoning in het plangebied heeft plaatsgevonden. Resten uit de nieuwe tijd worden dan ook niet verwacht in het plangebied.

3 Veldonderzoek

3.1 Methode

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) bestond uit een verkennend booronderzoek. De gevolgde onderzoeksmethode voor het veldwerk is bepaald op basis van de geldende richtlijnen. Het veldonderzoek is uitgevoerd in twee dagen, op 20 en 21 juli 2020.

Het verkennend veldonderzoek had tot doel het verkrijgen van inzicht in de bodemgesteldheid, de mate van bodemverstoring en de diepteligging van het verwachte archeologische niveau in het plangebied. Daarmee wordt de gespecificeerde archeologische verwachting getoetst en waar nodig aangepast en kunnen uitspraken worden gedaan over de gaafheid van archeologisch relevante niveaus.

Daartoe zijn 42 boringen zo optimaal mogelijk verspreid geplaatst (figuur 5). Er is geboord tot maximaal 170 cm -mv met een Edelmanboor (7 cm) en een gutsboor (3 cm). De boringen zijn tijdens het veldwerk lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) digitaal beschreven in het boorbeschrijvingssysteem van RAAP (Deborah3; zie bijlage 2) en met behulp van RTK-GPS ingemeten. Van alle boringen is de hoogte bepaald met behulp van RTK-GPS.

Het opgeboorde materiaal is in het veld door middel van verbrokkeling en versnijding gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals houtskool, vuursteen, aardewerk, metaal, bot, verbrande leem en fosfaatvlekken).

3.2 Resultaten

3.2.1 Veldwaarnemingen

Het plangebied bestaat uit vlak wei- en akkerland. Het terrein is duidelijk geëgaliseerd. In het maïsveld (centraal deel plangebied) is een onderscheid zichtbaar in meer en minder humeus materiaal aan het oppervlak. Het minder humeuze materiaal geeft de locatie aan van een afgetopte verhoging. De locatie van de verhoging komt overeen met de verhoging die op het AHN is waargenomen (zie paragraaf 2.2).

3.2.2 Geologie en bodem

De bodemopbouw varieert binnen het plangebied. De bodem bestaat uit een meest dunne bouwvoor van 20 tot 30 cm dik, met uitschieters tot 55 cm dikte. De bouwvoor bestaat uit zwak siltig, zwak humeus bruingrijs zand. Onder de bouwvoor bevindt zich doorgaans een recent verstoorde laag van zwak siltig zand. Deze laag is weliswaar door (diep)ploegen en bioturbatie verstoord, maar het is in tegenstelling tot de bouwvoor niet een homogeen geheel geworden. In enkele boringen zijn duidelijk de restanten van een podzolbodembodem zichtbaar met roodbruine, bruine, oranje en gele inclusies in de overwegend bruingele of grijsgele laag. De verstoorde laag varieert in dikte van enkele tot vele decimeters dikte. De einddiepte van de laag kan tot 120 cm -mv reiken. De grote variatie in de dikte van de verstoorde laag direct onder de bouwvoor en boven de onverstoorde lagen zijn waarschijnlijk een gevolg van egalisatie. Hierbij kregen de laagste delen een dikke (ingeschoven) verstoorde laag en het hoger gelegen deel een dunnere verstoorde laag. Onder het verstoorde pakket bevindt zich de natuurlijke bodem.

In de boringen 1, 3, 5, 11 t/m 13, 15, 21 t/m 23, 25 en 40 t/m 42 betreft het een pakket beekafzettingen

bestaande uit zand (verspoeld dekzand), klei-, leem- en veenlagen. Onder dit pakket en in de overige boringen direct onder de bouwvoor/verstoorde laag bevindt zich dekzand op een diepte variërend van 0,2 tot 1,4 m -mv (zie figuur 5) ofwel 0,74 tot 1,9 m -NAP.

Aan de oostzijde van het plangebied ligt een zone (rood gekleurd op figuur 5) waar deels intacte podzolhorizonten (EB-, B- en BC-horizonten) aanwezig zijn. In boringen 8, 16, 17, 18, 26, 28, 29 en 30 is een deel van een (E)B-horizont aanwezig. In boringen 19 en 27 is de BC-horizont nog aanwezig. In alle 42 boringen bestaat de onderste opgeboorde laag uit de onverstoorde C-horizont (dekzand). Binnen de C-horizont is enige variatie aanwezig. Buiten de oostelijke zone met de boringen waar podzolrestanten zijn aangetroffen en waar klaarblijkelijk bodemvorming heeft plaatsgevonden, vertoont het grootste deel van de boringen een geel-grijze of grijs-gele zwak siltige C(g)-horizont. De zandkorrels in deze laag hebben als gevolg van de hoge grondwaterstand vrijwel nergens een roest laag gekregen om een gele bodemkleur te creëren, maar de laag is wel iets roestig. In de zone waar wel bodemvorming heeft plaatsgevonden, is de C-horizont wel geelkleurig. Aan de zuidzijde van het plangebied is in boringen 31 t/m 39 een C-horizont aangetroffen die bestaat uit 'schoon' (roestloos) zwak siltig grijs dekzand. In deze zone liggen zes boringen waar in de C-horizont hout- of plantenresten zijn aangetroffen (boringen 32 t/m 34 en 36 t/m 38). De afwezigheid van roest en de aanwezigheid van plant- en houtresten wijzen op een milieu dat natter is dan in de rest van het plangebied.

3.2.3 Archeologische indicatoren

Tijdens het veldonderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Let wel, het onderzoek betrof een verkennd booronderzoek en had ook niet tot doel archeologische vindplaatsen op te sporen, aangezien de boordichtheid en boordiameter hiertoe ontoereikend waren.

3.3 Archeologische relevantie

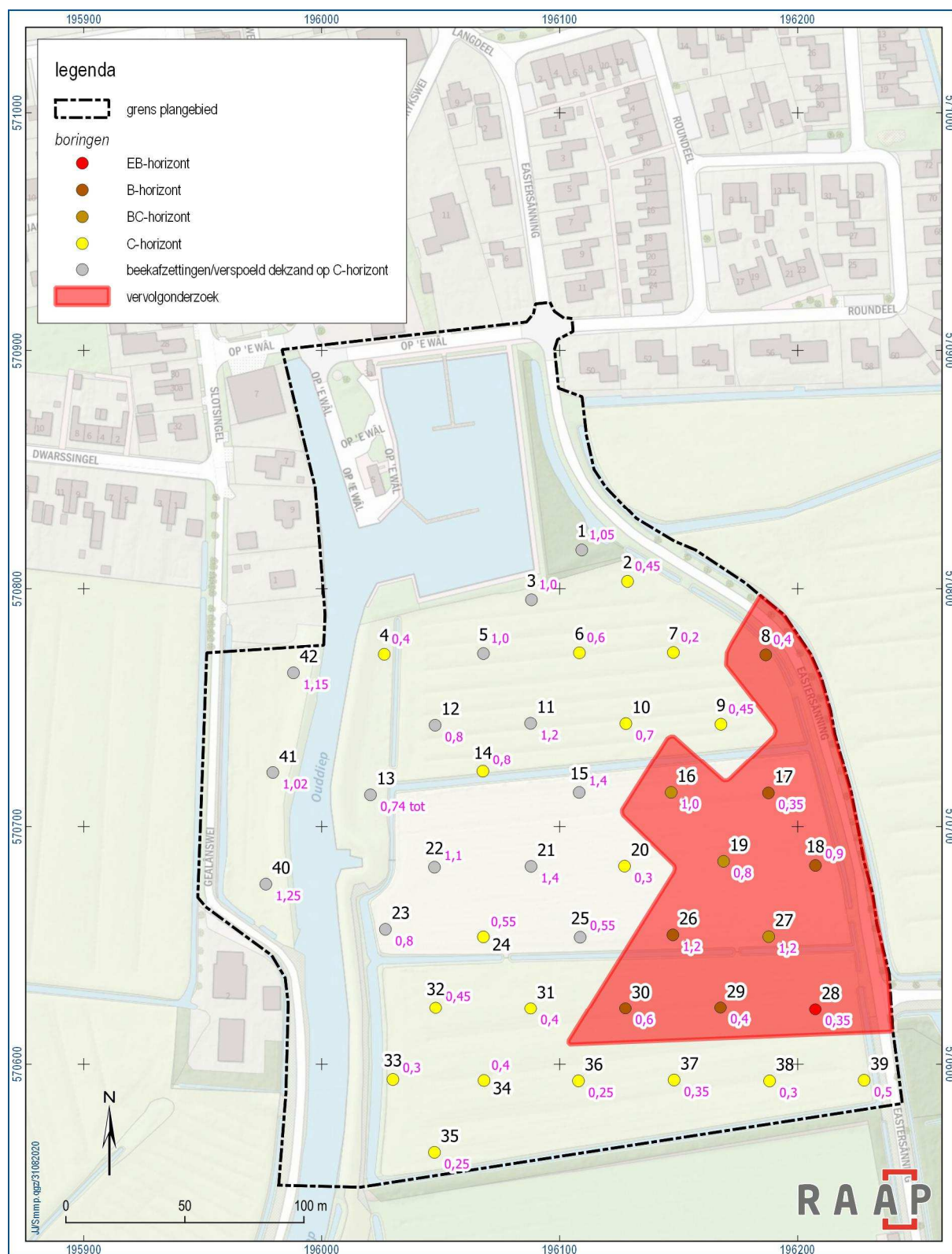
Het plangebied kan op basis van de resultaten van het booronderzoek worden opgedeeld in verschillende delen.

Het oostelijke deel van het plangebied vertoont een deels intacte podzol in het dekzand. In deze zone heeft in tegenstelling tot de rest van het plangebied bodemvorming plaatsgevonden. In de natte omgeving van de vlakvaaggronden was dit alleen mogelijk op een dekzandkop/-rug. Op het AHN is een rug goed zichtbaar. Dergelijke dekzandruggen nabij water waren aantrekkelijke vestigingslocaties. Hoewel de top van het oorspronkelijke podzolkpakket is verdwenen, kunnen zich in het resterende deel van de dekzandrug waar zich nog een E-, B- of BC-horizont bevindt nog archeologische waarden bevinden (rood gekleurde zone op figuur 5).

Het noordoostelijke deel van het plangebied vertoont een vlak terrein met een A-C profiel met een licht roestige C-horizont die overeenkomt met vlakvaaggronden. Het terrein is geëgaliseerd waarbij de top van het oorspronkelijke dekzand is verstoord. De archeologisch verwachting voor dit deel is laag.

Het zuidelijke deel van het plangebied vertoont een A-C profiel met een C-horizont zonder roestvorming en met plant- en houtresten. Er heeft geen bodemvorming plaats gevonden. Dit wijst op een natter milieu dan het overige deel. Dit komt overeen met het beeld van het AHN, het is het laagst gelegen deel van het plangebied. Deze zone lijkt tevens te zijn geëgaliseerd. Samenvattend betekent dit dat de kans op het aantreffen van intacte archeologische waarden hier zeer klein is.

In het (noord)westelijke deel van het plangebied wordt het dekzand (C-horizont) afgedekt door een pakket beekafzettingen bestaande uit zand (verspoeld dekzand) met klei-, leem- en veenlagen. Het pakket is ontstaan door overstromingen vanuit het Oude Diep. De oorspronkelijke top van het dekzand is waarschijnlijk weggespoeld. Eventueel aanwezige archeologische resten zullen hierbij zijn verdwenen. Ook voor dit deel van het plangebied geldt daarom een lage archeologische verwachting.

Figuur 5. Resultaten booronderzoek.

4 Conclusies en advies

4.1 Conclusie

Op grond van de onderzoeksresultaten en onder verwijzing naar de doelstellingen, kunnen de volgende uitspraken worden gedaan:

Van een intact veenniveau is geen sprake in het gehele plangebied. Het grootste deel van het veenpakket is tijdens de veenontginningen afgegraven en het restant van het veen dat meestal werd achtergelaten zal zijn opgenomen in de bouwvoor om die aan te rijken met humus. Er zijn geen aanwijzingen voor resten uit de middeleeuwen (veenterpjes e.d.) of nieuwe tijd aangetroffen in het plangebied.

Voor het grootste deel van het plangebied geldt dat het terrein is geëgaliseerd, terwijl het dekzand uit een A-C profiel bestaat waarin - vaak als gevolg van te natte omstandigheden - geen bodemvorming heeft plaatsgevonden. In het (noord)westelijke deel van het plangebied liggen beeksedimenten op een restant van het oorspronkelijke dekzandprofiel. De top van het dekzand is hier waarschijnlijk weggespoeld. Het grootste deel van het gebied was te nat voor landbouwnederzettingen. Bij gebrek aan verhogingen in het gebied worden ook geen resten van jagers-verzamelaars verwacht in dit deel van het plangebied.

In het oostelijke deel heeft wel bodemvorming (podzolvorming) plaatsgevonden in het dekzand en bevindt zich een verhoging in het landschap. Dit waren bij uitstek aantrekkelijke vestigingslocaties. Uit de grotendeels intacte podzolbodem die hier is aangetroffen, blijkt dat het sporenniveau en een deel van het vondstenniveau nog intact aanwezig is. In dit deel van het plangebied kunnen daarom goeddeels intacte archeologische resten uit de steentijd voorkomen.

4.2 Beantwoording onderzoeksvragen

- *Zijn de archeologisch relevante niveaus intact?*
Voor het grootste deel van het plangebied geldt dat er geen archeologische relevante niveaus (meer) aanwezig zijn. Alleen in het oosten van het plangebied bevindt zich een zone waar slechts de uiterste top van het dekzand verstoord is. Hier is het sporenniveau en een deel van het vondstenniveau nog intact aanwezig (rood gekleurd op figuur 5).
- *Heeft dat gevolgen voor de archeologische verwachting?*
De archeologische verwachting voor het deel van het plangebied met de podzolresten is middelhoog tot hoog voor resten uit de steentijd, de verwachting voor de rest van het plangebied is laag.
- *Zijn er aanwijzingen voor (grotere) archeologische nederzettingen?*
Aanwijzingen voor (grotere) archeologische nederzettingen zijn vooralsnog niet aangetroffen. Het onderzoek betrof echter een verkennend booronderzoek en had niet tot doel archeologische vindplaatsen op te sporen, aangezien de boordichtheid en boordiameter hiertoe ontoereikend waren. De aanwezigheid van archeologische resten kan op basis van dit onderzoek niet uitgesloten worden.
- *Is archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk?*

Voor de rood gekleurde zone op figuur 5, waar een deels intacte podzolbodem is aangetroffen, is vervolgonderzoek noodzakelijk (zie paragraaf 4.3)..

4.3 Advies

Op basis van de resultaten van het onderzoek blijkt dat in een deel (1,38 ha; rood gekleurd op figuur 5) van het plangebied (mogelijk) archeologische resten bedreigd worden door de voorgenomen bodemingrepen. Daarom wordt geadviseerd om de plannen hier zodanig aan te passen dat verstoring wordt voorkomen. Indien planinpassing niet mogelijk is, wordt geadviseerd in deze zone archeologisch vervolgonderzoek uit te voeren in de vorm van een karterend booronderzoek bestaande uit 20 megaboringen (diameter 15 cm) per ha. De boringen dienen te worden gezet tot minimaal 30 cm in de C-horizont waarbij het opgeboorde zand wordt gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 3 mm. Het zeefresidu wordt visueel gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren. In het overige deel van het plangebied wordt in het kader van de voorgenomen bodemingrepen geen archeologisch vervolgonderzoek aanbevolen. Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 5.10 van de Erfgoedwet aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

4.4 Tot slot

Dit rapport geeft (selectie)adviezen. Het is aan de bevoegde overheid, de gemeente Smallingerland, deze al dan niet over te nemen in de vorm van een (selectie)besluit.

Literatuur

Koomen, A.J.M. & G.J. Maas, 2004. Geomorfologische kaart Nederland (GKN). Achtergronddocument bij het landsdekkende digitale bestand. Alterra-rapport 1039, Wageningen.

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989. Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.

SIKB, 2016. Beoordelingsrichtlijn Archeologie. BRL SIKB 4000. SIKB, Gouda.

Weerts, H., J. Schokker, K. Rijdsijk & C. Laban, 2006. Geologische overzichtskaart van Nederland. TNO Bouw en Ondergrond, Utrecht.

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuren:

Figuur 1. Aanduiding plangebied. Inzet: ligging in Nederland (ster).	7
Figuur 2. Plangebied geprojecteerd op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN3).	11
Figuur 3. Overzichtskaart archeologische gegevens uit de directe omgeving van het plangebied.	13
Figuur 4. Plangebied geprojecteerd op verschillende topografische kaarten.	14
Figuur 5. Resultaten booronderzoek.	20

Tabellen:

Tabel 1. Administratieve gegevens.	8
Tabel 2. Overzicht van de bekende archeologische monumenten en archeologische vondstlocaties in en rond het plangebied.	12
Tabel 3. Overzicht van eerder archeologisch onderzoek in en rond het plangebied.	12
Tabel 4. Overzicht van de huidige situatie van het plangebied.	15
Tabel 5. De toekomstige situatie.	15

Bijlagen:

Bijlage 1. Tijdschaal	
Bijlage 2. Boorbeschrijvingen	

Bijlage 1. Tijdschaal

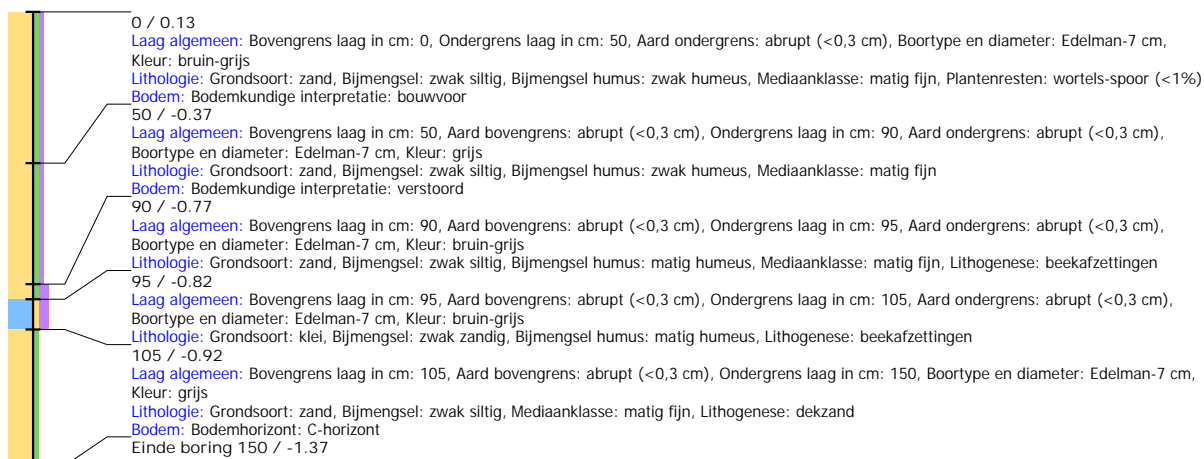
Archeologische perioden			
Tijdperk		Datering	
Recente tijd			
Nieuwe tijd	C	1945	
	B	1850	
	A	1650	
Middeleeuwen	Laat B	1500	
	Laat A	1250	
	Vroeg	D: Ottoonse tijd	1050
		C: Karolingische tijd	900
		B: Merovingische tijd	725
		A: Volksverhuizingstijd	525
Romeinse tijd	Laat	450	
	Midden	270	
	Vroeg	70 na Chr. 15 voor Chr.	
Prehistorie	IJzertijd	Laat	250
		Midden	500
		Vroeg	800
	Bronstijd	Laat	1100
		Midden	1800
		Vroeg	2000
	Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat	2850
		Midden	4200
		Vroeg	4900/5300
	Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat	6450
		Midden	8640
		Vroeg	9700
	Paleolithicum (Oude Steentijd)	Laat	12.500
		Jong B	16.000
		Jong A	35.000
Midden		250.000	
Oud			

label1_standaard_Archeologisch_RAAP_2014

Bijlage 2. Boorbeschrijvingen

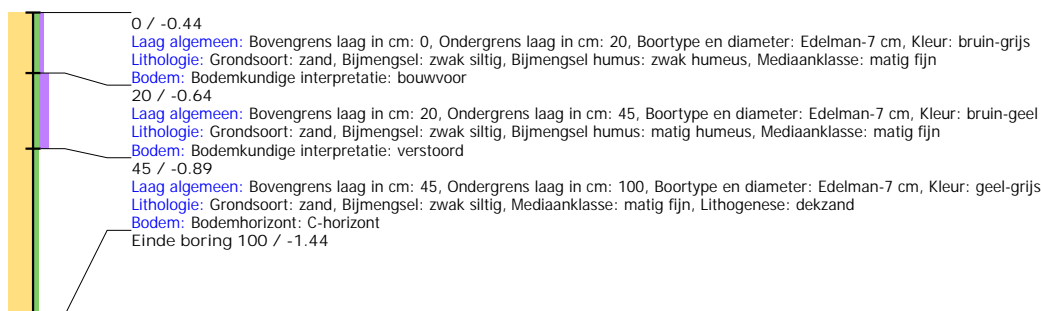
Boring: SMMP_1

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 1, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 21-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 150
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196109.263, Y-coördinaat in meters: 570816.14, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 0.133, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

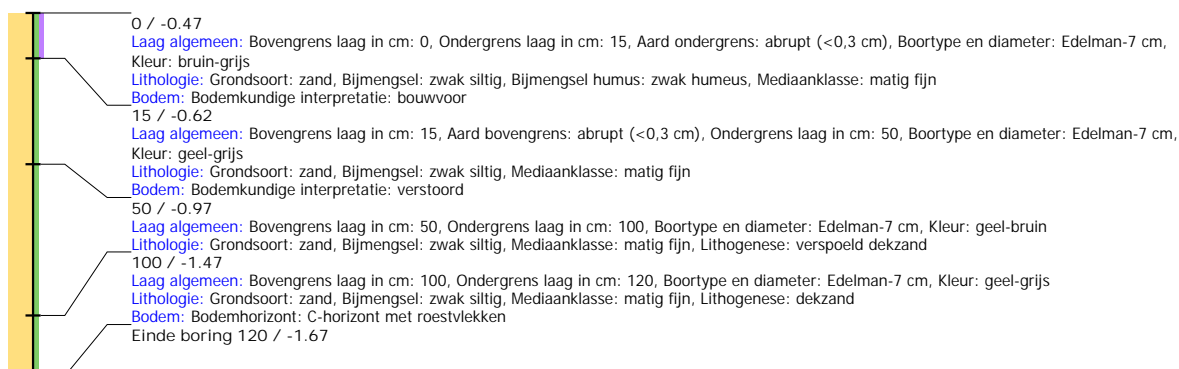
Boring: SMMP_2

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 2, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 21-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 100
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196128.514, Y-coördinaat in meters: 570802.998, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.436, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

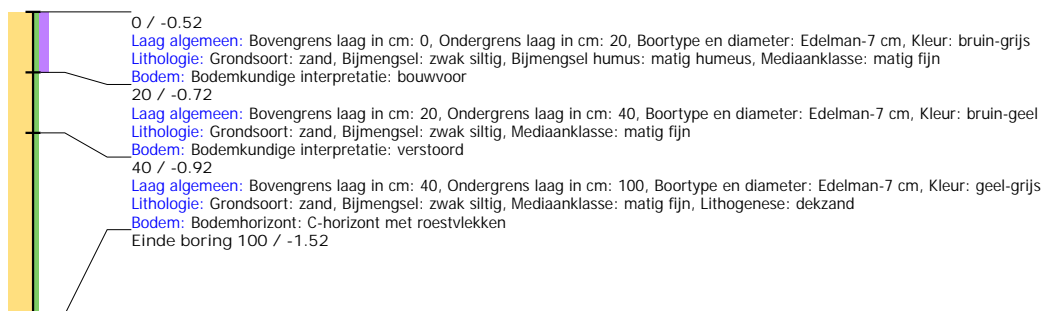
Boring: SMMP_3

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 3, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 21-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 120
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196088.131, Y-coördinaat in meters: 570795.29, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.47, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

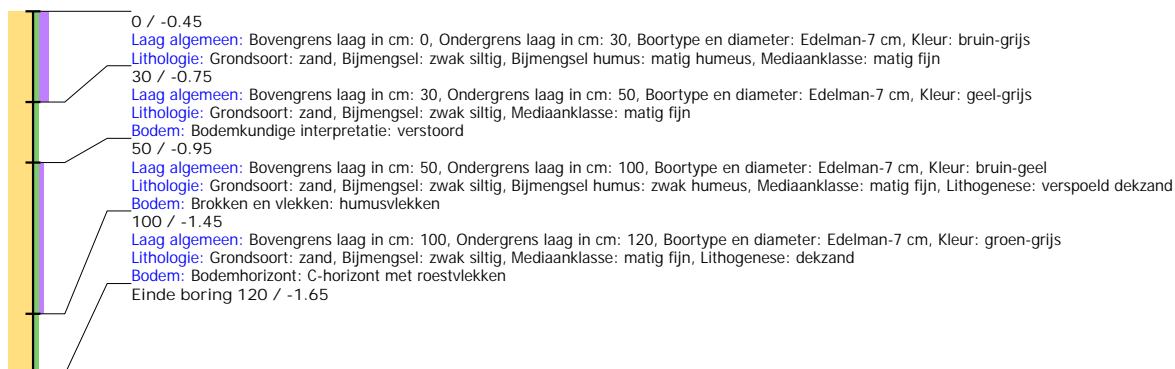
Boring: SMMP_4

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 4, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 21-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 100
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196026.271, Y-coördinaat in meters: 570772.486, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.521, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

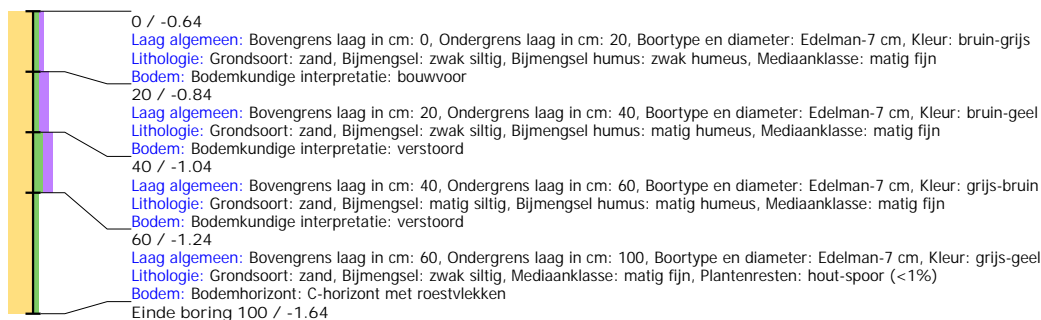
Boring: SMMP_5

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 5, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 21-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 120
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196067.955, Y-coördinaat in meters: 570772.781, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.453, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

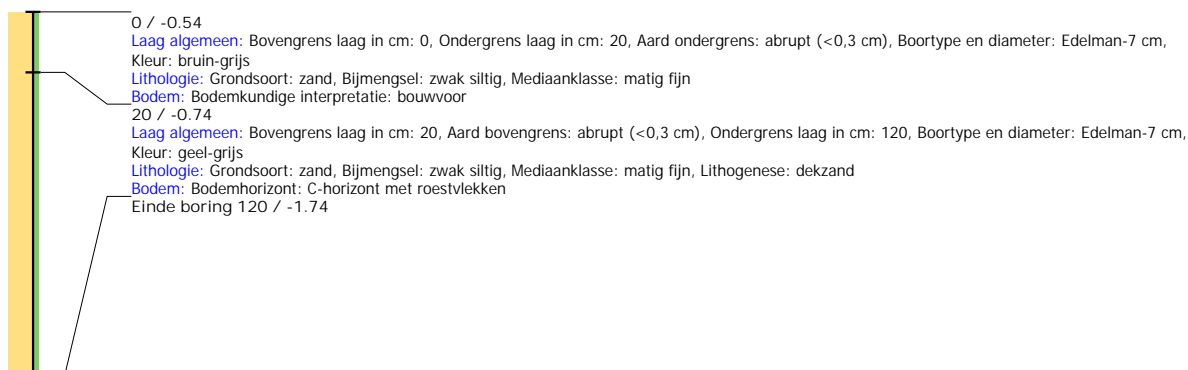
Boring: SMMP_6

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 6, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 21-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 100
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196108.292, Y-coördinaat in meters: 570773.096, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.643, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

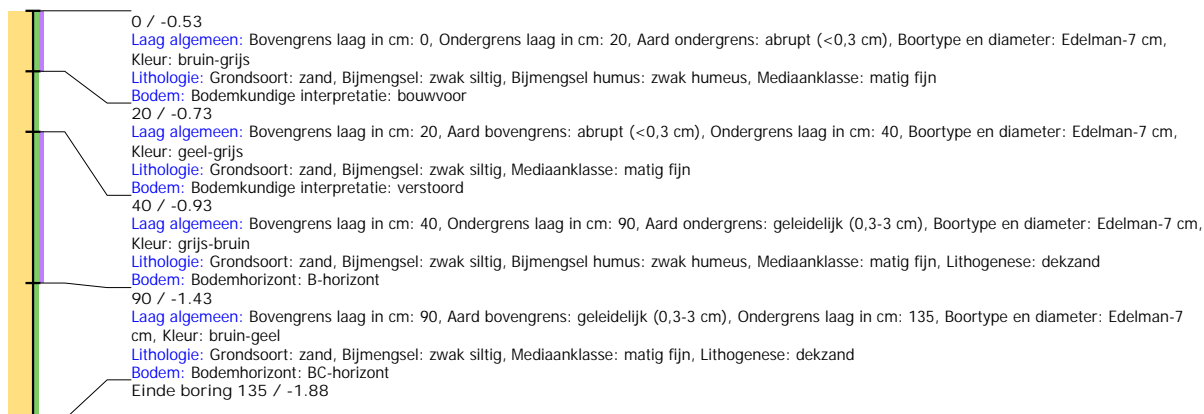
Boring: SMMP_7

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 7, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 21-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 120
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196147.774, Y-coördinaat in meters: 570773.256, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.544, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallingerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

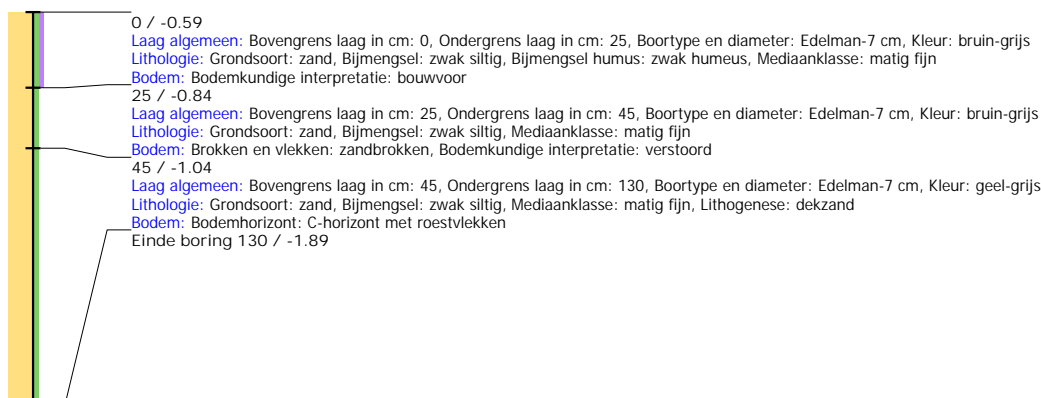
Boring: SMMP_8

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 8, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 21-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 135
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196186.608, Y-coördinaat in meters: 570772.228, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.526, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallingerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

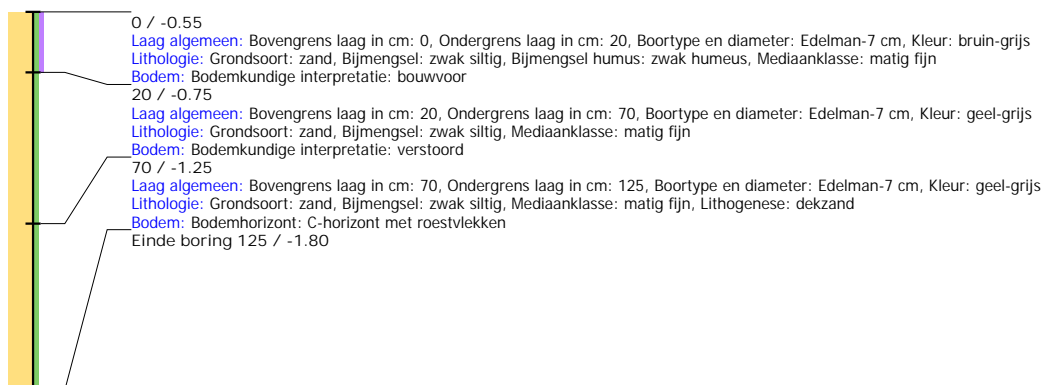
Boring: SMMP_9

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 9, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 21-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 130
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196167.77, Y-coördinaat in meters: 570743.173, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.586, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallingerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

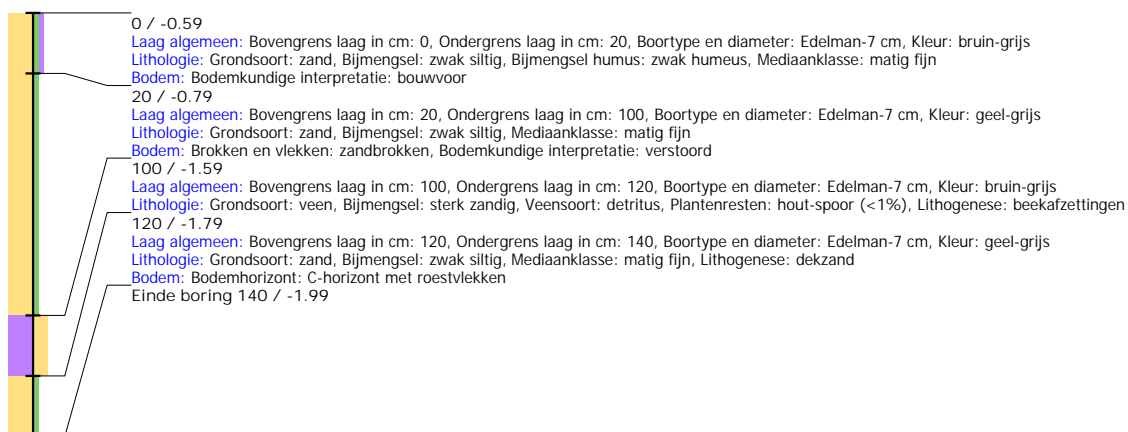
Boring: SMMP_10

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 10, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 21-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 125
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196127.81, Y-coördinaat in meters: 570743.483, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.554, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

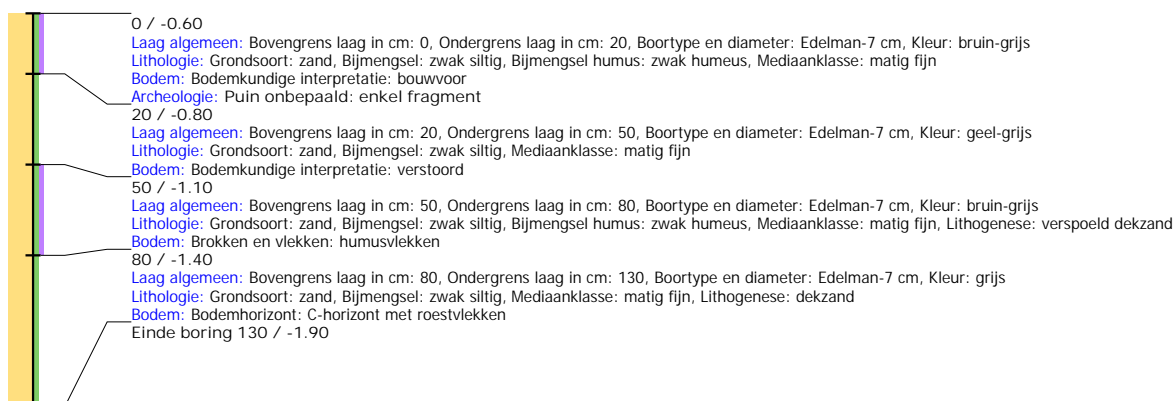
Boring: SMMP_11

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 11, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 21-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 140
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196087.781, Y-coördinaat in meters: 570743.584, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.587, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

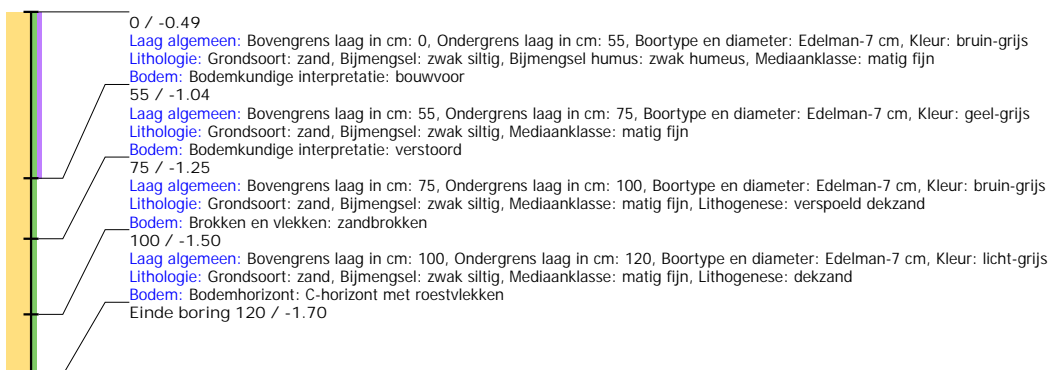
Boring: SMMP_12

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 12, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 21-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 130
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196047.647, Y-coördinaat in meters: 570742.796, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.598, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

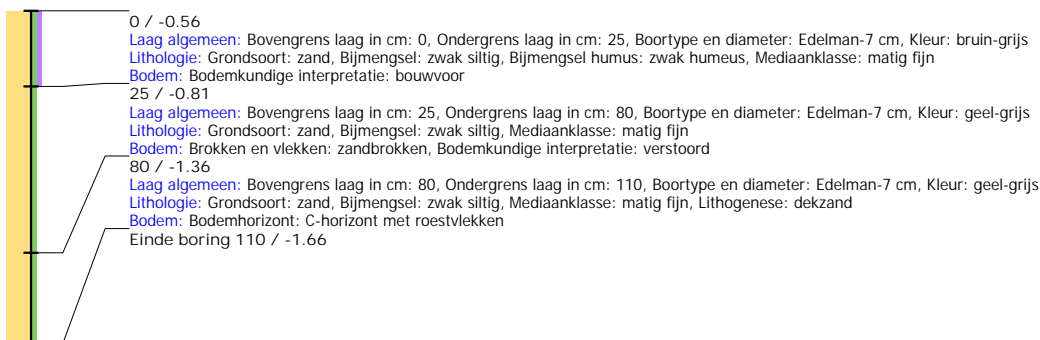
Boring: SMMP_13

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 13, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 21-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 120
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196020.49, Y-coördinaat in meters: 570713.281, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.495, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerlingland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

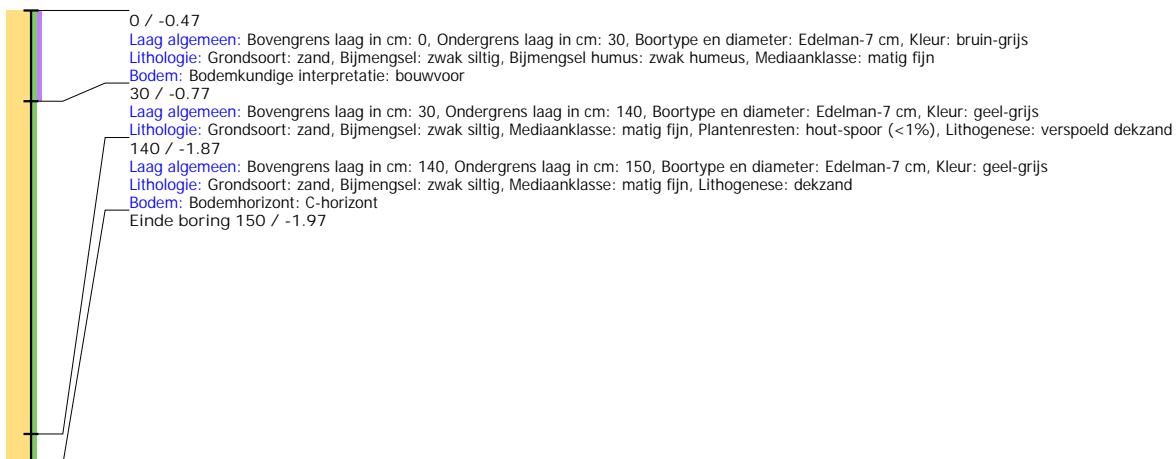
Boring: SMMP_14

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 14, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 21-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 110
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196067.732, Y-coördinaat in meters: 570723.218, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.561, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerlingland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

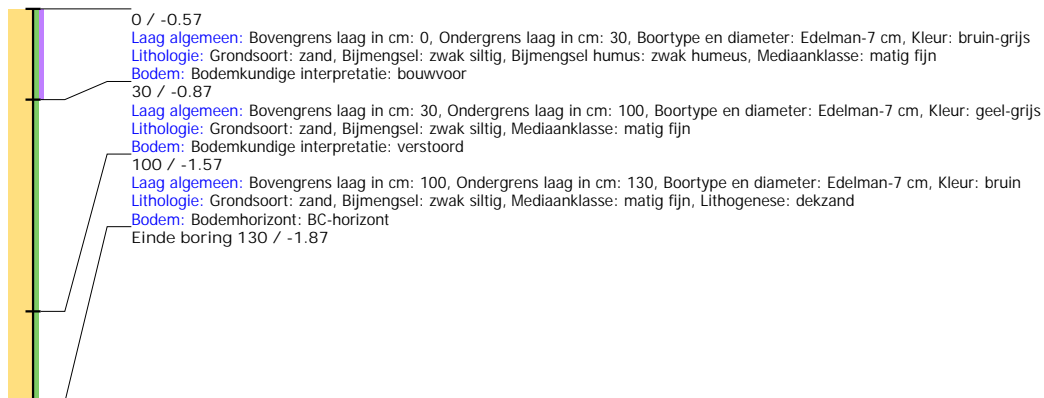
Boring: SMMP_15

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 15, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 21-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 150
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196108.189, Y-coördinaat in meters: 570714.289, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.466, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerlingland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

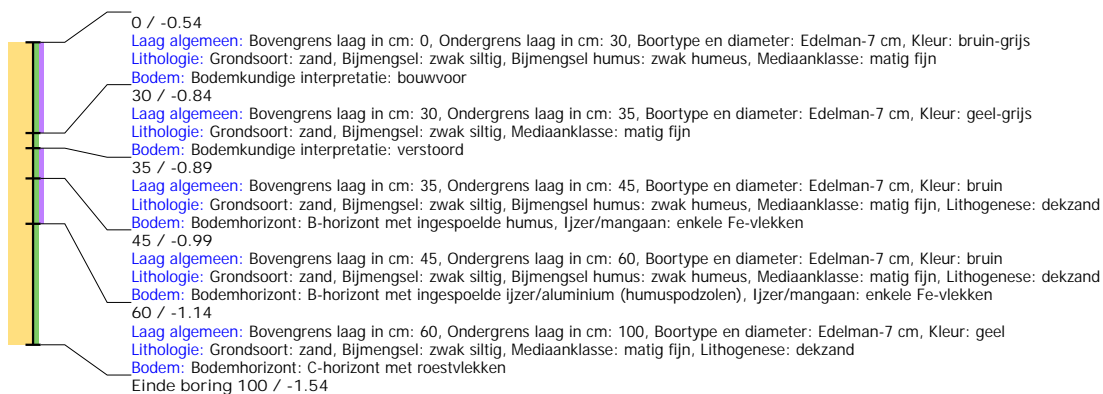
Boring: SMMP_16

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 16, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 21-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 130
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196146.836, Y-coördinaat in meters: 570714.318, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.573, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

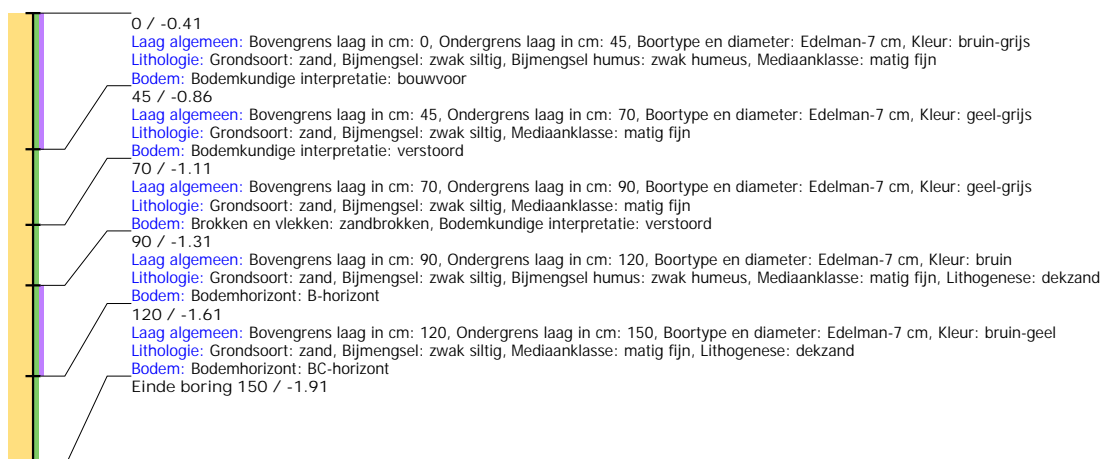
Boring: SMMP_17

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 17, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 21-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 100
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196187.714, Y-coördinaat in meters: 570714.08, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.544, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

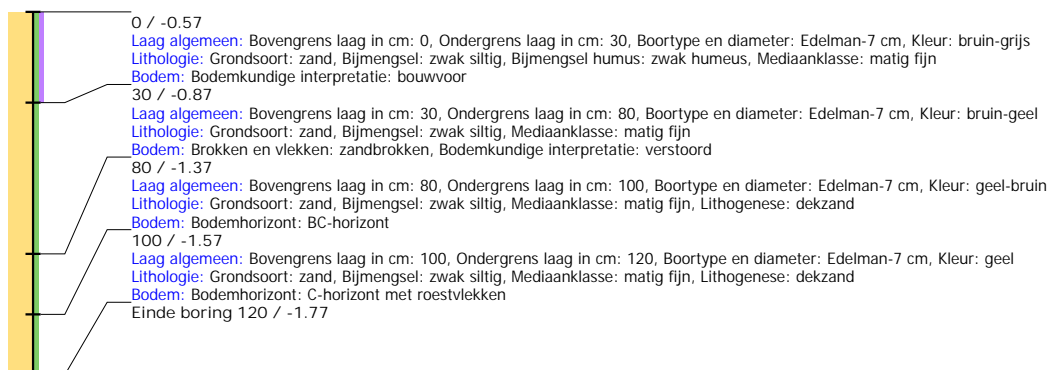
Boring: SMMP_18

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 18, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 21-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 150
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196207.477, Y-coördinaat in meters: 570683.625, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.407, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

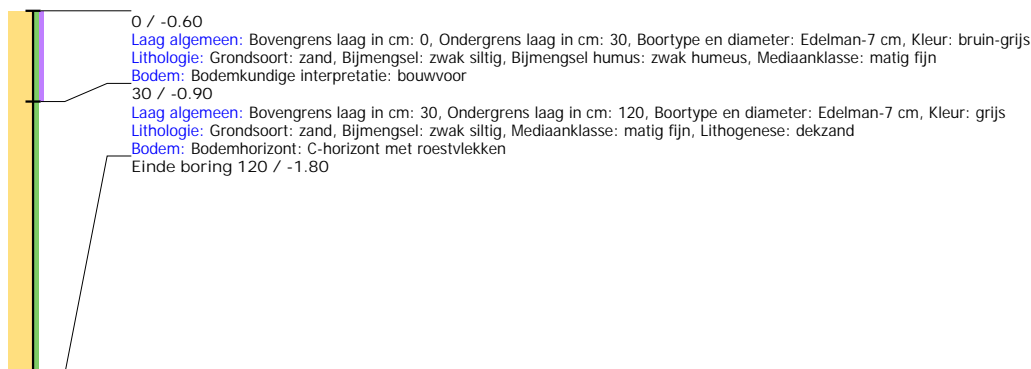
Boring: SMMP_19

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 19, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 21-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 120
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196168.875, Y-coördinaat in meters: 570685.36, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.568, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

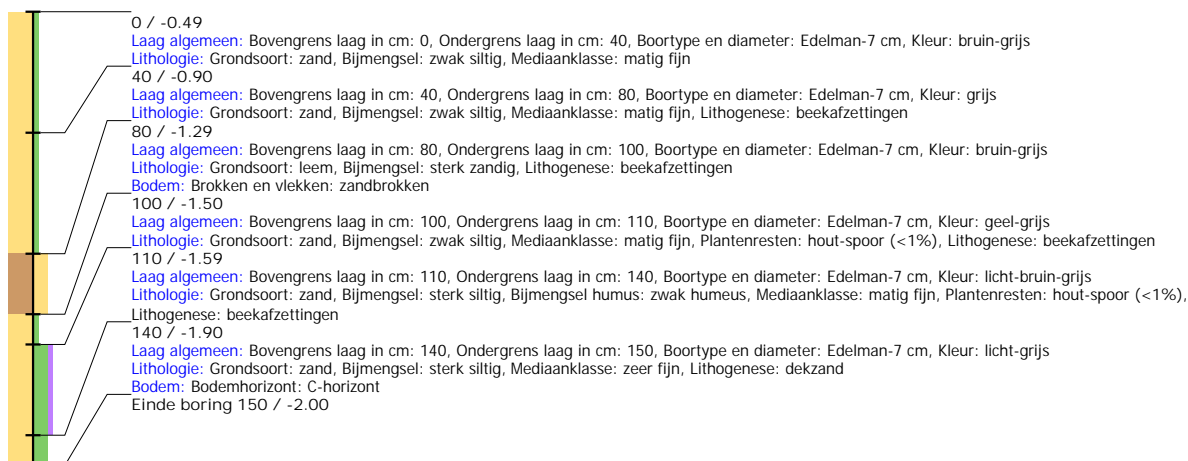
Boring: SMMP_20

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 20, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 21-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 120
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196127.259, Y-coördinaat in meters: 570683.336, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.6, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

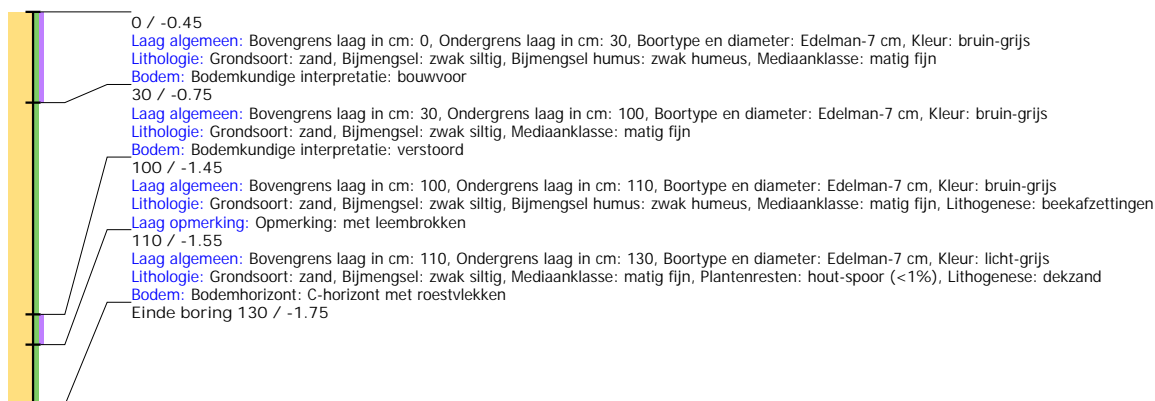
Boring: SMMP_21

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 21, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 21-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 150
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196087.948, Y-coördinaat in meters: 570683.237, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.495, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

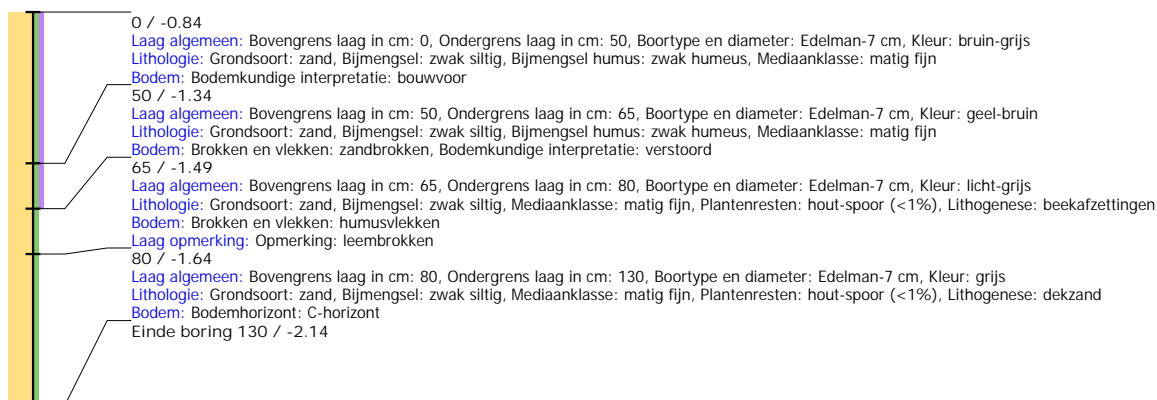
Boring: SMMP_22

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 22, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 21-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 130
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196047.356, Y-coördinaat in meters: 570682.884, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.452, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

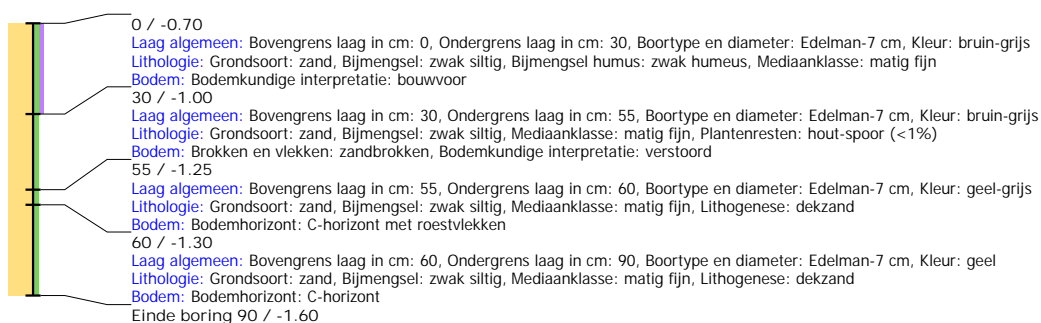
Boring: SMMP_23

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 23, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 21-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 130
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196026.742, Y-coördinaat in meters: 570656.808, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.844, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

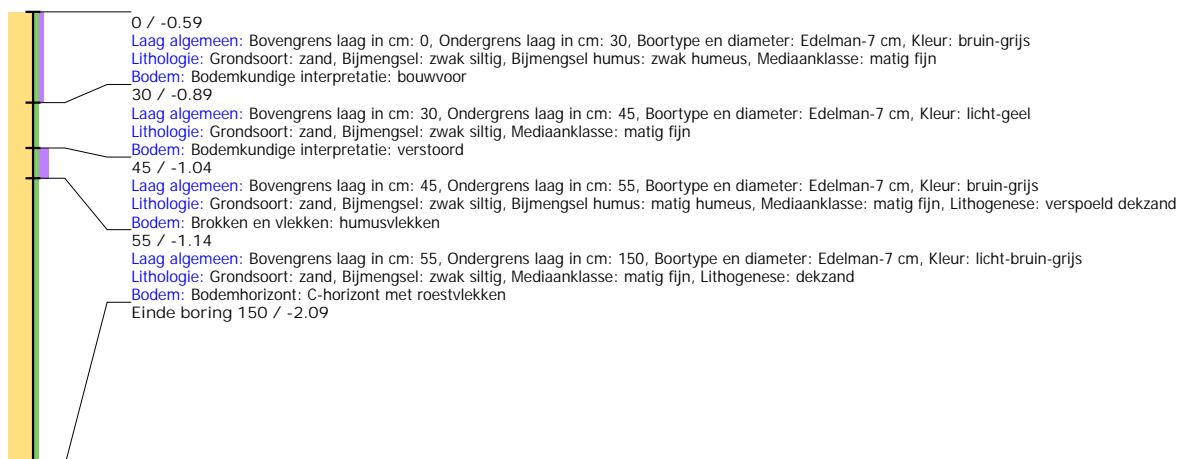
Boring: SMMP_24

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 24, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 21-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 90
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196067.932, Y-coördinaat in meters: 570653.625, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.705, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

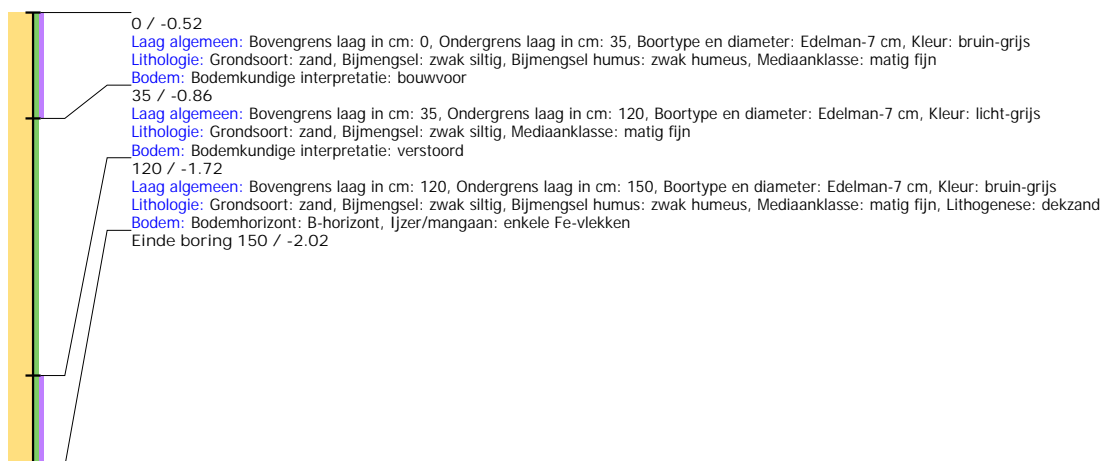
Boring: SMMP_25

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 25, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 21-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 150
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196108.599, Y-coördinaat in meters: 570653.47, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.59, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

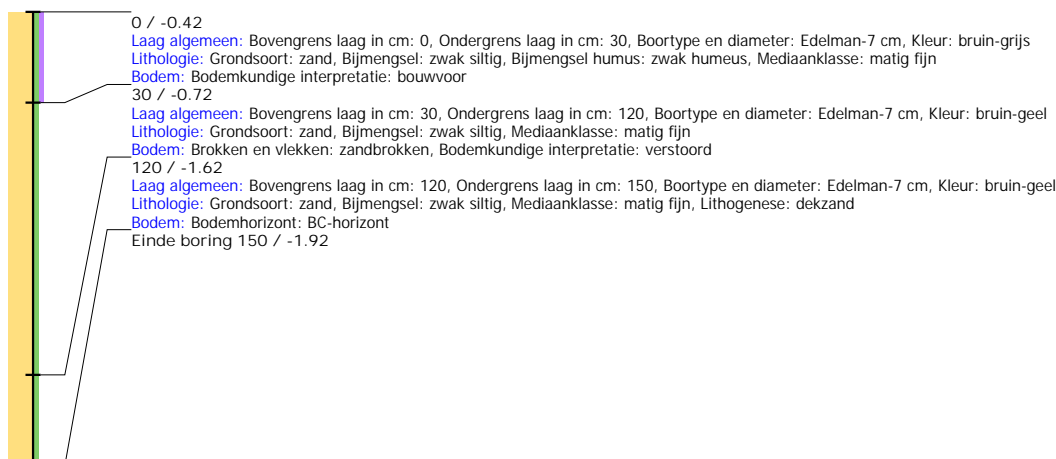
Boring: SMMP_26

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 26, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 21-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 150
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196147.571, Y-coördinaat in meters: 570654.468, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.515, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

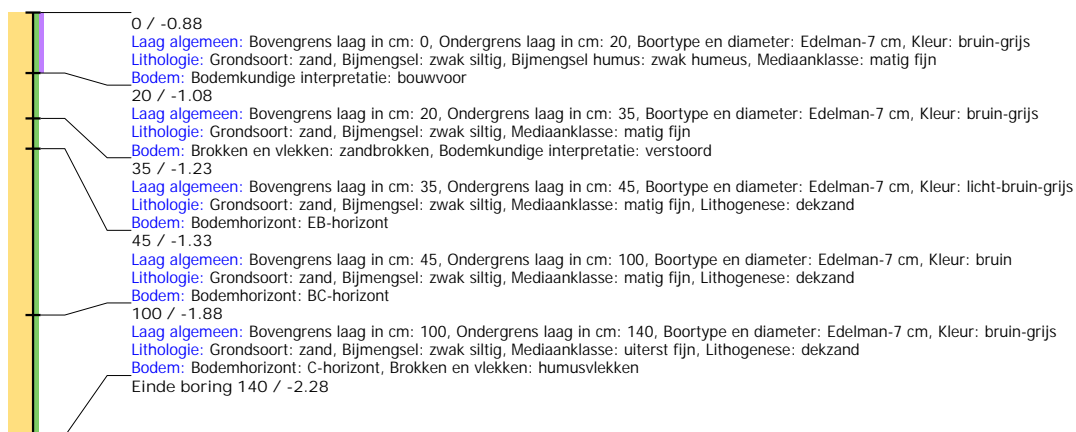
Boring: SMMP_27

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 27, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 22-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 150
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196187.867, Y-coördinaat in meters: 570653.733, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.422, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

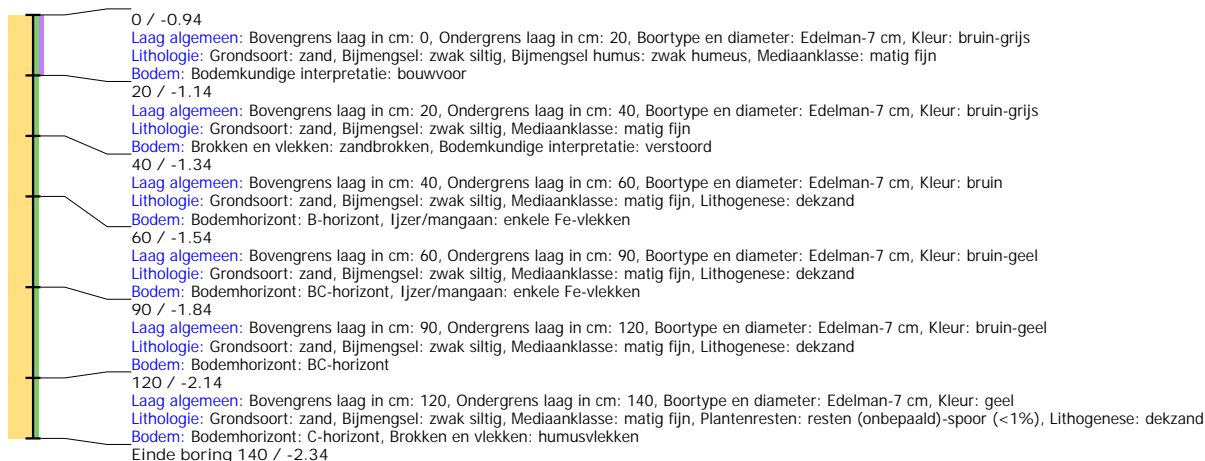
Boring: SMMP_28

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 28, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 22-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 140
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196207.425, Y-coördinaat in meters: 570623.059, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.881, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

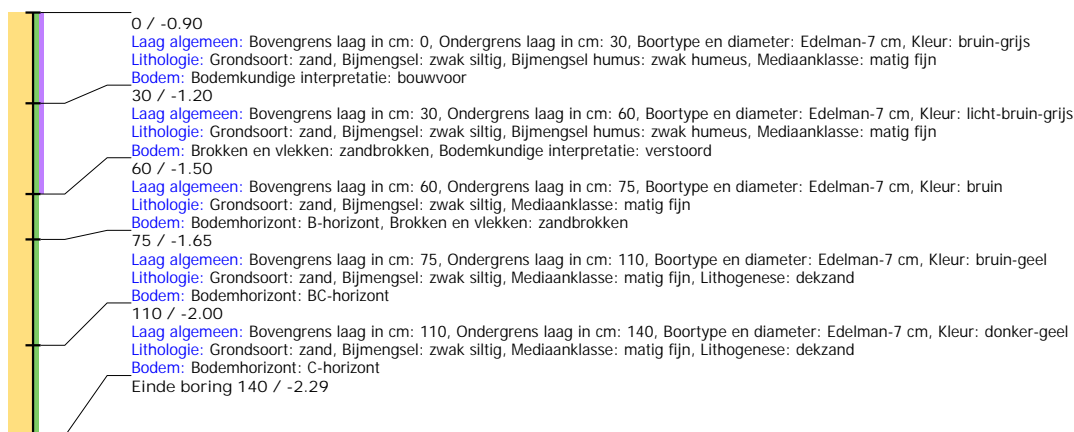
Boring: SMMP_29

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 29, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 22-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 140
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196167.579, Y-coördinaat in meters: 570623.783, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.944, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

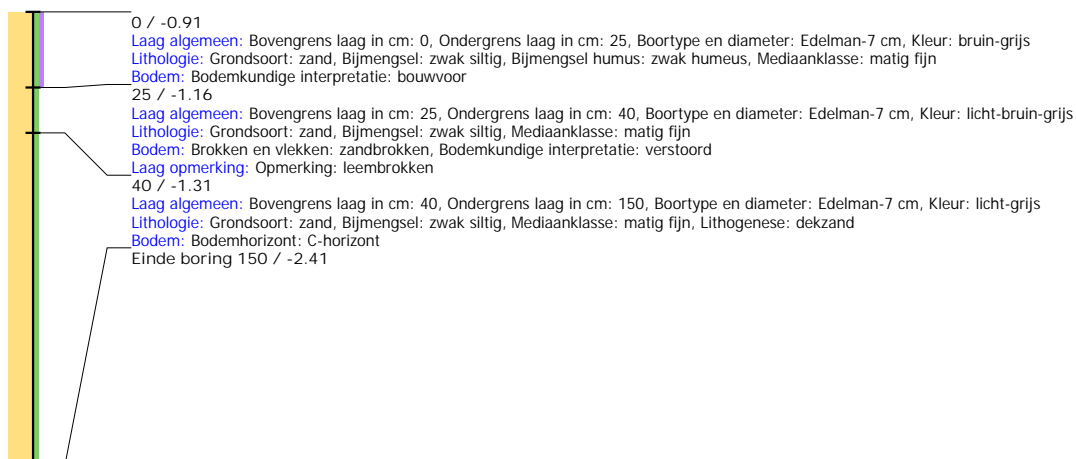
Boring: SMMP_30

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 30, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 22-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 140
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196127.621, Y-coördinaat in meters: 570623.467, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.895, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

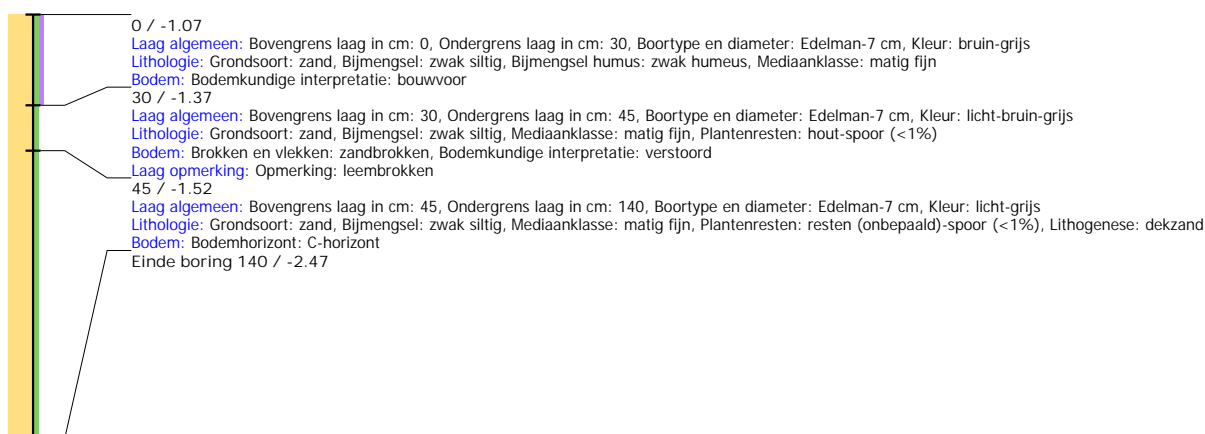
Boring: SMMP_31

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 31, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 22-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 150
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196087.793, Y-coördinaat in meters: 570623.42, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.908, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

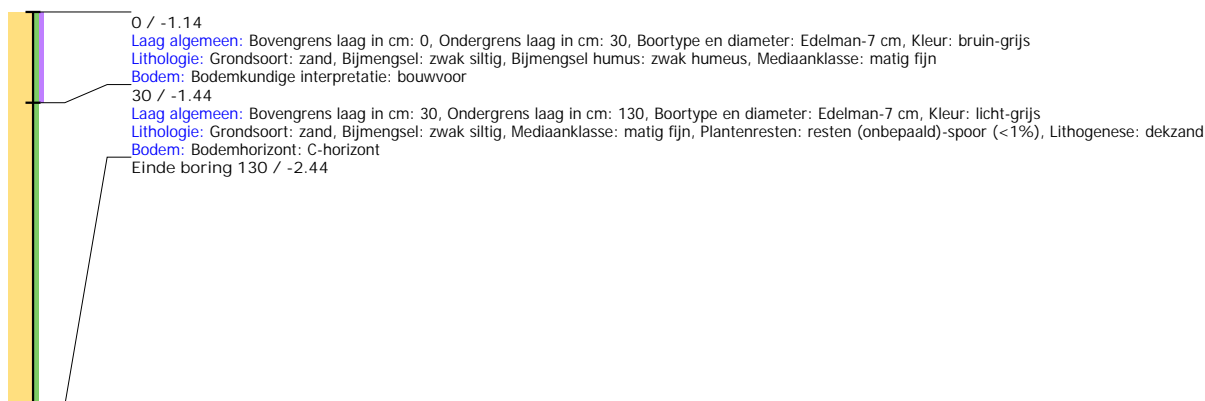
Boring: SMMP_32

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 32, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 22-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 140
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196047.874, Y-coördinaat in meters: 570623.697, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -1.074, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

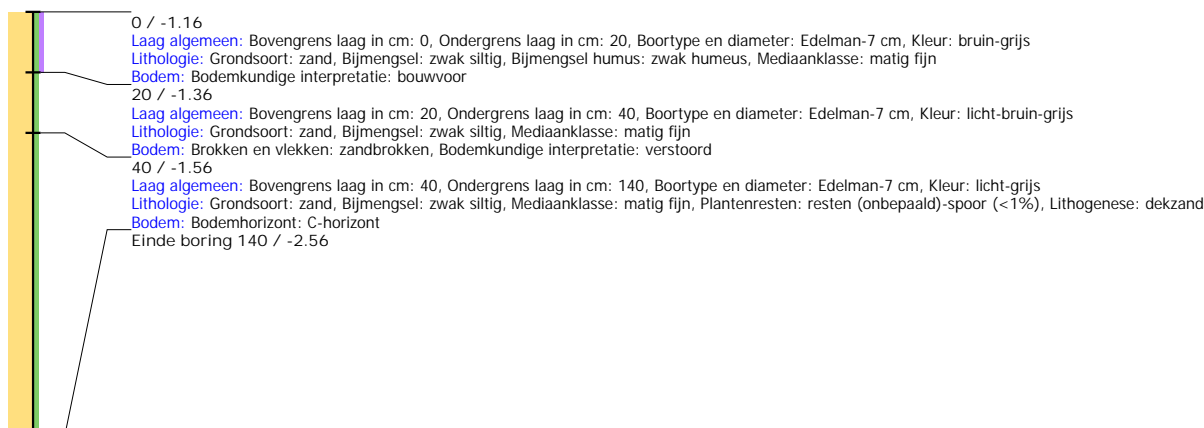
Boring: SMMP_33

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 33, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 22-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 130
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196029.913, Y-coördinaat in meters: 570593.516, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -1.139, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

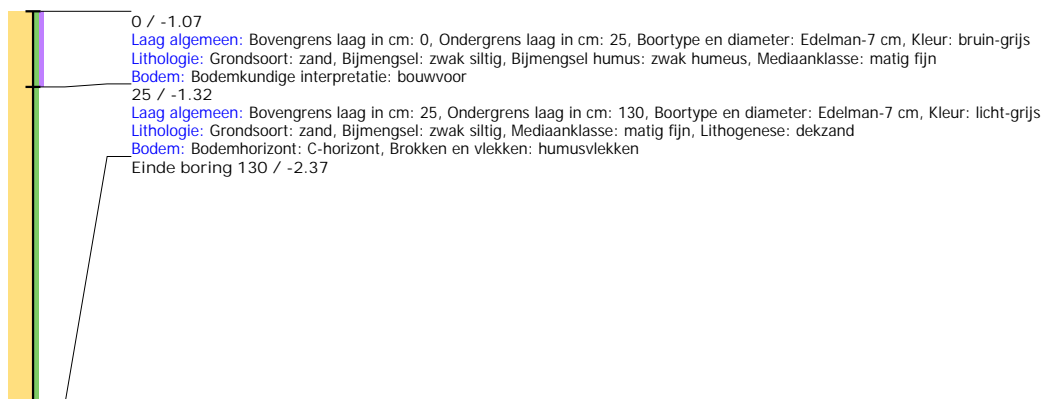
Boring: SMMP_34

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 34, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 22-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 140
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196068.204, Y-coördinaat in meters: 570593.089, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -1.164, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

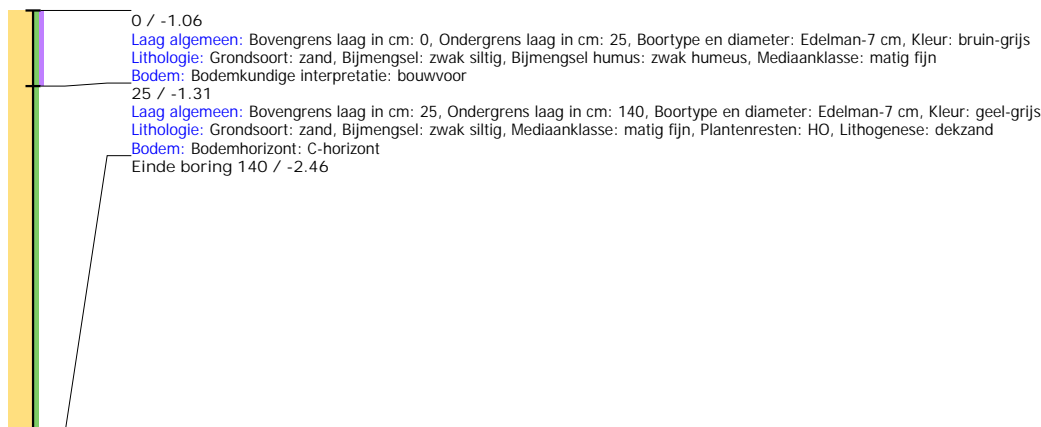
Boring: SMMP_35

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 35, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 22-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 130
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196047.355, Y-coördinaat in meters: 570563.009, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -1.07, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

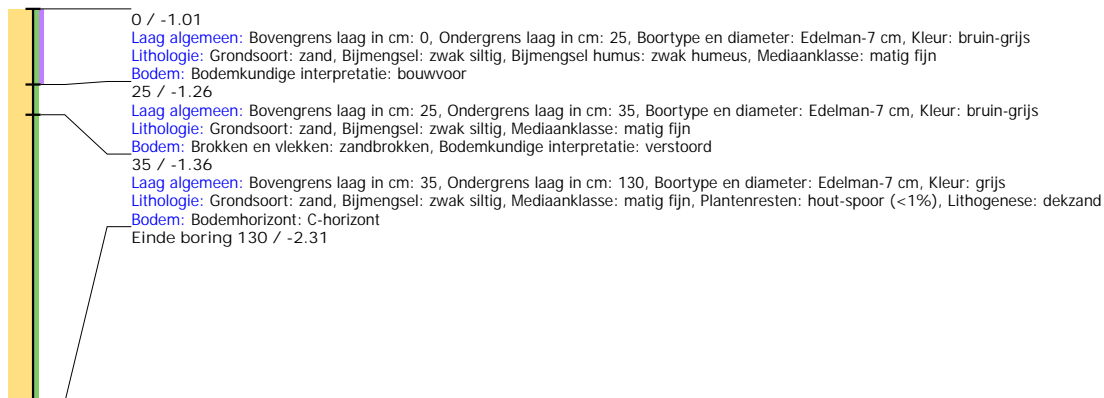
Boring: SMMP_36

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 36, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 22-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 140
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196107.881, Y-coördinaat in meters: 570592.937, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -1.06, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

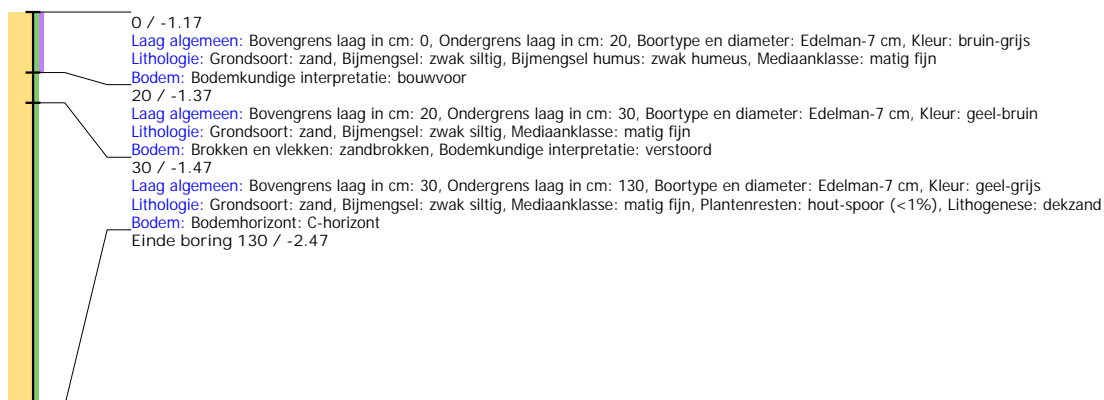
Boring: SMMP_37

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 37, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 22-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 130
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196148.079, Y-coördinaat in meters: 570593.297, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -1.01, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallingerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

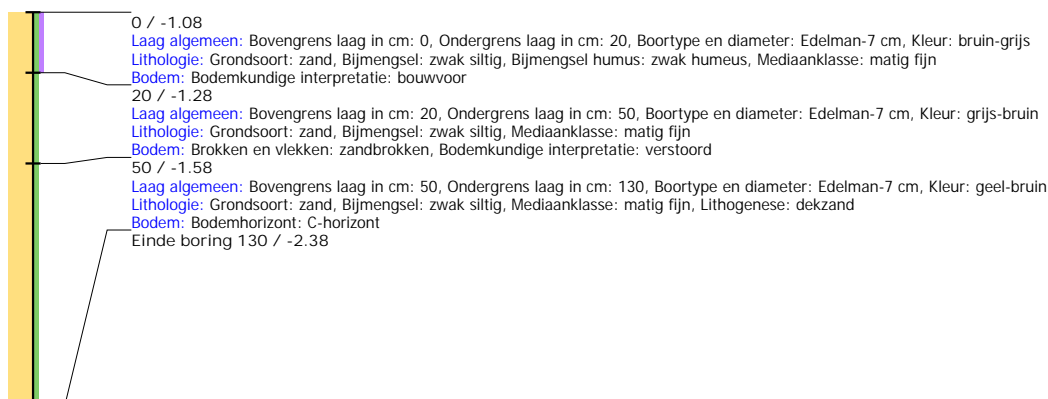
Boring: SMMP_38

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 38, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 22-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 130
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196188.191, Y-coördinaat in meters: 570592.914, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -1.169, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallingerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

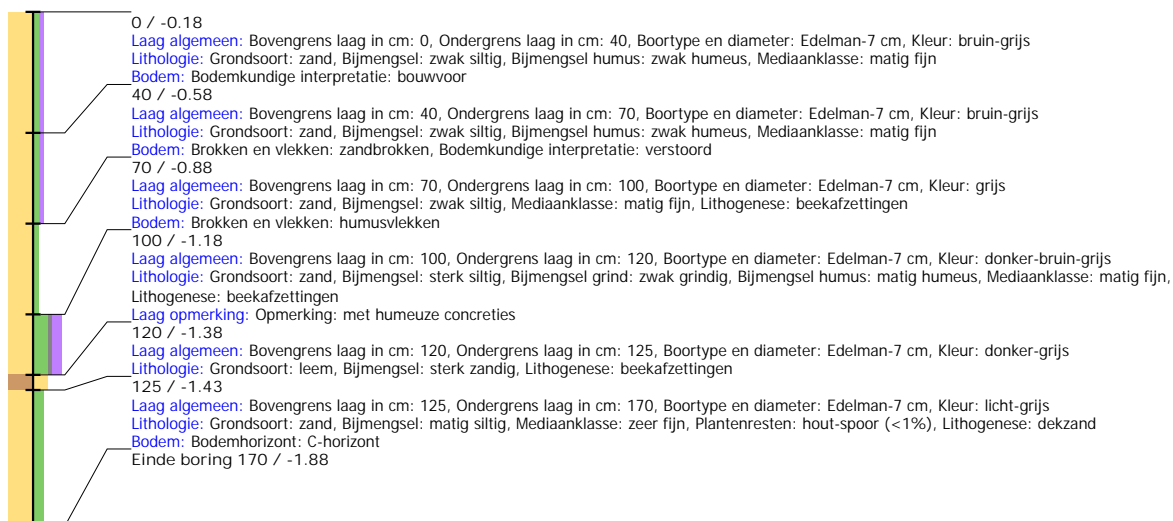
Boring: SMMP_39

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 39, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 22-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 130
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196227.952, Y-coördinaat in meters: 570593.196, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -1.076, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallingerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

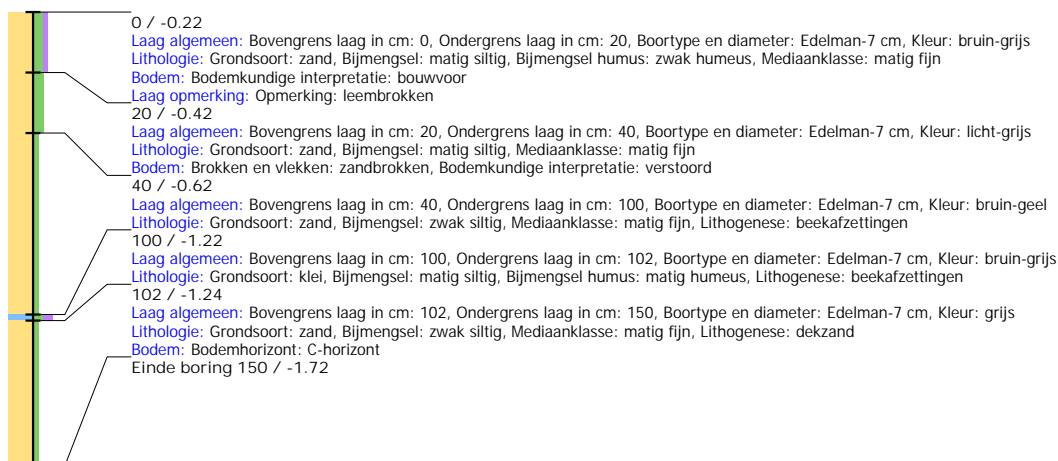
Boring: SMMP_40

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 40, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 22-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 170
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 195976.508, Y-coördinaat in meters: 570675.776, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.179, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

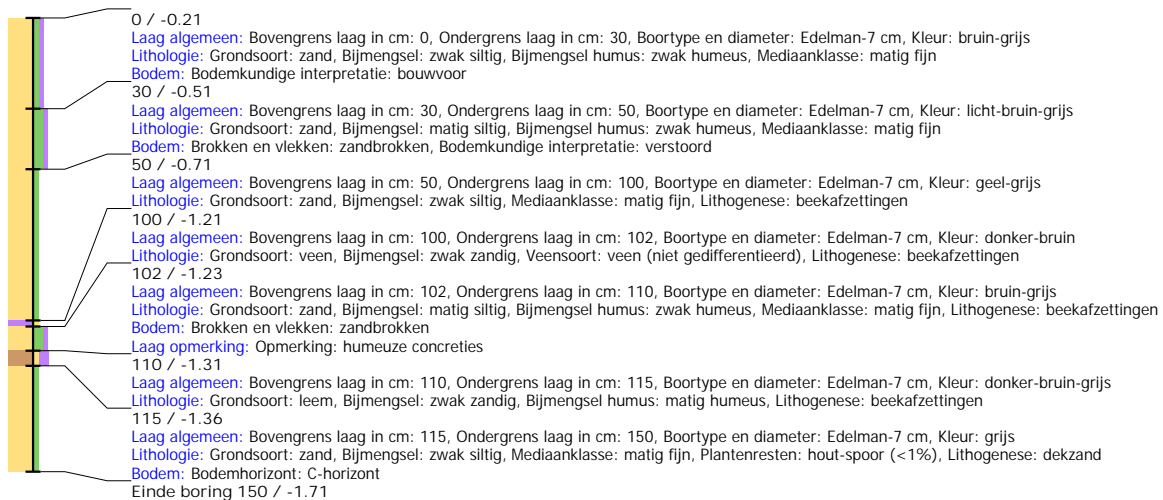
Boring: SMMP_41

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 41, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 22-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 150
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 195979.439, Y-coördinaat in meters: 570722.666, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.222, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

Boring: SMMP_42

Kop algemeen: Projectcode: SMMP, Boornummer: 42, Beschrijver(s): EA/MSL, Datum: 22-07-2020, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 150
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 195988.109, Y-coördinaat in meters: 570764.728, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.206, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallingerland, Opdrachtgever: BugelHajema, Uitvoerder: RAAP Noord

Bijlage 9 Archeologisch vervolgonderzoek

RAAP-RAPPORT 4869

Plangebied Oudega - Masterplan

Gemeente Smallingerland

Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend
veldonderzoek (karterend booronderzoek)

Archeologie | Cultuurhistorie | Erfgoed

Colofon

Titel: Plangebied Oudega - Masterplan, gemeente Smallingerland; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (karterend booronderzoek)

Versie: 02-12-2020

Auteur ██████████

Projectcode: SMMOU

Bestandsnaam: RAAPrap_4869_SMMOU_20201202

Autorisatie: ██████████

ISSN: 0925-6229

RAAP

Leeuwendseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

Telefoon: 0294-491 500

E-mail: raap@raap.nl

Website: www.raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2020

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Er is geen verklaring ontvangen van het bevoegd gezag omtrent goed- of afkeuring van het rapport.

Samenvatting

In opdracht van de provincie Fryslân heeft RAAP op 3 november 2020 een archeologisch vooronderzoek in de vorm van een inventariserend veldonderzoek (karterend booronderzoek) uitgevoerd voor het plangebied Oudega - Masterplan te Oudega in de gemeente Smallingerland. In het plangebied is de herontwikkeling van het gebied rondom en ten zuiden van de haven voorzien. Het onderzoek vond plaats in het kader van een nieuw bestemmingsplan.

Het onderzoek beperkte zich tot de delen van het plangebied waar in het vooronderzoek (Akkerman, 2020) podzolbodems zijn waargenomen; het onderzoeksgebied. Hierbinnen is veelal sprake van een (deels) intacte podzolbodem, maar aanwijzingen voor de aanwezigheid van een archeologische vindplaats ontbreken.

Op basis van de resultaten van dit onderzoek blijkt dat in het plangebied geen archeologische resten bedreigd worden. Daarom wordt in het kader van de voorgenomen planvorming geen vervolgstap uit het proces van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ) noodzakelijk geacht.

Inhoud

Samenvatting	3
Inhoud.....	4
1 Inleiding	5
1.1 Kader	5
1.2 Administratieve gegevens.....	7
1.3 Doel- en vraagstelling	7
2 Archeologische verwachting	8
3 Veldonderzoek	10
3.1 Methode	10
3.2 Resultaten	10
3.3 Archeologische relevantie	10
4 Conclusies en advies.....	12
4.1 Conclusie	12
4.2 Advies	12
4.3 Tot slot.....	12
Literatuur	13
Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen.....	14

1 Inleiding

1.1 Kader

Aanleiding

In opdracht van de provincie Fryslân heeft RAAP op 3 november 2020 een archeologisch vooronderzoek in de vorm van een inventariserend veldonderzoek (karterend booronderzoek) uitgevoerd voor het plangebied Oudega - Masterplan te Oudega in de gemeente Smallingerland (figuur 1). In het plangebied is de herontwikkeling van het gebied rondom en ten zuiden van de haven voorzien.

Het onderzoek vond plaats in het kader van een nieuw bestemmingsplan.

Juridisch en beleidskader

Het uitgangspunt voor dit onderzoek wordt gevormd door het wettelijk en beleidsmatig kader voor de ruimtelijke ordening en monumentenzorg. De provincie Fryslân en de gemeente Smallingerland zullen in samenspraak een besluit zal nemen over hoe om te gaan met de eventueel aanwezige archeologische waarden.

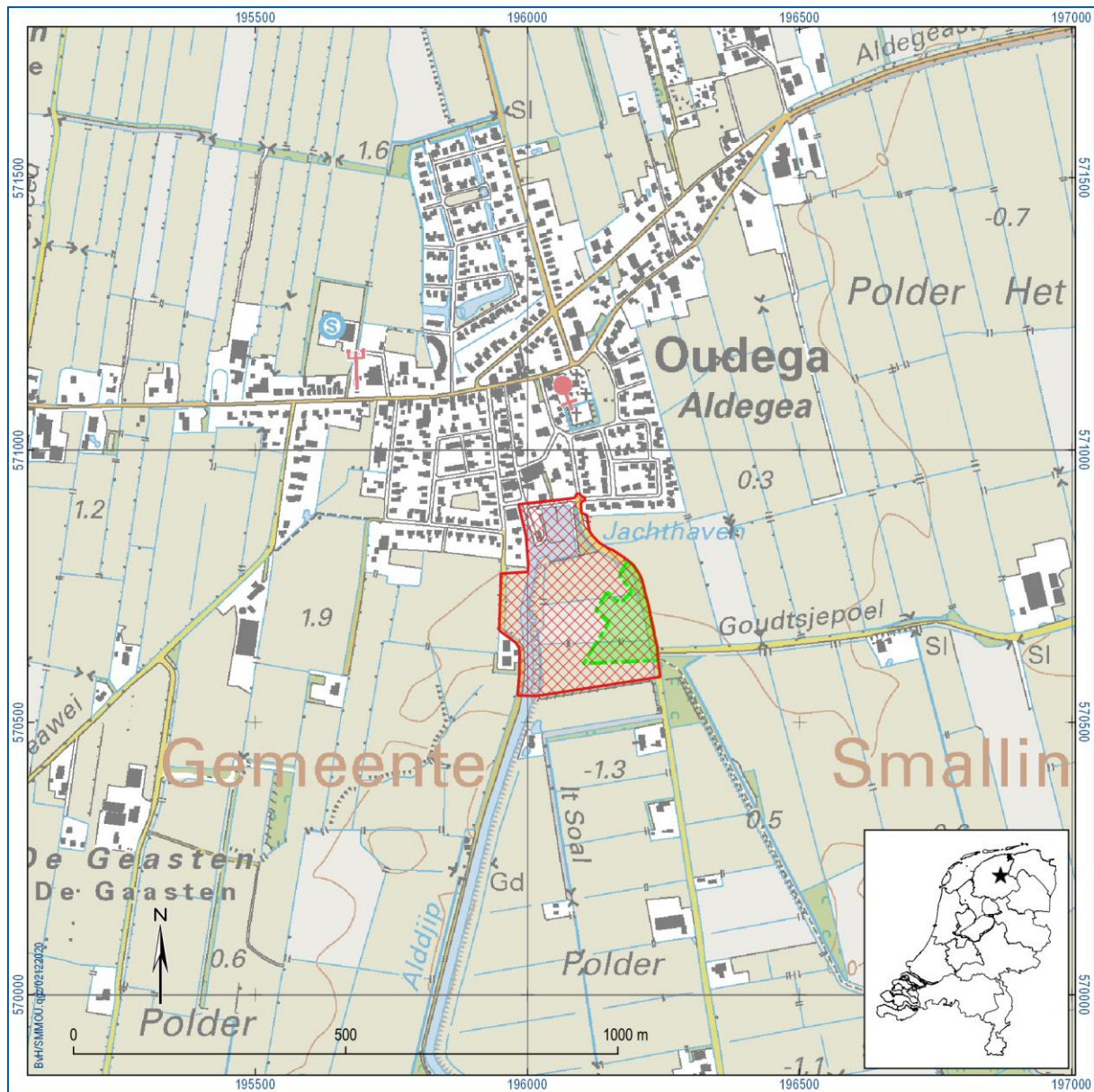
Binnen het plangebied is al een verkennend booronderzoek uitgevoerd (Akkerman, 2020). De provincie Fryslân heeft bepaald dat binnen het gedeelte waar nog minstens een B-horizont aanwezig is karterend onderzoek moet plaatsvinden (zie bijlage 2, deelgebied B). Dit gedeelte wordt aangeduid als onderzoeksgebied.

Kwaliteitsborging

De werkzaamheden zijn uitgevoerd onder certificaat BRL4000, conform artikel 5.4 van de Erfgoedwet. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep. De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 4.1), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), is door de minister aangewezen als norm.

RAAP is gecertificeerd voor de protocollen 4001 Programma van Eisen, 4002 Bureauonderzoek, 4003 Inventariserend veldonderzoek (landbodems), onderdelen proefsleuven en overig, alsmede 4004 Opgraven (landbodems).

Zie bijlage 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden.

Figuur 1. Aanduiding van het plangebied (rood) en het onderzoeksgebied (groen). Inzet: ligging in Nederland (ster).

1.2 Administratieve gegevens

Type onderzoek	Inventariserend veldonderzoek (karterend booronderzoek)
Opdrachtgever	Provincie Fryslân
Bevoegde overheid	Provincie Fryslân en gemeente Smallingerland
Plaats	Oudega
Gemeente	Smallingerland
Provincie	Fryslân
Centrumcoördinaten (X/Y)	196.080 / 570.710
Oppervlakte plan- en onderzoeksgebied	circa 7,47 ha en circa 1,38 ha
Afbakening plangebied	Tijdens onderhavig onderzoek is alleen het onderzoeksgebied onderzocht.
Onderzoeksperiode	3 november 2020
Uitvoerder	RAAP Noord
Projectleider	██████████
Projectmedewerkers	██████████ & ██████████
RAAP-projectcode	SMMOU
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer	4907080100
Beheer en plaats documentatie	RAAP regio Noord te Drachten en op termijn het provinciaal Depot, ARCHIS en E-Depot.

Tabel 1. Administratieve gegevens.

1.3 Doel- en vraagstelling

Het veldonderzoek (karterende fase) heeft als doel de verwachting te toetsen en eventuele archeologische vindplaatsen in kaart te brengen. Hiertoe zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

- Bevinden zich archeologische indicatoren (houtskool, vuursteen etc.) binnen het plangebied?
- Zijn er aanwijzingen voor (grotere) archeologische nederzettingen?
- Heeft dat gevolgen voor de archeologische verwachting?
- Is archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk?

2 Archeologische verwachting

In het vooronderzoek (Akkerman, 2020) is een archeologische verwachting opgesteld. De belangrijkste aspecten worden hier kort samengevat.

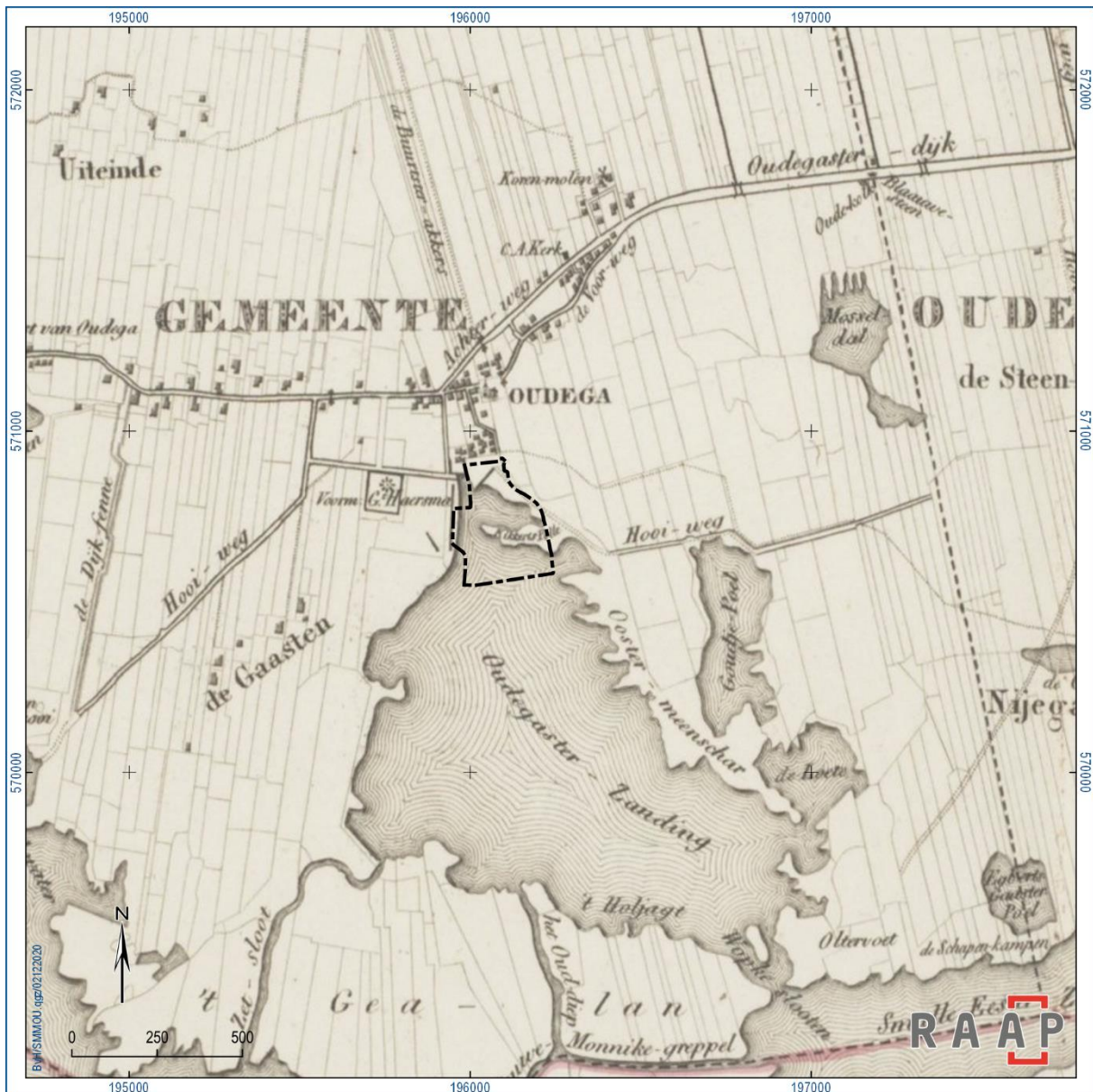
Het plangebied betreft een relatief laaggelegen dekzandgebied waarop vanaf de prehistorie bewoning kan hebben plaatsgevonden, maar waarvan tot op heden geen resten zijn aangetroffen.

Vindplaatsen uit de steentijd (paleolithicum t/m neolithicum) bevinden zich doorgaans op dekzandkoppen en kenmerken zich door een (oppervlakkige) concentratie van vuurstenen werktuigen en afval. De dekzandkoppen waarop resten uit deze periode zijn te verwachten, zijn als gevolg van recente egalisering mogelijk goeddeels verstoord. Hiermee kunnen ook eventueel aanwezige resten zijn verdwenen. Mogelijk is het oorspronkelijke reliëf ook al eerder als gevolg van dijk of oeverwaldoorbraak en golfslag van een zuidelijk gelegen meer aangetast.

Het plangebied kenmerkt zich door voornamelijk vlakvaaggronden, maar ook laarpodzolgronden en veldpodzolgronden. Deze gronden hebben een relatief hoge grondwaterstand en zijn als gevolg hiervan minder geschikt voor akkerbouw. Hierdoor worden archeologische resten vanaf de tijd van de eerste landbouwers minder waarschijnlijk, hoewel dekzandkoppen ook voor hen aantrekkelijk waren en de laag liggende grond als weide wel in gebruik konden worden genomen.

Vanaf de Middeleeuwen zijn in de omgeving van het plangebied nederzettingen gesticht. Oudega en Smalle Ee zijn hier voorbeelden van. Vanaf omstreeks de 10e eeuw vond veenontginning plaats, waardoor het maaiveld daalde. In de 12e eeuw vernatte het gebied dusdanig dat uiteindelijk een groot meer ontstond ten zuiden van Oudega; de Oudegaster Zanding (). Aan het begin van de 20e eeuw is dit meer drooggelegd. Vrijwel het gehele plangebied ligt binnen dit voormalige meer. Langs de westzijde loopt het Oude Diep; een natuurlijke beek die bij de drooglegging van het meer gekanaliseerd is. In de jaren '90 van de 20e eeuw is aan de noordzijde van het plangebied een haven gegraven.

Op basis van het historisch kaartmateriaal blijkt dat er in de nieuwe tijd geen bewoning in het plangebied heeft plaatsgevonden.

Figuur 2. Het plangebied geprojecteerd op de kaart van Eekhoff uit 1848..

3 Veldonderzoek

3.1 Methode

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) bestond uit een karterend booronderzoek, dat tot doel had de archeologische verwachting voor het plangebied te toetsen en eventuele archeologische vindplaatsen in kaart te brengen. Het onderzoek beperkte zich tot de delen van het plangebied waar in het vooronderzoek (Akkerman, 2020) podzolbodems zijn waargenomen; het onderzoeksgebied.

De gevolgde onderzoeksmethode voor het veldwerk is bepaald op basis van het voorschrift van de provincie (bijlage 2, deelgebied B). Voor het boorgrid is uitgegaan van een driehoeksgrid van 20 bij 25 m, wat neerkomt op 20 boringen per hectare. De boringen zijn gezet met een Edelmanboor (15 cm diameter), waarbij is geboord tot 30 cm in de C-horizont. Het opgeboorde zand is nat gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 3 mm. Het zeefresidu is met het blote oog gecontroleerd op archeologische indicatoren zoals vuursteen artefacten en houtskool.

In totaal zijn 24 boringen gezet (nummers 206 t/m 229; figuur 3). De boringen zijn tijdens het veldwerk lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) digitaal beschreven in het boorbeschrijvingssysteem van RAAP (Deborah3) en met behulp van RTK-GPS ingemeten, waarmee ook de maaiveldhoogte is bepaald. De boorbeschrijvingen zijn te vinden in bijlage 3.

3.2 Resultaten

3.2.1 Bodemopbouw

Bovenlaag

Binnen het onderzoeksgebied bevindt zich onder een 0,15 tot 0,45 m dikke bouwvoor een 0,05 tot 0,40 m dikke laag opgebracht zand (matig fijn, zwak siltig, grijsgeel zand) en dekzand of in boring 229 beekafzettingen (matig fijn, matig siltig, geelgrijs zand met plantenresten). In boring 226 bleek de bodem tot minstens 1 m diep verstoord.

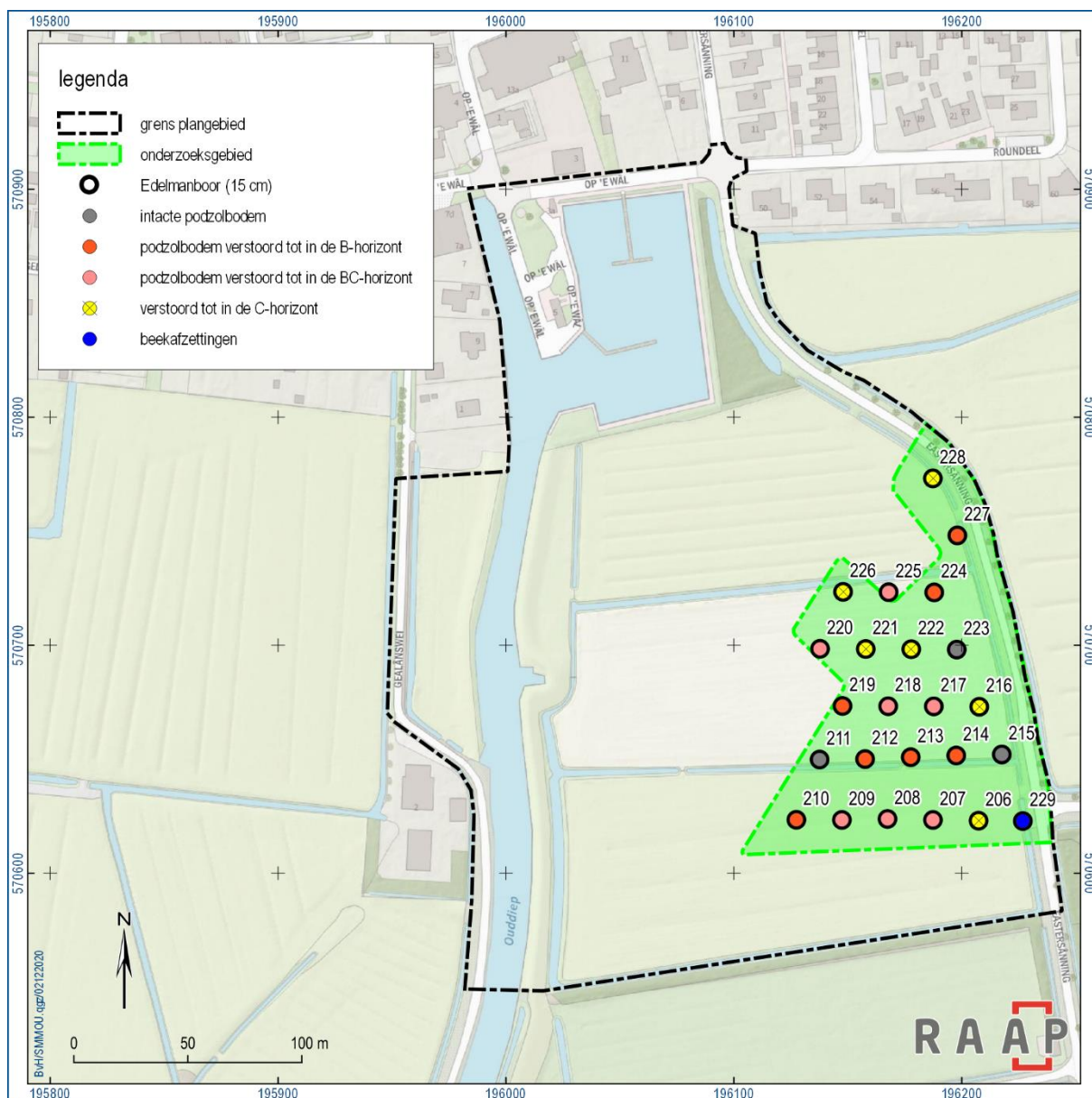
De podzolbodems in de top van het dekzand waren moeilijk herkenbaar. Met name de overgangen tussen de verschillende horizonten waren vaag. Vermoedelijk is dat veroorzaakt doordat het gebied lange tijd onder water heeft gestaan. De bodem is soms tot in de C-horizont verstoord, maar vaak is een restant van de B- of BC-horizont bewaard gebleven. In enkele boringen (211, 215 en 223) is nog een deel van de E-horizont aangetroffen.

3.2.2 Archeologische indicatoren

Aanwijzingen voor de aanwezigheid van een archeologische vindplaats zoals houtskool en bewerkt vuursteen zijn niet gevonden.

3.3 Archeologische relevantie

Binnen het onderzoeksgebied is veelal nog wel sprake van een (deels) intacte podzolbodem, maar het onderzoek heeft geen aanwijzingen voor een archeologische vindplaats uit de steentijd opgeleverd.

Figuur 3. Resultaten onderzoek..

4 Conclusies en advies

4.1 Conclusie

Op grond van de onderzoeksresultaten en onder verwijzing naar de doelstellingen, kunnen de volgende uitspraken worden gedaan:

- *Bevinden zich archeologische indicatoren (houtskool, vuursteen etc.) binnen het plangebied?*
Het karterende onderzoek heeft geen archeologische indicatoren opgeleverd.
- *Zijn er aanwijzingen voor (grotere) archeologische nederzettingen?*
Aanwijzingen hiervoor ontbreken.
- *Heeft dat gevolgen voor de archeologische verwachting?*
De archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de steentijd wordt bijgesteld naar laag.
- *Is archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk?*
Voor het huidige plangebied wordt geen vervolgonderzoek nodig geacht.

4.2 Advies

Op basis van de resultaten van dit onderzoek blijkt dat in het plangebied geen archeologische resten bedreigd worden. Daarom wordt in het kader van de voorgenomen planvorming geen vervolgstap uit het proces van de Archeologische Monumentenzorg (AMZ) noodzakelijk geacht.

4.3 Tot slot

Dit rapport geeft (selectie)adviezen. Het is aan de bevoegde overheid, de provincie Fryslân en de gemeente Smallingerland, deze al dan niet over te nemen in de vorm van een (selectie)besluit.

Literatuur

Akkerman, E.N., 2020. Plangebied Oudega - Masterplan te Oudega, gemeente Smallingerland; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (verkennend booronderzoek). RAAP-rapport 4677. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Eekhoff, W., 1859. Nieuwe atlas van de provincie Friesland. Leeuwarden.

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989. Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.

SIKB, 2016. Beoordelingsrichtlijn Archeologie. BRL SIKB 4000. SIKB, Gouda.

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuren:

Figuur 1. Aanduiding van het plangebied (rood) en het onderzoeksgebied (groen). Inzet: ligging in Nederland (ster).	6
Figuur 2. Het plangebied geprojecteerd op de kaart van Eekhoff uit 1848..	9
Figuur 3. Resultaten onderzoek..	11

Tabellen:

Tabel 1. Administratieve gegevens.	7
------------------------------------	---

Bijlagen:

Bijlage 1. Tijdschaal
Bijlage 2. Voorschrift Provincie
Bijlage 3. Boorbeschrijvingen

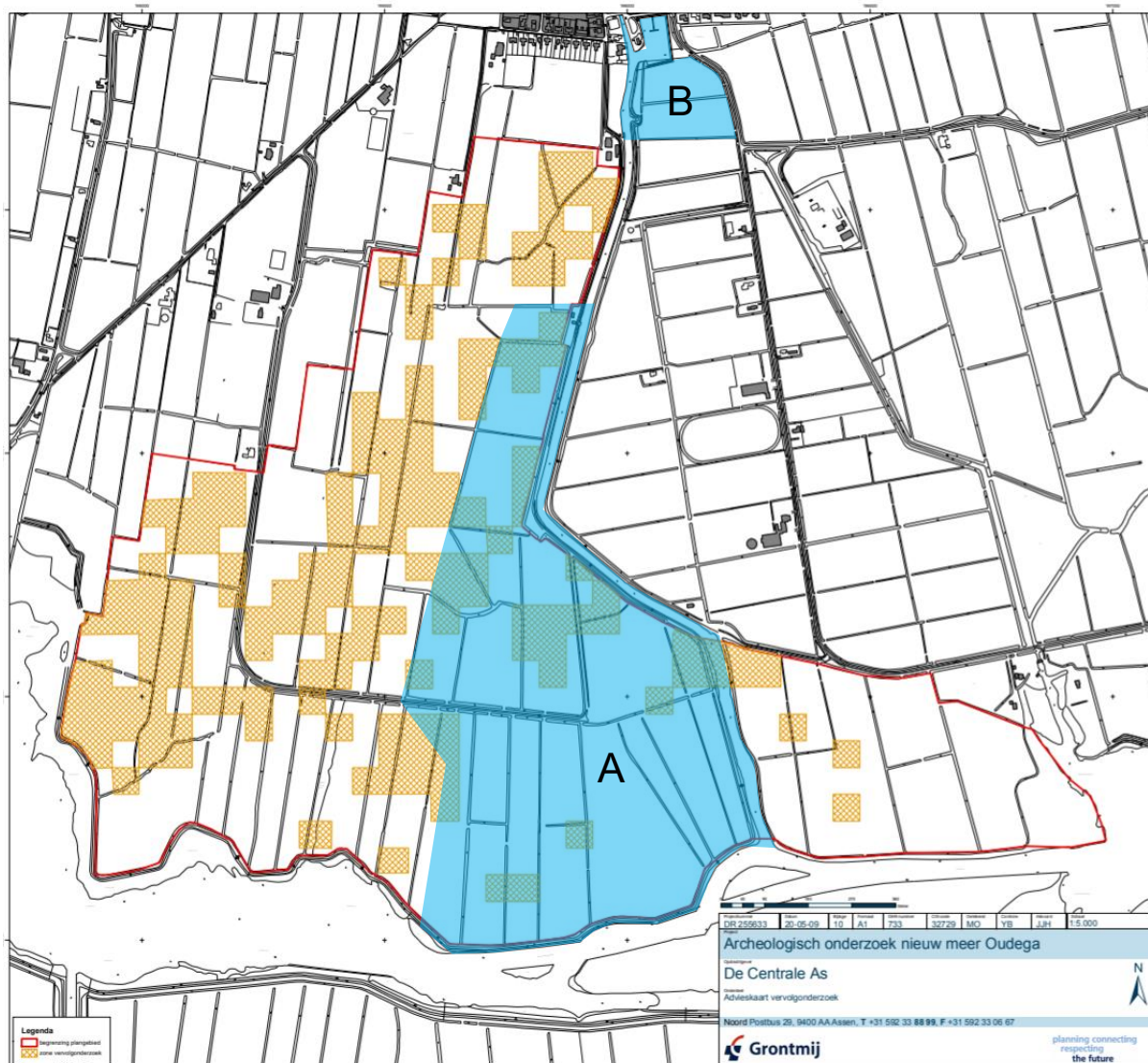
Bijlage 1. Tijdschaal

Archeologische perioden			
Tijdperk		Datering	
Recente tijd			
Nieuwe tijd	C	1945	
	B	1850	
	A	1650	
Middeleeuwen	Laat B	1500	
	Laat A	1250	
		1050	
	Vroeg	D: Ottoonse tijd	900
		C: Karolingische tijd	725
		B: Merovingische tijd	525
		A: Volksverhuizingstijd	450
Romeinse tijd	Laat	270	
	Midden	70 na Chr.	
	Vroeg	15 voor Chr.	
Prehistorie	IJzertijd	Laat	250
		Midden	500
		Vroeg	800
	Bronstijd	Laat	1100
		Midden	1800
		Vroeg	2000
	Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat	2850
		Midden	4200
		Vroeg	4900/5300
	Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat	6450
		Midden	8640
		Vroeg	9700
	Paleolithicum (Oude Steentijd)	Laat	12.500
		Jong B	16.000
		Jong A	35.000
Midden		250.000	
Oud			

label1_standaard_Archeologisch_RAAP_2014

Bijlage 2. Voorschrift Provincie

Advies archeologisch onderzoek binnen het plangebied

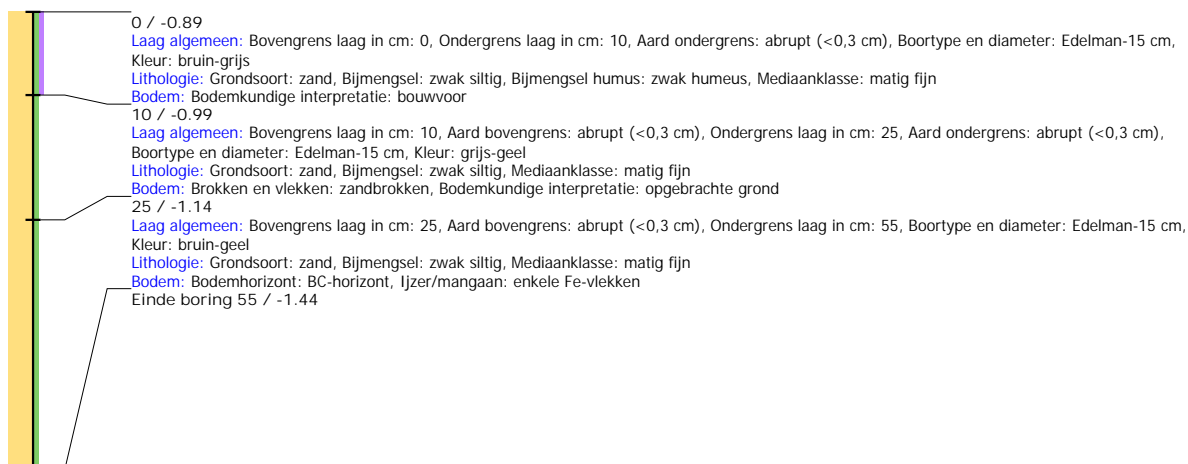
Bovenstaande kaart is afkomstig uit rapport GAR 733 (inventariserend booronderzoek, 2009) van de Grontmij (thans Sweco). Naar aanleiding van het inventariserend booronderzoek is binnen het onderzoeksgebied (rood omrand) een aantal locaties aangewezen waar nader onderzoek noodzakelijk is (geel gerasterd). Enkele van deze locaties liggen in het huidige plangebied (blauw, gebieden A en B over de kaart geprojecteerd). Het noordelijke deel van het plangebied (B) omvat ca. 3,2 ha. en is in 2009 niet onderzocht.

Binnen de aangewezen locaties in deelgebied A dient het karterende booronderzoek zoals voorgesteld in rapport GAR 733 nog te worden uitgevoerd; 20 boringen per hectare met een edelmanboor (\varnothing 15cm) tot minimaal 30cm in de C-horizont waarbij de grond uit relevante lagen wordt gezeefd over een 3mm zeef met als doel het opsporen van archeologische indicatoren. In deelgebied B adviseren wij de booronderzoeken te combineren; te beginnen met een inventariserend booronderzoek (6 boringen/ha.) dat bij het aantreffen van een (gedeeltelijk) aanwezige podzolbodem (minstens een B-horizont) en/of archeologische indicatoren gelijk kan worden uitgebreid naar een karterend onderzoek zoals voorgesteld voor deelgebied A.

Bijlage 3. Boorbeschrijvingen

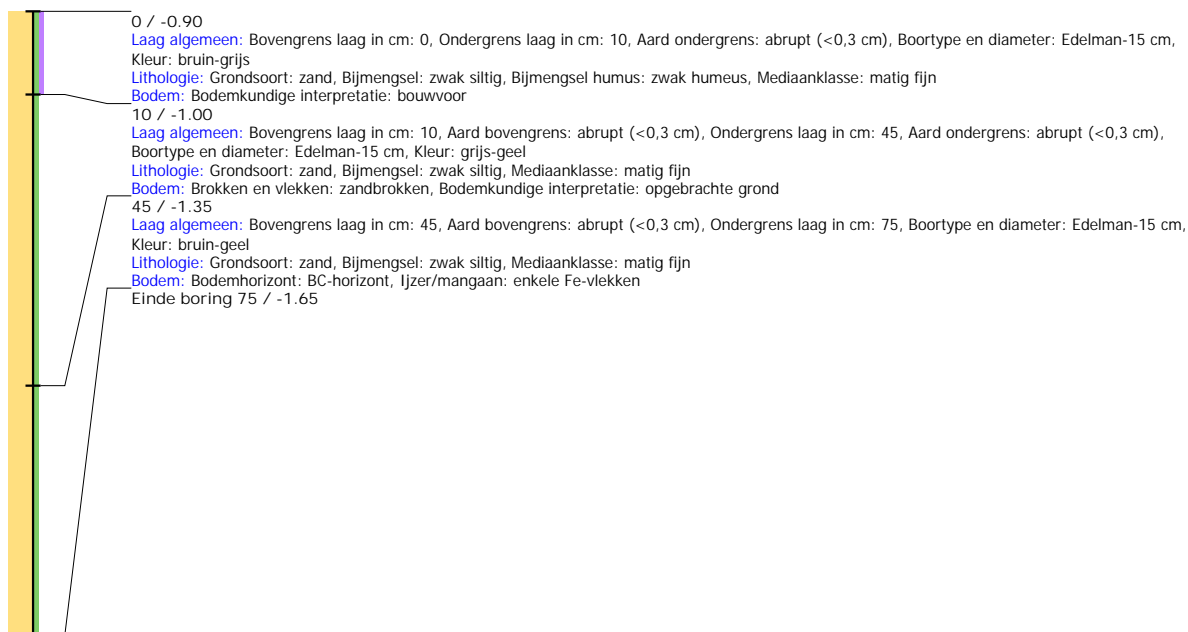
Boring: SMMOU_206

Kop algemeen: Projectcode: SMMOU, Boornummer: 206, Beschrijver(s): BH, Datum: 03-11-2020, Doel boring: archeologie - waardering, Einddiepte boring in cm: 55
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196207.357, Y-coördinaat in meters: 570623.055, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.893, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallingerland, Opdrachtgever: Provincie Fryslân, Uitvoerder: RAAP Noord

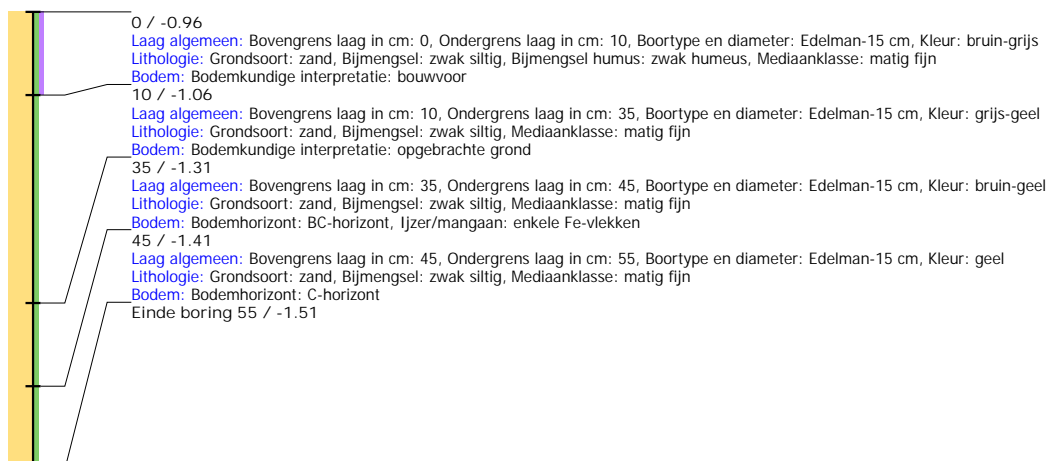
Boring: SMMOU_207

Kop algemeen: Projectcode: SMMOU, Boornummer: 207, Beschrijver(s): BH, Datum: 03-11-2020, Doel boring: archeologie - waardering, Einddiepte boring in cm: 75
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196187.342, Y-coördinaat in meters: 570623.388, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.903, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallingerland, Opdrachtgever: Provincie Fryslân, Uitvoerder: RAAP Noord

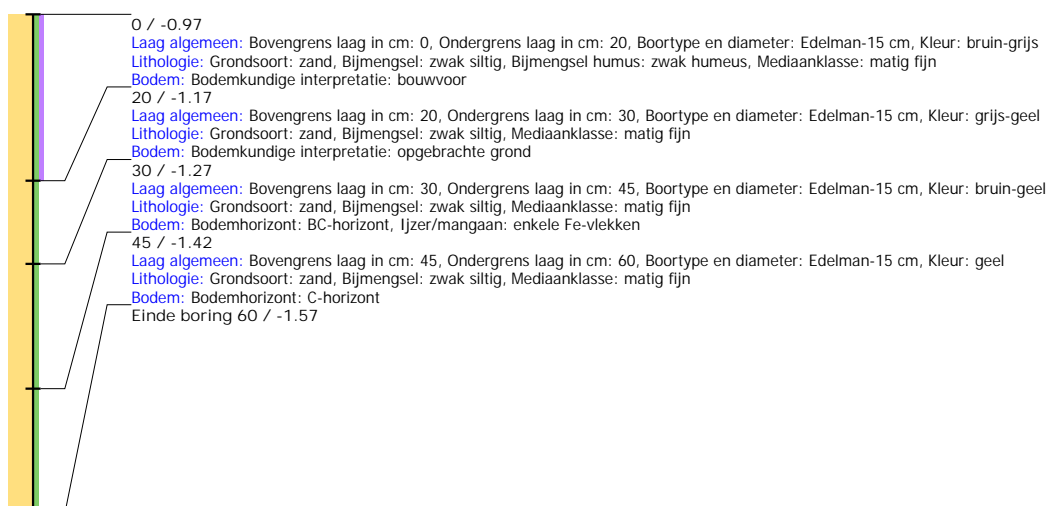
Boring: SMMOU_208

Kop algemeen: Projectcode: SMMOU, Boornummer: 208, Beschrijver(s): BH, Datum: 03-11-2020, Doel boring: archeologie - waardering, Einddiepte boring in cm: 55
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196167.396, Y-coördinaat in meters: 570623.823, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.959, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Provincie Fryslân, Uitvoerder: RAAP Noord

Boring: SMMOU_209

Kop algemeen: Projectcode: SMMOU, Boornummer: 209, Beschrijver(s): BH, Datum: 03-11-2020, Doel boring: archeologie - waardering, Einddiepte boring in cm: 60
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196147.391, Y-coördinaat in meters: 570623.404, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.972, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Provincie Fryslân, Uitvoerder: RAAP Noord

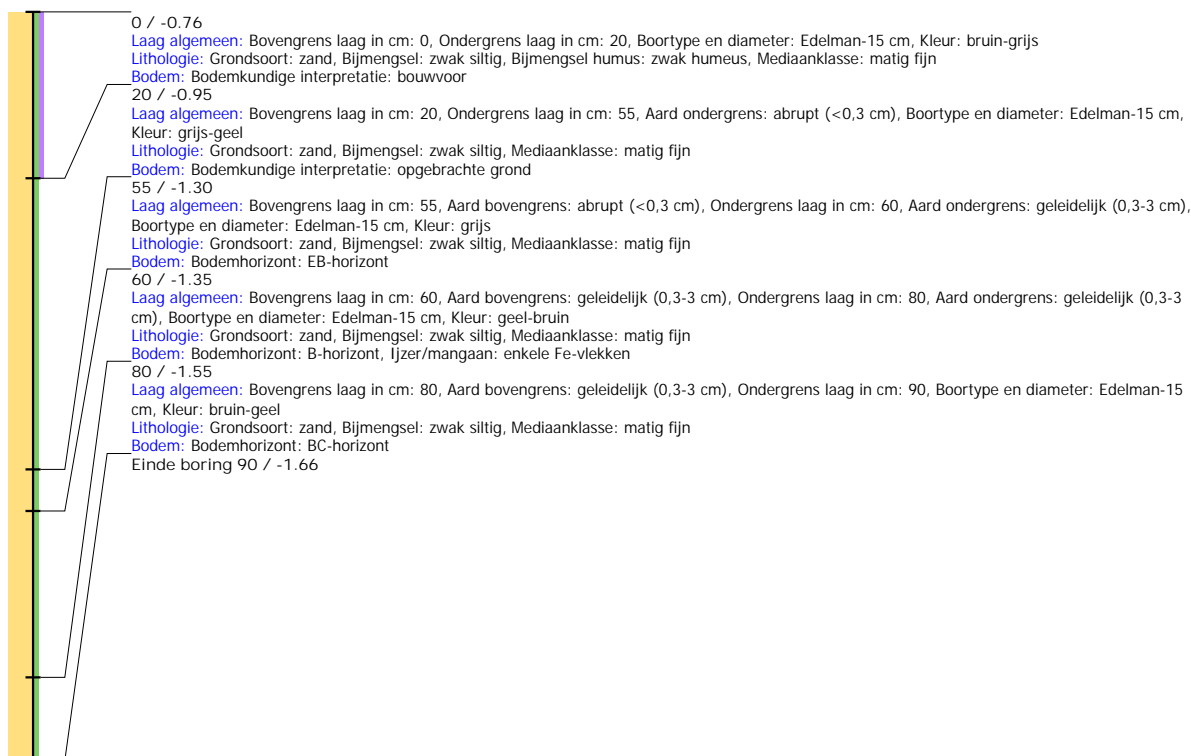
Boring: SMMOU_210

Kop algemeen: Projectcode: SMMOU, Boornummer: 210, Beschrijver(s): BH, Datum: 03-11-2020, Doel boring: archeologie - waardering, Einddiepte boring in cm: 90
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196127.406, Y-coördinaat in meters: 570623.464, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.91, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallingerland, Opdrachtgever: Provincie Fryslân, Uitvoerder: RAAP Noord

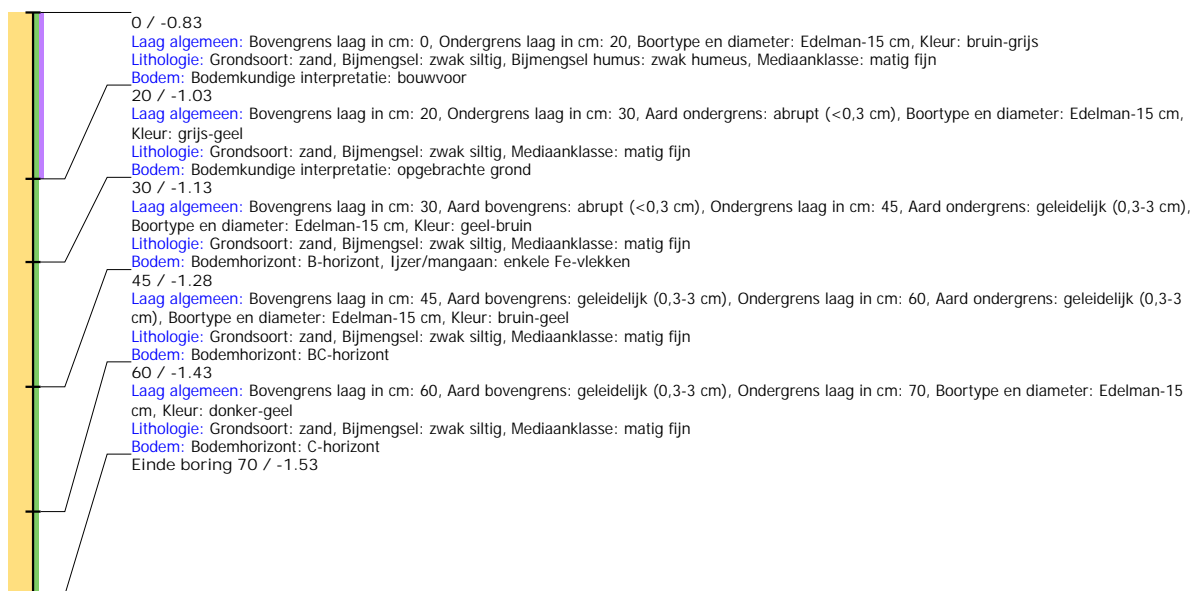
Boring: SMMOU_211

Kop algemeen: Projectcode: SMMOU, Boornummer: 211, Beschrijver(s): BH, Datum: 03-11-2020, Doel boring: archeologie - waardering, Einddiepte boring in cm: 90
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196137.597, Y-coördinaat in meters: 570649.887, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.755, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Provincie Fryslân, Uitvoerder: RAAP Noord

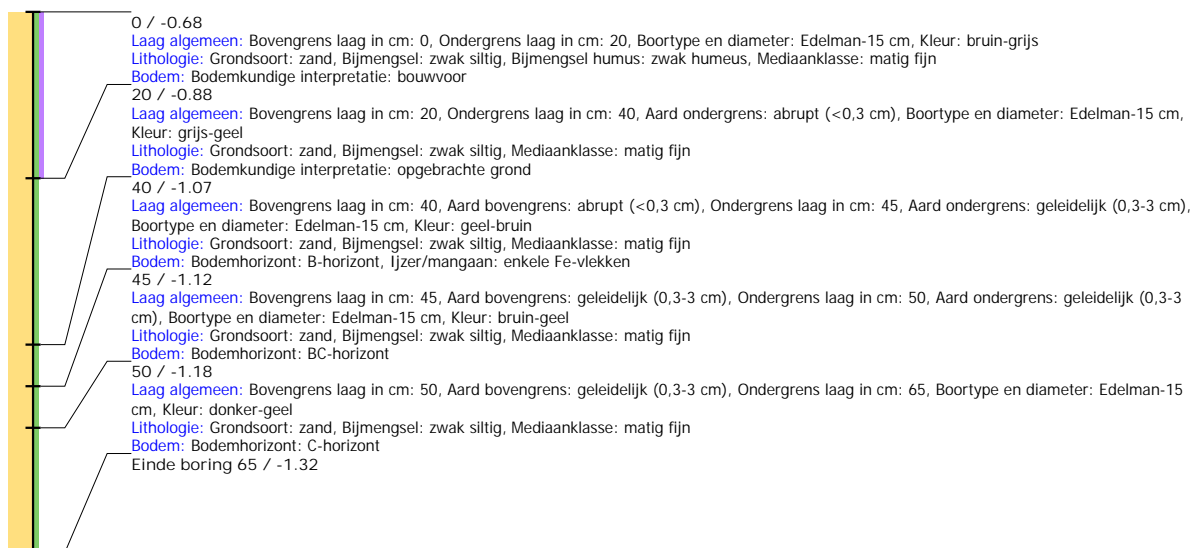
Boring: SMMOU_212

Kop algemeen: Projectcode: SMMOU, Boornummer: 212, Beschrijver(s): BH, Datum: 03-11-2020, Doel boring: archeologie - waardering, Einddiepte boring in cm: 70
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196157.569, Y-coördinaat in meters: 570650.096, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.831, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Provincie Fryslân, Uitvoerder: RAAP Noord

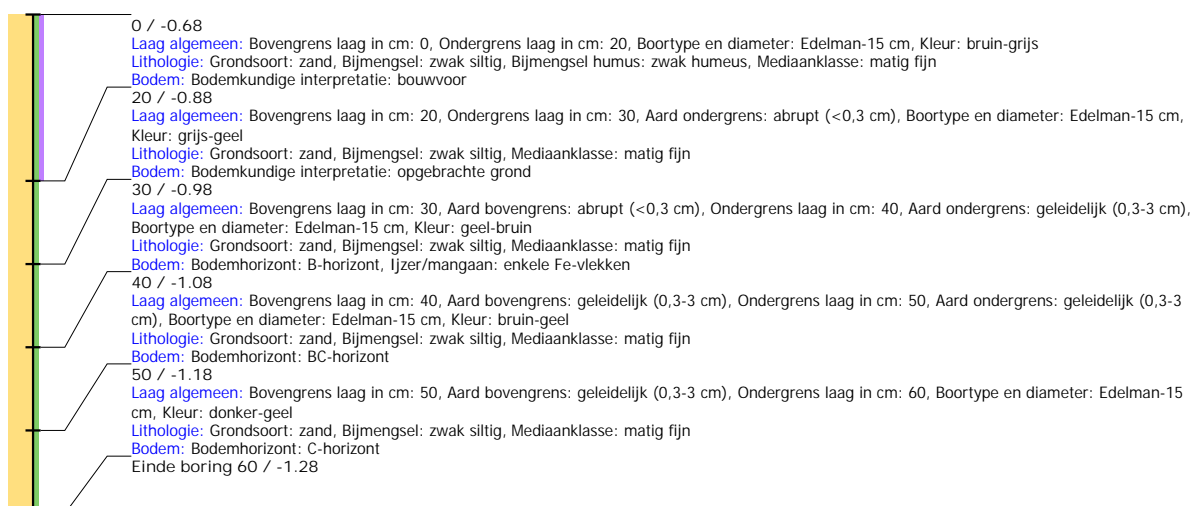
Boring: SMMOU_213

Kop algemeen: Projectcode: SMMOU, Boornummer: 213, Beschrijver(s): BH, Datum: 03-11-2020, Doel boring: archeologie - waardering, Einddiepte boring in cm: 65
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196177.601, Y-coördinaat in meters: 570650.91, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.675, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Provincie Fryslân, Uitvoerder: RAAP Noord

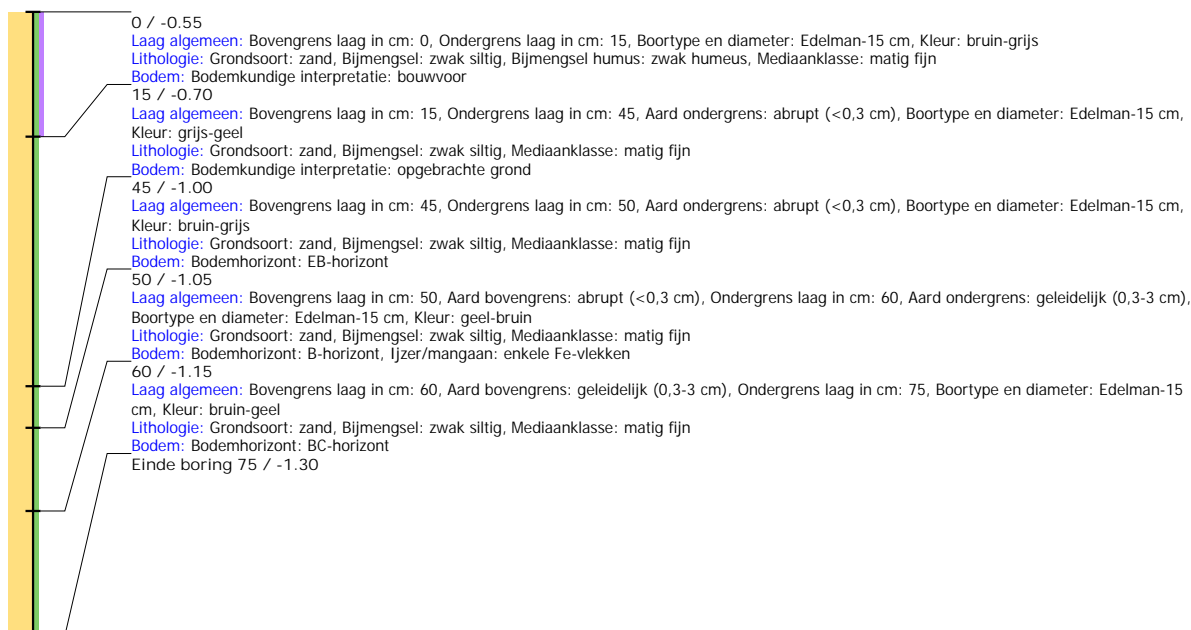
Boring: SMMOU_214

Kop algemeen: Projectcode: SMMOU, Boornummer: 214, Beschrijver(s): BH, Datum: 03-11-2020, Doel boring: archeologie - waardering, Einddiepte boring in cm: 60
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196197.566, Y-coördinaat in meters: 570651.656, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.676, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Provincie Fryslân, Uitvoerder: RAAP Noord

Boring: SMMOU_215

Kop algemeen: Projectcode: SMMOU, Boornummer: 215, Beschrijver(s): BH, Datum: 03-11-2020, Doel boring: archeologie - waardering, Einddiepte boring in cm: 75
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196217.556, Y-coördinaat in meters: 570652.114, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.549, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Provincie Fryslan, Uitvoerder: RAAP Noord

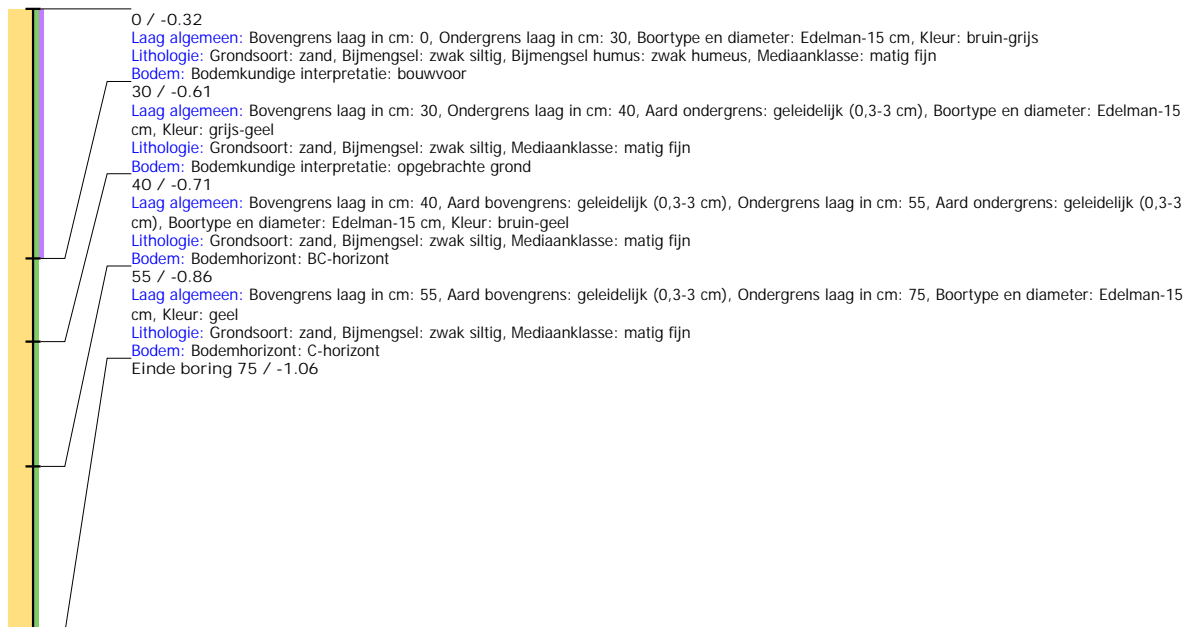
Boring: SMMOU_216

Kop algemeen: Projectcode: SMMOU, Boornummer: 216, Beschrijver(s): BH, Datum: 03-11-2020, Doel boring: archeologie - waardering, Einddiepte boring in cm: 100
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196207.662, Y-coördinaat in meters: 570673.029, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.383, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Provincie Fryslan, Uitvoerder: RAAP Noord

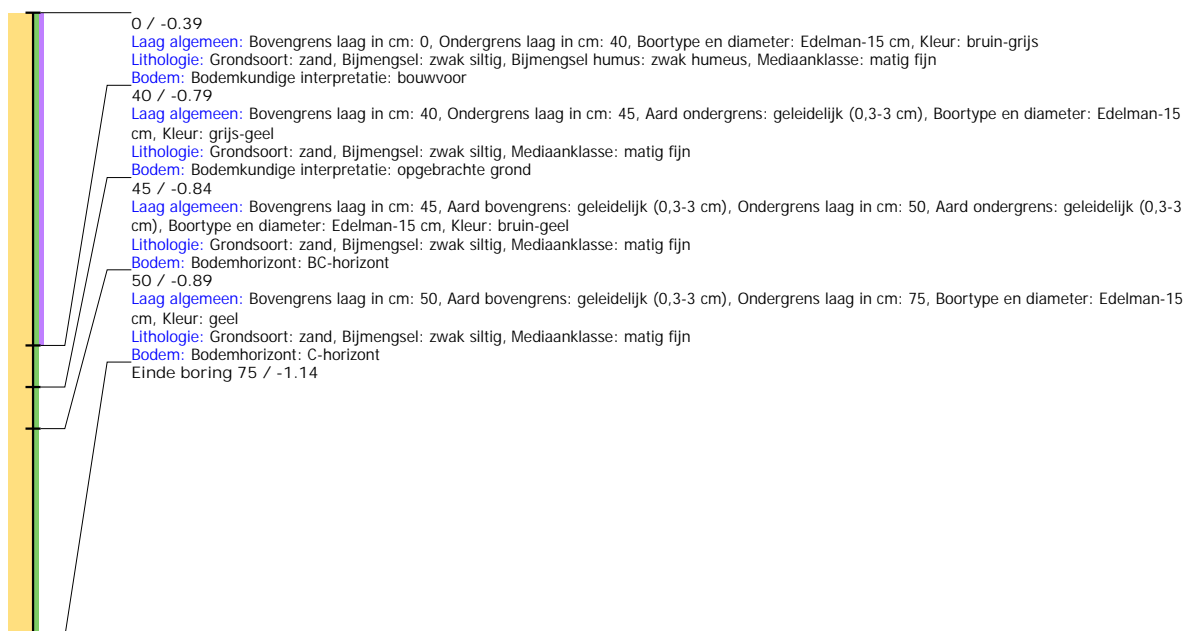
Boring: SMMOU_217

Kop algemeen: Projectcode: SMMOU, Boornummer: 217, Beschrijver(s): BH, Datum: 03-11-2020, Doel boring: archeologie - waardering, Einddiepte boring in cm: 75
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196187.708, Y-coördinaat in meters: 570673.205, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.315, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Provincie Fryslan, Uitvoerder: RAAP Noord

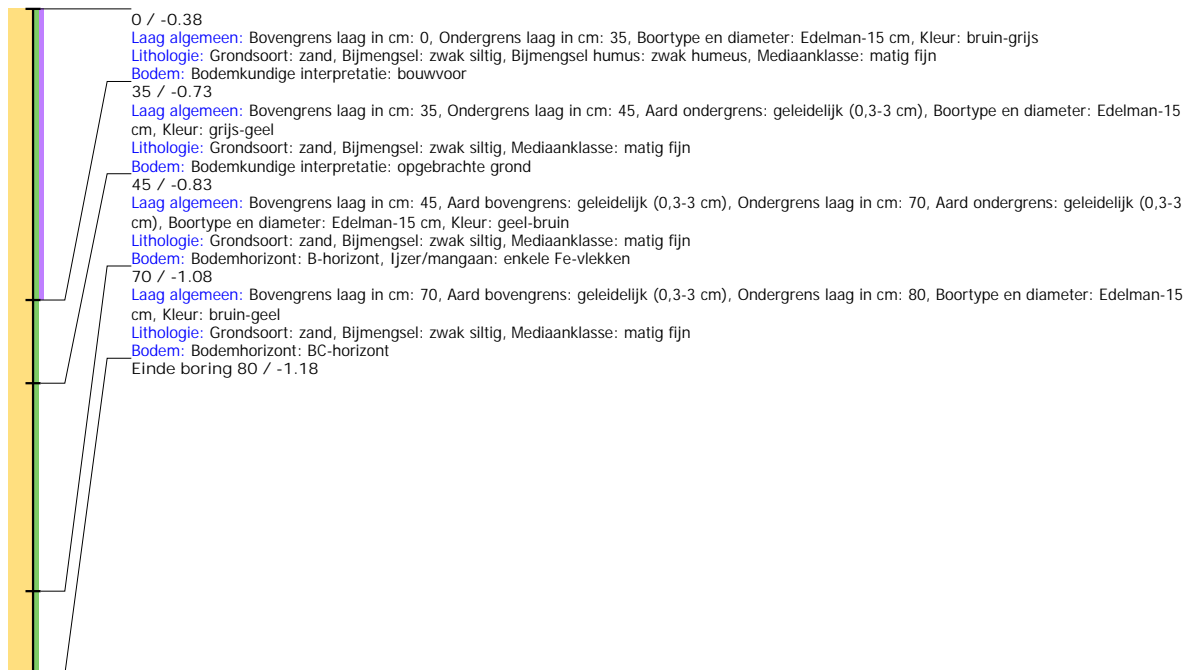
Boring: SMMOU_218

Kop algemeen: Projectcode: SMMOU, Boornummer: 218, Beschrijver(s): BH, Datum: 03-11-2020, Doel boring: archeologie - waardering, Einddiepte boring in cm: 75
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196167.692, Y-coördinaat in meters: 570673.266, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.394, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Provincie Fryslan, Uitvoerder: RAAP Noord

Boring: SMMOU_219

Kop algemeen: Projectcode: SMMOU, Boornummer: 219, Beschrijver(s): BH, Datum: 03-11-2020, Doel boring: archeologie - waardering, Einddiepte boring in cm: 80
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196147.655, Y-coördinaat in meters: 570673.382, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdrievoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.378, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Provincie Fryslân, Uitvoerder: RAAP Noord

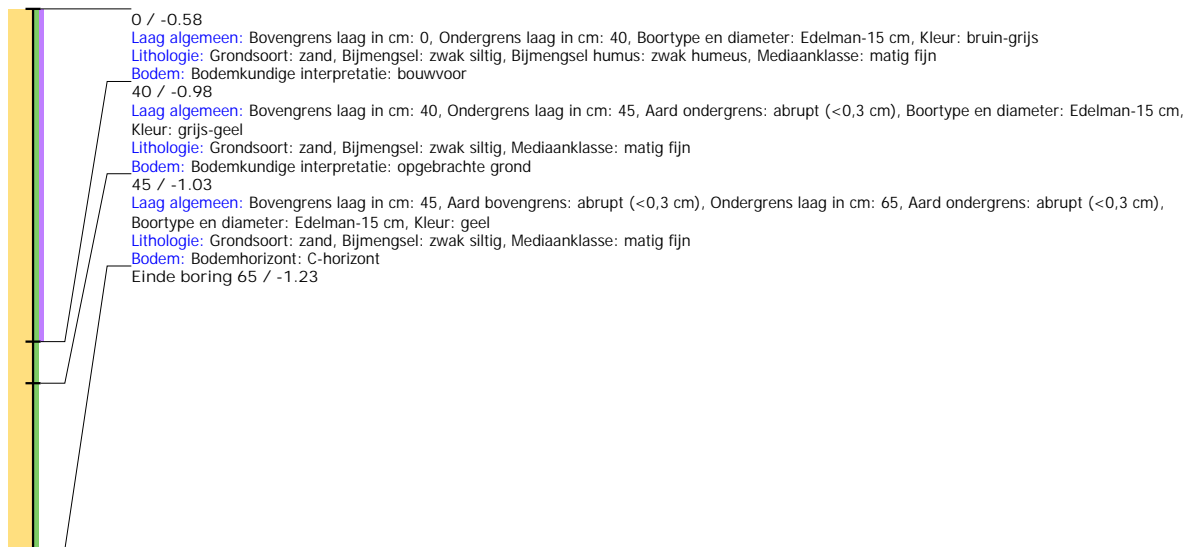
Boring: SMMOU_220

Kop algemeen: Projectcode: SMMOU, Boornummer: 220, Beschrijver(s): BH, Datum: 03-11-2020, Doel boring: archeologie - waardering, Einddiepte boring in cm: 90
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196137.796, Y-coördinaat in meters: 570698.448, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdrievoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.62, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Provincie Fryslân, Uitvoerder: RAAP Noord

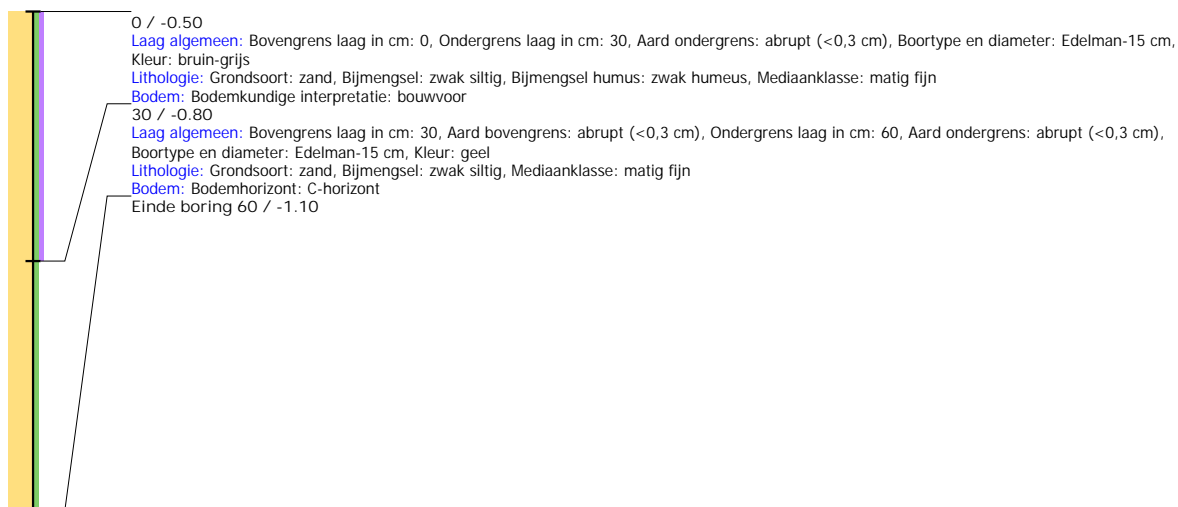
Boring: SMMOU_221

Kop algemeen: Projectcode: SMMOU, Boornummer: 221, Beschrijver(s): BH, Datum: 03-11-2020, Doel boring: archeologie - waardering, Einddiepte boring in cm: 65
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196157.845, Y-coördinaat in meters: 570698.361, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.577, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Provincie Fryslân, Uitvoerder: RAAP Noord

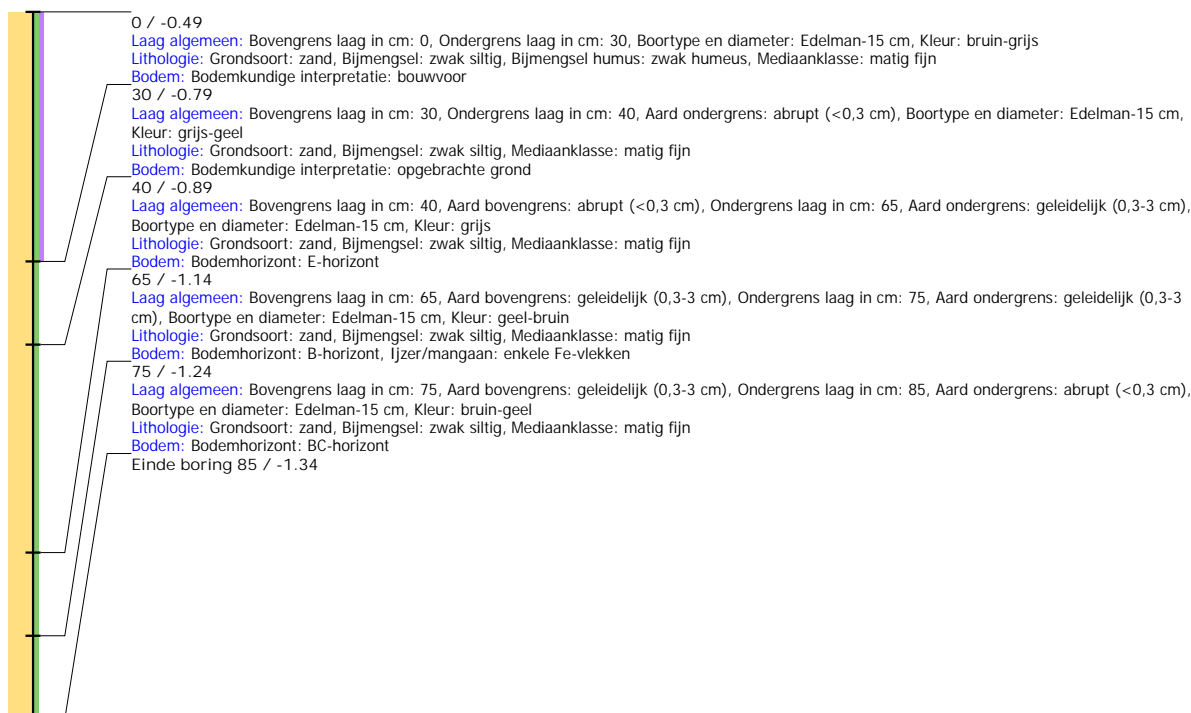
Boring: SMMOU_222

Kop algemeen: Projectcode: SMMOU, Boornummer: 222, Beschrijver(s): BH, Datum: 03-11-2020, Doel boring: archeologie - waardering, Einddiepte boring in cm: 60
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196177.831, Y-coördinaat in meters: 570698.265, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.497, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Provincie Fryslân, Uitvoerder: RAAP Noord

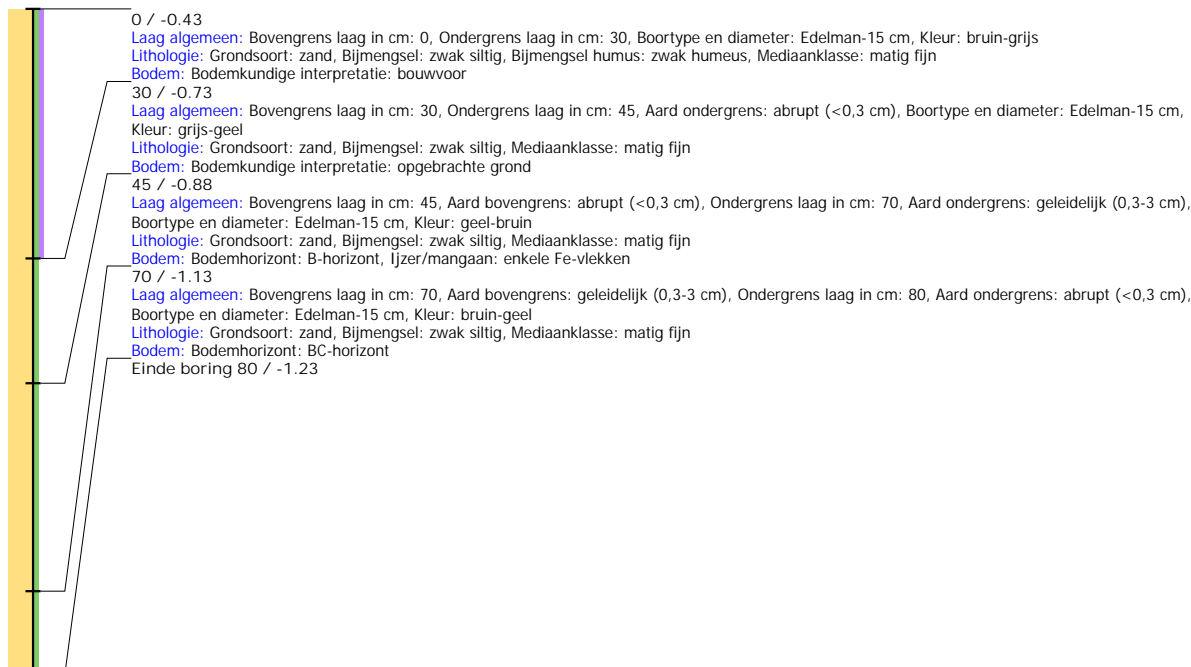
Boring: SMMOU_223

Kop algemeen: Projectcode: SMMOU, Boornummer: 223, Beschrijver(s): BH, Datum: 03-11-2020, Doel boring: archeologie - waardering, Einddiepte boring in cm: 85
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196197.79, Y-coördinaat in meters: 570698.105, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.489, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Provincie Fryslân, Uitvoerder: RAAP Noord

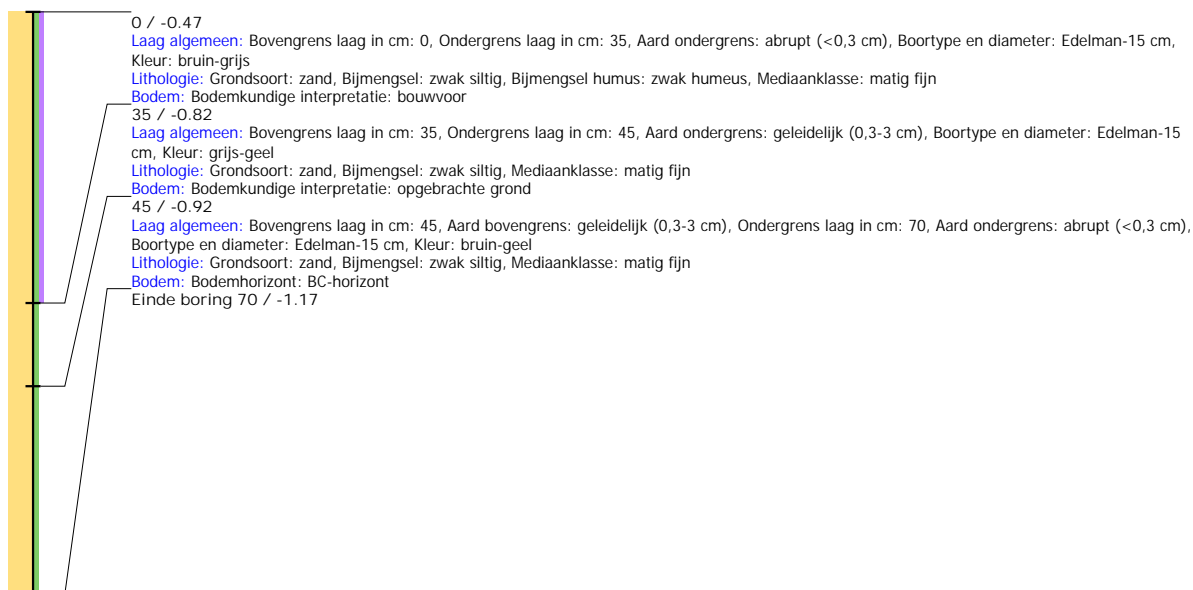
Boring: SMMOU_224

Kop algemeen: Projectcode: SMMOU, Boornummer: 224, Beschrijver(s): BH, Datum: 03-11-2020, Doel boring: archeologie - waardering, Einddiepte boring in cm: 80
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196187.895, Y-coördinaat in meters: 570723.184, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.43, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Provincie Fryslân, Uitvoerder: RAAP Noord

Boring: SMMOU_225

Kop algemeen: Projectcode: SMMOU, Boornummer: 225, Beschrijver(s): BH, Datum: 03-11-2020, Doel boring: archeologie - waardering, Einddiepte boring in cm: 70
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196167.901, Y-coördinaat in meters: 570723.275, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: -0.474, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Provincie Fryslan, Uitvoerder: RAAP Noord

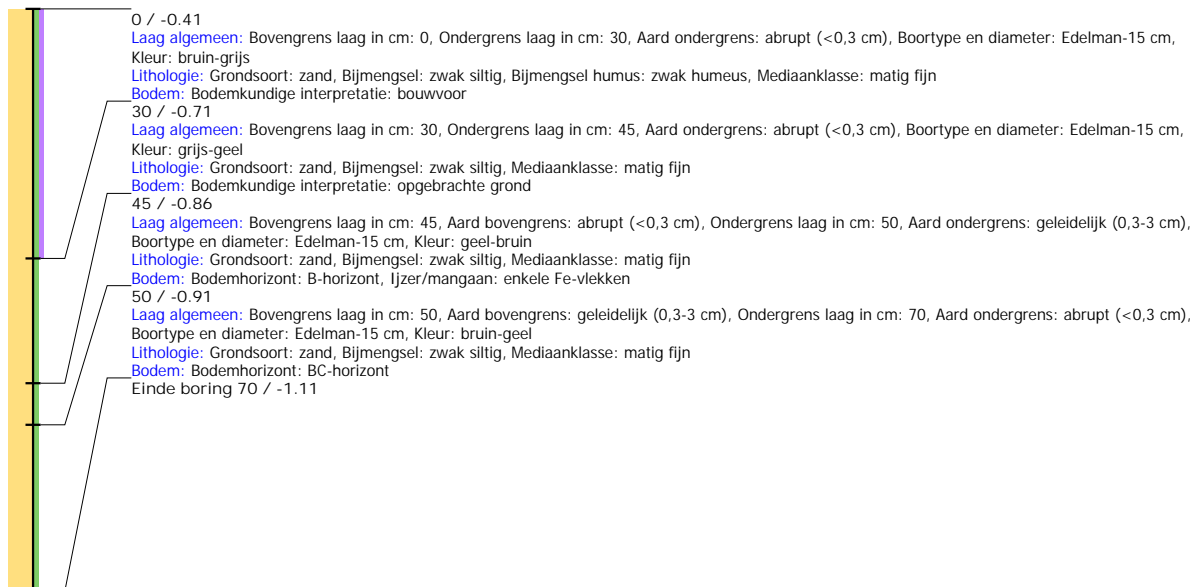
Boring: SMMOU_226

Kop algemeen: Projectcode: SMMOU, Boornummer: 226, Beschrijver(s): BH, Datum: 03-11-2020, Doel boring: archeologie - waardering, Einddiepte boring in cm: 100
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196147.9, Y-coördinaat in meters: 570723.426, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL), Hoogte maaiveld in meters: -0.458, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Provincie Fryslan, Uitvoerder: RAAP Noord

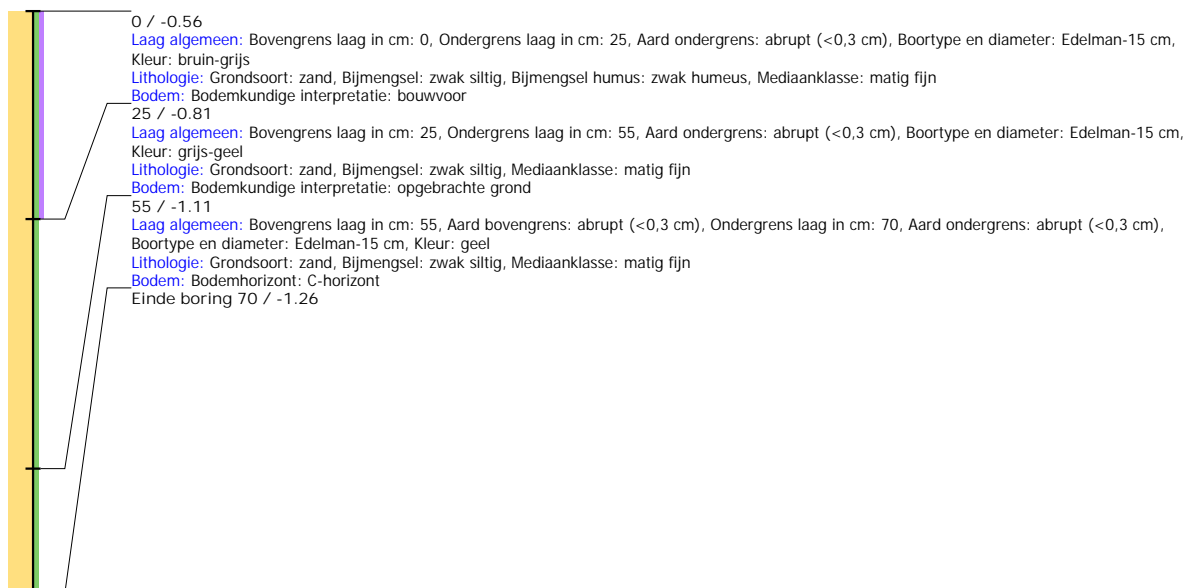
Boring: SMMOU_227

Kop algemeen: Projectcode: SMMOU, Boornummer: 227, Beschrijver(s): BH, Datum: 03-11-2020, Doel boring: archeologie - waardering, Einddiepte boring in cm: 70
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196198.045, Y-coördinaat in meters: 570748.174, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.406, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Provincie Fryslân, Uitvoerder: RAAP Noord

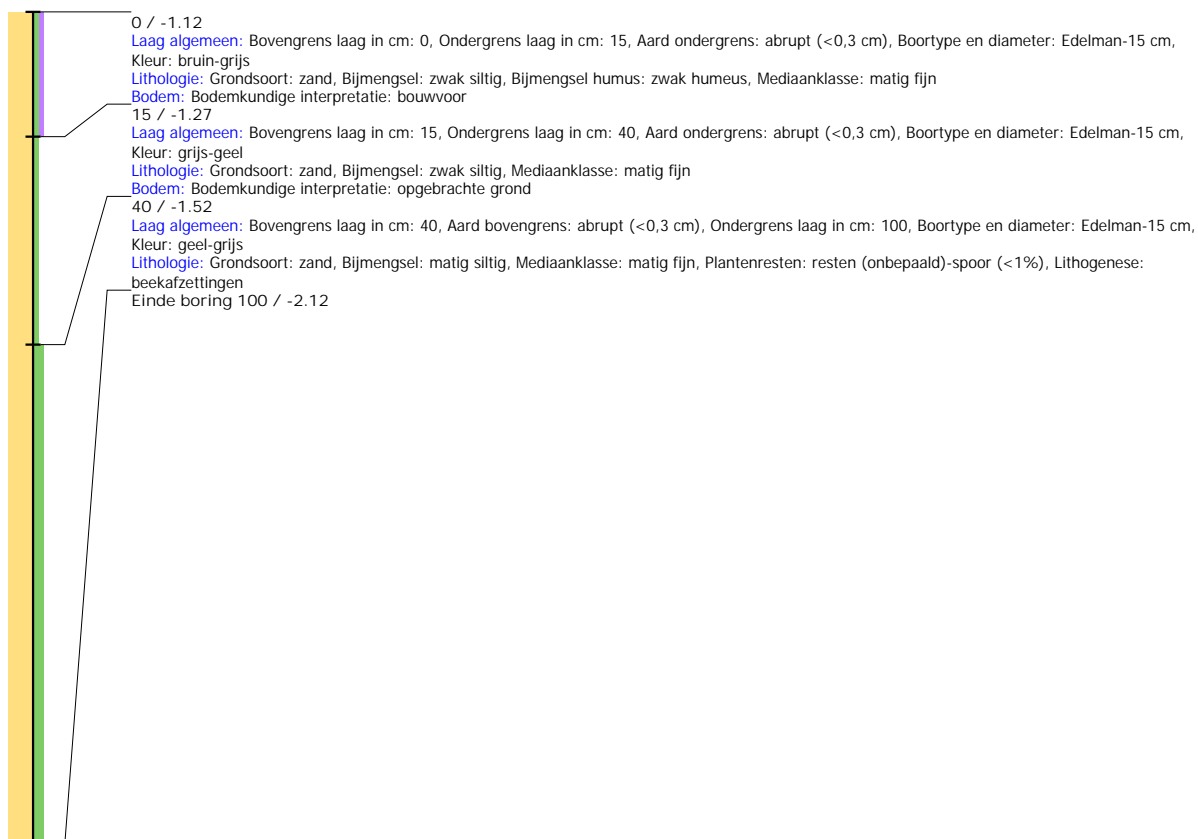
Boring: SMMOU_228

Kop algemeen: Projectcode: SMMOU, Boornummer: 228, Beschrijver(s): BH, Datum: 03-11-2020, Doel boring: archeologie - waardering, Einddiepte boring in cm: 70
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196187.296, Y-coördinaat in meters: 570773.193, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -0.557, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Provincie Fryslân, Uitvoerder: RAAP Noord

Boring: SMMOU_229

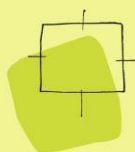
Kop algemeen: Projectcode: SMMOU, Boornummer: 229, Beschrijver(s): BH, Datum: 03-11-2020, Doel boring: archeologie - waardering, Einddiepte boring in cm: 100
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 196226.782, Y-coördinaat in meters: 570622.907, Precisie coördinaat: 1 dm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: -1.116, Precisie hoogte: 1 dm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Fryslân, Gemeente: Smallerland, Opdrachtgever: Provincie Fryslân, Uitvoerder: RAAP Noord

Bijlage 10 Stikstofberekening

Berekening stikstofdepositie
Oudega aan het water - Masterplan

Drachten | Smallingerland

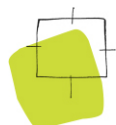

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

Berekening stikstofdepositie
Oudega aan het water - Masterplan

3 november 2020

Ruimte voor de leefomgeving

BügelHajema, adviseurs voor leefomgeving en omgevingsrecht BNSP

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Wettelijk kader	5
3	Ligging projectgebied	6
4	Invoergegevens AERIUS	7
4.1	Uitgangspunten	7
4.2	Fasering	7
4.3	Aanlegfase 2021	8
4.3.1	Emissie mobiele werktuigen (bron 1)	8
4.3.2	Werkverkeer (bron 2)	8
4.3.3	Totale emissie 2021 (bron 1 en 2)	9
4.4	Aanlegfase 2022	9
4.4.1	Emissie mobiele werktuigen (bron 1 - 6)	9
4.4.2	Werkverkeer (bron 7 - 11)	9
4.4.3	Totale emissie 2022 (bron 1 tot en met 11)	10
4.5	Aanlegfase en gedeeltelijke gebruiksfase 2023	10
4.5.1	Emissie mobiele werktuigen (bron 1 - 2)	10
4.5.2	Werkverkeer (bron 3)	11
4.5.3	Emissie bewoners/gebruikersverkeer (bron 4 -7)	11
4.5.4	Emissie recreatiearken (bron 8)	11
4.5.5	Totale emissie 2023 (bron 1 tot en met 8)	11
4.6	Volledige gebruiksfase	11
4.6.1	Emissie verkeer (bron 1 - 8)	11
4.6.2	Emissie recreatiearken (bron 9)	12
4.6.3	Emissie vaartuigen (bron 10)	12
4.6.4	Totale emissie vanaf 2024 (bron 1 tot en met 10)	13
5	Model	14
6	Rekenresultaten en conclusie	16
6.1	Rekenresultaten	16
6.2	Conclusie en ecologische beoordeling	18

Bijlagen

1 Inleiding

Gemeente Smallingerland en provincie Fryslân werken aan het realiseren van het project Oudega aan het Water. Hiervoor is een masterplan gemaakt waaruit de te realiseren ontwikkelingen blijken. Daaruit blijkt dat het project het volgende mogelijk maakt: de bouw van appartementen en woningen, horeca en de reconstructie van het plein mogelijk op een locatie in het stedelijk woonmilieu. Daarnaast is voorzien in een reconstructie en een uitbreiding van de jachthaven in de vorm van 24 ligplaatsen voor passanten. De omvang van het project is op de onderstaande afbeelding weergegeven.

Figuur 1. Omvang projectgebied

Om een en ander planologisch mogelijk te maken is een bestemmingsplan opgesteld. De Wet natuurbescherming bepaalt dat nieuwe ontwikkelingen niet mogen leiden tot significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden. De bouw en het gebruik van het bestemmingsplan kan leiden tot

extra stikstofdepositie die op haar beurt kan leiden tot extra verzuring en vermesting in Natura 2000-gebieden. Nabij liggen De Alde Feanen, Natura 2000-gebied en kwetsbaar voor stikstof. Om na te gaan of de uitvoering van het bestemmingsplan niet leidt tot een extra depositie van stikstof is de depositie van stikstof ten gevolge van het realiseren en het gebruik van de nieuwe functies als gevolg van het realiseren van het bestemmingsplan berekend.

Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk wordt ingegaan op het wettelijk kader van de Wet natuurbescherming bij vergunningaanvragen of bestemmingsplanprocedures. Vervolgens komt in hoofdstuk 3 de ligging van het projectgebied ten opzichte van de meest nabijgelegen Nature 2000-gebieden aan bod. Hoofdstuk 4 is gewijd aan de invoergegevens van het programmapakket AERIUS en hoofdstuk 5 geeft het model weer. In het laatste hoofdstuk worden de rekenresultaten en conclusies besproken.

2 Wettelijk kader

De Wet natuurbescherming regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bossen en specifieke dier- en plantsoorten. De bescherming van de Natura 2000-gebieden is verankerd in het onderdeel gebiedsbescherming. Plannen en projecten met negatieve effecten op deze gebieden zijn vergunningsplichtig. Relevant daarbij is dat de Wnb een externe werking kent. Van externe werking is sprake als activiteiten buiten een Natura 2000-gebied van invloed zijn op de natuurwaarden in een Natura 2000-gebied.

In Nederland zijn 161 Natura 2000-gebieden gelegen. In 130 van deze gebieden komen stikstofgevoelige habitats of leefgebieden van soorten voor. Dit betekent dat een verdere toename van stikstofdepositie tot een negatief effect kan leiden. Derhalve dient bij een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling onderzocht te worden of er stikstofdepositie in stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden plaatsvindt. Dit geldt voor een activiteit waar een omgevingsvergunning voor noodzakelijk is, maar ook voor een bestemmingsplan. Voor een bestemmingsplan is het namelijk noodzakelijk om de uitvoerbaarheid van het plan op voorhand aan te tonen. Een te hoge stikstofdepositie kan tot een negatief effect leiden, waardoor de het bestemmingsplan onder dezelfde omstandigheden niet kan worden vastgesteld.

Saldering

Om een ruimtelijke ontwikkeling of bestemmingsplan waarbij sprake is van meer stikstofdepositie op een stikstofgevoelig Natura 2000-gebied mogelijk te maken, kan gebruik worden gemaakt van intern- of extern salderen. Door middel van salderen zorgt de initiatiefnemer er voor dat de netto stikstofemissie niet toe neemt. Dit kan door middel van het staken van stikstof emitterende activiteiten op de locatie zelf (intern salderen) of het staken van stikstof emitterende activiteiten op een locatie buiten het plangebied van de ruimtelijke ontwikkeling of het bestemmingsplan (extern salderen).

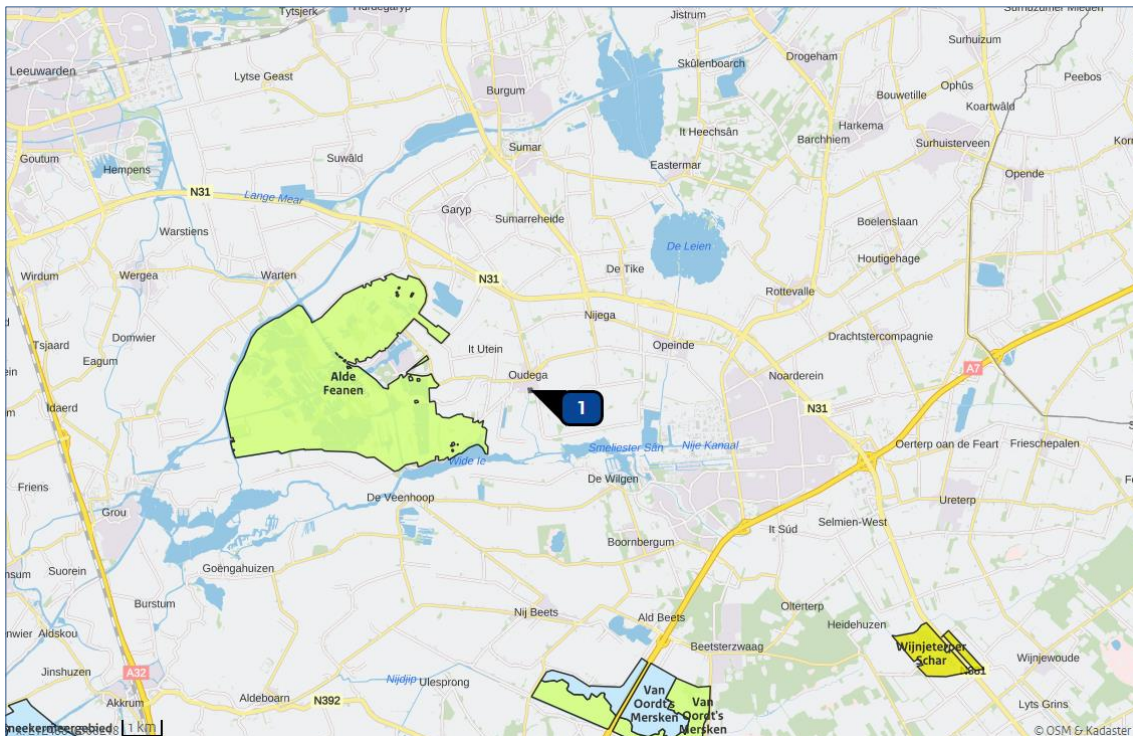
Om intern te kunnen salderen moet er sprake zijn van één project of één locatie. Intern salderen kan gaan om het treffen van maatregelen aan een bestaand project of kan worden toegepast op nieuwe projecten op de locatie van een bestaand project. Bij extern salderen gaat het om verschillende projecten of plannen. Extern salderen wordt aangemerkt als een mitigerende of beschermende maatregel in de zin van artikel 6, lid 3 Habitatrictlijn en moet dus plaatsvinden in het kader van een passende beoordeling.

Stikstofregistratiesysteem

Naast saldering bestaat er de mogelijkheid om voor woningbouwprojecten waarbij er sprake is van meer stikstofdepositie op een stikstofgevoelig Natura 2000-gebied mogelijk te maken via het stikstofregistratiesysteem. In dit stikstofregistratiesysteem wordt alle stikstofruimte van stikstof reducerende maatregelen, waaronder de verlaging van de maximumsnelheid op autosnelwegen naar 100 km/uur, opgeslagen. De door deze maatregelen beschikbaar gekomen ruimte kan voor maximaal 70 % worden besteed aan economische ontwikkelingen.

3 Ligging projectgebied

Zoals in de inleiding is aangegeven is het projectgebied gelegen aan de Op 'e Wâl te Oudega. Op de onderstaande afbeelding is de ligging van het projectgebied ten opzichte van de meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden weergegeven.

Figuur 2. Ligging projectgebied ten opzichte van de meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden

De meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden zijn:

- Alde Feanen, gelegen op een afstand van circa 1,5 km;
- Van Oordt's Mersken, gelegen op een afstand van circa 7,5 km
- Wijnjeterper Schar, gelegen op een afstand van circa 11,8 km.

4 Invoergegevens AERIUS

4.1 Uitgangspunten

- In AERIUS zijn standaard emissiekengetallen opgenomen op basis waarvan de emissies van NO_x en NH₃ worden bepaald. Deze emissies zijn in de berekeningen toegepast.
- De verkeersbewegingen op, van en naar de locatie moeten in de berekeningen worden meegenomen. Conform de “Instructie gegevensinvoer voor AERIUS Calculator 2019a”, dient de verkeersgeneratie beschouwd te worden totdat het verkeer is opgenomen in het heersende verkeersbeeld. Dit is het geval wanneer het aan- en afrijdende verkeer zich door zijn snelheid en rij- en stopgedrag nog niet, dan wel niet meer onderscheidt van het overige verkeer dat zich op de betrokken weg bevindt. De berekening heeft dienovereenkomstig plaatsgevonden.
- Door de opdrachtgever is aangegeven dat de gebouwen gasloos worden uitgevoerd. Dit betekent dat er geen rekening behoeft te worden gehouden met een emissie van NO_x ten behoeve van de verwarming.
- Aantal ritten, aantal vaarbewegingen etc. zijn per activiteit en per fase hierna onderbouwd.

4.2 Fasering

Het project wordt in een aantal fases uitgevoerd. In onderstaande tabel is de fasering opgenomen.

Tabel 1. Fasering

jaar	Aanlegfase	Gebruiksfase
2021	Verwijderen beschoeiing, steigers en meubilair Ontgraven Aanbrengen beschoeiing, steigers en trailerhelling	nvt
2022	Aanleg singelstrand en speelvoorzieningen Aanleg terreininrichting havengebied Aanleg civiele inrichting, bestrating, 10 camperplaatsen havengebied Bouw 15 appartementen en 375 m ² commerciële ruimte Bouw 2 recreatiearken Bouw 5 drijvende woningen Aanleg verharding dorp	nvt
2023	Bouw horeca 500 m ² bvo en 8 trekkershutten	Appartementen en commerciële ruimte Recreatiearken Drijvende woningen
2024	nvt	Appartementen en commerciële ruimte Recreatiearken Drijvende woningen Camperplaatsen Haven

4.3 Aanlegfase 2021

4.3.1 Emissie mobiele werktuigen (bron 1)

Voor de berekening van de emissie van mobiele werktuigen is uitgegaan van de in paragraaf 4.1 opgenomen fasering, de door de gemeente beschikbaar gestelde gegevens (bijlage 1) en ervaringscijfers. De berekening is opgenomen in onderstaande tabel. De emissie bedraagt in 2021 ongeveer 30 kg NO_x/jaar.

Tabel 2. Fase 1 - 2021 Havenverbetering onderdeel verwijderen en grondwerk - mobiele werktuigen

Aerius bron	Activiteit	afmeting	mobiele werktuigen	verm. in kW	belasting *)	eenheid/capaciteit	draai-uren	emissiefact.	Emissie NO _x in kg	Emissie NH ₃ in kg
1	Verwijderen beschoeiing	400 m	graafmachine	60	69%	20 m/uur	20	0.8	0.7	0.0
			kraan	60	69%	20 m/uur	20	1	0.8	0.0
1	Verwijderen meubilair/steiger	80 m	graafmachine	60	69%	10 m/uur	8	0.8	0.3	0.0
			kraan	60	69%	10 m/uur	8	1	0.3	0.0
1	Ontgraven Plaatsen beschoeiing	52.500 m ³	graafmachine	100	69%	120 m ³ /uur	438	0.8	24.2	0.1
1	en trailerhelling	520 m	graafmachine	60	69%	10 m/uur	52	0.8	1.7	0.0
			kraan	60	69%	10 m/uur	52	1	2.2	0.0
Totale emissie									30.1	0.1

¹⁾ De belasting is het vermogen van het mobiele werktuig dat gemiddeld gebruikt wordt

4.3.2 Werkverkeer (bron 2)

Voor de berekening van het aantal ritten van het werkverkeer is uitgegaan van de in paragraaf 4.1 opgenomen fasering, de door de gemeente beschikbaar gestelde gegevens (bijlage 1) en ervaringscijfers. Hierbij is rekening gehouden met de volgende ritten per jaar.

Tabel 3. Fase 1 - 2021 Havenverbetering onderdeel verwijderen en grondwerk - verkeer

Aerius bron	Activiteit	verkeer	eenheid/capaciteit	ritten	Emissie NO _x in kg	Emissie NH ₃ in kg
2	Verwijderen beschoeiing	vrachtauto		6 ritten		
		personenauto		6 ritten		
2	Verwijderen meubilair/steiger	vrachtauto		4 ritten		
		personenauto		4 ritten		
2	Ontgraven	vrachtauto	30 m ³	3500 ritten		
		personenauto		219 ritten		
2	Aanbrengen beschoeiing en trailerhelling	vrachtauto		6 ritten		
		personenauto		14 ritten		
Totaal aantal ritten per jaar			vrachtauto	3516 ritten	9.04	0.1
			personenauto	243 ritten	0.05	0.0
Totale emissie					9.09	0.1

De totale emissie van het werkverkeer bedraagt in 2021 ongeveer 9 kg NO_x/jr.

Bij de indeling van verkeer in licht, middelzwaar en zwaar verkeer is uitgegaan van figuur 6.1 van de 'Instructie gegevensinvoer AERIUS Calculator 2020' (tabel 3).

Tabel 4. Bepaling voertuigcategorieën (InfoMil)

Categorie	Alledaagse omschrijving
Licht motorvoertuig	- personenauto's, bestelauto's, vrachtwagen met 4 wielen
Middelzwaar motorvoertuig	- autobus, vrachtwagen met 2 assen en 4 achterwielen
Zwaar motorvoertuig	- vrachtwagen met 3 of meer assen, vrachtwagen met aanhanger, trekker met oplegger

4.3.3 Totale emissie 2021 (bron 1 en 2)

De totale emissie bedraagt in 2021 ten gevolge van de mobiele werktuigen en het verkeer van en naar de locatie ongeveer 39 kg NO_x/jaar.

4.4 Aanlegfase 2022

4.4.1 Emissie mobiele werktuigen (bron 1 - 6)

Voor de berekening van de emissie van mobiele werktuigen is uitgegaan van de in paragraaf 4.1 opgenomen fasering, de door de gemeente beschikbaar gestelde gegevens en ervarings-cijfers. De berekening is opgenomen in onderstaande tabel. De emissie bedraagt in 2022 ongeveer 45 kg NO_x/jaar.

Tabel 5. Fase 2 - 2022 Havenverbetering onderdeel verwijderen en grondwerk , appartementen, recreatiearken, drijvende woningen, verharding - mobiele werktuigen

Aerius bron	Activiteit	afmeting	mobiele werktuigen	verm. in kW	belasting *)	eenheid/ capaciteit	draai- uren	emissie- fact.	Emissie NO _x in kg	Emissie NH ₃ in kg
1	Aanl. singelstrand	1500 m ³	graafmachine	100	69%	1 25 m ³	30 min /m ³	1.5 0.8	1.7	0
1	Terreininrichting	21000 m ²	graafmachine	60	69%	200 m ² /uur	105 uur	0.8	3.5	0
1	Civiele inrichting	2370 m ²	graafmachine	100	69%	200 m ² /uur	12 uur	0.8	0.7	0
2	Bouw appartementen	15 st.	graafmachine	100	69%	4 u/won.	60 uur	0.8	3.3	0
			betonstorter	200	69%	3 u/won.	45 uur	1	6.2	0
			hijskraan	100	69%	4 u/won.	60 uur	1	4.1	0
			heistelling	200	60%	2 u/won.	30 uur	1	3.6	0
3	Aanleg commerciële ruimte	375 m ²	graafmachine	100	69%	4 100 m ²	15 uur	0.8	0.8	0
			betonstorter	200	69%	3 100 m ²	11 uur	1	1.5	0
			hijskraan	100	69%	4 100 m ²	15 uur	1	1.0	0
			heistelling	200	60%	3 100 m ²	11 uur	1	1.3	0
4	Aanleg recr. arken	2 st.	hijskraan	200	69%	8 u/won.	16 uur	1	2.2	0
5	Aanl. drijvende won.	5 st.	hijskraan	200	69%	8 u/won.	40 uur	1	5.5	0
6	verharding: riolering	800 m ²	graafmachine	60	69%	80 mt/dag	80 uur	0.8	2.6	0
			trilplaat	10	40%	200 mt/dag	32 uur	1.1	0.1	0
	cunet	2575 m ³	bulldozer	100	55%	600 m ³ /dag	34 uur	0.9	1.7	0
	klinkerverharding	5150 m ²	bulldozer	100	55%	500 m ² /dag	82 uur	0.9	4.1	0
			trilplaat	10	40%	200 m ² /dag	206 uur	1.1	0.9	0
Totale emissie									45.0	0.0

¹⁾ De belasting is het vermogen van het mobiele werktuig dat gemiddeld gebruikt wordt

4.4.2 Werkverkeer (bron 7 - 11)

Voor de berekening van het aantal ritten van het werkverkeer is uitgegaan van de in paragraaf 4.1 opgenomen fasering, de door de gemeente beschikbaar gestelde gegevens (bijlage 1) en ervaringscijfers. Hierbij is rekening gehouden met de volgende ritten per jaar.

Tabel 6. Fase 2 - 2022 Havenverbetering onderdeel verwijderen en grondwerk, appartementen, recreatiearken, drijvende woningen, verharding - verkeer

Aerius bron	Activiteit	verkeer	eenheid/ capaciteit	ritten	Emissie NO _x in kg	Emissie NH ₃ in kg
7	Aanleg singelstrand en speelvoorzieningen	vrachtauto	30 m3	100 ritten/jr (50 ladingen)		
		personenauto		14 ritten/jr		
		personenauto		50 ritten/jr		
		vrachtauto	30 m3	47 ritten/jr (24 ladingen)		
	bestrating/camperplaatsen	personenauto		6 ritten/jr	0.4	0
8	bouw appartementen en commerciële ruimte	personenauto	110 ritten/app	1650 ritten/jr		
		midd.zw. Mvt	10 ritten/app	150 ritten/jr		
		zware mvt	5 ritten/app	75 ritten/jr	0.3	0
9	aanleg recreatiearken	personenauto	20 ritten/won.	40 ritten/jr		
		midd.zw. Mvt	4 ritten/won.	8 ritten/jr		
		zware mvt	8 ritten/hut	16 ritten/jr	0	0
10	aanleg drijvende woningen	personenauto	20 ritten/won.	100 ritten/jr		
		midd.zw. Mvt	4 ritten/won.	20 ritten/jr		
		zware mvt	8 ritten/hut	40 ritten/jr	0.1	0
11	verharding: riolering, cunet, klinkerverharding	personenauto		750 ritten/jr		
		midd.zw. Mvt		20 ritten/jr		
		zware mvt		10 ritten/jr	0.1	0
Totale emissie					0.9	0.0

De totale emissie van het werkverkeer bedraagt in 2022 ongeveer 1 kg NO_x/jr.

4.4.3 Totale emissie 2022 (bron 1 tot en met 11)

De totale emissie bedraagt in 2022 ten gevolge van de mobiele werktuigen en het verkeer van en naar de locatie ongeveer 46 kg NO_x/jaar.

4.5 Aanlegfase en gedeeltelijke gebruiksfase 2023

4.5.1 Emissie mobiele werktuigen (bron 1 - 2)

Voor de berekening van de emissie van mobiele werktuigen is uitgegaan van de in paragraaf 4.1 opgenomen fasering, de door de gemeente beschikbaar gestelde gegevens en ervarings-cijfers. De berekening is opgenomen in onderstaande tabel. De emissie bedraagt in 2022 ongeveer 6 kg NO_x/jaar.

Tabel 7. Fase 3 - 2023 Horeca, Trekkershutten e.d. - mobiele werktuigen

Aerius bron	Activiteit	afmeting	mobiele werktuigen	verm. in kW	belasting ¹⁾	eenheid/ capaciteit	draai- uren	emissie- fact.	Emissie NO _x in kg	Emissie NH ₃ in kg
1	Bouw horeca	1 stuks	graafmachine	100	69%	12 uur	12	0.8	0.7	0
			betonstorter	200	69%	8 uur	8	1	1.1	0
			hijskraan	100	69%	12 uur	12	1	0.8	0
			heistelling	200	60%	6 uur	8	1	1.0	0
2	Bouw trekkershutten e.d.	8 stuks	graafmachine	100	69%	2 u/hut	16	0.8	0.9	0
			hijskraan	100	69%	2 u/hut	16	1	1.1	0
Totale emissie									5.5	0.0

¹⁾ De belasting is het vermogen van het mobiele werktuig dat gemiddeld gebruikt wordt

4.5.2 Werkverkeer (bron 3)

Voor de berekening van het aantal ritten van het werkverkeer is uitgegaan van de in paragraaf 4.1 opgenomen fasering, de door de gemeente beschikbaar gestelde gegevens (bijlage 1) en ervaringscijfers. Hierbij is rekening gehouden met de volgende ritten per jaar.

Tabel 8. Fase 3 - 2023 Horeca, Trekkershutten e.d. - werkverkeer

Aerius bron	Activiteit	verkeer	ritten	Emissie NO _x in kg	Emissie NH ₃ in kg
2	Aanleg horeca en trekkershutten	personenauto	600 ritten	0.1	0.0
		midd.zw. vrachtauto	72 ritten	0.1	0.0
		zware vrachtauto	36 ritten	0.1	0.0
Totale emissie			708 ritten	0.3	0.0

De totale emissie van het werkverkeer bedraagt in 2023 ongeveer 0.3 kg NO_x/jr.

4.5.3 Emissie bewoners/gebruikersverkeer (bron 4 -7)

In 2023 kan reeds gebruik worden gemaakt van de appartementen, drijvende woningen, commerciële ruimte en recreatie arken. In het model is het verkeer van en naar deze voorzieningen opgenomen, waarbij gebruik is gemaakt van CROW-publicatie 381, december 2018. Daarbij zijn de volgende verkeersaantallen aangehouden.

Tabel 9. Verkeersgeneratie en emissie bewoners- en gebruikersverkeer

functie	aantal	kencijfer	ritten/ jaar	crow omschrijving	Emissie NO _x in kg	Emissie NH ₃ in kg
appartementen	15	7.6 ritten/etm	41.610	koop, appartement, duur	2.9	0.2
drijvende woningen	5	8.5 ritten/etm	15.513	koop, woning, duur	0.3	0.0
recreatiearken	2	2.8 ritten/etm	2.044	bungalowpark	1.8	0.1
commerciële ruimte	375 m ²	12.9 ritten/100m ² /etm	17.657	comm. dienstverlening	1.3	0.1
totaal			59167		6.3	0.4

De totale emissie van het bewoners- en gebruikersverkeer bedraagt in 2023 ongeveer 6 kg NO_x/jr.

4.5.4 Emissie recreatiearken (bron 8)

De recreatiearken worden niet beschouwd als woningen maar als een recreatievoorziening. De kans bestaat dat deze in tegenstelling tot de appartementen en drijvende woningen wel door middel van gas worden verwarmd. In het model worden de recreatiearken daarom beschouwd als appartementen. Dit houdt in dat deze recreatiearken ongeveer 2,2 kg NO_x per jaar emitteren.

4.5.5 Totale emissie 2023 (bron 1 tot en met 8)

De totale emissie bedraagt in 2023 ten gevolge van de mobiele werktuigen en het (bouw)verkeer van en naar de locatie en het gebruik van de reeds beschikbare functies ongeveer 14 kg NO_x/jaar.

4.6 Volledige gebruiksfase

4.6.1 Emissie verkeer (bron 1 - 8)

In het model is het verkeer van en naar de voorzieningen opgenomen, waarbij gebruik is gemaakt van CROW-publicatie 381, december 2018. Daarbij zijn de volgende verkeersaantallen aangehouden.

Tabel 10. Verkeersgeneratie en emissie bewoners- en gebruikersverkeer

functie	aantal	kencijfer	ritten jaar	crow omschrijving	Emissie NO _x in kg	Emissie NH ₃ in kg
appartementen	15	7.6 ritten/etm	41.610	koop, appartement, duur	2.8	0.2
drijvende woningen	5	8.5 ritten/etm	15.513	koop, woning, duur	1.6	0.1
recreatiearken	2	2.8 ritten/etm	2.044	bungalowpark	0.2	0.0
commerciële ruimte	375 m2	12.9 ritten/100m ² /etm	17.657	commerciële dienstverl.	1.3	0.1
camperplaatsen	10	0.4 ritten/etm	1.460	camping	0.2	0.0
trekkershutten	8	0.4 ritten/etmaal	1.168	camping	0.2	0.0
uitbreiding jachthaven	14	26.6 ritten/100 ligpl.	1.359	jachthaven	0.1	0.0
restaurant	500 m2		44.713 ¹⁾		7.9	0.5
totaal			125.523		14.3	1.1

¹⁾ berekening bijlage 1

Dit houdt in dat rekening moet worden gehouden met een toename van 125.523 ritten per jaar.

De totale emissie van de verkeersgeneratie van functies in de gebruiksfase bedraagt in dat geval ongeveer 16 kg NO_x/jr.

4.6.2 Emissie recreatiearken (bron 9)

De recreatiearken worden niet beschouwd als woningen maar als een recreatievoorziening. De kans bestaat dat deze in tegenstelling tot de appartementen en drijvende woningen wel door middel van gas worden verwarmd. In het model worden de recreatiearken daarom beschouwd als appartementen. Dit houdt in dat er rekening mee is gehouden dat deze recreatiearken ongeveer 2,2 kg NO_x per jaar emitteren.

4.6.3 Emissie vaartuigen (bron 10)

In Aeries zijn geen standaard emissiekengetallen opgenomen op basis waarvan de emissies van NO_x en NH₃ worden bepaald van pleziervaartuigen.

Bij de berekeningen is daarom van het volgende uitgegaan.

- De nieuw te realiseren ligplaatsen (op grond van in de inleiding getoond ontwerp maximaal 24) worden gebruikt door passanten. Van deze passantenplaatsen wordt verondersteld dat deze gedurende alle 30 weekenden binnen het vaarseizoen (1 april – 1 november) en gedurende alle 30 weekdays van de zes weken basisschoolvakantie worden gebruikt en dat deze passanten tijdens die dagen gedurende 10 minuten per dag in het projectgebied rondvaren (1000 meter met een snelheid van 6 km/uur).
- Op basis van een luchtfoto is een inventarisatie gemaakt van het type motorboot en het bijbehorend motorvermogen en het soort brandstof (benzine/diesel) dat de jachthaven aandoet. Daarbij is onderscheid gemaakt naar drie typen boten:
 - lichte motorboten/zeilboten met een gemiddeld vermogen van 8 kW varend op benzine (42%);
 - middelzware motorboten met een gemiddeld vermogen van 20 kW varend op benzine (21%);
 - middelzware motorboten met een gemiddeld vermogen van 20 kW varend op diesel (21%);
 - zware motorboten met een gemiddeld vermogen van 40 kW varend op diesel (14%).
- Op basis van gegevens uit de publicatie van S. Samaras (EMEP/Corinair emission inventory guidebook, Other mobile sources and machinery, version 3.2, December 2000) is bekend dat:
 - een benzinemotor met 8 kW vermogen gemiddeld 4,02 gram NO_x/kW/uur emitteert;
 - een benzinemotor met 20 kW vermogen gemiddeld 4,08 gram NO_x/kW/uur emitteert;
 - een dieselmotor met 20 kW vermogen gemiddeld 8,50 gram NO_x/kW/uur emitteert;

- een dieselmotor met 40 kW vermogen gemiddeld 8,00 gram NO_x/kW/uur emitteert.

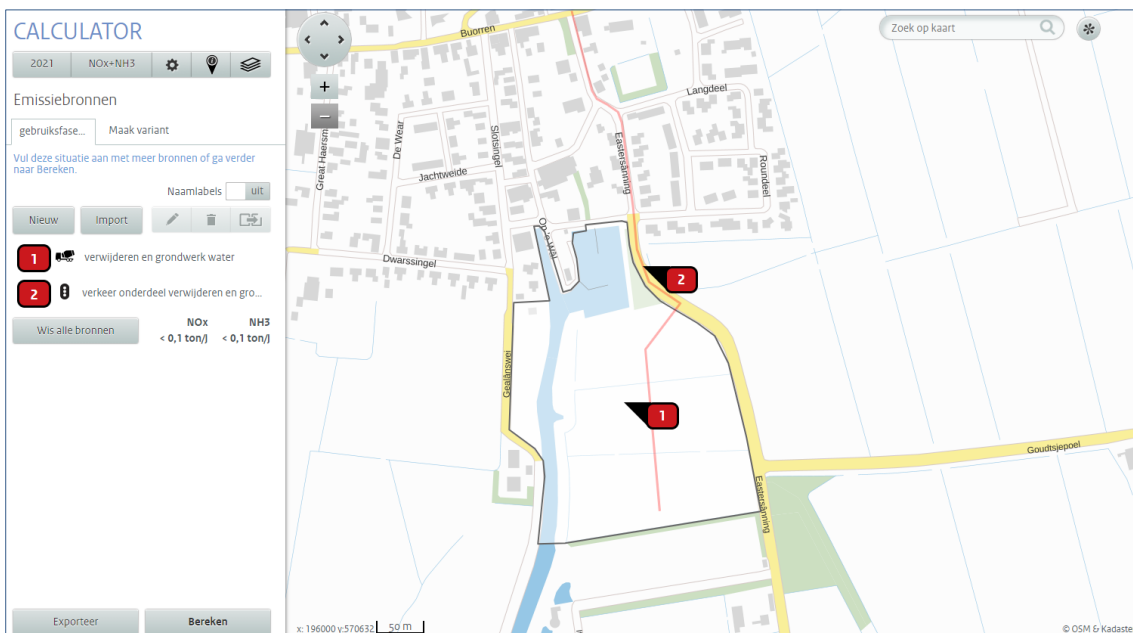
De totale emissie van de motorboten bedraagt ongeveer 22 kg NO_x/jr. De berekening hiervan is opgenomen in bijlage 2.

4.6.4 Totale emissie vanaf 2024 (bron 1 tot en met 10)

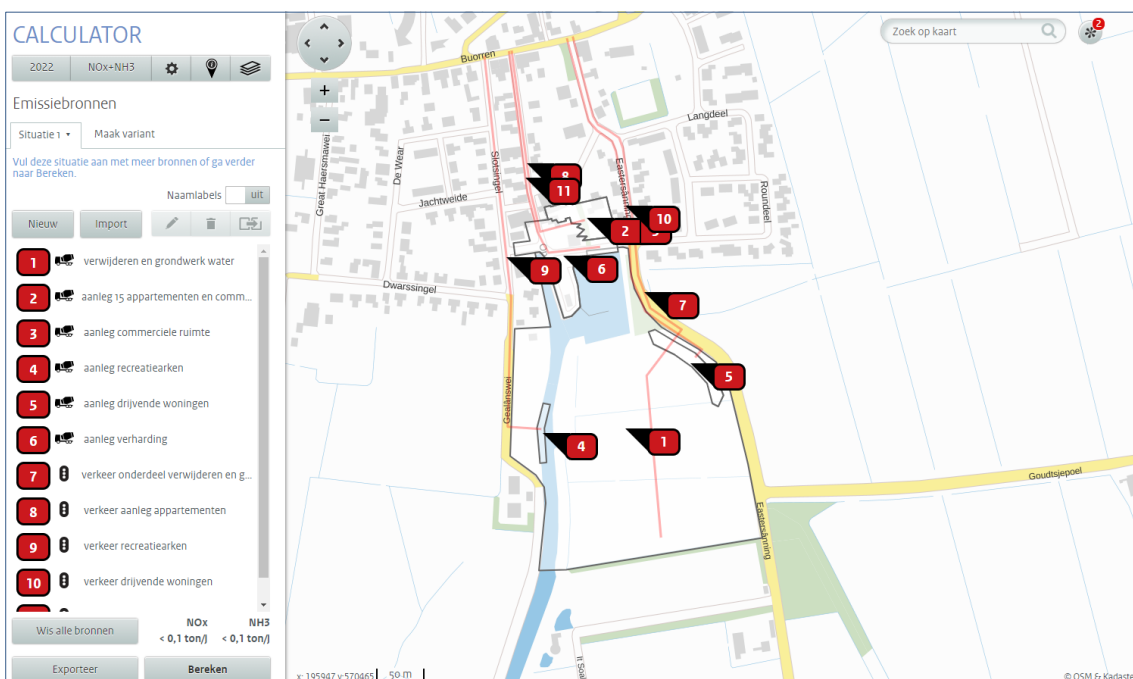
De totale emissie bedraagt vanaf 2024 ten gevolge van alle functies ongeveer 38 kg NO_x/jaar.

5 Model

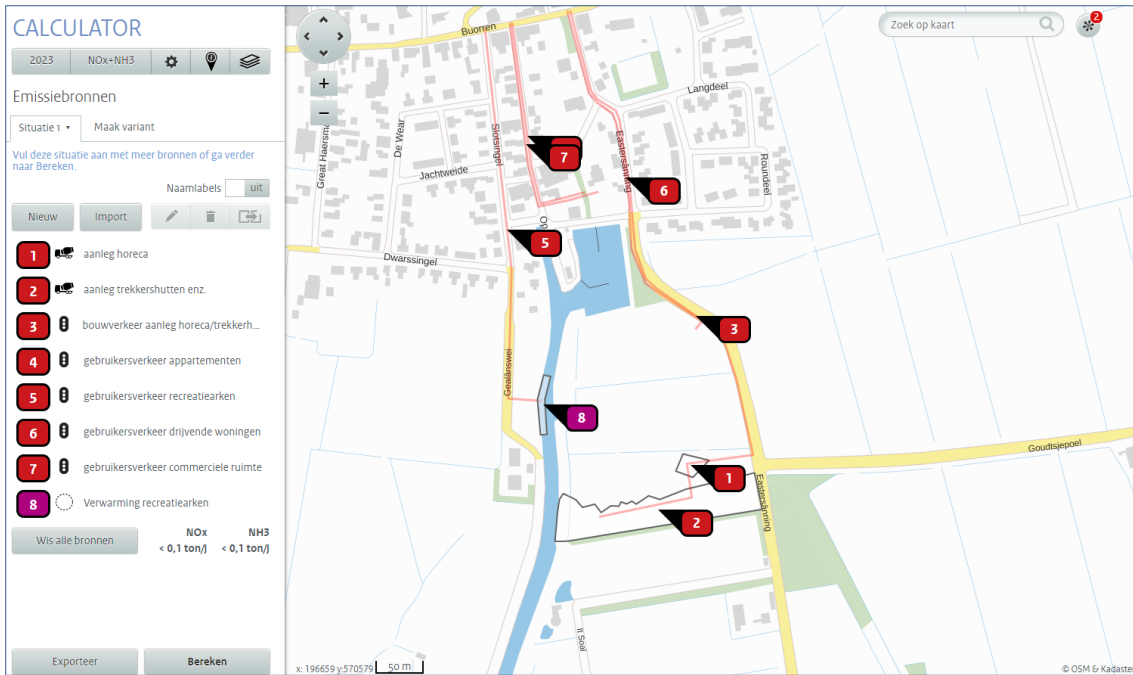
De emissie en depositie van het plan zijn bepaald met behulp van het AERIUS-pakket (oktober 2020). In de berekening is uitgegaan van het beginjaar 2021. Indien het project later zal worden uitgevoerd, kan deze berekening als worst-case worden beschouwd. In latere rekenjaren zal de emissiefactor van onder andere verkeersbewegingen namelijk afnemen. Navolgend is van het model van elke fase een afbeelding opgenomen.

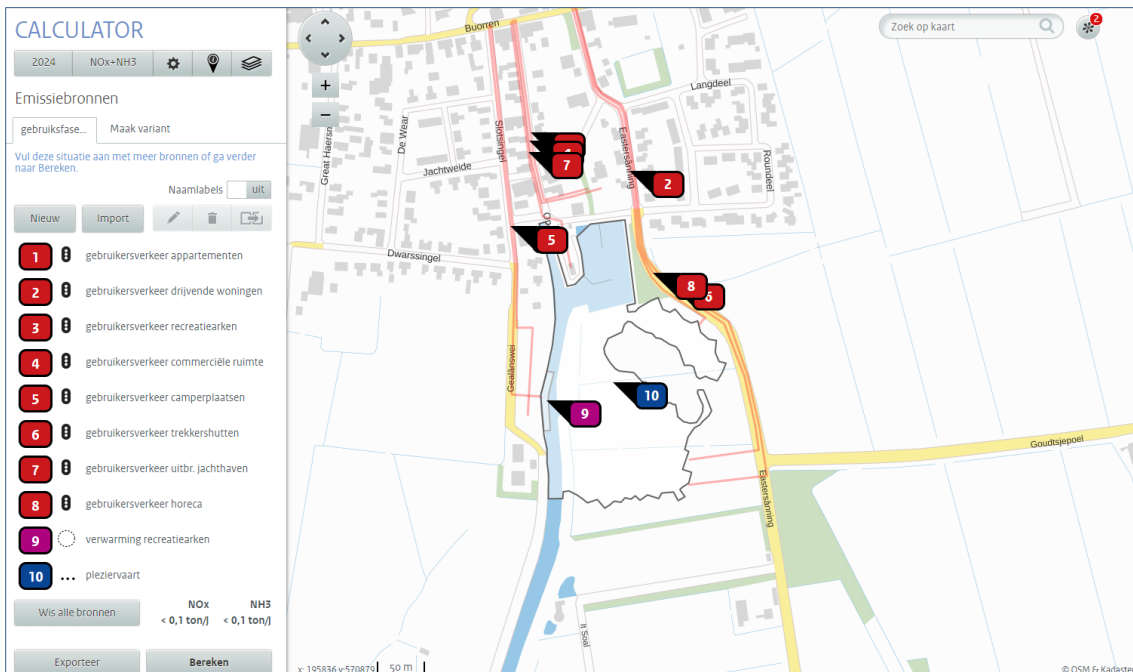
Figuur 3. Aerijsmodel fase 1 aanlegfase 2021

Figuur 4. Aerijsmodel fase 2 aanlegfase 2022

Figuur 5. Aeriusmodel fase 3 aanlegfase 2023 en gedeeltelijke gebruiksfase

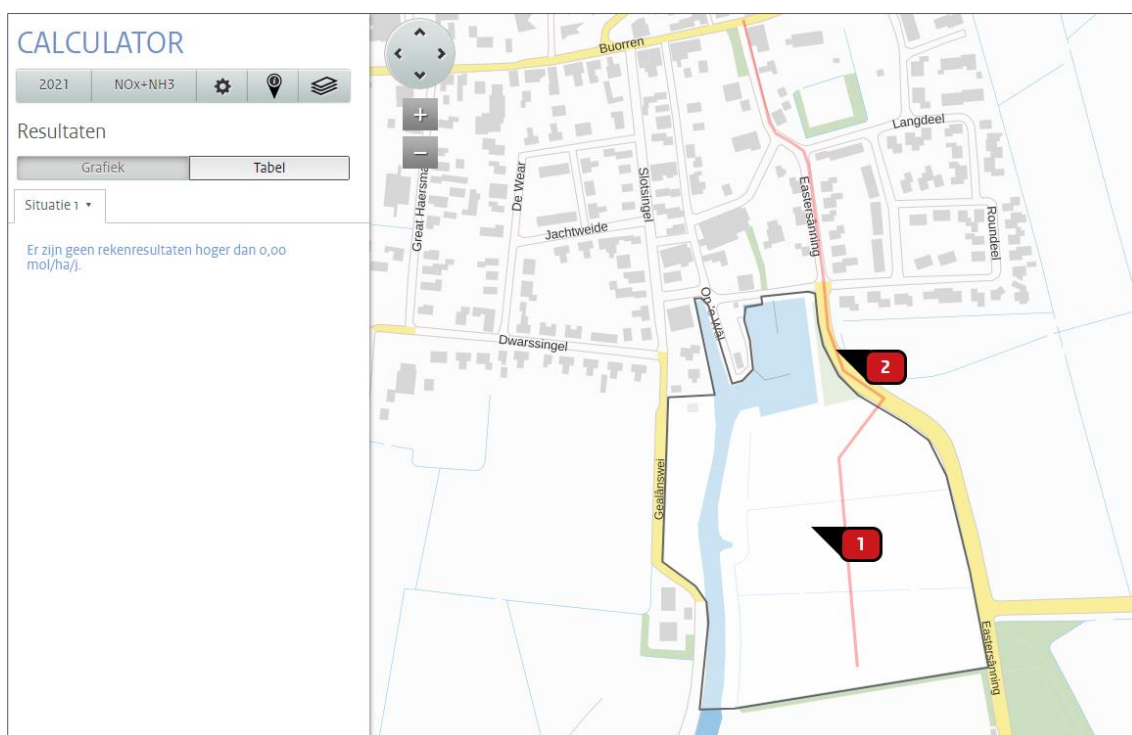
Figuur 6. Aeriusmodel fase 4 gebruiksfase vanaf 2024

6 Rekenresultaten en conclusie

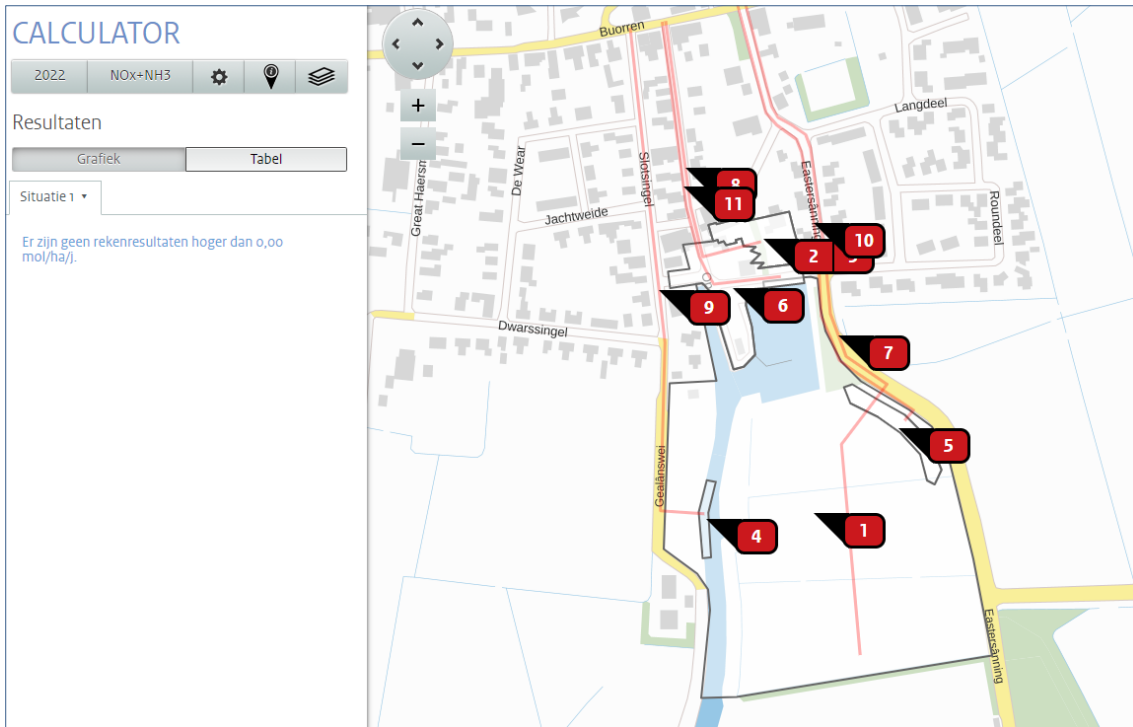
De berekening met AERIUS genereert een aantal rekenresultaten en een viertal pdf-bestanden waarin wordt geconstateerd dat er geen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden zijn met een overschrijding van een projectbijdrage van meer dan 0,00 mol N/ha/jaar. Deze pdf-bestand zijn als bijlagen opgenomen en seperaat toegevoegd.

6.1 Rekenresultaten

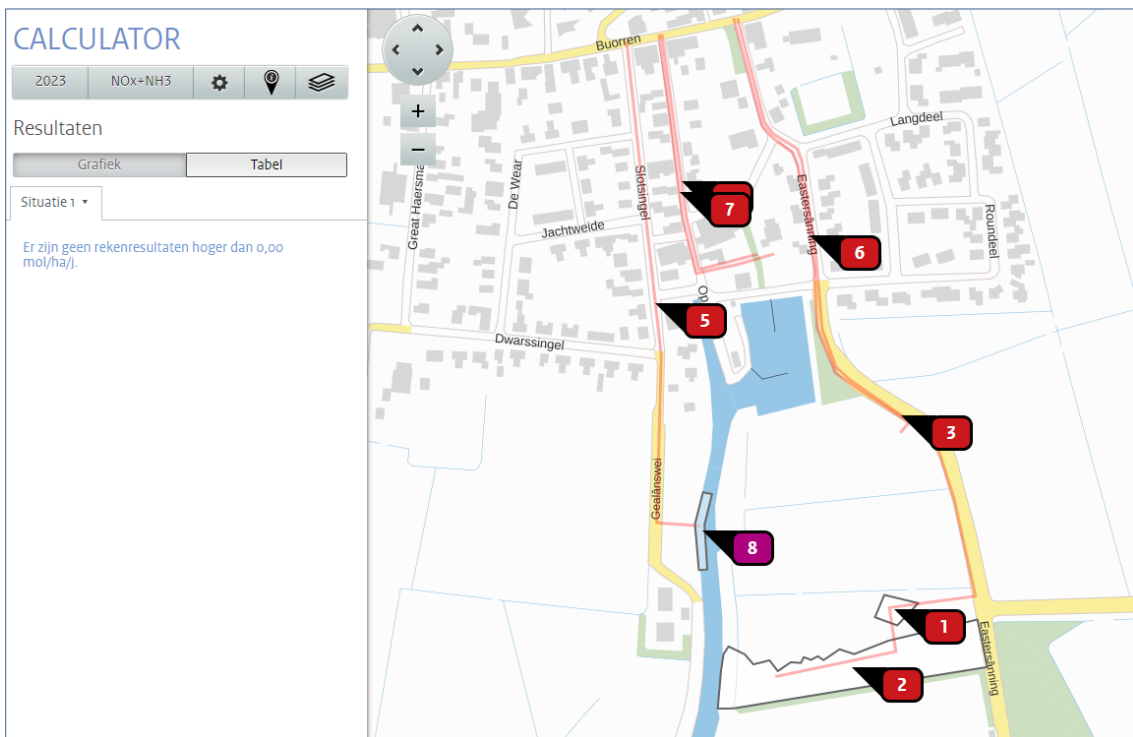
In onderstaande afbeelding zijn per fase de rekenresultaten weergegeven.

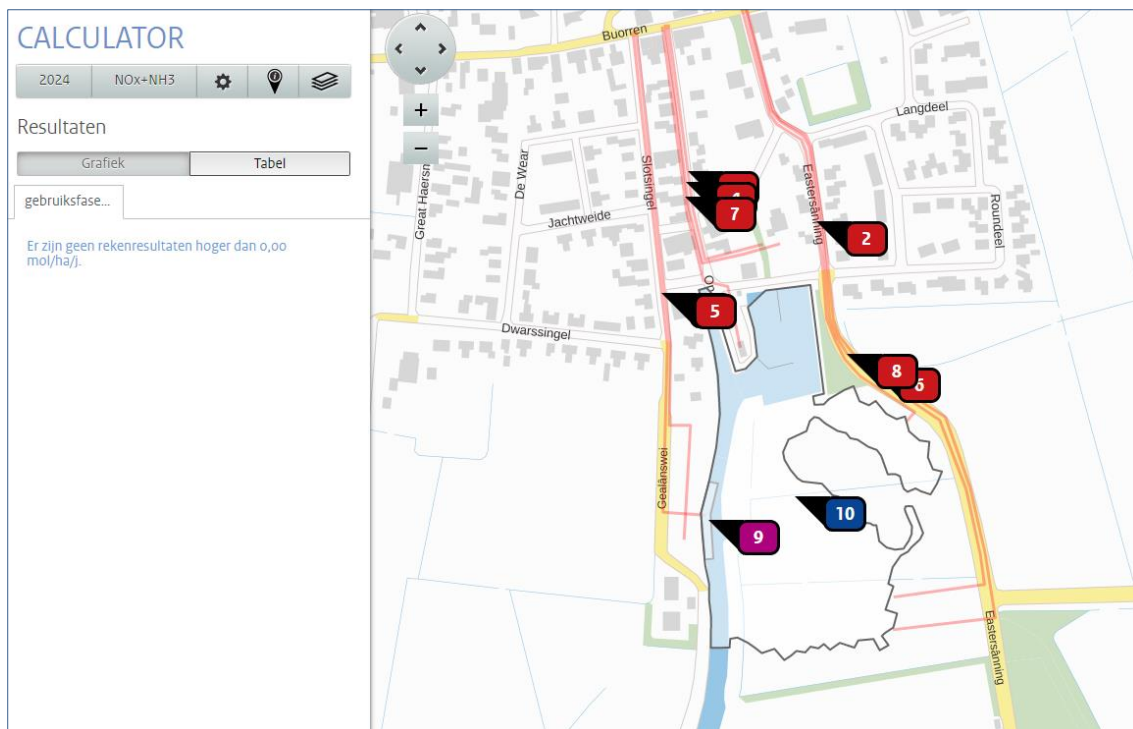
Figuur 7. Rekenresultaat fase 1 aanlegfase 2021

Figuur 8. Rekenresultaat fase 2 aanlegfase 2022

Figuur 9. Rekenresultaat fase 3 aanlegfase 2023 en gedeeltelijke gebruiksfase

Figuur 10. Rekenresultaat fase 4 gebruiksfase vanaf 2024

6.2 Conclusie en ecologische beoordeling

Het plan leidt in de aanleg- en gebruiksfase niet tot een toename van stikstofdepositie op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden die in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) zijn beschermd. Voor dit onderdeel van het project is dan ook geen vergunning van de Wnb nodig.

Bijlagen

Bijlage 1

Het restaurant heeft een oppervlakte van maximaal 500 m² met een bedrijfsvloeroppervlakte (bvo) van 70%. Voor het berekenen van de verkeersgeneratie van deze functie wordt daarom uitgegaan van de kencijfers voor restaurant, zoals opgenomen in CROW-publicatie 381. In deze publicatie zijn kencijfers voor deze functie opgenomen wat betreft parkeren maar niet van de verkeersgeneratie. Om een uitspraak te doen over de verkeersgeneratie worden de parkeerkecijfers gebruikt. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat elke benodigde parkeerplaats gemiddeld 2,5 keer per weekdagemaal bezet is. Er wordt uitgegaan van het minimale parkeerkecijfer van 14 parkeerplaatsen per 100 m² bvo. Dit geeft dan een kecijfer van de verkeersgeneratie van 35 motorvoertuigbewegingen (14*2,5) per 100 m² bvo. Deze berekening is een worstcasebenadering. Veel van de klanten zullen overigens vanuit de directe omgeving (jachthaven, trekkershutten en recreatie-arken) komen zonder gebruik te maken van een auto.

Tabel 3.1 Berekening verkeersgeneratie restaurant in motorvoertuigbewegingen per etmaal

Ontwikkeling	Omvang	Kencijferverkeersgeneratie	Verkeersgeneratie/jaar
Restaurant	350 m ² bvo	35 per 100 m ² bvo	44.713

Bijlage 3 - AERIUS-berekeningen

Colofon

Opdrachtgever

Gemeente Smalingerland

Projectleiding

██████████

Projectnummer

232.00.75.02.00.00

BügelHajema Adviseurs bv

Bureau voor Ruimtelijke

Ordering en Milieu BNSP

Balthasar Bekkerwei 76

8914 BE Leeuwarden

T 058 215 25 15

E info@bugelhajema.nl

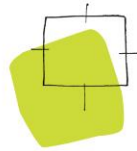
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,

Leeuwarden en

Amersfoort

Bijlage 11 Vormvrije m.e.r.-beoordeling

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

Vormvrije m.e.r.-beoordeling

Oprachtgever: Gemeente Smallingerland

projectnummer: 232.00.75.00.00

Onderwerp: Vormvrije m.e.r.-beoordeling

Datum: 02-12-2020

Inleiding

Aanleiding

In het door de gemeenteraad van Smallingerland vastgestelde Masterplan Waterfront Oudega is een invulling gegeven voor de ontwikkeling van het dorp Oudega en het gebied rondom de haven. De doelstelling van het masterplan is om een adequate en concreet kader te bieden om het havengebied te herontwikkelen. Zodanig dat het een fraai en sfeervol onderdeel wordt van en voor het dorp en bijdraagt aan de versterking van het toeristisch product voor de watersporter, maar ook voor de andere recreanten. Het uitgewerkte planvoornemen is niet passend in de bestaande bestemmingsplannen omdat niet alle gewenste functies zijn toegestaan. Derhalve stelt de gemeente Smallingerland een nieuw bestemmingsplan op.

De activiteiten die mogelijk worden gemaakt, vallen onder onderdeel D.10 van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage (hierna: Besluit m.e.r.).

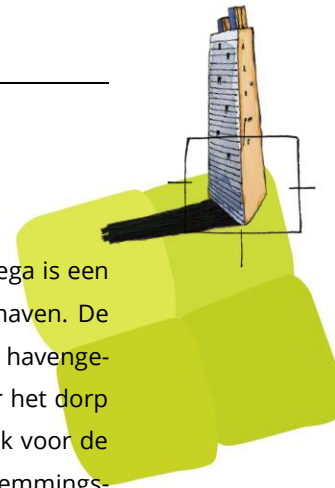
	Activiteiten	Gevallen	Besluit
D10	De aanleg, wijziging of uitbreiding van: a. skihellingen, skiliften, kabelspoorwegen en bijbehorende voorzieningen; b. jachthavens. c. vakantie dorpen en hotelcomplexen buiten stedelijke zones met bijbehorende voorzieningen, d. permanente kampeer- en caravanterreinen, of e. themaparken.	In gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op: 1°. 250.000 bezoekers of meer per jaar, 2°. een oppervlakte van 25 hectare of meer, 3°. 100 ligplaatsen of meer of 4°. een oppervlakte van 10 hectare of meer in een gevoelig gebied.	De vaststelling van het inrichtingsplan, bedoeld in artikel 17 van de Wet inrichting landelijk gebied dan wel een plan bedoeld in artikel 18 van de Reconstructiewet concentratiegebieden dan wel bij het ontbreken daarvan het plan bedoeld in artikel 3.6, eerste lid, onderdelen a en b, van de Wet ruimtelijke ordening dan wel bij het ontbreken daarvan van het plan, bedoeld in artikel 3.1, eerste lid, van die wet.

BügelHajema, Adviseurs voor leefomgeving en omgevingsrecht BNSP

Balthasar Bekkerwei 76, 8914 BE Leeuwarden T 058 215 25 15

E info@bugelhajema.nl W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen, Leeuwarden en Amersfoort

De drempelwaarden (gevallen) van de betreffende categorie wordt niet overschreden. Dit betekent dat een vormvrije m.e.r.-beoordeling dient te worden uitgevoerd. Uit de vormvrije m.e.r.-beoordeling zal blijken of niet alsnog een m.e.r.-procedure op grond van het Besluit m.e.r. moet worden doorlopen. In het navolgende is de vormvrije m.e.r.-beoordeling behandeld.

Initiatiefnemer en bevoegd gezag

De gemeente Smallingerland en de provincie Fryslân zijn initiatiefnemer en het bevoegd gezag voor het bestemmingsplan is de gemeente Smallingerland.

Inhoudsvereisten

Doel van de (vormvrije) m.e.r.-beoordeling is om op objectieve wijze informatie over mogelijk relevante milieugevolgen van de voorgenomen activiteit te verzamelen. Met deze informatie kan het bevoegd gezag een oordeel geven over de noodzaak van het doorlopen van een m.e.r.-procedure.

Een m.e.r.-beoordeling betekent dat er géén MER wordt opgesteld, tenzij er sprake is van belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu. Het uitgangspunt is dus: 'nee, tenzij...'

De 'belangrijke nadelige gevolgen' moeten worden beoordeeld op basis van het toetsingskader van bijlage III van de Europese Richtlijn Milieueffectbeoordeling (85/337/EEG). Bijlage III noemt drie hoofdthema's:

1. de kenmerken van de activiteit (waaronder omvang, verontreiniging, hinder en risico van ongevallen);
2. de plaats van de activiteit (in relatie tot de kwetsbaarheid van het milieu);
3. de kenmerken van het potentiële effect (waaronder het bereik, de orde van grootte en waarschijnlijkheid van het effect).

Kenmerken van het project

Conform bijlage III van de EU-richtlijn dient in het bijzonder in overweging te worden genomen:

- de omvang van het project;
- eventuele cumulatie met andere projecten;
- het gebruik van natuurlijke hulpbronnen;
- de productie van afvalstoffen;
- verontreiniging en hinder;
- risico van ongevallen, met name gelet op de gebruikte stoffen of technologieën.

Omvang van het project

De ambitie van "Oudega aan het water" is gericht op het verbeteren en handhaven van de leefbaarheid en de toeristische ontwikkeling van het gebied. Om deze ambitie te realiseren worden voor het

dorp en het gebied rondom de haven diverse functies toegevoegd. Het plan voorziet, naast het realiseren van 32.000 m² boezemwater in het volgende programma:

- 20 woningen (inclusief 5 drijvende woningen);
- maximaal 500 m² horeca;
- maximaal 6 trekkershutten, chalets en andere vaste kampeermiddelen;
- 10 camperplekken;
- 2 recreatiearken;
- maximaal 375 m² aan commerciële ruimte;
- Diverse kleinschalige dagrecreatieve voorzieningen in de vorm van strandje en speelvoorzieningen;
- Herinrichting van de jachthaven (met oog voor voldoende plekken voor passanten en opbergplekken met een courante maatvoering).

Op onderstaande luchtfoto is de ligging van het plangebied weergegeven. Het plangebied heeft betrekking op de bestaande haven en de vergroting daarvan, de omliggende bebouwing om de haven en een deel van de agrarische gronden ten zuiden van Oudega.

Cumulatie

Binnen het effectgebied zijn geen andere activiteiten bekend of te verwachten waardoor cumulatie van negatieve effecten zal optreden. De totale ontwikkeling is opgedeeld in twee delen. Onderhavig bestemmingsplan met een rode ontwikkeling van een waterfront bij het dorp en een blauw-groen deel met de ontwikkeling van water en natuur waar een apart bestemmingsplan voor wordt opgesteld. De onderzoeken zijn in samenhang met beide projecten bekeken en beoordeeld.

Het gebruik van natuurlijke hulpbronnen

Er is geen sprake van gebruik van natuurlijke hulpbronnen.

Overige aspecten

De overige aspecten genoemd onder de laatste drie aandachtspunten zijn niet relevant in het kader van deze beoordeling in relatie tot de ingreep.

Plaats van het project

Bij de mate van kwetsbaarheid van het milieu in de gebieden waarop het project van invloed kan zijn, moet in het bijzonder in overweging worden genomen:

- het bestaande grondgebruik;
- de relatieve rijkdom aan en de kwaliteit en het regeneratievermogen van de natuurlijke hulpbronnen van het gebied;
- het opnamevermogen van het natuurlijke milieu, met in het bijzonder aandacht voor de gevoelige gebieden, in dit geval Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen Ecologische Hoofdstructuur), Natura 2000 en landschappen van historisch, cultureel of archeologisch belang.

In het plangebied zijn diverse bestemmingen van toepassing. Met het opnieuw inrichten van het gebied is er sprake van een wijziging van het bestaande grondgebruik. Het genoemde onder het tweede aandachtspunt is in dit geval niet aan de orde. De nieuwe inrichting van het gebied heeft geen effect op natuurlijke hulpbronnen, zoals mineralen, ertsen, fossiele brandstoffen.

Wat betreft het genoemde onder het derde aandachtspunt is het plangebied geen onderdeel van een in het kader van de Wnb beschermd gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied betreft de Alde Feanen en ligt op circa 1,7 km ten westen en zuidwesten van het plangebied. Tussen het plangebied en het Natura 2000-gebied ligt agrarisch gebied. Het plangebied is gelegen nabij 'Natuur buiten het NNN'. De potentiële te verwachte effecten op deze cultuurhistorische waarden en het Natuurnetwerk Nederland komen aan de orde bij 'Kenmerken van het potentiële effect'.

Kenmerken van het potentiële effect

Bij de potentiële effecten van het project wordt, voor zover relevant, gekeken naar:

- het bereik van het effect;
- het grensoverschrijdende karakter van het effect;
- de orde van grootte en de complexiteit van het effect;
- de waarschijnlijkheid van het effect;
- de duur, de frequentie en de omkeerbaarheid van het effect;
- de autonome ontwikkelingen.

De mogelijke milieueffecten worden indien aan de orde aan de hand van de verschillende relevante thema's beschreven. Voor de voorliggende m.e.r.-beoordeling zijn autonome ontwikkelingen niet bekend. De referentiesituatie is dan ook overeenkomstig de bestaande situatie. Vanwege de aard van de ingreep wordt nader aandacht besteed aan de potentiële (milieu)effecten die kunnen optreden op archeologie, cultuurhistorie, ecologie, externe veiligheid, bodem, water, geluid, hinder en luchtkwaliteit.

Archeologie

Ten behoeve van de voorgenomen activiteit zal worden gegraven en zal de bodem worden geroerd. Derhalve zouden archeologische waarden kunnen worden aangetast.

Op basis van de resultaten van de archeologische onderzoeken blijkt dat in het plangebied geen archeologische resten bedreigd worden. Op basis van het vorenstaande is er door het voornemen geen sprake van belangrijke negatieve milieugevolgen voor archeologie.

Cultuurhistorie

Als gevolg van de voorgenomen activiteit zouden landschappelijke en cultuurhistorische elementen en waarden kunnen worden aangetast. In het provinciaal beleid worden de landschappelijke en cultuurhistorische elementen uit het landschap waarin het plangebied is gelegen, beschermd.

Informatie over cultuurhistorische waarden is beschikbaar middels de Cultuurhistorische Kaart Fryslân 2 (CHK2) van Provinsje Fryslân. Wat betreft cultuurhistorie blijkt uit deze kaart dat er in het plangebied twee karakteristieke bouwwerken (geen woningen) aanwezig zijn. Het betreft hier de voormalige zuivelfabriek en een transformator gebouw. De voormalige zuivelfabriek zal ten behoeve van de planontwikkeling worden gesloopt. Daarnaast liggen er in het plangebied drie 'Oude paden Nieuwe wegen'. Er treden geen wijzigingen op met betrekking tot het transformatorhuisje en de aanwezige wegen. Er is daarmee geen sprake van belangrijke negatieve milieugevolgen.

Ecologie

Voor ecologie worden de effecten van het plan op in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) beschermde Natura 2000-gebieden en soorten onderzocht. Daarnaast worden de effecten op in het kader van het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid beschermde gebieden in kaart gebracht. Hiertoe is

een uitgebreide natuurtoets uitgevoerd. Uit deze uitgebreide natuurtoets blijken de volgende conclusies en consequenties.

– Beschermde soorten

Voor het gebouw op de locatie It Miensker treden negatieve effecten ten aanzien van verblijfplaatsen van vleermuizen op; hiervoor zijn al mitigerende maatregelen uitgewerkt in een activiteitenplan en is ontheffing Wnb aangevraagd en verleend. Negatieve effecten op foerageergebied en potentiële vliegroutes kunnen worden uitgesloten door voorwaarden ten aanzien van vleermuisvriendelijke verlichting op te nemen in het bestemmingsplan. Negatieve effecten ten aanzien van andere diergroepen en planten kunnen worden uitgesloten.

Indien het plan wijzigt waarbij sloop of verbouwing van gebouwen (anders dan de voormalige zuivelabriek It Miensker en de voormalige kunstmestloods) toch onderdeel worden van het plan, zal nader onderzoek naar aan- of afwezigheid van mogelijke nest- en verblijfplaatsen van vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen en vleermuizen noodzakelijk zijn om te bepalen of negatieve effecten optreden en een ontheffing Wnb noodzakelijk is.

Daarnaast moeten het broedseizoen van vogels en de zorgplicht van de Wnb voor zoogdieren en amfibieën die vallen onder de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen van de provincie Fryslân in acht worden genomen bij de aanlegwerkzaamheden.

– Beschermde gebieden

Wnb beschermde gebieden

Op basis van de stikstofberekening kan worden bepaald of een vergunning van de Wnb nodig is voor de uitvoering van het plan (zie onderstaand). Als gevolg van het plan is sprake van een zeer geringe toename van water- en landrecreatie in de Alde Feanen, maar zal dit niet leiden tot negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied, behalve mogelijk op zwarte stern indien extra verstoring van de kolonie naast de vaarroute van de Nije Mûntsegrope (buiten het plangebied) optreedt. Dit effect zal nader getoetst moeten worden als het plan voor deze locatie meer is uitgewerkt.

Ten aanzien van andere aspecten is voldoende beeld ontstaan van effecten op Wnb beschermde gebieden (Natura 2000-gebieden) en treden geen significant negatieve effecten op.

Beschermde gebieden in het kader van provinciaal ruimtelijk beleid

Er is voldoende beeld ontstaan van effecten op in het kader van provinciaal ruimtelijk beleid beschermde natuurgebieden. De ontwikkeling is op het punt van provinciaal ruimtelijk natuurbeleid niet in strijd met de Verordening Romte Fryslân.

– Advies voor versterking van natuurwaarden

1 Vliegroutes en foerageergebieden voor vleermuizen beschermen en verbeteren

De zorg voor vliegroutes en foerageergebieden voor vleermuizen is belangrijk en kansrijk, in verband met verblijfplaatsen in en nabij het noordelijk deel van het plangebied (gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis) en het vóórkomen van meer- en watervleermuis in de omgeving. Het is wenselijk om regels op te nemen in het bestemmingsplan om verstoring van foerageergebied en potentiële vliegroutes van vleermuizen door verlichting te voorkomen. Daarnaast kunnen foerageergebied en vliegroutes ook actief verbeterd worden door los van het bestemmingsplan de verlichting en de beplanting vleermuisvriendelijker te maken.

Dit is zinvol en kansrijk voor de genoemde potentiële vliegroutes (haven en Alddijp, en de wegen met laanbomen (Gealânswei aan westrand en de Eastersânning aan de oostrand). Vleermuisvriendelijker inrichting is mogelijk door bijvoorbeeld de verlichting te beperken, de uitstraling naar de omgeving te voorkomen met aangepaste armaturen en/of toepassing van amberkleurige alsmede de aanplant van laanbomen.

2 Ontwikkeling van natuurvriendelijke oevers

Wat verder ten zuiden van het dorp Oudega zijn veel oevers met hogere natuurwaarde, maar binnen het plangebied zijn de meeste oevers beschoeid, hebben steile kanten en zijn veel minder begroeid. Dit is begrijpelijk gezien de havenfunctie. Maar nu er nieuw water wordt aangelegd voor extensieve recreatie, zijn er ook kansen om delen hiervan in te richten met natuurvriendelijke oevers. Hiervan kunnen algemene soorten zoals rietzanger en fuut profiteren, maar mogelijk ook voor deze omgeving typerende soorten zoals otter en waterspitsmuis. Er zijn kansen om de natuur naar Oudega toe te halen in combinatie met recreatie.

3 Aanvulling met kleine natuurelementen

Waardevolle kleine natuurelementen in het nieuwe recreatieterrein ten zuiden van de haven zijn bijvoorbeeld takkenrillen, houtstapels voor kleine marters, nestkasten voor torenvalk, een zandhoop of bijenhotel voor wilde bijen.

– Stikstof

Een AERIUS- berekening moet uitwijzen of er negatieve effecten in het kader van de Wnb beschermde gebieden zullen optreden. Op basis daarvan kan worden bepaald of vervolgstappen nodig zijn, zoals het aanvragen van een vergunning van de Wnb. Op 3 november 2020 is de berekening stikstofdepositie voor onderhavig project uitgevoerd. Het plan leidt in de aanleg- en gebruiksfase niet tot een toename van stikstofdepositie op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden die in het kader van de Wet

natuurbescherming (Wnb) zijn beschermd. Voor dit onderdeel van het project is dan ook geen vergunning van de Wnb nodig. Het aspect stikstof staat uitvoering van het project niet in de weg.

– Conclusie

Er is ontheffing verleend voor vleermuizen en in de regels is een voorwaardelijke verplichting opgenomen om verstoring van foerageergebied en potentiële vliegroutes van vleermuizen door verlichting te voorkomen. Bij de nadere planuitwerking wordt waar mogelijk rekening gehouden met de adviezen voor versterking van de natuurwaarden. Op grond hiervan kan worden geconcludeerd dat er geen sprake is van belangrijke negatieve milieugevolgen.

Externe veiligheid

Het planvoornemen voorziet in een bouwwerken waarin mensen een groot deel van de dag verblijven. Derhalve is met het planvoornemen sprake van een kwetsbaar object wat betreft externe veiligheid en is extra aandacht nodig voor een eventuele toename van de risico's op het gebied van externe veiligheid.

In het kader van het Interprovinciaal Overleg (IPO) is een zogenoemde risicokaart ontwikkeld. Op de risicokaart staan gegevens die met risico te maken hebben, zoals risicoveroorzakende bedrijven die gevaarlijke stoffen gebruiken, produceren of opslaan en ook het vervoer/transport van grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen. Gevaarlijke stoffen zijn in dit geval stoffen die een schadelijke invloed hebben op de gezondheid en het milieu. Op de risicokaart worden tevens kwetsbare objecten getoond die extra aandacht verdienen in de buurt van risicobronnen. Dit zijn gebouwen waarin zich veel mensen kunnen bevinden en gebouwen waar niet-zelfredzame mensen aanwezig zijn (zieken, bejaarden, kinderen).

Om na te gaan of voor het planvoornemen ook aandachtspunten op het vlak van externe veiligheid aanwezig zijn, is de risicokaart geraadpleegd. Uit de risicokaart valt af te lezen dat in en in de nabijheid van het plangebied geen risicobronnen, transportroutes of buisleidingen zijn gelegen. De ontwikkelingen leidt niet tot nadelige effecten in het kader van externe veiligheid.

Bodemkwaliteit

De milieuhygiënische gesteldheid van de bodem dient geschikt te zijn voor het toekomstig gebruik. Op alle genoemde percelen zijn geen eerdere bodemonderzoeksresultaten bekend. Op een perceel is een gedempte sloot aanwezig. Hier kan sprake zijn van dempingsmateriaal en hieraan gerelateerde verontreinigingen (incl. asbest). Ook kunnen er natuurlijk dammetjes in de percelen zitten met puin/dempingsmateriaal. Dit zijn in principe dan ook asbestverdachte locaties. Voor het bestem-

mingsplan is nader onderzoek naar deze locaties niet noodzakelijk. Nader onderzoek zal worden uitgevoerd ten tijde van de uitvoering.

Op de locatie van de voormalige zuivelfabriek zat een verontreiniging maar deze is gesaneerd en vormt geen belemmering voor de uitvoering van de plannen.

Verder zijn de percelen altijd in gebruik geweest als landbouwgrond en onbebouwd geweest. Dus de algemene kwaliteit (los van eerdere genoemde dammetjes en demping) zal aansluiten bij de bodemkwaliteitskaart en voldoen aan AW2000/Landbouw/natuur.

Op basis van het vorenstaande kan er vooralsnog van worden uitgegaan dat nog geen belemmeringen bestaan ten aanzien van het gebruik van het terrein en de ontwikkeling van het perceel.

Waterparagraaf

De voorgenomen activiteit kan effecten op de waterhuishoudkundige situatie hebben. Over het plan is uitvoerig contact geweest met Wetterskip Fryslân (WF). Waar nodig wordt aangegeven hoe in het bestemmingsplan of nadere planvorming rekening is gehouden met het wateradvies.

Op basis van het ontvangen wateradvies kan geconcludeerd worden dat belangrijke negatieve milieugevolgen op de waterhuishouding in de omgeving van het projectgebied niet van toepassing zijn.

Geluid

De Wet geluidhinder beschouwt een woning als een geluidsgevoelig gebouw. De 'geluidbelasting' op gevels van woningen en andere geluidsgevoelige objecten mag niet hoger zijn dan een in de wet bepaalde norm. Daarom dient er een toetsing plaats te vinden aan de eisen uit de Wet geluidhinder. Een akoestisch onderzoek is op grond van de Wet geluidhinder noodzakelijk wanneer een geluidsgevoelig gebouw gelegen is binnen een door deze wet aangewezen geluidzone. Een uitzondering geldt voor:

- wegen die gelegen zijn binnen een als woonerf aangeduid gebied;
- wegen waarvoor een maximum snelheid geldt van 30 km/uur.

Wel dient er sprake te zijn van een 'goede ruimtelijke ordening' om een goed woon- en leefklimaat te garanderen.

Nagenoeg alle te realiseren geluidsgevoelige functies zijn gelegen in een gebied waarvoor een maximum snelheid geldt van 30 km/uur. Akoestisch onderzoek is voor deze woningen niet nodig. Gelet op de aanwezige en de te verwachten verkeersintensiteiten in Oudega is het aannemelijk dat kan worden voldaan aan het vereiste van een 'goede ruimtelijke ordening'.

De locatie voor de vijf te realiseren drijvende woningen ligt buiten een 30 km/uur-zone aan een 60 km/uur weg. De Eastersânning is vanuit Oudega een (landbouw)ontsluitingsweg met lage verkeersintensiteiten met name gericht op bestemmingsverkeer. Aan deze weg zijn enkele agrarische bedrijven en enkele burgerwoningen gesitueerd. Gezien de ligging van de drijvende woningen ten opzichte van de weg en de verkeersintensiteiten op deze weg, is het aannemelijk dat kan worden voldaan aan het vereiste van een 'goede ruimtelijke ordening'. Het op basis van het Bouwbesluit vereiste binnenniveau van 33 dB moet haalbaar worden geacht. De ontwikkeling leidt niet tot nadelige effecten in het kader van geluid.

Bedrijven en milieuzonering

In het kader van een goede ruimtelijke ordening is de ruimtelijk-functionele afstemming tussen bedrijfsactiviteiten, voorzieningen en hindergevoelige functies (waaronder woningen) noodzakelijk. Bij deze afstemming kan gebruik worden gemaakt van de richtafstanden uit de basiszoneringslijst in de publicatie 'Bedrijven en milieuzonering' van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) uit 2009. Een richtafstand wordt beschouwd als de minimale afstand waarbij onaanvaardbare milieuhinder als gevolg van bedrijfsactiviteiten (betreffende geluid, geur, stof en gevaar) redelijkerwijs kan worden uitgesloten.

Het deel van het plan dat is gelegen in het dorp Oudega rondom de haven bestaat hoofdzakelijk uit een mix van functies (wonen, horeca, parkeren, jachthaven, detailhandel, dienstverlening, maatschappelijke functie) die nu ook al aanwezig zijn in en rondom dit gebied. Het betreffen hier met name functies uit milieucategorie 1 en 2 en een functie uit milieucategorie 3.1 te weten de jachthaven. Hieruit kan geconcludeerd worden dat er geen sprake is van louter woongebied, maar van een gemengd gebied. In gemengde gebieden worden kleinere milieuafstanden aanvaardbaar geacht dan in een rustige woonwijk met uitsluitend woningen. Wanneer hiermee rekening wordt gehouden, mag de grootste afstand uit de naastgelegen milieucategorie worden gehanteerd. Functies in de milieucategorieën 1 en 2 worden als passend geacht in combinatie met de woonfunctie.

Met het planvoornemen voor de rest van het planvoornemen worden diverse nieuwe functies in het plangebied geïntroduceerd. Het gaat in hoofdzaak om nieuwe recreatiefuncties die niet als hindergevoelig worden aangemerkt. Daarnaast worden vijf drijvende woningen gerealiseerd bedoeld voor permanente bewoning die wel hindergevoelig zijn. Bij de totstandkoming van het stedenbouwkundig plan is hier rekening mee gehouden. Daarnaast zijn er in de directe nabijheid van het plangebied geen hindergevoelige functies aanwezig die gehinderd worden door de realisatie van het planvoornemen.

Direct buiten het plangebied aan de Gealânswei 2 is een papegaaienboerderij gevestigd. Voor deze papegaaienboerderij is recent een nieuw maatwerkbesluit genomen voor de geluidsruimte. Bij de totstandkoming van het stedenbouwkundig plan is hiermee rekening gehouden. De vijf te realiseren drijvende woningen worden buiten of deels op de buitenste ring gerealiseerd. Er zijn geen hindergevoelige objecten geprojecteerd binnen deze aan te houden afstand. Gelet op de getroffen regeling in dit bestemmingsplan bestaan er wat betreft bedrijven- en milieuzonering geen belemmeringen ten aanzien van de uitvoerbaarheid.

Luchtkwaliteit

Deze ontwikkeling leidt naar verwachting tot een beperkte toename van het aantal verkeersbewegingen. Er treden geen tot mogelijk zeer geringe negatieve gevolgen op ten aanzien van het onderwerp luchtkwaliteit. Doordat er een nieuwe functies wordt gerealiseerd, zal het verkeer van en naar de locatie mogelijk gering toenemen. Door de geringe toename zullen de normen voor luchtkwaliteit niet worden overschreden.

In Fryslân zijn de achtergrondconcentraties voor NO₂ en PM₁₀ laag. Als aannemelijk is dat geen sprake is van een feitelijke of dreigende overschrijding van een grenswaarde vormen luchtkwaliteitseisen dan ook geen belemmering voor een plan. Hier is voor dit bestemmingsplan van uit gegaan. Op grond van voorgaande kan worden geconcludeerd dat luchtkwaliteit geen belemmering vormt voor de uitvoerbaarheid van het planvoornemen van dit bestemmingsplan. Er is geen sprake van belangrijke nadelige effecten op de luchtkwaliteit.

Conclusie

Het project is in vergelijking met de drempelwaarden van een relatief geringe omvang. Wanneer er geen 'belangrijke nadelige gevolgen' zijn voor het milieu is het conform de wetgeving en de vigerende praktijk niet nodig om een volledige m.e.r.-procedure te doorlopen. Uit de uitgevoerde analyse blijkt dat er geen relevante effecten zijn die het doorlopen van de m.e.r.-procedure noodzakelijk maken. Om vorenstaande reden is het doorlopen van een m.e.r.-procedure niet nodig.

Geraadpleegde bronnen

Bestemmingsplan Oudega – Waterfront en de daarbij gevoegde onderzoeken.

Bijlage 12 Overlegreactie Provincie Fryslân

College van burgemeester en wethouders
van de gemeente Smallingerland
Postbus 10000
9200 HA DRACHTEN

Leeuwarden, 19 januari 2021

Verzonden, **19 JAN. 2021**

Ons kenmerk : 01829709
Afd./Opgave : Omgevingszaken
Behandeld door : G. van der Wielen-Berg / (058) 292 57 78 of g.vanderwielen@fryslan.frl
Uw kenmerk :
Bijlage(n) :

Onderwerp : voorontwerp bestemmingsplan Oudega Waterfront

Geacht college,

Op 4 december 2020 is bovengenoemd plan ter advisering ontvangen.

De provinciale belangen in het plan geven aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen.

Borging landschappelijke inpassing (cat.2, interpretatie verordening/motivering)

In de toelichting op het plan geeft u aan dat de stedenbouwkundige motivering en de landschappelijke inpassing nog nader zullen worden uitgewerkt. Wij gaan er vanuit dat deze in het ontwerp bestemmingsplan zullen worden opgenomen en dat deze juridisch worden geborgd.

Archeologie (cat.2, interpretatie verordening/motivering)

Ter plaatse van de locatie zuivelfabriek geldt de status 'streven naar behoud'. Met betrekking tot deze locatie wordt aangegeven dat er sprake zal zijn van herbouw op de bestaande fundering en dat daarom geen aanvullend archeologisch onderzoek nodig zou zijn. Echter uitgaande van het huidige plan zijn de ingrepen omvangrijker en komt de locatie van de nieuwbouw volgens ons niet helemaal overeen met de huidige bebouwing. Graag ontvangen wij hierover meer duidelijkheid en is overleg met de provinciaal archeoloog gewenst. Mogelijk is hier toch vervolgonderzoek aan de orde.

Ontgrondingen (cat.3, overige provinciale belangen)

Gelet op de afgraving van 32.000 m² boezemwater is, zoals u zelf al terecht aangeeft, een ontgrondingenvergunning vereist. Wij wijzen u er op dat deze vergunning nog wel dient te worden aangevraagd.

Houtopstanden (cat.3, overige provinciale belangen)

Niet duidelijk is of de houtopstanden aan de oostzijde van de haven worden gekapt. Op de verbeelding is er sprake van een bestemming Groen, maar op de inrichtingsschets is niet duidelijk of bomen blijven staan. Als de kap van de houtopstand groter is dan 10 are of bestaat uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom, dan geldt er een meld- en herplantingsplicht van hetzelfde areaal bos binnen drie jaar na het kappen hiervan.

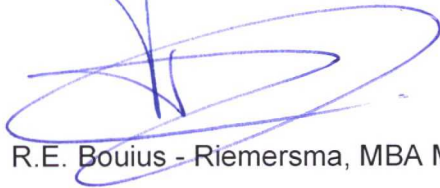
Voor het overige geeft het plan geen aanleiding tot opmerkingen.

Voor de betekenis van de categorie-aanduiding verwijzen wij naar onze brief van 8 februari 2019, betreffende "Aanpassing Notitie Inwerkingtreding Verordening Romte Fryslân".

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Fryslân,

drs. A.A.M. Brok, voorzitter

R.E. Bouius - Riemersma, MBA MCM, secretaris

Bijlage 13 Overlegreactie Brandweer Fryslân

Aan het college van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Smallingerland
T.a.v. de heer W. Dijkstra
Postbus 10000
9200 HA DRACHTEN

Postbus 612
8901 BK LEEUWARDEN
T 088 22 99 666
F 088 22 99 661
I www.brandweefryslan.nl
E info@brandweefryslan.nl

Datum	9 december 2020	Behandeld door	L.A. van Tongeren
Onze referentie	UIT/20012863/BRW/BR/RB	Doorkiesnummer	088 22 98 971
Uw referentie		E-mail	I.vantongeren@brandweefryslan.nl
Uw brief van	4 december 2020	Bijlagen	0

Onderwerp voorontwerpbestemmingsplan Masterplan Oudega - Waterfront (overleg ex. artikel 3.1.1 Bro)

Geacht college,

Op 4 december 2020 heeft u ten behoeve van het overleg ingevolge artikel 3.1.1 van het Besluit op de ruimtelijke ordening aan ons het ontwerpbestemmingsplan Masterplan Oudega - Waterfront toegezonden, met de vraag eventuele opmerkingen aan u te richten.

Het plan is om het havengebied te her ontwikkelen om hier een aantrekkelijker gebied voor watersporters en andere recreanten van te maken. Het plan voldoet niet aan de huidig geldende bestemmingsplannen, omdat niet alle functies hierin worden toegestaan. Enkele functies die in het gebied zullen komen zijn onder andere woningen, horecagelegenheden, uitbreiding van de jachthaven en commerciële ruimten.

Advies

In overeenstemming met de punten genoemd in onderstaande uitwerking adviseert Brandweer Fryslân:

- ons te betrekken bij de uitwerking van het plan in het kader van opkomsttijden, bluswatervoorzieningen en bereikbaarheid;
- ons op de hoogte te houden van de mate waarin ons advies is overgenomen.

Externe veiligheid

Brandweer Fryslân ziet geen noodzaak om bij dit voorontwerpbestemmingsplan opmerkingen te plaatsen. Dit omdat er geen risicovolle activiteiten zoals bedoeld in het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi), het Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt) en het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) op het plangebied van invloed zijn.

Advies risico's en brandweezorg

Brandweer Fryslân heeft de mogelijkheid een advies risico's en brandweezorg te geven in het kader van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. In een dergelijk advies komen aspecten aan bod die van belang zijn voor de basisbrandweezorg. Hierbij valt te denken aan onder meer bereikbaarheid, de beschikbaarheid van bluswater en de opkomsttijden.

BRANDWEER

Fryslân

Pagina 2 van 2

Opkomsttijd

Voor het plangebied geldt een opkomsttijd van circa 19 minuten. Hiermee wordt niet voldaan aan de gestelde normtijd van 12 minuten voor een risicogebied 2 van dekkingsplan 2.0 van Brandweer Fryslân. Op dit moment is Brandweer Fryslân bezig met het oprichten van een nieuwe brandweerpost in Oudega. Als dit daadwerkelijk gerealiseerd wordt, zullen de opkomsttijden verlaagd worden. Op het moment van schrijven wordt hier nog niet vanuit gegaan en adviseren wij op basis van onder andere de opkomsttijden ons te betrekken bij de exacte uitwerking van het plangebied.

Bluswatervoorziening

Om een beginnende brand te blussen is de brandweer allereerst aangewezen op de aanwezige tankinhoud (circa 1.500 liter). Wanneer een brand van grotere omvang wordt, zal de brandweer gebruik moeten maken van een bluswatervoorziening als een brandkraan of open water. Voor de verschillende functies in het plangebied zullen er verschillende voorzieningen nodig zijn qua capaciteit en afstanden tot bluswatervoorziening. Mogelijk zullen er ook mogelijkheden zijn voor het gebruik van open water in het plangebied, maar dan zullen er opstelplaatsen voor de brandweer moeten zijn.

Aangezien de tekeningen nog niet definitief zijn, vragen wij om betrokkenheid bij de exacte uitwerking van dit plan in het kader van bluswatervoorzieningen in het plangebied.

Bereikbaarheid

Voor de brandweer is het ten aller tijde wenselijk om een willekeurige incidentlocatie middels twee onafhankelijke routes te kunnen benaderen. Aan deze wegen worden bepaalde voorwaarden gesteld om bruikbaar te laten zijn voor de brandweer. In de bijgevoegde impressie van het plangebied is te zien dat er diverse wegen en paden naar verschillende locaties gaan. In enkele gevallen zullen er doodlopende wegen ontstaan, waarbij extra voorwaarden gesteld worden.

Aangezien de tekeningen nog niet definitief zijn, vragen wij om betrokkenheid bij de exacte uitwerking voor dit plan in het kader van bereikbaarheid van het plangebied.

Tot slot

Mocht u naar aanleiding van bovenstaande nog vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met Lars van Tongeren, medewerker risicobeheersing van Brandweer Fryslân, te bereiken via 088 – 229 89 71.

Wij gaan ervan uit hiermee te hebben voldaan aan uw adviesaanvraag.

Hoogachtend,
Namens het dagelijks bestuur van Veiligheidsregio Fryslân,
voor deze

ing. S. Veerbeek
clusterhoofd risicobeheersing afdeling Noordwest